

Załącznik nr 2 do Uchwały nr III/3/2025
Walnego Zebrania Stowarzyszenia
Podhalański Obszar Funkcjonalny
z dnia 25 lipca 2025 r.

P O D H A L A Ń S K I
O B S Z A R F U N K C J O N A L N Y

STRATEGIA TERYTORIALNA ZIT

Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego

na lata 2021-2027

P O D H A L A Ń S K I
O B S Z A R F U N K C J O N A L N Y

Wersja 4.0

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Spis treści

I. Wstęp	5
I.1. Podmiot i przedmiot strategii	6
I.2. Podstawa prawna	7
II Podsumowanie i wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej	10
II.1. Definicja obszaru wsparcia	10
II.2. Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z identyfikacją potrzeb rozwojowych i potencjałów	12
II.2.1 Wnioski diagnozy obszaru realizacji ZIT	12
II.2.2 Potencjały, problemy, wyzwania rozwojowe obszaru	26
II.3. Kluczowe powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe	34
II.4. Analiza SWOT	40
III. Poziom operacyjny. Plan działań ZIT	44
III.1. Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	44
III.2. Cele realizowane w ramach ZIT	45
III.3. Wiązki projektów	55
III.4. Lista projektów ZIT i uzasadnienie zintegrowania	58
III.5 Plan finansowy	114
IV Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT	117
IV.1. Założenia wdrożeniowe	117
Proces opracowania strategii	119
IV.2. Monitoring i ewaluacja	122
IV.3. Komplementarność opracowania	130
IV.4. Opis procesu zaangażowania partnerów	132
Załącznik 1 Planowanie transportu i mobilności miejskiej w POF	134
Wstęp	134
Streszczenie	135
1. Delimitacja Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego	137
2. Diagnoza sytuacji na obszarze POF	139
3. Obszary interwencji i priorytety rozwoju zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej w POF	172
4. Cele rozwoju w zakresie transportu i mobilności	173
5. Zestawienie zadań planowanych do realizacji wraz ze wskazaniem źródeł finansowania	179
6. System realizacji	192
7. System monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	194

Wykaz dokumentów i opracowań źródłowych wykorzystanych przy tworzeniu Dokumentu	197
Załącznik 2 Raport z konsultacji społecznych	198
Spis tabel, rysunków i wykresów	200

I. Wstęp

Strategia terytorialna ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 określa najważniejsze cele i przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027 przez podmioty z terenu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny. ZIT Podhale

stanowi jeden z sześciu miejskich obszarów funkcjonalnych, który został określony w SRW „Małopolska 2030”, w stronę których kierowane będzie wsparcie przy wykorzystaniu mechanizmu ZIT. **Przedmiotowe opracowanie jest strategią terytorialną, wykorzystywaną do realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT).** Jej strukturę i obligatoryjne elementy, definiuje art. 29 i 30 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz art. 34 ust. 15 ustawy wdrożeniowej.

Realizacja ZIT ma na celu promocję i upowszechnianie partnerskiego modelu współpracy jednostek samorządu terytorialnego w miejskim obszarze funkcjonalnym Podhala, jak również zwiększenie efektywności i skuteczności podejmowanych działań, poprzez realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby, problemy i wyzwania rozwojowe. Zidentyfikowane w dokumencie wiązki projektów – przedsięwzięcia zintegrowane, przyczynią się do rozwoju całego obszaru funkcjonalnego oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Ideą ZIT jest maksymalne wykorzystanie posiadanych potencjałów i atutów obszaru. Wskazane projekty wykazują zintegrowanie, uzupełniają się wzajemnie, a nie stanowią punktowych inwestycji. W ramach dofinansowania realizacja projektów w trybie ZIT dotyczyć będzie m.in. poprawy efektywności energetycznej i rozwoju OZE, rozwijania systemu niskoemisyjnego/zeroemisyjnego transportu publicznego, ochrony zasobów środowiska przyrodniczego wraz z adaptowaniem do zmian klimatu czy rozwojem usług społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych.

Zadanie jest realizowane w ramach projektu pt. *Opracowanie i przygotowanie strategii terytorialnej ZIT (Planu Działań ZIT) dla Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021 - 2027* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020¹. **Niniejsza Strategia pełni również funkcję dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego.** Kwestie transportowe zostały poruszone szerzej w załączniku 1 Planowanie transportu i mobilności miejskiej w POF i są zgodne z wytycznymi i modelową strukturą dokumentu dotyczącego transportu i mobilności opracowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

¹ <https://www.ofpodhale.pl/arttykul/dokumenty-strategiczne>

I.1. Podmiot i przedmiot strategii

Podmiotem niniejszego opracowania jest Stowarzyszenie Podhalański Obszar Funkcjonalny, założone 10 grudnia 2021 r. w Nowym Targu². W skład stowarzyszenia wchodzi następujące gminy, które wyraziły zgodę na jego utworzenie: Miasto Zakopane, Miasto Nowy Targ, Gmina Szaflary, Gmina Rabka-Zdrój, Gmina Nowy Targ, Gmina Łapsze Niżne, Gmina Bukowina Tatrzańska, Gmina Poronin, Gmina Kościelisko, Gmina Biały Dunajec, Miasto i Gmina Czarny Dunajec oraz powiaty: Powiat Tatrzański i Powiat Nowotarski.

W tym samym dniu przyjęto również statut Stowarzyszenia³ i powołano zarząd Stowarzyszenia⁴. Zgodnie ze statutem Stowarzyszenia, jego siedzibą jest Miasto Nowy Targ. Stowarzyszenie powołano w celu wspierania idei samorządności terytorialnej, ochrony wspólnych interesów, wymiany doświadczeń, promowania osiągnięć, jak i koordynacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji na terenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Przedmiotem strategii jest opracowanie i wdrożenie kompleksowego dokumentu skupiającego się na potrzebach oraz wyzwaniach obserwowanych na obszarze Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego. Realizacja założeń Strategii ZIT w partnerstwie i we współpracy umożliwi zrównoważony rozwój obszaru jednostek wchodzących w skład Stowarzyszenia oraz przyczyni się do wzmocnienia powiązań funkcjonalnych. Ponadto wpłynie na zwiększenie poziomu zintegrowania obszaru, wykorzystanie posiadanych potencjałów i zasobów oraz poprawę stanu środowiska.

² Uchwała nr 1/2021 o założeniu Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny

³ Uchwała nr 2/2021 o przyjęciu statutu Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny

⁴ Uchwała nr 3/2021 o wyborze zarządu Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny

I.2. Podstawa prawna

Strategia terytorialna ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 została opracowana na podstawie zapisów następujących dokumentów:

- Umowy Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce (Umowa Partnerstwa)
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (rozporządzenie ogólne)
- Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. 2022 r. poz. 1079)
- Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
- Uchwały nr 1/2021 o założeniu Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny

Uszczegółowienie informacji dotyczących ZIT znajduje się w dokumencie pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”, których opracowanie wynika bezpośrednio z zapisów Umowy Partnerstwa. Dokument ten zawiera informacje dotyczące celu stosowania instrumentu ZIT, form partnerstwa, zakresu tematycznego, jak również przygotowania i zatwierdzenia dokumentu strategii ZIT.

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Umowie Partnerstwa, Strategia ZIT zawiera następujące elementy:

- syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- cele, które mają być zrealizowane w ramach ZIT, uwzględniające podejście zintegrowane, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu, powiązania z właściwym programem;
- listę projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami;
- źródła finansowania;
- warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT;
- opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz

ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT oraz sprawozdanie z konsultacji społecznych.

Poniżej przedstawiono odniesienie struktury przedmiotowego dokumentu do obowiązkowych elementów Strategii ZIT:

Obowiązkowe elementy Strategii ZIT	Strategia terytorialna ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027
Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	 II. Podsumowanie i wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej
Cele, które mają być zrealizowane w ramach ZIT, uwzględniające podejście zintegrowane, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu, powiązania z właściwym programem	 III.2. Cele realizowane w ramach ZIT III.3. Wiązki projektów
Lista projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami	 III.4. Lista projektów ZIT
Źródła finansowania	 III.5. Plan finansowy
Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT	 IV. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT
Opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT oraz sprawozdanie z konsultacji społecznych.	 IV.4. Opis procesu zaangażowania partnerów

Załącznik nr 1 do niniejszej strategii został opracowany na podstawie zaproponowanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, modelowej struktury i wymogach, co do części dotyczącej mobilności miejskiej w Strategii ZIT. Opracowanie dokumentu, bądź części będącej elementem Strategii ZIT i dotyczącej kwestii z zakresu zrównoważonej mobilności umożliwia samorządom zrzeszonym w POF aplikowanie o wsparcie w ramach priorytetu 3 Fundusze europejskie dla transportu miejskiego, w ramach programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Małopolski.

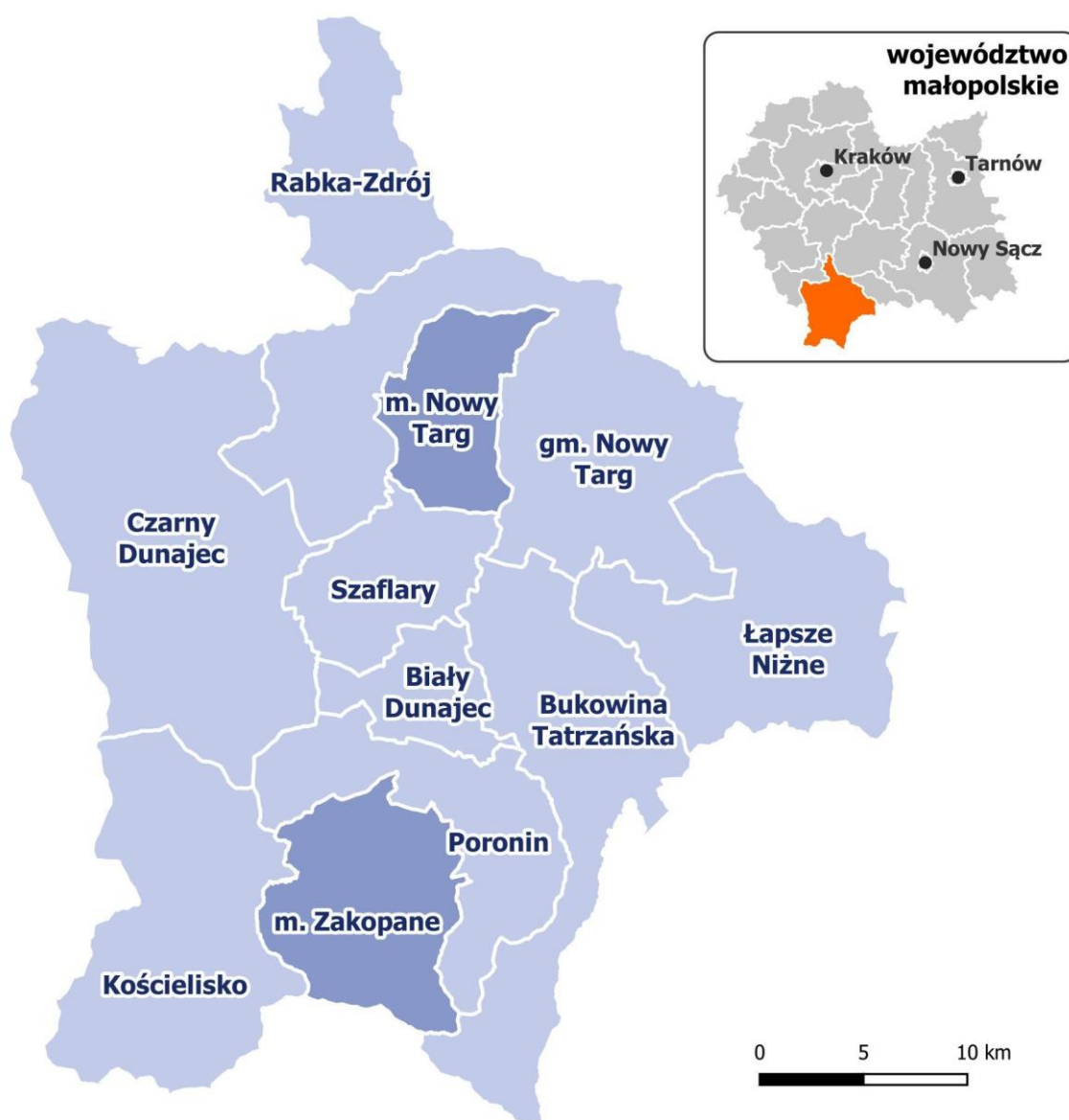

II Podsumowanie i wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej

II.1. Definicja obszaru wsparcia

Podhalański Obszar Funkcjonalny (POF) położony jest w południowej części województwa małopolskiego. Obszar został utworzony w grudniu 2021 r., a w jego skład wchodzi następujące jednostki samorządu terytorialnego: Miasto Nowy Targ, Miasto Zakopane, Gmina Biały Dunajec, Gmina Bukowina Tatrzańska, Gmina Kościelisko, Gmina Poronin, Miasto i Gmina Czarny Dunajec, Gmina Łapsze Niżne, Gmina Nowy Targ, Gmina Rabka-Zdrój, Gmina Szaflary. Partnerstwo w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych obejmuje także Powiat Nowotarski i Powiat Tatrzański.

Rysunek 1 Położenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: opracowanie własne.

W 2021 r. POF zamieszkiwało 183 165 mieszkańców, co stanowi 5,3% mieszkańców całego województwa małopolskiego. Wśród jednostek tworzących POF największą liczbą ludności wyróżnia się Miasto Nowy Targ i Miasto Zakopane, w których liczba mieszkańców stanowiła kolejno 18,1% i 14% ludności obszaru funkcjonalnego. Powierzchnia obszaru wynosi 1 198 km² – to blisko 8% powierzchni województwa. Największą powierzchnię POF zajmuje Gmina Czarny Dunajec i Gmina Nowy Targ, stanowiące kolejno 18,2% i 17,4% powierzchni całkowitej POF. Przeciętna gęstość zaludnienia obszaru wynosi 153 osoby na km².

Tabela 1 Powierzchnia i liczba ludności POF w 2021 r.

Jednostka	Powierzchnia [km ²]	% powierzchni	Liczba ludności	% ludności	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Miasto Nowy Targ	51	4,3%	33 130	18,1%	649
Gmina Czarny Dunajec	218	18,2%	22 102	12,1%	102
Gmina Łąpsze Niżne	126	10,5%	9 221	5,0%	73
Gmina Nowy Targ	208	17,4%	24 065	13,1%	116
Gmina Rabka-Zdrój	69	5,8%	16 757	9,1%	242
Gmina Szaflary	54	4,5%	11 189	6,1%	206
Miasto Zakopane	84	7,0%	25 562	14,0%	303
Gmina Białe Dunajce	35	2,9%	6 860	3,7%	195
Gmina Bukowina Tatrzańska	132	11,0%	13 495	7,4%	102
Gmina Kościelisko	137	11,4%	9 026	4,9%	66
Gmina Poronin	84	7,0%	11 758	6,4%	141
POF	1 198	100%	183 165	100%	153

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

II.2. Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z identyfikacją potrzeb rozwojowych i potencjałów

II.2.1 Wnioski diagnozy obszaru realizacji ZIT

Sfera społeczna:

- W latach 2012-2021 odnotowano niewielki spadek liczby ludności obszaru o 0,7% - do poziomu 183 165, co wskazuje na stosunkowo stabilną liczbę mieszkańców POF. Należy jednak zauważyć, że w POF widoczne jest zjawisko suburbanizacji, czyli przenoszenia się mieszkańców miast na obszary pozamiejskie i wiejskie. Ubytek ludności w ostatnich pięciu latach odnotowano przede wszystkim w Mieście Nowy Targ i Zakopane, natomiast przyrost w gminach otaczających wskazane miasta, mianowicie gminie Nowy Targ i Szaflary otaczających Miasto Nowy Targ oraz gminach: Kościelisko, Poronin i Bukowina Tatrzańska, otaczających Zakopane. Suburbanizacja stanowi wyzwanie dla POF, w szczególności w zakresie rozwijania usług społecznych oraz konieczności rozbudowy infrastruktury, z uwagi na wzrost liczby ludności.
- Liczba osób w wieku 20-34 lata uległa zmniejszeniu o 4% w okresie 2012-2021, z czego największy odpływ młodych osób zarejestrowano w Mieście Zakopane (-12,2%), Gminie Rabka-Zdrój (-8,1%) oraz Mieście Nowy Targ (-6,2%). Ogólna liczba mieszkańców POF będących w wieku przedprodukcyjnym nieznacznie wzrosła w ostatnich pięciu latach (o ok. 0,3%). Zmniejszenie liczby osób będących w wieku przedprodukcyjnym zaobserwowano w latach 2017-2021 tylko w trzech jednostkach: Gminie Łapsze Niżne, Mieście Zakopane oraz w Gminie Biały Dunajec. W pozostałych jednostkach odnotowano wzrost, z czego najwyższy w Gminie Kościelisko (8,5%).
- Obszar charakteryzują niekorzystne zjawiska demograficzne. W analizowanym okresie na terenie POF utrzymywał się ujemny przyrost naturalny, który w 2021 r. wyniósł -1,3 na 1 000 mieszkańców. W 2021 r. w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców odnotowano także ujemne saldo migracji wynoszące -2,0. Jednakże w 2022 r. w Polsce, a tym samym w POF odnotowano migracje wojenne, wynikające z konfliktu zbrojnego w Ukrainie. Masowe migracje cudzoziemców stanowią istotne wyzwanie i wiążą się z koniecznością zapewnienia migrantom odpowiednich warunków do życia, jak również koniecznością prowadzenia działań integrujących migrantów z ludnością POF.
- Pod względem odsetka osób w wieku 65 lat i więcej w liczbie mieszkańców ogółem, negatywnie wyróżnia się Miasto Zakopane, w którym w 2021 r. odsetek ten wyniósł 22,4%.

Na drugim miejscu znalazła się Gmina Rabka-Zdrój (19,4%), a na trzecim Miasto Nowy Targ (18,8%).

- Z uwagi na obserwowane tendencje demograficzne, kluczowe jest zapewnienie opieki seniorom, jak również młodzieży i dzieciom.
- W okresie 2017-2021 liczba osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej uległa zmniejszeniu o blisko 26% - do poziomu 5 424 osób w 2021 r. W przeliczeniu na 10 tys. osób liczba beneficjentów pomocy społecznej zmalała we wszystkich gminach POF, za wyjątkiem Miasta Zakopane, gdzie odnotowano wzrost o 4,7%. W 2021 r. najwyższą wartością wskaźnika cechowała się Gmina Biały Dunajec (400) oraz Miasto Zakopane (375), natomiast najniższy wskaźnik dotyczył Gminy Łapsze Niżne (87). Wśród najczęstszych przyczyn przyznania pomocy społecznej znajduje się długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność.
- Na terenie POF działa 9 placówek (wraz z filiami) stacjonarnej pomocy społecznej oraz zaledwie trzy placówki (w Mieście Zakopane, Gminie Szaflary i Gminie Czarny Dunajec) zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej, posiadające łącznie około 100 miejsc, co jest niewystarczające w stosunku do odnotowanego starzenia się społeczności lokalnej i rosnących potrzeb związanych z koniecznością rozwijania usług społecznych. Na obszarze funkcjonalnym w 2021 r. funkcjonowały 2 placówki zapewniające dzienną opiekę seniorom (Miasto Zakopane, Miasto Nowy Targ). Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w 2021 r. wyniosła ponad 250 osób⁵.
- Publiczna opieka psychiatryczna funkcjonująca obecnie na terenie POF realizowana jest przez Podhalański Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II w Nowym Targu, Szpital Powiatowy im. dra. Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem oraz Centrum Medyczne Da Vinci w Nowym Targu. W Szpitalu w Nowym Targu komórki organizacyjne związane z psychiatrią rozlokowane są w 4 różnych miejscach znajdujących się w kompleksie szpitalnym. Poradnia Zdrowia Psychicznego oraz Dzienny Oddział Psychiatrii funkcjonuje w przyziemiu, z małymi okienkami, które ze względu na niskie położenie względem powierzchni gruntu są zmatowione. Kolejnym utrudnieniem działalności jest konieczność współdzielenia ciągu komunikacyjnego z poradnią rehabilitacyjną. Przestrzeń Oddziału Dziennego i Poradni jest przestrzenią przechodnią do oddziału rehabilitacji kardiologicznej. Powoduje to dyskomfort osób przebywających na Oddziale Dziennym, a także osób oczekujących w przechodnim korytarzu na wizytę ambulatoryjną u lekarza psychiatry. Podobnie Klub Samopomocy działający w ramach projektu pt. „Deinstytucjonalizacja szansą na dobrą zmianę – projekt zintegrowany. Obszar

⁵ Ocena zasobów pomocy społecznej województwa małopolskiego za rok 2021.

testowania: powiat nowotarski” działa w przyziemiu. Pozostałe punkty realizujące opiekę psychiatryczną nie świadczą jej w sposób koordynowany. Brak wspólnej powierzchni przeznaczonej na realizację kompleksowego wsparcia pacjentów znacznie utrudnia świadczenie wysokiej jakości zintegrowanych i koordynowanych usług w zakresie zdrowia psychicznego.

- Wśród zidentyfikowanych problemów, które dotyczą całego POF, a w szczególności Powiatu Nowotarskiego można wskazać niewystarczające oraz słabo skoordynowane wsparcie w zakresie poprawy/odzyskania samostereowalności i jakości życia osób dorosłych z doświadczeniem kryzysu psychicznego. Ponadto, obecnie na terenie powiatu nowotarskiego i tatrzańskiego odnotowuje się deficyt psychologów i psychoterapeutów. Konieczne jest rozwijanie tego rodzaju wsparcia m.in. z uwagi na wzrost liczby prób samobójczych na 100 tys. ludności w powiecie nowotarskim z 13 w 2018 r. do 24 w 2020 r. Interwencja ta jest istotna również z uwagi na rosnącą liczbę nowych klientów, którzy skorzystali z usług medycznych i społecznych oferowanych przez Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego.
- W związku z rosnącą liczbą osób cierpiących na zaburzenia w sferze zdrowia psychicznego konieczne jest rozwijanie profesjonalnej pomocy na różnych poziomach wsparcia – nie tylko ambulatoryjnej lub szpitalnej opieki psychiatrycznej, ale także w ramach usług wsparcia rodziny i systemu edukacji. Szczególną wagę mają działania edukacyjne w zakresie promocji zdrowia psychicznego, w tym profilaktyki uzależnień, adresowanych do szerokiego grona odbiorców (zarówno dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych), z uwzględnieniem zawodów, w których podstawowa wiedza na ten temat jest szczególnie istotna (nauczycieli i pedagogów szkolnych, personelu medycznego, pracowników socjalnych, asystentów rodziny i interwencji kryzysowych, pracowników policji). Priorytetem jest rozwój środowiskowych form opieki psychiatrycznej i psychoterapeutycznej, w szczególności wsparcie tworzenia sieci środowiskowych centrów zdrowia psychicznego. Osoby z doświadczeniem kryzysu psychicznego są niezrozumiane przez otoczenie. Potrzebą jest podjęcie działań profilaktycznych - samoświadomościowych, które poszerzą wiedzę i wpłyną na postawy lokalnego społeczeństwa w zakresie wsparcia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego. Istnieje konieczność przeprowadzenia szkoleń na temat chorób psychicznych, organizacji różnego rodzaju działań edukacyjnych i informacyjnych przeciw zjawisku stygmatyzacji osób z zaburzeniami psychicznymi. Coraz ważniejszym miejscem oddziaływania profilaktycznego stają się media społecznościowe. Inną potrzebą osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego jest większa dostępność do miejsc o odpowiednim standardzie, gdzie mogą być świadczone usługi związane ze zdrowiem psychicznym, gdzie możliwy będzie lepszy dostęp do lekarza psychiatry, psychologów i psychoterapeutów. Wiąże się to również ze zwiększeniem liczby

lekarzy lub godzin ich pracy. Ponadto, potrzeba jest właściwych postaw profesjonalistów względem osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego oraz umiejętności budowania właściwej relacji. Kluczową rolę odgrywa indywidualizacja wsparcia dla każdej osoby w momencie wystąpienia kryzysu. Sieć oparcia, w tym rodziny, wskazują na potrzebę psychoedukacji oraz szersze włączenie ich w proces leczenia. Brak adekwatnych i wyczerpujących informacji od specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego powoduje lęk i niepewność. Wiąże się to pośrednio z nieumiejętnością efektywnego pomagania i zapobiegania nawrotom wśród bliskich osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego.

- Na terenie POF w 2021 r. prowadziło działalność 12 placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych na terenie czterech gmin: Miasta Nowy Targ (2 obiekty), Gminy Szaflary (7 obiektów), Gminy Nowy Targ (1 obiekt) oraz Gminy Poronin (2 obiekty). Liczba korzystających z oferty tego rodzaju placówek wzrosła z 187 w 2017 r. do 456 w 2021 r. co wskazuje na wzrost zainteresowania tego rodzaju wsparciem i konieczność rozbudowy infrastruktury.
- W kontekście dzieci i młodzieży ważna jest również analiza danych dotyczących edukacji i wychowania przedszkolnego. W 2021 r. w POF funkcjonowało 159 przedszkoli, to więcej o 5 w porównaniu do 2017 r. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedną placówkę wychowania przedszkolnego w 2021 r. była najwyższa w gminie Biały Dunajec (236,0), następnie w gminie Łapsze Niżne (145,5), Szaflary (137,3) i Poronin (106,0). W pozostałych gminach wskaźnik ten wynosił poniżej 110,0 z czego najniższy był w gminie Rabka-Zdrój. Wysoka wartość wskaźnika świadczy o wyższym obciążeniu placówek wychowania przedszkolnego. Rozwijanie i zapewnienie większej liczby miejsc w przedszkolach, jest szczególnie istotne z uwagi na wzrost liczby osób będących w wieku przedprodukcyjnym. Wzrost dotyczy przede wszystkim obszarów wiejskich, co może być wynikiem postępującej suburbanizacji. Czynnikiem wpływającym na obciążenie placówek były również masowe migracje wojenne mieszkańców Ukrainy w 2022 r. W odniesieniu do powyższych kluczowe jest upowszechnienie wychowania przedszkolnego i zapewnienie dostępu do tego rodzaju placówek na obszarach wiejskich.
- Przedszkola specjalne występują tylko na terenie gminy Rabka-Zdrój oraz w mieście Nowy Targ, a liczba dzieci w tych placówkach wzrosła w 2017 r. z 20 osób do 65 osób w 2021 r. co świadczy o konieczności rozwijania nauczania specjalnego i wdrażanie edukacji włączającej na różnych poziomach nauczania, począwszy od przedszkola. W większości gmin (wyjątek Miasto i Gmina Czarny Dunajec) odnotowano wzrost odsetka dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2017-2021 r. W gminie Rabka-Zdrój i w mieście Zakopane wskaźnik ten w 2021 r. przekroczył 100% i wynosił kolejno 101,9% i 110,1%, co

świadczy o tym, że do placówek zlokalizowanych w tych gminach uczęszczają dzieci zamieszkujące poza terenem wskazanych jednostek.

- Analizując dane dotyczące edukacji można zauważyć, że podobnie jak w przypadku wychowania przedszkolnego, współczynnik skolaryzacji przekraczał 100% w przypadku dwóch jednostek: Miasta Nowy Targ (102,72%) i Zakopanego (116,50%). Świadczy to, że do placówek zlokalizowanych na ich obszarze uczęszczają również dzieci spoza tych gmin.
- Biorąc pod uwagę, iż kompetencje językowe i wielojęzyczność to kompetencje przyszłości, a ich rozwój u osób ze środowisk defaworyzowanych może zwiększyć włączenie społeczne, ważne jest wzmacnianie kompetencji dzieci, już na poziomie wychowania przedszkolnego. Obecnie analizując dane dotyczące wyników egzaminów ósmoklasisty z języka angielskiego, można zauważyć, że są one niższe niż średnia dla województwa. Wyniki egzaminów ósmoklasisty są zróżnicowane, najlepsze wyniki uczniowie uzyskali z języka polskiego, nieco gorzej przedstawia się sytuacja dotycząca wyników z matematyki i języka angielskiego. Średni wynik z egzaminu z języka angielskiego w 2023 r. w województwie małopolskim wynosił 68,96%, a średnia dla powiatów wynosiła odpowiednio 62,54% dla powiatu tatrzańskiego i 61,31 dla nowotarskiego. W poszczególnych gminach wartości wahały się od 54,96% (Gmina Kościelisko) do 69,23% (Miasto Nowy Targ). Z uwagi na fakt, że w ośrodkach miejskich w POF kształcą się i korzystają z placówek wychowania przedszkolnego, również dzieci spoza tych gmin, ważne jest podnoszenie jakości nauczania i wzmacnianie kompetencji kluczowych, w tym szczególnie językowych, m.in. w miastach: Nowy Targ, Zakopane czy Gminie Rabka-Zdrój.
- W większości jednostek POF nauczanie języków obcych w % ogółu uczniów w szkole podstawowej wynosiło około 100%. Najgorzej sytuacja przedstawia się w mieście Nowy Targ (95,3%) i Rabce-Zdrój (96,3%), co pokazuje, że nie wszyscy uczniowie uczą się języków. Kluczowe jest zatem prowadzenie działań mających na celu kształtowanie kluczowych kompetencji wśród dzieci i młodzieży. Ważne jest zatem realizowanie programów dwujęzyczności w zakresie języka angielskiego, w placówkach wychowania przedszkolnego, jak i w szkołach zlokalizowanych na terenie POF, z uwagi na fakt, że do publicznych placówek przedszkolnych uczęszczają dzieci z grup defaworyzowanych.
- Istotnym zagadnieniem jest również edukacja włączająca. W większości gmin POF (wyjątek stanowi gmina Kościelisko) odnotowano wzrost liczby uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w latach 2017-2021 r. Wzrost z 230 w 2017 r. do 322 w 2021 r. świadczy o wzroście zainteresowania i zapotrzebowania na tego rodzaju formę nauczania.

- Na terenie POF w 2021 r. wg danych GUS działało 27 instytucji kultury. Analizując potrzeby dotyczące infrastruktury kultury oraz oferty wśród istotnych deficytów i problemów można wskazać na nierównomierny dostęp do obiektów kulturalnych na terenie całego POF, jak poszczególnych gmin, potrzeby remontowe, konieczność doposażenia obiektów oraz dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Główną barierą w zapewnieniu atrakcyjniejszej i bardziej zróżnicowanej oferty kulturalno-artystycznej, z uwzględnieniem potrzeb, możliwości i oczekiwań różnych grup odbiorców jest niewystarczająca baza lokalowa, która uniemożliwia pełne wykorzystanie potencjału instytucji. Deficytem w gminach POF jest również brak miejsc spotkań dla mieszkańców, które również często pełnią obiekty kulturalne. Wyzwaniem dla samorządów POF będzie budowa nowych placówek, remont istniejących placówek, doposażenie czy zaadaptowanie istniejących budynków na pełnienie nowych funkcji. W wielu miejscach rozbudowa obiektów i remont pozwoli na zaspokojenie potrzeb społeczności bez konieczności powstawania i budowy nowej infrastruktury kultury.
- W latach 2017-2019 liczba imprez organizowanych przez centra kultury stopniowo wzrastała. Sytuacja uległa zmianie w 2020 r., gdy liczba imprez zmalała o połowę – w 2021 r. zorganizowano 1 072 imprezy, czyli o 36,5% mniej w stosunku do 2017 r. Liczba uczestników imprez w okresie 2017-2019 utrzymywała się na podobnym poziomie około 260 tys. osób. W 2020-2021 nastąpił gwałtowny spadek liczby uczestników spowodowany trwającą pandemią COVID-19. W latach 2017-2021 liczba uczestników imprez kulturalnych zmalała o ¾.
- POF charakteryzuje się atrakcyjnością turystyczną i dużą liczbą obiektów zabytkowych, wśród których można wskazać m.in. kościół w Dębnie Podhalańskim wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO, obiekty sakralne, cmentarze czy zamki. Wydatki gmin POF przeznaczone na ochronę zabytków w 2017-2021 były mocno zróżnicowane. W 2021 r. gminy wydały łącznie ponad 400 tys. zł na ochronę nad zabytkami, z czego najwięcej Gmina Rabka-Zdrój (ponad 227 tys. zł). Z budżetu powiatu nowotarskiego i tatrzańskiego przeznaczono natomiast na ten cel ogółem około 443 tys. zł w 2021 r. Samorządy wskazały na potrzeby związane z odrestaurowaniem i rewaloryzacją obiektów zabytkowych. Ponadto potencjał upatruje się w możliwości zaadaptowania tych obiektów na cele społeczno-kulturalne.

Sfera gospodarcza:

- W latach 2012-2021 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie POF wzrosła o blisko 27%. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców liczba podmiotów wyniosła 134 w 2021 r., zatem więcej niż w województwie małopolskim (130) i kraju (128). Najwięcej

podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców działało w Mieście Zakopane (249 na 1 000 osób), natomiast najmniej w Gminie Łapsze Niżne i Gminie Czarny Dunajec (kolejno 73 i 72 na 1 000 mieszkańców).

- W 2021 r. ogólna liczba pracujących (w podmiotach zatrudniających co najmniej 10 pracowników) wyniosła blisko 30 tys. – o 10,3% więcej w stosunku do 2017 r. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 163 dla POF ogółem – znacznie mniej niż wskaźnik dla województwa (254) i kraju (259). Szczególnie wysokim wskaźnikiem wyróżniało się Miasto Nowy Targ (315) oraz Miasto Zakopane (289), natomiast najmniej korzystna sytuacja dotyczyła Gminy Łapsze Niżne (49) oraz Gminy Nowy Targ (53).
- Biorąc pod uwagę okres 2012-2021 liczba bezrobotnych zmalała o niemal 52%. W 2021 r. odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców ogółem na terenie POF wyniósł 2,4%. Wśród gmin POF najwyższym odsetkiem bezrobotnych cechowało się Miasto Zakopane (3,4%) oraz Gmina Poronin (3,4%), a najmniejszy udział zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano w Gminie Łapsze Niżne (1,4%).
- Odsetek bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż rok w liczbie bezrobotnych ogółem wyniósł w 2021 r. w powiecie tatrzańskim 57,6%, a w powiecie nowotarskim 43%. Odsetek ten wzrósł kolejno o 5,2 pp. i 8,3 pp. w okresie 2017-2021. W liczbach bezwzględnych wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych odnotowano w powiecie nowotarskim (z 1 638 w 2017 r. do 1 780 w 2021 r.), natomiast w powiecie tatrzańskim liczba tych osób zmniejszyła się (z 1 600 w 2017 r. do 1 187 w 2021 r.).
- Według prognozy Barometru Zawodów w 2023 r. na terenie powiatu tatrzańskiego i nowotarskiego brakować będzie przede wszystkim pracowników takich jak m.in.: kucharze, kierowcy autobusów, pracowników ds. rachunkowości i księgowości, betoniarzy, operatorów i mechaników sprzętu do robót ziemnych, pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, przetwórców mięsa i ryb, magazynierów, listonoszy i kurierów, obuwników, spawaczy. Braki zauważa się także w zawodach medycznych takich jak: lekarz, pielęgniarka, położna, opiekun osoby starszej. Brak pracowników w poszczególnych branżach wynika m.in. z braku odpowiedniej liczby kandydatów do pracy oraz deficytów osób poszukujących pracy, które nie spełniają wymagań pracodawców.
- Z punktu widzenia analizy sytuacji na rynku pracy znaczenie odgrywa skala zjawiska bierności zawodowej. Osoby bierne zawodowo to osoby niepracujące i nieposzukujące pracy. Według definicji GUS za osoby bierne zawodowo uważa się osoby w wieku 15 lat i więcej, które w badanym tygodniu: nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały, nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących

po tygodniu badanym lub nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć. Zjawisko to jest trudne do zbadania, a w ogólnodostępnych statystykach brak jest danych opisujących problem bierności zawodowej na poziomie gmin i powiatów. W przypadku województw wskaźnik dotyczący aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w województwie małopolskim, w którym znajduje się POF, w 2017 r. wynosił 12,9%, a do 2020 r. wzrósł do 14,2%. Świadczyć to może o zwiększaniu się skali zjawiska bierności zawodowej wśród tej grupy osób, w województwie, jak i w POF. Liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowana w urzędzie pracy w powiecie nowotarskim zmniejszyła się porównując dane z 2021 r i 2022 r. z 153 do 129, w przypadku powiatu tatrzańskiego wzrosła natomiast z 44 do 48. Ponadto niepełnosprawność jest jednym z częstszych powodów przyznawania świadczeń z pomocy społecznej. W 2021 r. w powiecie nowotarskim świadczenia z tego tytułu pobierało 1013 rodzin, a w powiecie tatrzańskim 411. Bierność zawodowa może być również związana z długotrwałą lub ciężką chorobą i niemożnością podjęcia pracy. W przypadku POF świadczenia z tego tytułu otrzymywało 1 207 rodzin w powiecie nowotarskim i 566 w powiecie tatrzańskim. Z punktu widzenia przedstawionych zjawisk, zaznaczającego się zjawiska bezrobocia i starzenia społeczności, istotne jest prowadzenie działań mających na celu aktywizację i reintegrację zawodową mieszkańców.

- W okresie 2017-2021 liczba turystycznych obiektów noclegowych zmalała o 10%, podczas, gdy liczba miejsc noclegowych zwiększyła się o 6%. W 2021 r. na terenie POF funkcjonowały 563 obiekty noclegowe oferujące łącznie nieco ponad 32 tys. miejsc. Dane te dotyczą tylko obiektów o co najmniej 10 miejscach noclegowych – na terenie POF działa także wiele obiektów posiadających mniej niż 10 miejsc, co nie zostało ujęte w statystykach.
- W 2020 r. w porównaniu do lat wcześniejszych zmalała liczba udzielanych noclegów. W 2019 r. w powiecie nowotarskim udzielono 5 582 noclegów na 1 000 ludności, a w powiecie tatrzańskim 51 291. W 2020 r. wskaźnik dla powiatu nowotarskiego wyniósł 3 205, a dla powiatu tatrzańskiego 34 525. W 2021 r. liczba udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosła 4 184 w powiecie nowotarskim oraz 39 030 w powiecie tatrzańskim (dane dotyczą obiektów o 10 miejscach noclegowych i więcej). Z uwagi na pandemię COVID-19, która rozpoczęła się w 2020 r. osłabieniu uległ sektor turystyki. W związku z tym, ważne jest ograniczenie sezonowości popytu turystycznego, poprzez rozwijanie oferty całorocznej skierowanej w stronę różnych grup mieszkańców i przebywających na terenie MOF turystów.
- W 2021 r. liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zmalała o 55,5% w powiecie nowotarskim i o 39,8% w powiecie tatrzańskim

w porównaniu do 2017 r. W 2021 r. wskaźnik ten dla powiatu nowotarskiego wyniósł 657, a dla powiatu tatrzańskiego 20 871.

Sfera przestrzenno-środowiskowa:

- Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniósł stosunkowo niewiele w 2021 r. - 334, znacznie mniej w porównaniu do województwa małopolskiego (379) i kraju (405). Szczególnie niewiele mieszkań na 1 000 mieszkańców odnotowano w Gminie Nowy Targ (252) oraz Gminie Szaflary (248).
- W ostatnich latach notuje się wysokie ceny najmu i sprzedaży mieszkań w obrębie POF. W 2021 r. średnia cena za 1 m² mieszkania w powiecie tatrzańskim wyniosła aż 11 073 zł (dotyczy rynku wtórnego i pierwotnego ogółem) – gdy średnia dla województwa małopolskiego wyniosła 8 036 zł, a dla kraju 6 334 zł. Nieco taniej było w powiecie nowotarskim, w którym za 1 m² mieszkania trzeba zapłacić średnio 6 991 zł.
- Cechą charakterystyczną POF jest wysoka lesistość obszaru – w 2021 r. wyniosła 34,4%, zatem więcej niż średnia dla województwa (28,6%) i kraju (29,6%). Najwyższą lesistością wyróżnia się Miasto Zakopane (52,5%) i Gmina Kościelisko (52,3%), a najmniejszą Gmina Szaflary (14,5%).
- Powierzchnia terenów zieleni (parków, zieleńców, zieleni ulicznej, osiedlowej i cmentarzy) wyniosła 231,4 ha w 2021 r. – o 10,3% mniej niż w 2017 r. Biorąc pod uwagę także lasy gminne, powierzchnia terenów zieleni wyniosła 877,3 ha – o 5,7% mniej w stosunku do 2017 r. Najwyższy udział terenów zieleni występuje w Gminie Czarny Dunajec (2,1%), a najniższy w Gminie Bukowina Tatrzańska (0,03%), Gminie Biały Dunajec (0,04%) oraz Gminie Poronin (0,04%). Rozwijanie terenów zielonych, nowe nasadzenia oraz zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej stanowi wyzwanie dla samorządów. W 2021 r. liczba nasadzeń drzew w powiecie tatrzańskim i nowotarskim była niższa niż w 2017 r. Podobnie było w przypadku nasadzeń krzewów w powiecie tatrzańskim. Natomiast w powiecie nowotarskim liczba ta wzrosła do ponad 2,9 tys. Za pozytywne należy uznać również przewagę nasadzeń w porównaniu do ubytków w powiecie nowotarskim. Odwrotną sytuację odnotowuje się w powiecie tatrzańskim (liczba nasadzeń drzew 110 przy liczbie ubytków 345).
- POF charakteryzuje wysoki poziom bioróżnorodności. Obszar ten znajduje się w regionie geobotanicznym – Dział Zachodniokarpacki (Krain Karpat Zachodnich). Na obszarze POF występuje Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu, na terenie którego obecne są zróżnicowane ekosystemy leśne m.in. ekosystem rzeki Białki, kompleksy torfowisk orawskich czy izolowane skałki Pasa Skalic Nowotarskich i Spiskich. Wśród istotnych zasobów środowiskowych POF można wskazać na bliskość obszarów cennych przyrodniczo, takich jak:

Tatrzański Park Narodowy, Gorczański Park Narodowy czy obszar Natura 2000. Z uwagi na obecność obszarów objętych ochroną (największy wskaźnik stopnia pokrycia obszarami chronionymi dotyczy Gminy Rabka-Zdrój (60,2%) i Miasta i Gminy Czarny Dunajec (100%)), rosnącą antropopresję wynikającą z nadmiernego ruchu turystycznego widocznego na terenie całego POF oraz zmiany klimatu, ważna jest ochrona środowiska przyrodniczego, w tym ochrona siedlisk cennych gatunków i wzmocnienie poziomu bioróżnorodności. Kluczowe jest rozwijanie terenów zielonych w gminach oraz dbałość o jakość środowiska naturalnego. Aspekt związany z zachowaniem bioróżnorodności jest szczególnie istotny w przypadku gmin uzdrowiskowych (bądź posiadających status obszaru ochrony uzdrowiskowej – Czarny Dunajec), takich jak np. Gmina Rabka-Zdrój, w której to przyroda stanowi jeden z ważniejszych elementów krajobrazu i wyznaczników gminy. Zagrożeniem dla bioróżnorodności na obszarze POF jest również wprowadzanie gatunków inwazyjnych. Wśród gatunków obcych, występujących na terenie POF można wymienić m.in.: Barszcz Sosnowskiego, Róża Pomarszczona, Dąb czerwony czy Uczęp amerykański.

- Wśród obserwowanych zjawisk zagrażających gatunkom bytującym na terenie POF, oprócz wymienionej wyżej antropopresji, wprowadzaniu gatunków inwazyjnych i zmian klimatu, można wskazać m.in. na choroby drzew, które w konsekwencji doprowadzają do ich wycinania i wpływają na konieczność nowych nasadzeń różnych gatunków, po to by w przypadku kolejnych chorób nie uschły wszystkie nowonasadzone. W przypadku Miasta i Gminy Czarny Dunajec widoczne są deficyty w dostępności terenów zielonych w centrum miasta. Z uwagi na wysokie pokrycie formami ochrony przyrody i ograniczenia związane z wykorzystaniem i ingerencją w te obszary, istotne jest zazielenienie centrum miasta (deficyt zieleni parkowej), aby zapewnić miejsce przeznaczone dla mieszkańców, ale również z korzyścią dla zwierząt i roślin. Rozwijanie terenów zielonych pozytywnie wpłynie na estetykę i wizerunek POF, jak również poziom bioróżnorodności.
- Na terenie POF występuje problem z dostępnością do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Najlepszą dostępnością do obu sieci wyróżniało się Miasto Zakopane i Miasto Nowy Targ, gdzie odsetek korzystających z sieci przekroczył 80%. W przypadku sieci wodociągowej, najgorszą sytuację notuje się w Gminie Szaflary, gdzie zaledwie 28% mieszkańców korzysta z sieci. Jeżeli chodzi o sieć kanalizacyjną, najniższy odsetek mieszkańców z niej korzystający dotyczy Gminy Czarny Dunajec (19,6%). W większości gmin odnotowuje się zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na jednego mieszkańca. Gmina Łapsze Niżne na tle pozostałych jednostek przedstawia się najgorzej jeśli chodzi o ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym (zaledwie 36 dam³ w 2021 r.). W pozostałych gminach wartości wynoszą powyżej 50 dam³, osiągając nawet ponad 1000 dam³ (Zakopane). Ponadto gmina ta

charakteryzuje się jednym z wyższych udziałów (51,8%) strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody, zaraz po mieście Zakopane i gminie Kościelisko. Jednakże w gminach tych sytuacja dotycząca sieci wodociągowej mimo wysokich strat przedstawia się lepiej, zarówno jeśli chodzi o jej dostępność, jak i efektywność. Przedstawione dane wskazują zatem na konieczność podjęcia działań z zakresu modernizacji sieci wodociągowej, w szczególności na terenie gminy Łapsze Niżne.

- W POF zauważa się stopniowy wzrost produkowanych odpadów, jednakże zaznacza się również wzrost odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych. W 2021 r. zebrano ponad 52 tys. t. odpadów, z czego ponad 20 tys. t. stanowiły odpady zebrane selektywnie, co daje wartość 38,8%. Odnotowano wzrost w porównaniu do 2017 r. kiedy to wskaźnik odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych wynosił 30,4%. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Poronin (57,6%), natomiast najniższą w gminie Szaflary (29,9%), co świadczy o konieczności rozbudowy systemu gospodarowania odpadami.
- Na terenie POF funkcjonuje łącznie siedem punktów selektywnego zbierania odpadów zlokalizowanych w sześciu gminach: Miasto Zakopane, Miasto Nowy Targ, Gmina Poronin, Gmina Szaflary, Gmina Nowy Targ, Gmina Rabka-Zdrój. W przypadku 5 z nich powierzchnia przypadająca na 1 punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmuje teren całej gminy. Wyjątek stanowi Gmina Nowy Targ, gdzie powierzchnia przypadająca na 1 punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych wynosi 10 384 ha i jest niższa niż powierzchnia gminy (20 768 ha). Należy zatem podjąć działania mające na celu uzupełnienie oferty w POF, rozwój obiektów w miejscach gdzie występuje PSZOK, ale dostępność nie jest wystarczająca (np. gmina Nowy Targ) oraz budowę nowych obiektów w gminach, w których odnotowuje się wysoki wskaźnik masy wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca, a nie posiadających na swoim terenie PSZOK np. w gminie Kościelisko (322 kg w 2021 r.).
- W celu utrzymania porządku i czystości na terenie POF, co jest szczególnie istotne z uwagi na duży ruch turystyczny, ważne jest również wyposażenie przestrzeni publicznych w obiekty małej architektury – kosze na śmieci. Według danych GUS w 2021 r. na terenie POF znajdowało się 2 245 koszy na śmieci, a ich dostępność była najniższa w gminach: Biały Dunajec, Czarny Dunajec i Kościelisko.
- W ostatnich latach na terenie powiatu nowotarskiego i tatrzańskiego⁶ zauważa się wzrost znaczenia sieci ciepłowniczej, czego wyrazem jest regularny wzrost liczby kotłowni i długości

⁶ Brak danych dla poszczególnych gmin.

sieci ciepłej. W okresie 2017-2021 długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej wzrosła w powiecie nowotarskim o 21%, a w tatrzańskim o blisko 9% - długość sieci w 2021 r. i wyniosła kolejno 24,8 km i 47,7 km. Liczba kotłowni wzrosła w tym czasie o niemal 40% w powiecie nowotarskim i o 150% w powiecie tatrzańskim, w 2021 r. wynosząc kolejno 134 i 45 kotłowni. Sieć ciepłownicza jest obecna na terenie Miasta Zakopane, Miasta Nowy Targ oraz w gminie: Szaflary, Biały Dunajec i Poronin. Skala poziomu i produkcji zanieczyszczeń jest wyższa w obszarach gęściej zaludnionych, co przemawia za koniecznością wsparcia efektywności energetycznej, poprzez termomodernizację budynków wraz z wymianą systemów grzewczych, co pozytywnie przełoży się również na jakość powietrza i obniżenie kosztów utrzymania budynków.

- Powiaty: tatrzański i nowotarski, w obrębie których funkcjonuje POF, znajdują się w strefie województwa małopolskiego, dla której rokrocznie dokonuje się oceny jakości powietrza. Według raportu z 2022 r.⁷, strefa ta została zakwalifikowana do klasy C ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych: pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza II) oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Częstość przekraczania stężeń 24-godzinnych dla PM₁₀ wynosząca 35 dni w roku kalendarzowym w województwie małopolskim została przekroczona na 10 stanowiskach pomiarowych, w tym m.in. w Nowym Targu. Wysokie dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ rejestrowane są szczególnie w sezonie grzewczym.
- W przypadku emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych, według danych BDL GUS w 2021 r. w powiecie tatrzańskim osiągnęła poziom 1 086 t/r, natomiast w powiecie nowotarskim: 20 816 t/r. W obu jednostkach w porównaniu do 2017 r. odnotowano wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych. Z uwagi na pogarszającą się jakość powietrza, widoczny jest wzrost wydatków na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu w samorządach POF.
- Na terenie POF wykorzystywana jest energia ze źródeł odnawialnych, do której produkcji wykorzystywana jest głównie energia wody, dzięki obecności licznych rzek i potoków górskich. Moc elektryczna instalacji OZE na obszarze POF w 2022 r. wyniosła ogółem 97,4 MW, z czego 96,1 MW stanowiła hydroenergia, a 1,3 MW energia słoneczna. Zatem obszar POF wyróżnia się w skali województwa najwyższym udziałem wykorzystania odnawialnych źródeł energii. W POF widoczna jest również możliwość wykorzystania ciepła z geotermii. Teren POF posiada bogate zasoby wód geotermalnych, osiągających temperaturę ponad 80 °C. Ich wykorzystanie przyczyni się do poprawy stanu środowiska i zwiększenia wykorzystania OZE.

⁷ Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport Wojewódzki za rok 2022, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

- Według klas łącznego zagrożenia suszą, teren POF jest zagrożony wystąpieniem suszy w stopniu umiarkowanym – wyjątek stanowi południowa część POF obejmująca Miasto Zakopane, Gminę Poronin, Gminę Kościelisko i Gminę Biały Dunajec, w której zidentyfikowano silne zagrożenie suszą. Biorąc pod uwagę poszczególne rodzaje suszy, teren POF jest ekstremalnie zagrożony wystąpieniem suszy atmosferycznej i hydrologicznej.
- Drugim identyfikowanym zagrożeniem jest możliwość wystąpienia powodzi, z uwagi m.in. na przebieg rzeki Dunajec, Biały Dunajec na terenie POF. Istotne jest zatem wprowadzanie rozwiązań mających na celu zabezpieczenie przed skutkami powodzi i ograniczenie jej wystąpienia. Przeważająca część POF znajduje się w obszarze zagrożonym ryzykiem powodziowym. POF znajduje się w obszarze problemowym zlewni Górnego Dunajca. Jest to obszar, na którym możliwe jest wystąpienie powodzi rzecznych o mechanizmie naturalnego wezbrania z uwagi m.in. na przebieg rzeki Dunajec, Biały Dunajec. Obszar ten uwzględnia dwanaście miejsc problemowych, w tym niektóre z nich znajdują się na terenie POF np.: Bystra-Zakopane czy Dunajec-Długopole-Krauszów-Ludźmierz-Nowy Targ.
- Oprócz ekstremalnych zdarzeń pogodowych m.in. suszy i powodzi, gminy POF zagrożone są występowaniem miejscowych zagrożeń, które wpływają na poziom poczucia bezpieczeństwa w POF. Analizując dane GUS dotyczące działalności jednostek ochrony przeciwpożarowej, można zauważyć zmniejszenie liczby zdarzeń z 1 516 w 2017 r. do 1 252 w 2021 r. Najwięcej miejscowych zdarzeń dotyczyło zdarzeń w komunikacji (358), następnie zdarzeń medycznych (327) i silnych wiatrów (217), w przypadku pozostałych ich liczba była niższa niż 200. Analizując wskaźnik liczby miejscowych zagrożeń na 1000 osób, największą wartość w 2021 r. uzyskała gmina Rabka-Zdrój (13), następnie Zakopane (10) i Poronin (10), co może wskazywać na niższy poziom bezpieczeństwa w tych gminach, w porównaniu do pozostałych obszarów.
- W latach 2017-2021 odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych samochodów osobowych w powiecie nowotarskim i powiecie tatrzańskim⁸ - ich liczba wzrosła kolejno o 18,8% i 14,5%. Wzrosła także liczba autobusów – o 16% w powiecie nowotarskim i blisko 10% w powiecie tatrzańskim.
- W 2021 r. na terenie POF długość dróg dla rowerów wyniosła 79 km – w porównaniu do 2017 r. jest to wzrost o blisko 50 km. Największą długość dróg dla rowerów odnotowano w Mieście Nowy Targ (21 km) i Gminie Łapsze Niżne (19,8 km), natomiast najmniej w Gminie Kościelisko (0,2 km). Na terenie Gminy Biały Dunajec i Gminy Bukowina Tatrzańska w 2021 r. nie było żadnych dróg przeznaczonych dla rowerów. Rozwój sieci tras rowerowych pozwoliłby

⁸ Jw.

na odciążenie sieci drogowej, ograniczenie ruchu samochodowego a tym samym emisji zanieczyszczeń.

- W kontekście kształtowania zrównoważonej mobilności i ograniczenia nadmiernego ruchu samochodowego istotne jest umożliwienie mieszkańcom podróży multimodalnych. Obecnie na terenie POF, w mieście Nowy Targ obecne są dwa parkingi P&R. Wskazane jest zatem rozwijanie tego rodzaju infrastruktury w innych gminach, szczególnie w bliskości znaczących węzłów przesiadkowych.
- Na terenie każdej z gmin POF znajdują się przystanki autobusowe, w 2021 r. było ich 868. Najwięcej przystanków znajduje się w Zakopanem (128), Nowym Targu (116) oraz Poroninie (104). Dalsze rozwijanie i promocja komunikacji zbiorowej pozwoli na ograniczenie ruchu samochodowego, a tym samym poprawę jakości powietrza. Ponadto rozwijanie systemu transportowego pozwoli na zwiększenie spójności przestrzennej obszaru POF oraz ograniczenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego, widocznego szczególnie wśród osób starszych i mieszkańców terenów wiejskich.
- Publiczny transport zbiorowy w POF wykonywany jest na podstawie zezwoleń na wykonywanie przewozów regularnych oraz zaświadczeń wydanych operatorom na świadczenie usług w ramach linii użyteczności publicznej. W ramach publicznego transportu zbiorowego, wg stanu na lipiec 2023 r., w komunikacji powiatu nowotarskiego funkcjonowało łącznie 50 linii komunikacyjnych, w tym 40 linii regularnych oraz 10 linii użyteczności publicznej. W przypadku powiatu tatrzańskiego funkcjonowało łącznie 36 linii komunikacyjnych, w tym 28 linii regularnych i 8 linii użyteczności publicznej. Zadania z zakresu publicznego transportu zbiorowego na terenie Miasta Nowy Targ realizuje Miejski Zakład Komunikacji. Na podstawie zawartych porozumień Zakład obsługuje również niektóre miejscowości Gminy Nowy Targ i Gminy Szaflary. Na terenie Miasta i Gminy Nowy Targ funkcjonuje aktualnie 13 linii autobusowych, które swoim zasięgiem obejmują Miasto Nowy Targ, a także miejscowości: Waksmund, Ostrowsko, Łopuszna, Gronków, Ludźmierz, Klikuszowa i Obidowa. Dodatkowo w niektórych wariantach linie 1 i 10 obsługują przystanki na terenie Gminy Szaflary, w miejscowościach Bór i Zaskale. Flota autobusowa w Nowym Targu składa się z 20 pojazdów, z czego średni wiek taboru wynosi 9,6 roku. Prawie połowa taboru (9 pojazdów) wykazuje znaczny przebieg ponad pół miliona kilometrów. Autobusy są wyeksploatowane i generują znacznie koszty utrzymania. Na terenie miasta Zakopane publiczny transport zbiorowy natomiast wykonywany jest na podstawie umowy zawartej z operatorem tj. Spółką TESKO Tatrzańska Komunalna Grupa Kapitałowa oraz na podstawie zezwoleń na wykonywanie przewozów regularnych obsługiwanych przez prywatnych przewoźników. Gmina Miasto Zakopane wraz z operatorem komunikacji miejskiej planuje

rozwój linii użyteczności publicznej obejmujący obszar Powiatu Tatrzańskiego. Obecnie flota autobusowa w Zakopanem składa się z 4 autobusów niskoemisyjnych (Norma Euro 6) oraz jednego autobusu zastępczego (Norma Euro 5), a na terenie miasta funkcjonują trzy linie komunikacji miejskiej. Gmina Bukowina Tatrzańska realizuje zadanie publicznego transportu zbiorowego na mocy umowy z operatorem i w jej skład wchodzi 8 linii użyteczności publicznej. Zgodnie z planem transportowym POF stanowiącym załącznik nr 1 do przedmiotowego dokumentu oraz przeprowadzonych badań, za największą wadę Podhala jako regionu turystycznego podróży uznali zły stan dróg i ich zbyt niską przepustowość. Dotyczy to zarówno dróg łączących miejscowości turystyczne w obrębie Podhala jak i dojazdu na Podhale. Ponadto obszar ten mimo funkcjonowania komunikacji publicznej, charakteryzuje się brakiem zintegrowania systemu komunikacyjnego, spójnej sieci linii użyteczności publicznej, zbyt małą liczbą połączeń, brakiem integracji z siecią połączeń komercyjnych oraz transportem alternatywnym tj. trasami rowerowymi. Deficyty dotyczą również parkingów P&R oraz braku zintegrowanego systemu informacji pasażerskiej.

- Z punktu widzenia realizacji założeń zrównoważonej mobilności i ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego ważne jest utworzenie nowych linii autobusowych. Niezbędnym jest również uzupełnianie taboru miejskiego w pojazdy zero bądź niskoemisyjne, utworzenie bazy/zajezdni do obsługi codziennej taboru, obsługi okresowej, napraw bieżących, zaopatrzenia w paliwo, w przypadku autobusów elektrycznych – miejsca do ładowania oraz przechowania pojazdów, w celu prawidłowej eksploatacji autobusów.

II.2.2 Potencjały, problemy, wyzwania rozwojowe obszaru

Poniżej przedstawiono kluczowe problemy, wyzwania i potrzeby rozwojowe zidentyfikowane na terenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego. Wynikają one głównie z wniosków płynących z diagnozy przeprowadzonej na potrzeby opracowania Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

Przytoczona diagnoza stanowi szczegółowe opracowanie na temat sytuacji społecznej, przestrzennej i gospodarczej POF. Wyróżnione potrzeby i problemy POF stanowiły podstawę do zaplanowania celów strategicznych i przedsięwzięć rozwojowych z nich wynikających. W dalszej części wymieniono potencjały, czyli najistotniejsze mocne strony POF.

Problemy, potrzeby i wyzwania:

Niepewna sytuacja geopolityczna na świecie – wynikająca m.in. z konfliktu zbrojnego na Ukrainie. Sytuacja ta może być powodem problemów gospodarczych, wynikających z przerwania łańcuchów dostaw oraz braku dostatecznej ilości surowców energetycznych. Konflikt spowodował napływ uchodźców z Ukrainy do Polski, w tym także na teren POF, co wiąże się z potrzebą zapewnienia

imigrantom odpowiednich warunków do życia – wyzwaniem jest integracja uchodźców z mieszkańcami POF oraz zapewnienie im możliwości podjęcia pracy zarobkowej.

Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą częstotliwości i dostępności połączeń komunikacji zbiorowej autobusowej i kolejowej, a także integracji istniejącego systemu transportowego. Obecna oferta przewozowa nie jest wystarczająco atrakcyjna – szczególnie dotyczy to niskiej jakości usług transportowych oferowanych przez prywatnych przewoźników (niewystarczająca liczba połączeń, niska jakość taboru itp.). Wykluczenie transportowe jest jednym z głównych czynników negatywnie wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy w obrębie POF, utrudniającym dostęp do usług publicznych i rynku pracy. W najbliższych latach istnieje konieczność zwiększenia wewnętrznej spójności obszaru poprzez rozwój komunikacji zbiorowej, jak i zapewnienia lepszej dostępności zewnętrznej obszaru. W tym drugim przypadku poprawa skomunikowania między innymi ośrodkami miejskimi zależy przede wszystkim od inwestycji regionalnych. Ważne jest również poszerzenie liczby posiadanego taboru i zakup nowoczesnych autobusów zero bądź niskoemisyjnych, które dostosowane będą do osób ze szczególnymi potrzebami. Zwiększenie wielkości taboru pozytywnie przełoży się na jakość powietrza, jak również pozwoli na zwiększenie dostępu do komunikacji miejskiej, ograniczając tym samym wykluczenie transportowe na terenie POF.

Konieczność ograniczenia ruchu samochodowego – ze względu na m.in. wykluczenie komunikacyjne dużej części terenu POF oraz brak atrakcyjnej alternatywy transportowej skierowanej do turystów, na obszarze funkcjonalnym istnieje problem nadmiernego ruchu samochodowego, czego potwierdzeniem jest także znaczny wzrost liczby rejestrowanych samochodów osobowych na terenie powiatu tatrzańskiego i nowotarskiego. Liczba rejestrowanych autobusów także wzrosła, jednakże niekoniecznie wzrósł standard użytkowanych pojazdów, co dotyczy przede wszystkim przewoźników prywatnych. Nadmierny ruch samochodowy jest jedną z przyczyn złej jakości powietrza oraz niedostatecznej przepustowości części dróg. Ponadto generuje uciążliwy hałas, który obniża jakość życia mieszkańców POF. Z tego względu kluczowe jest rozwijanie innych form komunikacji, w tym wykorzystywanie autobusów nisko i zeroemisyjnych, niskopodłogowych, wygodnych dla użytkowników, integrowanie różnych form transportu (autobusowego, kolejowego, pieszo-rowerowego) oraz dostosowywanie transportu do potrzeb mieszkańców POF.

Zjawisko suburbanizacji – mieszkańcy POF przenoszą się z miast na tereny podmiejskie, co powoduje tzw. rozlewanie się miast takich jak Zakopane, Nowy Targ i Rabka-Zdrój. Proces zagospodarowywania terenów wiejskich powoduje zwiększone koszty w obszarze rozbudowy infrastruktury technicznej takiej jak drogi, wodociągi i kanalizacja. Ze względu na duże rozproszenie zabudowy mieszkaniowej, mieszkańcy terenów podmiejskich są mocno uzależnieni od transportu samochodowego – duże odległości pomiędzy budynkami mieszkalnymi a lokalizacją usług i miejsc pracy, wymagają częstszego korzystania z indywidualnego transportu.

Migracje młodych osób – na obszarze POF można zauważyć odpływ młodych osób, który widać najsilniej w trzech gminach POF: Mieście Zakopane, Gminie Rabka-Zdrój oraz Mieście Nowy Targ. Młodzi ludzie wyjeżdżają z POF w celu m.in. zdobycia wykształcenia wyższego – oferta studiów wyższych na terenie POF jest uboga. Ośrodkiem silnie przyciągającym młode osoby z terenu POF

jest przede wszystkim Kraków, będący jednym z największych ośrodków akademickich w kraju.

Niska jakość powietrza – szczególnie w okresie jesienno-zimowym. W ostatnich latach odnotowywano przekroczenia dopuszczalnych stężeń m.in. pyłu PM10. Na złą jakość powietrza na terenie POF wpływ ma przede wszystkim tzw. niska emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków, wynikająca ze spalania paliw niskiej jakości oraz użytkowania przestarzałych kotłów grzewczych. Większość gospodarstw domowych ogrzewana jest za pomocą paliw kopalnych, ze względu na ich dostępność i cenę w porównaniu z innymi nośnikami energii. Ze względu na problemy z dostępem do surowców energetycznych wywołane m.in. przez konflikt na Ukrainie, jakość paliw spalanych w kotłach grzewczych mogła ulec pogorszeniu, a tym samym jakość powietrza. Nad częścią terenu POF zjawisko smogu utrzymuje się dłużej, ze względu na ukształtowanie geograficzne terenu (kotlina). Na jakość powietrza niewątpliwie oddziałuje także wzmożony ruch samochodowy spowodowany przemieszczaniem się mieszkańców i turystów własnymi samochodami na terenie POF.

Lokalny rynek pracy – na terenie POF działają przede wszystkim drobni przedsiębiorcy pracujący w branży usługowej: turystycznej, hotelarskiej i gastronomicznej. W regionie brak większych zakładów pracy, a różnicowanie ofert pracy jest niewielkie. Jest to jednym z powodów stosunkowo dużego bezrobocia w POF – brakuje pracy dla osób o różnych kwalifikacjach, a nie każdy chce pracować w branży usługowej, okołoturystycznej. Z badań ankietowych przeprowadzonych na potrzeby diagnozy wynika, że respondenci negatywnie oceniają lokalny rynek pracy pod względem dostępności pracy oraz oferowanych wynagrodzeń. Problemem obszaru jest także tzw. szara strefa, czyli zatrudnianie pracowników „na czarno”, co jest szczególnie powszechne w branży usługowej. Głównym źródłem dochodów mieszkańców teraz i w przyszłości będzie turystyka i usługi z nią związane, co wynika z uwarunkowań POF – z tego względu dostępność komunikacyjna POF powinna być silnie rozwijana tak, aby część mieszkańców mogła znaleźć pracę poza terenem POF, bez konieczności opuszczenia obszaru. Konieczne jest zatem rozwijanie atrakcyjnej oferty przewozowej zarówno wewnątrz POF, jak i zwiększanie dostępności komunikacyjnej względem innych ośrodków miejskich w regionie.

Konieczność wsparcia aktywizacji społeczno-zawodowej – na terenie POF mieszkają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, co wynika z m.in. braku pracy, ubóstwa i niepełnosprawności. Problemem jest m.in. wzrost odsetka osób długotrwale pozostających bez pracy, co wymaga zintensyfikowania działań wspierających aktywizację zawodową. Na lokalnym rynku pracy występują problemy ze znalezieniem odpowiedniej liczby pracowników. Dotyczy to różnych branż, wśród których można wskazać m.in. pracowników socjalnych czy opiekunów osoby starszej lub niepełnosprawnej. Brak pracowników wynika z deficytu osób poszukujących pracy oraz systematycznego wzrostu tempa procesów demograficznych, w szczególności starzenia się. Z tego względu konieczne będzie podnoszenie kompetencji zawodowych mieszkańców POF, w tym także ułatwienie przekwalifikowania zawodowego osobom, które chciałyby pracować w innej branży niż dotychczas.

Konieczność adaptacji POF do zmian klimatu – kryzys klimatyczny jest zjawiskiem globalnym, którego skutki widoczne są także na terenie POF. Warto wspomnieć, że według informacji zawartych w części diagnostycznej, POF jest obszarem, w którym notuje się szczególnie dużo miejscowych zagrożeń wymagających interwencji straży pożarnej. Zagrożenia te wynikają z

uksztaltowania terenu i klimatu i są to przede wszystkim silne wiatry, gwałtowne opady deszczu, opady śniegu, co powoduje wiele niebezpiecznych zdarzeń m.in. komunikacyjnych. Ze względu na zmiany klimatu, gwałtowne zjawiska pogodowe będą występować częściej, co oznacza konieczność adaptacji POF do zmian, m.in. w obszarze retencjonowania wody i rozbudowy infrastruktury przeciwpowodziowej. Jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt, że obszar ten znajduje się w obszarze problemowym Górnego Dunajca, który zawiera dwanaście miejsc problemowych, w tym: Bystra-Zakopane, Dunajec-Długopole-Krauszów-Ludźmierz-Nowy Targ, znajdujące się na terenie POF. Charakteryzują się one szczególnie wysokim poziomem ryzyka powodzi. Wśród typów powodzi, które mogą wystąpić na tym terenie wskazuje się typ A11 - powódź rzeczna – powódź związana z wezbraniem wód rzecznych, strumieni, kanałów, potoków górskich, jezior.

Zanikanie bioróżnorodności – z uwagi na wysokie walory przyrodnicze obszaru, kluczowe jest zadbanie o jakość środowiska naturalnego i ochrona bioróżnorodności. Nadmierny ruch turystyczny, wprowadzanie gatunków inwazyjnych, rosnąca antropopresja i presja urbanizacyjna oraz zmiany klimatu wpływają na zanikanie i degradację ekosystemów, a tym samym wymieranie gatunków roślin i zwierząt. Istotnym wyzwaniem będzie prowadzenie kompleksowych działań na rzecz rozwijania terenów zielonych i wzmacniania bioróżnorodności.

Zagospodarowanie wód opadowych – ze względu na zmiany klimatu i ukształtowanie terenu, POF jest narażony na występowanie gwałtownych, ulewnych deszczy. Warto zaznaczyć także, że POF jest w większości zagrożony wystąpieniem suszy w stopniu umiarkowanym, a południowa część obszaru zagrożona jest w stopniu silnym – dotyczy to przede wszystkim Miasta Zakopane, Gminy Poronin, Gminy Kościelisko i Gminy Biały Dunajec. Jak już wspomniano, konieczne jest rozwijanie tzw. niebiesko-zielonej infrastruktury poprzez m.in.: zapewnienie odpowiedniego poziomu melioracji gruntów, zwiększenia małej retencji oraz powierzchni biologicznie czynnych. Szczególnie ważne jest zwiększanie powierzchni terenów zielonych na obszarach mocno zurbanizowanych, czyli przede wszystkim w miastach POF, co wpłynie pozytywnie zarówno na zwiększenie retencji wód opadowych jak i poprawi estetykę przestrzeni publicznych, a także pozwoli na zachowanie bioróżnorodności. Zachowanie bioróżnorodności i ochrona naturalnych siedlisk różnych gatunków wraz z rozwijaniem terenów zielonych, w szczególności w gminach o wysokich walorach przyrodniczych oraz w uzdrowiskach i na obszarach ochrony uzdrowiskowej, stanowi kluczowe wyzwanie.

Presja urbanizacyjna – dotycząca atrakcyjnych turystycznie terenów położonych w pobliżu cennych siedlisk przyrodniczych. W wyniku dość liberalnego podejścia do określania granic zabudowy mieszkalnej, istnieje ryzyko coraz większej ingerencji człowieka w lokalną przyrodę – m.in. poprzez fragmentaryzację korytarzy ekologicznych, co utrudnia migracje zwierząt. Niekontrolowana zabudowa mieszkalna wpływa także negatywnie na jakość przestrzeni publicznych na terenie POF. Ponadto nadmierny ruch turystyczny może negatywnie wpłynąć na stan i jakość obszarów przyrodniczych i poziom bioróżnorodności. Kluczowe jest zatem prowadzenie działań z zakresu ochrony przyrody, wzmacnianie świadomości ekologicznej oraz powstanie i rozwijanie takiej infrastruktury, która pozwoli na racjonalne wykorzystanie potencjału obszarów chronionych przy jednoczesnej dbałości o ich stan.

Rozwój usług społecznych – ze względu na starzenie się społeczności lokalnej, notuje się zwiększone zapotrzebowanie na usługi społeczne. Liczba seniorów wzrasta, a co za tym idzie,

wzrasta także liczba osób niesamodzielnych potrzebujących całodobowej opieki. Obecne zasoby dotyczące całodobowej opieki są niewystarczające, brakuje także dziennych placówek wsparcia dla seniorów, osób chorych i z niepełnosprawnościami. Należy podkreślić, że liczba osób pobierających zasiłki z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby wzrosła w latach 2014-2020 aż o 30%, gdy w województwie liczba ta wzrosła o 4%. Oznacza to, że stan zdrowia mieszkańców POF ulega pogorszeniu, ze względu na słaby dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Na terenie POF znajduje się zbyt mała liczba przychodni w stosunku do liczby mieszkańców, podobna sytuacja dotyczy punktów aptecznych. Brakuje także pielęgniarek, położnych, opiekunów osoby starszej lub niepełnosprawnej. Brak dostępu do lekarzy i długi czas oczekiwania na poradę medyczną niewątpliwie powoduje większą umieralność mieszkańców. Najczęstszą przyczyną zgonów mieszkańców POF są tzw. choroby cywilizacyjne – nowotwory i choroby układu krążenia, a w ostatnich latach także choroby układu oddechowego, w tym te spowodowane przez COVID-19. W celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców, niezbędny jest rozwój usług społecznych na terenie POF.

Rozwój usług w zakresie zdrowia psychicznego – w ostatnich latach wzrasta liczba osób cierpiących na zaburzenia w sferze zdrowia psychicznego. Większe zapotrzebowanie na usługi z zakresu zdrowia psychicznego mogą być m.in. efektem pandemii COVID-19, która spowodowała przymusową izolację społeczną oraz niepewność w sferze gospodarczej, co niewątpliwie negatywnie wpłynęło na stan psychiczny mieszkańców POF. Z tego względu konieczne jest rozwijanie różnych form wsparcia, zarówno w obszarze szpitalnej opieki psychiatrycznej jak i w ramach usług wspierających. Z diagnozy obszaru wynika, że istnieje realna potrzeba tworzenia środowiskowych centrów zdrowia psychicznego, w których mieszkańcy w kryzysie psychicznym mogą szukać pomocy. W tym celu niezbędne będzie stworzenie odpowiedniego zaplecza medycznego, w szczególności zwiększenia dostępu do usług psychologów, psychoterapeutów i lekarzy psychiatrów. Osoby z problemami psychicznymi są często stygmatyzowane, dlatego należy także podjąć działania edukacyjne na ten temat, poprzez popularyzację wiedzy w zakresie promocji zdrowia psychicznego oraz profilaktyki uzależnień. Działania te powinny być adresowane do szerokiej grupy odbiorców, zarówno do osób dorosłych jak i młodzieży oraz dzieci.

Podniesienie jakości kształcenia na terenie POF – uczniowie z terenu POF osiągają niższe wyniki z egzaminów ósmoklasisty i egzaminów maturalnych w porównaniu do przeciętnych wyników dla województwa małopolskiego. Najniższe wyniki uzyskali uczniowie z egzaminu z języka angielskiego i matematyki, a wyraźne dysproporcje w poziomie nauczania są widoczne i wskazują na nieco gorszą sytuację na obszarach wiejskich. W celu podniesienia jakości nauczania oraz wzmacniania kompetencji dzieci i młodzieży, w szczególności kompetencji językowych, ważne jest wprowadzenie dodatkowych godzin zajęć z języka angielskiego w placówkach POF (w szczególności w placówkach wychowania przedszkolnego), ale także przeszkolenie nauczycieli prowadzących w celu wprowadzenia języka w codziennych czynnościach i podstawowym trybie funkcjonowania przedszkola. Przedszkola prywatne oferują szerszą ofertę zajęć dodatkowych dla dzieci. Głównym czynnikiem są względy finansowe. Natomiast przedszkola gminne mają określony budżet, niewystarczający na ponoszenie kosztów związanych z organizowaniem takich zajęć. Sytuacja ta powoduje zwiększenie wyłączenia społecznego i powstanie obszarów defaworyzowanych. W celu podniesienia jakości kształcenia ogólnego niezbędne jest unowocześnianie i doposażanie bazy dydaktycznej (pracowni, warsztatów itd.), dostosowywanie programu kształcenia do potrzeb rynku pracy, rozwijanie kompetencji miękkich wśród uczniów oraz rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych.

Ważną kwestią jest także zapewnienie odpowiedniej dostępności do edukacji osobom z niepełnosprawnościami poprzez odpowiednie dostosowanie obiektów edukacyjnych pod względem dostępności architektonicznej, a także podnoszenie kompetencji nauczycieli w tym zakresie i prowadzenie edukacji włączającej. Podniesienie jakości kształcenia jest kluczowe, szczególnie w obszarze szkolnictwa ponadpodstawowego, zawodowego, mającego na celu wykształcenie pracowników poszukiwanych na lokalnym rynku pracy. Służyć temu będzie realizacja kursów, szkoleń i innych form kształcenia zawodowego w szczególności w branżach kluczowych z punktu widzenia lokalnego i regionalnego rynku pracy. Branże kluczowe dla kształcenia zawodowego na terenie POF to m.in. branża elektroenergetyczna, teleinformatyczna, elektroniczno-mechatroniczna, budowlana, motoryzacyjna, mechaniczna, fryzjersko-kosmetyczna, ogrodnicza, hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna, ogrodnicza, przemysłu mody, spedycyjno-logistyczna, audiowizualna, poligraficzna, ekonomiczno-administracyjna, handlowa i poligraficzno-księgarska.

Rozbudowa infrastruktury i oferty kulturalnej – obszar POF wyróżnia się bogatym dziedzictwem kulturowym, które powinno być rozpowszechniane zarówno wśród turystów jak i mieszkańców POF. Jednym z istotnych wyzwań jest rozwój oferty kulturalnej dostosowanej do różnych grup odbiorców: dzieci, młodzieży, osób pracujących oraz seniorów, która wykorzysta istniejące potencjały i specyfikę poszczególnych jednostek tworzących obszar funkcjonalny. Kluczowe jest zwiększanie dostępności do oferty kulturowej poprzez dostosowywanie obiektów kulturalnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz rozwój komunikacji zbiorowej, umożliwiającej dotarcie na zajęcia, warsztaty, imprezy itp. osobom wykluczonym komunikacyjnie.

Konkurencja ze strony innych JST – teren POF cechuje się peryferyjnym położeniem, przy granicy polsko-słowackiej. Silną konkurencję można zauważyć szczególnie ze strony Krakowa i jego obszaru funkcjonalnego, który jako jeden z najistotniejszych ośrodków akademickich przyciąga młode osoby. Także inne ośrodki miejskie mogą stanowić dużą konkurencję dla POF, szczególnie te, które są atrakcyjniejsze dla inwestorów, gdzie lokalny rynek pracy jest bardziej rozwinięty.

Słabo rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna – ze względu na rozproszenie zabudowy mieszkaniowej i ukształtowanie terenu, w POF występuje problem z dostępem do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Najniższy odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej odnotowano w Gminie Łąpsze Niżne, Gminie Czarny Dunajec i Gminie Szaflary (poniżej 40%). W przypadku sieci kanalizacyjnej, najmniejszą jej dostępnością cechuje się Gmina Czarny Dunajec oraz Gmina Szaflary, w której odsetek mieszkańców korzystających z sieci nie przekroczył 40%.

Konieczność dalszego rozwoju sieci ciepłowniczej – w ostatnich latach na terenie POF obserwowany jest wzrost znaczenia sieci ciepłowniczej. Wzrasta zarówno długość sieci ciepłej jak i kotłowni. Obecnie sieć obejmuje tylko część obszaru POF. W najbliższych latach wyzwaniem będzie poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz wymiana przestarzałych systemów grzewczych – możliwość podłączenia większej części budynków POF do sieci ciepłowniczej wpłynie na poprawę jakości powietrza. Zanieczyszczenia powietrza na terenie POF pochodzą w głównej mierze z przestarzałych systemów ogrzewania takich jak kotły na paliwo stałe. Rozwój sieci ciepłowniczej wpłynie także na podniesienie jakości życia mieszkańców – ciepło z sieci jest rozwiązaniem wygodniejszym niż konieczność ogrzewania budynku samodzielnie.

Podążanie w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym – ze względu na coraz większą liczbę odpadów przypadających na jednego mieszkańca POF, konieczne jest zwiększenie poziomów recyklingu i odzysku wyprodukowanych odpadów poprzez rozbudowę istniejących systemów składowania i odzysku, a także budowę nowych. Na obszarze POF działa obecnie tylko siedem punktów selektywnej zbiórki odpadów. To dość mało biorąc pod uwagę liczbę ludności zamieszkującej teren POF. Racjonalne wykorzystywanie zasobów przy ograniczeniu wytwarzania odpadów wpisuje się w koncepcję rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym, czyli bardziej ekologicznej, ograniczającej negatywny wpływ człowieka na środowisko.

Niewielka powierzchnia terenów zieleni – obszar POF wyróżnia się wysoką lesistością, jednakże powierzchnia terenów zieleni, w tym urządzonej, jest stosunkowo niska. Ponadto ich powierzchnia uległa zmniejszeniu w okresie 2017-2021, co jest zjawiskiem niekorzystnym. Niska liczba terenów zieleni jest szczególnie uciążliwa w miastach POF w czasie występowania letnich upałów. Należy podkreślić, że zwiększenie powierzchni terenów zieleni, nowe nasadzenia drzew i krzewów, pomogą złagodzić i przeciwdziałać występowaniu tzw. miejskich wysp ciepła, co korzystnie wpłynie zarówno na aspekt ekologiczny (zwiększenie bioróżnorodności, powierzchni retencji wody), jak i na jakość życia mieszkańców (więcej terenów rekreacyjnych).

Potencjały:

Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe – na terenie POF znajduje się wiele form ochrony przyrody takiej jak obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000 oraz Tatrzański Park Narodowy, będący jednym z najczęściej odwiedzanych parków narodowych w Polsce. Ponadto POF cechuje się wysoką lesistością oraz wysokogórskim ukształtowaniem terenu. Walory przyrodnicze w istotny sposób wpływają na atrakcyjność turystyczną obszaru. Należy podkreślić, że współcześnie jakość środowiska przyrodniczego jest ważnym atutem rozwojowym – bogactwo przyrodnicze na terenie POF stanowi znaczną przewagę konkurencyjną względem innych ośrodków funkcjonalnych.

Bogate dziedzictwo kulturowe – tereny Podhala wyróżniają się unikalnym w skali kraju dziedzictwem kultury materialnej i niematerialnej, która związana jest z tradycjami górskimi. Na obszarze POF zlokalizowana jest najbardziej znana grupa etnograficzna Górali Polskich – Podhalanie, którzy wyróżniają się specyficzną gwarą, zwyczajami oraz strojem, będącym jednym z głównych polskich strojów narodowych. Na obszarze POF występuje także charakterystyczny styl architektoniczny, tzw. styl zakopiański oraz tradycje rzemieślnicze takie jak m.in.: rzeźbiarstwo, snycerstwo, kaletnictwo, hafciarstwo. Mieszkańcy POF mają również poczucie silnej tożsamości lokalnej. Ponadto na terenie POF znajduje się wiele obiektów zabytkowych takich jak np. kościół w Dębnie Podhalańskim wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO, zamek w Niedzicy, zespół budownictwa drewnianego w Chochołowie, dwór w Łopusznej oraz liczne obiekty sakralne.

Pasterstwo – wypas owiec od wieków odgrywał ważną rolę na terenie Podhala. Współcześnie wypas owiec nie ma dużego znaczenia gospodarczego, lecz jest kontynuacją dawnych tradycji Podhala oraz jedną z istotniejszych atrakcji turystycznych obszaru. Dzięki hodowli owiec tworzone są wyroby nabiałowe, będące znakiem rozpoznawczym obszaru (np. ser oscypek) oraz tradycyjne kożuchy z wełny owczej. Pasterstwo jest znakiem charakterystycznym Podhala, a jego potencjał do

promocji obszaru nie jest jeszcze w pełni wykorzystany.

Turystyka – ze względu na dziedzictwo kulturowe i zasoby przyrodnicze, tereny POF są chętnie odwiedzane przez turystów, czego dowodem są m.in. statystyki dotyczące udzielanych noclegów. Obszar cechuje się dobrze rozwiniętym zapleczem hotelowym oraz gastronomicznym – w POF funkcjonuje wiele hoteli, pensjonatów, ośrodków wypoczynkowych oraz obiektów agroturystycznych. Oferta turystyczna jest zróżnicowana zarówno w okresie wiosenno-letnim jak i jesienno-zimowym. Tatry przyciągają osoby zainteresowane przede wszystkim aktywnym wypoczynkiem. Zimą POF jest rajem dla narciarzy – w gminach POF funkcjonują ośrodki narciarskie, w tym jedno z największych w kraju. POF posiada bardzo dobre warunki do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej oraz sportowej. Z tego względu warto nadal rozwijać zróżnicowaną ofertę turystyczną skierowaną do różnych grup odbiorców.

Rozwój gospodarki niskoemisyjnej i OZE – na terenie POF istnieje potrzeba podjęcia działań termomodernizacyjnych, przebudowy istniejących systemów grzewczych oraz rozbudowy sieci ciepłowniczej, która ograniczy spalanie paliw stałych w gospodarstwach domowych. Należy podkreślić, że teren POF posiada bogate zasoby wód geotermalnych, osiągających temperaturę ponad 80 °C. Dzięki wykorzystaniu wód geotermalnych w instalacjach ciepłowniczych, obszar POF wyróżnia się w skali województwa najwyższym udziałem wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Ponadto część terenu POF cechuje się dobrymi warunkami do pozyskiwania energii z instalacji fotowoltaicznych oraz wykorzystania energii wodnej, dzięki obecności licznych rzek i potoków górskich. Zwiększenie wykorzystania OZE jest konieczne nie tylko z powodów ekologicznych – zapewnia także bezpieczeństwo energetyczne, co jest szczególnie ważne biorąc pod uwagę sytuację globalną (problemy z dostawami surowców energetycznych).

Podhalańska Kolej Regionalna – która ma istotne znaczenie w kwestii poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru. W ramach PKR na trasie Nowy Targ – Zakopane obsługiwane jest 16 połączeń w jedną i drugą stronę, w średnio godzinnym odstępie czasowym. Obecnie na linii kolejowej nr 98 i 99 prowadzone są prace modernizacyjne mające na celu skrócenie czasu przejazdu na trasie Kraków-Zakopane. Według planów, na terenie Gminy Rabka-Zdrój (Chabówka) ma powstać łącznica kolejowa, co znacząco wpłynie na czas przejazdu pociągów na wspomnianej wcześniej trasie. Inną inwestycją kolejową zwiększającą dostępność komunikacyjną POF będzie modernizacja linii nr 104, relacji Chabówka – Nowy Sącz, która połączy POF i Sądecki Obszar Funkcjonalny.

Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych – w ostatnich latach na terenie POF zauważa się wzrost długości dróg przeznaczonych dla rowerów. Na terenie POF powstał m.in. Historyczno-kulturowo-przyrodniczy szlak wokół Tatr – trasa rowerowa przebiegająca wokół najwyższych gór w Polsce na granicy Polski i Słowacji, trasa rowerowa wokół Jeziora Czorsztyńskiego zwana często potocznie przez rowerzystów Velo Czorsztyń będąca jednocześnie częścią VeloDunajec - trasy rowerowej w Małopolsce. Drogi rowerowe pełnią kluczową funkcję turystyczną w powiecie, szczególnie biorąc pod uwagę coraz większą popularność wykorzystywania rowerów w celach rekreacyjnych i ich roli w tzw. turystyce aktywnej. Rower może stać się chętniej wykorzystywanym środkiem transportu także przez mieszkańców POF w codziennej komunikacji do pracy, szkoły itd. Ponadto rozwój sieci ścieżek rowerowych pozwoli na odciążenie sieci drogowej oraz ograniczenie nadmiernego ruchu samochodowego, a przez to emisji szkodliwych substancji wpływających na jakość powietrza na terenie POF.

Z katalogu problemów i potencjałów wybrano te, które są możliwe do wsparcia w ramach programu regionalnego oraz stanowią priorytetowe działania, których realizacja przyczyni się do wzrostu społeczno-gospodarczego POF. W celu wykorzystania potencjałów i przeciwdziałaniu zdiagnozowanym deficytom i problemom zidentyfikowano projekty zintegrowane, których realizacja pozwoli na kompleksowy rozwój POF.

II.3. Kluczowe powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe

Rozwój ośrodków funkcjonalnych warunkują powiązania w sferze społecznej, gospodarczej oraz środowiskowo-przestrzennej. W celu określenia istotnych zależności pomiędzy poszczególnymi jednostkami tworzącymi Podhalański Obszar Funkcjonalny przeanalizowano wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania obszaru. Poniżej przedstawiono kluczowe czynniki opisujące stan i jakość powiązań funkcjonalnych w ramach POF:

- W latach 1975-1998 wszystkie gminy POF należały administracyjnie do województwa nowosądeckiego. Obecnie gminy te leżą w powiecie tatrzańskim i powiecie nowotarskim.
- Geograficznie obszar POF położony jest w makroregionie Obniżenia Orawsko-Podhalańskiego i Łańcucha Tatrzańskiego. POF cechuje się znacznym zróżnicowaniem terenu.

- Obszar położony jest przy granicy ze Słowacją. Od trzech dekad na terenie POF funkcjonuje Związek Euroregion „Tatry” – stowarzyszenie zrzeszające gminy i powiaty z terenu pogranicza polsko-słowackiego. W 2013 r. z inicjatywy Euroregionu powołano polsko-słowacki transgraniczny podmiot prawny tj. Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY z o.o. Od lat Euroregion „Tatry” zarządzał funduszem mikroprojektów realizowanym w ramach unijnych programów współpracy polsko-słowackiej. W przeciągu 20 lat za pośrednictwem Euroregionu „Tatry” zrealizowano ok. 400 polsko-słowackich projektów na łączną kwotę dofinansowania prawie 15 mln euro. W 2020 r. przy Euroregionie „Tatry” utworzone zostało Transgraniczne Centrum Edukacji Euroregionu „Tatry”. W ostatnich latach gminy wchodzące w skład POF współpracowały z gminami słowackimi w celu stworzenia atrakcyjnej oferty turystycznej – realizowano projekt pn. „Historyczno-kulturowo-przyrodniczy szlak wokół Tatr”, którego celem było stworzenie tras rowerowych przebiegających po obu stronach Tatr, stworzono Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego „Muzeum torfowisk”, będące wspólnym produktem turystycznym Polski i Słowacji, a także Muzeum Drukarstwa w Nowym Targu. Realizacja tych projektów pozwoliła na wykorzystanie potencjału związanego z położeniem obszaru. Obecnie z punktu widzenia POF istotne jest skupienie się na wewnętrznych deficytach i problemach oraz wykorzystanie posiadanych zasobów endogenicznych.
- W Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”⁹ ustanowiono 6 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, w tym MOF Podhala. Zgodnie z założeniami delimitacji obejmował on obszar gmin: Miasto Nowy Targ, Zakopane, Nowy Targ, Rabka-Zdrój, Szaflary, Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Kościelisko, Poronin. Zgodnie z zapisami ustawy wdrożeniowej na obszarach MOF mogą być realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, a zasięg terytorialny MOF może zostać zmieniony, po pozytywnym zaopiniowaniu przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, w drodze uchwały zarządu województwa. Modyfikacja zasięgu MOF¹⁰ wynika z bezpośrednich uzgodnień pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego znajdującymi się w obszarze funkcjonalnym miast Nowego Targu i Zakopanego, co do podjęcia współpracy w ramach Związku ZIT. W związku z tym w skład ZIT weszły również powiaty Tatrzański i Nowotarski, a dotychczasowy zasięg MOF Podhala został powiększony o gminy: Czarny Dunajec i Łapsze Niżne.

Przepływy ludności

- Powiązania funkcjonalne w POF odzwierciedlają m.in. przepływy osób, przede wszystkim związane z migracjami na pobyt stały oraz dojazdami do pracy lub szkół. Tendencje

⁹ Przyjęta Uchwałą NR XXXI/422/20 z dnia 17 grudnia 2020 r.

¹⁰ UCHWAŁA Nr 308/23 ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO z dnia 28 lutego 2023 roku w sprawie zmiany zasięgu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Podhala.

te warunkuje m.in. zjawisko suburbanizacji, czyli przenoszenia się mieszkańców miast na obszary pozamiejskie i wiejskie. Ubytek ludności w ostatnich pięciu latach odnotowano przede wszystkim w miastach: Nowy Targ i Zakopane, natomiast przyrost w gminach otaczających wskazane miasta, mianowicie gminach: Nowy Targ i Szaflary otaczających Miasto Nowy Targ oraz gminach: Kościelisko, Poronin i Bukowina Tatrzańska, otaczających Zakopane. Suburbanizacja stanowi wyzwanie dla MOF, w szczególności w zakresie rozwijania usług społecznych oraz konieczności rozbudowy infrastruktury, z uwagi na wzrost liczby ludności.

- Liczba wymeldowań z gmin miejskich na obszary wiejskie w POF w latach 2017-2021 wzrosła o 18,7%, podczas gdy z obszarów wiejskich do miast o 31,4%. Najsilniej trend jest widoczny w Nowym Targu i Zakopanem, w których w analizowanych latach liczba wymeldowań na wieś zawsze przewyższała liczbę wymeldowań do miasta.
- Z analizy *Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2016 r.* wynika, iż w 2016 r. około 9,7 tys. mieszkańców POF dojeżdżało do pracy poza gminę zamieszkania, z czego większość (62,3%) dojeżdżała do innej gminy wchodzącej w skład POF. Najwięcej mieszkańców POF dojeżdżało do pracy do Gminy Nowy Targ (22,9% ogółu mieszkańców POF dojeżdżających do pracy), a także do Miasta Nowy Targ (13,6%) oraz Miasta i Gminy Czarny Dunajec (11,1%).

Powiązania kulturowe

- Jednostki POF łączą silne powiązania kulturowe, wynikające z historii regionu. Na obszarze kultywowane są dawne tradycje góralskie, w tym m.in. pasterstwo, będące elementem mocno kojarzonym z Podhalem. Tożsamość kulturowa i chęć zachowania dawnej kultury jest silnie widoczna wśród mieszkańców POF.

System usług i powiązania gospodarcze

- Dwa główne miasta POF, czyli Nowy Targ i Zakopane, zostały zaliczone w *Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”* do miast średnich, tracących funkcje społeczno-gospodarcze, jako jedno z 6 miast w całym województwie. Ponadto trzy gminy POF zostały zaliczone do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją ze względów ekonomicznych: Miasto i Gmina Czarny Dunajec, Gmina Biały Dunajec oraz Gmina Szaflary.
- POF posiada dwa główne ośrodki: Miasto Zakopane oraz Miasto Nowy Targ, stanowiące centra edukacyjne, administracyjne oraz gospodarcze regionu. Jest to jedyny tego typu obszar funkcjonalny na terenie województwa małopolskiego.
- Według hierarchii ośrodków miejskich województwa małopolskiego, Nowy Targ i Zakopane to ośrodki miejskie o znaczeniu lokalnym. Układ monocentryczny Nowy Targ-Zakopane jest

jednak potencjalnym regionalnym ośrodkiem usługowym województwa. Jego atutem jest coraz lepiej rozwijająca się szkoła wyższa, stosunkowo dobra infrastruktura kultury i zaplecze służby zdrowia.

- Miejscowości POF gwarantują dostęp do podstawowych usług, z kolei szerszy katalog usług, związany m.in. z opieką zdrowotną czy edukacją dostępne są głównie w miastach (zwłaszcza Nowym Targu i Zakopanem). Na terenie tych miast znajduje się m.in. Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Targu czy Podhalański Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II w Nowym Targu, Szpital Powiatowy im. Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem, Szpital Specjalistyczny Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej i Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny im. dr S. Jasińskiego w Zakopanem. Ze względu na widoczne różnice w poziomie zurbanizowania obszarów miejskich i wiejskich, mieszkańcy gmin wiejskich korzystają zatem często z oferty kulturalnej, oświatowej czy medycznej miast. Widoczne jest to m.in. w przypadku dostępności publicznych placówek opieki psychiatrycznej, które na terenie POF zlokalizowane są wyłącznie w Nowym Targu i Zakopanem.
- Szkoły podstawowe znajdują się w każdej z gmin tworzących POF, co warunkuje ich dobrą dostępność, również dla mieszkańców obszarów wiejskich. Z analizy współczynnika skolaryzacji brutto za 2021 r. wynika, iż część dzieci zamieszkujących gminy POF uczęszcza jednak do szkół zlokalizowanych poza miejscem zamieszkania – dla większości z nich wartość wskaźnika nie przekroczyła bowiem 100%. Wyjątkiem jest Zakopane i Nowy Targ, dla których współczynnik skolaryzacji wyniósł odpowiednio 115,5% i 102,7%. Świadczy to, że do placówek zlokalizowanych na obszarze tych gmin uczęszczają również dzieci spoza tych miast, co wskazuje na przepływy ludności związane z edukacją.
- Zróżnicowanie dostępności usług publicznych widoczne jest również w przypadku usług opiekuńczo-wychowawczych. W 2021 r. liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedną placówkę wychowania przedszkolnego była najwyższa w gminie Biały Dunajec (236,0), następnie w gminie Łapsze Niżne (145,5), Szaflary 137,3 i Poronin (106,0). W pozostałych gminach wskaźnik ten wynosił poniżej 110,0 z czego najniższy był w gminie Rabka-Zdrój. Wysoka wartość wskaźnika świadczy o wyższym obciążeniu placówek wychowania przedszkolnego. Co więcej, przedszkola specjalne występują tylko na terenie gminy Rabka-Zdrój oraz w mieście Nowy Targ, a liczba dzieci w tych placówkach wzrosła w 2017 r. z 20 osób do 65 osób w 2021 r. Ze względu na fakt niskiej dostępności tego typu placówek można zatem założyć, iż dzieci z pozostałych gmin POF dojeżdżają do tych miejscowości.
- W sferze gospodarczej w jednostkach POF dominują podmioty związane z branżą turystyczną. Według sekcji PKD 2007 najwięcej podmiotów działa w obszarze zakwaterowania i usług

gastronomicznych, budownictwa oraz handlu i naprawy pojazdów samochodowych. Gminy tworzące POF powiązane są ze sobą podobną ofertą turystyczną, współpracowały także w zakresie stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców.

Powiązania komunikacyjne i transportowe

- Biorąc pod uwagę strukturę funkcjonalno-przestrzenną POF, w ramach analizy transportowej¹¹ obszar podzielono według funkcji, z uwzględnieniem: roli Zakopanego i Nowego Targu, charakteru pozostałych gmin, liczby mieszkańców, obsługi komunikacyjnej (układu transportowego i linii ptz), mobilności mieszkańców itp. Na tej podstawie wyodrębniono następujące obszary: obszar centralny (centrum Zakopanego, centrum Nowego Targu i centrum Rabki-Zdroju, rozumiany jako główny cel podróży mieszkańców), obszar bazowy (pozostały obszar POF tj. wszystkie gminy wchodzące w skład POF), obszar kluczowy – miejscowości położone wzdłuż linii kolejowych oraz wzdłuż szkieletu sieci linii autobusowych i istotnych ciągów drogowych (m.in. Nowy Targ-Szaflary-Biały Dunajec-Poronin-Zakopane, Nowy Targ-Białka Tatrzańska-Bukowina Tatrzańska-Poronin-Zakopane), obszar rozwojowy (pozostałe pasma rozwojowe) i obszar pozostały (obszar o mniejszych możliwościach rozwoju zrównoważonego transportu).
- Układ komunikacyjny POF opiera się przede wszystkim na drogach krajowych nr 47 i 49, przebiegających w kierunku północ-południe obszaru. Ponadto, sieć drogową uzupełniają drogi wojewódzkie nr 958, 957, 969, 961 oraz powiatowe i gminne. Istotne znaczenie w kwestii dostępności komunikacyjnej POF ma również Podhalańska Kolej Regionalna.

Uwarunkowania środowiskowe

- POF znajduje się w regionie geobotanicznym – Dział Zachodniokarpacki (Kraina Karpat Zachodnich). W granicach obszaru występuje Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (obejmujący: Nowy Targ, Rabkę-Zdrój, Czarny Dunajec, Szaflary, Łapsze Niżne, Biały Dunajec, Bukowinę Tatrzańską, Poronin, Kościelisko), na terenie którego obecne są zróżnicowane ekosystemy leśne m.in. ekosystem rzeki Białki, kompleksy torfowisk orawskich czy izolowane skałki Pasa Skalic Nowotarskich i Spiskich. Ponadto, w POF znajdują się obszary Natura 2000 oraz Tatrzański Park Narodowy, będący jednym z najczęściej odwiedzanych parków narodowych w Polsce. POF cechuje się również wysoką lesistością oraz wysokogórskim ukształtowaniem terenu. Walory przyrodnicze w istotny sposób wpływają na atrakcyjność turystyczną obszaru.

¹¹ Załącznik nr 1 do Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027

- Z uwagi na rosnącą antropopresję i wzmożony ruch turystyczny w obrębie POF, gminy charakteryzują się wspólnymi problemami i potrzebami w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, w tym ochrony siedlisk cennych gatunków i wzmocnienia poziomu bioróżnorodności. Wśród obserwowanych zjawisk zagrażających gatunkom bytującym na terenie POF, oprócz wymienionej wyżej antropopresji i zmian klimatu, można wskazać m.in. na choroby drzew, które w konsekwencji doprowadzają do ich wycinania i wpływają na konieczność nowych nasadzeń różnych gatunków, po to by w przypadku kolejnych chorób nie uschły wszystkie nowonasadzone. Wspólnym problemem POF jest również problem zanieczyszczenia powietrza, które ma charakter ponadlokalny i obejmuje całą strefę małopolską.
- POF znajduje się w obszarze problemowym zlewni Górnego Dunajca. Jest to obszar, na którym możliwe jest wystąpienie powodzi rzecznych o mechanizmie naturalnego wezbrania z uwagi m.in. na przebieg rzeki Dunajec, Biały Dunajec. Obszar ten uwzględnia dwanaście miejsc problemowych, w tym niektóre z nich znajdują się na terenie POF np.: Bystra-Zakopane czy Dunajec-Długopole-Krauszów-Ludźmierz-Nowy Targ.

II.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT w sposób kompleksowy wskazuje uwarunkowania mające wpływ na rozwój POF, zarówno czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia). Analizę opracowano w oparciu o przeprowadzoną diagnozę obszaru POF, uwzględniając również dane dotyczące transportu i mobilności przedstawione w Załączniku nr 1 do przedmiotowego dokumentu. W trakcie przygotowania analizy SWOT skupiono się w szczególności na obszarach możliwych do wsparcia w ramach programu regionalnego – stanowiących potencjał do dalszego rozwoju, jak również obszarach deficytowych wymagających podjęcia kompleksowej interwencji w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom widocznym w POF.

Mocne strony	Słabe strony
Bogactwo dziedzictwa kulturowego i duża liczba obiektów zabytkowych, wśród których można wskazać m.in. kościoły w Dębnie Podhalańskim wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO, obiekty sakralne, cmentarze czy zamki	Postępująca suburbanizacja i konieczność rozwijania usług i infrastruktury na obszarach podmiejskich i wiejskich
Rozwój gospodarczy wyrażony wzrostem o 27% liczby podmiotów gospodarczych w latach 2012-2021	Niekorzystne zjawiska demograficzne – ujemne saldo migracji, odpływ młodych mieszkańców z terenu POF oraz starzenie się społeczności POF
Zmniejszenie skali bezrobocia w ostatniej dekadzie	Niedostateczna liczba placówek zapewniających opiekę osobom ze szczególnymi potrzebami
Wysoka lesistość obszaru na poziomie 34,4% przewyższająca wartości dla województwa i kraju	Brak odpowiednich warunków lokalowych do rozwijania działalności w zakresie usług społecznych, w szczególności w zakresie zdrowia psychicznego
Wysoki poziom bioróżnorodności i atrakcyjność przyrodnicza POF, wynikające z obecności obszarów chronionych (np. obszary Natura 2000, Tatrzański Park Narodowy)	Nierównomierny dostęp do placówek wsparcia dzieci i młodzieży, brak wystarczającej infrastruktury opiekuńczej i wsparcia dzieci i młodzieży oraz problemy ze zdrowiem psychicznym
	Konieczność wdrażania edukacji włączającej z uwagi na obecność dzieci ze szczególnymi potrzebami, uczęszczającymi do placówek zlokalizowanych na terenie POF oraz wzrostem liczby uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych

		Deficyty w zakresie kształcenia językowego wynikające z braku kadry nauczycielskiej, nierównomiernego dostępu do zajęć językowych
	Wysoki poziom rozpoznawalności obszaru w regionie i w Polsce	Nierównomierny dostęp do obiektów kulturalnych na terenie całego POF
	Potencjał do rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności geotermii	Obecność osób biernych zawodowo na terenie POF
	Obecność Podhalańskiej Kolei Regionalnej usprawniającej przemieszczanie się po obszarze POF	Niedostateczna liczba i nierównomierny dostęp do punktów selektywnego zbierania odpadów
		Degradacja środowiska przyrodniczego z uwagi na nadmierny ruch turystyczny
	Przystąpienie wszystkich JST stowarzyszonych w ramach POF do opracowania planu transportowego a w najbliższym czasie do opracowania SUMP – stworzenie założeń i rozwiązań związanych z mobilnością dla wszystkich grup społecznych w POF	Niska jakość powietrza
		Niedostateczny poziom skomunikowania wewnątrz POF i obecne zjawisko wykluczenia transportowego, w szczególności obszarów wiejskich
	Atrakcyjność turystyczna, wynikająca m.in. z obecności w POF gminy uzdrowskiej (Gmina Rabka-Zdrój) oraz gminy posiadającej status ochrony uzdrowskiej (Miasto i Gmina Czarny Dunajec)	Niski poziom wymiany doświadczeń w aspekcie mobilności pomiędzy JST
		Brak wypracowanych rozwiązań wspólnych dla działań w zakresie mobilności na całym obszarze POF
	Wysoki poziom powiązań funkcjonalnych w POF	Brak jednego organizatora (integratora) wprowadzania zrównoważonej mobilności miejskiej na całym obszarze POF
	Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych m.in. powstanie historyczno-kulturowo-przyrodniczego Szlaku wokół Tatr	Zbyt mała względem zapotrzebowania na przesiadki sieć parkingów P+R

Szanse	Zagrożenia
Możliwa koordynacja inwestycji, planowania i zarządzania mobilnością na obszarze POF	Postępujący dynamicznie wzrost wskaźnika motoryzacji (liczby pojazdów), a przez to wyraźne zwiększanie się natężenia ruchu
Współpraca JST POF oraz sektora publicznego i prywatnego przy wykorzystaniu zintegrowanego transportu publicznego na obszarze POF do promowania dojazdu do atrakcji turystycznych, rekreacji, kultury, gastronomii itp.	Brak możliwości, w tym legislacyjnych, w aspekcie wprowadzania obostrzeń oraz zasad ograniczania ruchu pojazdów w centrach miast i miejscowości, skutkujące zwiększaniem się liczby samochodów w dojazdach do nich.
Wzrastające zainteresowanie mieszkańców transportem zero i niskoemisyjnym, szczególnie w aspekcie obniżania emisji liniowej	
Programy rządowe i europejskie, mające na celu kształtowanie świadomości wyboru sposobu przemieszczania się zgodnie z założeniami zrównoważonej mobilności miejskiej	Wzrost zapotrzebowania na usługi z zakresu opieki psychiatrycznej i wsparcia psychologicznego, będące długotrwałym efektem m.in. pandemii COVID-19
Możliwość rozwoju i wsparcie z programu regionalnego w ramach realizacji instrumentu ZIT	Postępujący kryzys klimatyczny i możliwość wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych m.in. suszy i powodzi
Zacieśnianie współpracy i możliwość realizacji inwestycji w ramach przynależności do Związku Euroregion „Tatry”	Niepewna sytuacja geopolityczna na świecie wynikająca m.in. z konfliktu zbrojnego w Ukrainie
Możliwość wsparcia finansowego z uwagi na przynależność części POF do OSI obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją (Miasto i Gmina Czarny Dunajec, Gmina Biały Dunajec oraz Gmina Szaflary) oraz do miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze (Nowy Targ, Zakopane)	Pogłębienie kryzysu i dalsza utrata funkcji społeczno-gospodarczych w Nowym Targu i Zakopanem

III. Poziom operacyjny. Plan działań ZIT

III.1. Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

W przypadku realizacji ZIT warunkiem jest zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa. W Umowie Partnerstwa wskazuje się cztery możliwe formy partnerstwa: stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego, porozumienie międzygminne, związek międzygminny, powiatowy lub powiatowo-gminny oraz związek metropolitalny województwa śląskiego. W przypadku Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego zostało powołane stowarzyszenie powiatów i gmin, w celu wsparcia idei samorządności terytorialnej, ochrony wspólnych interesów, wymiany doświadczeń, promocji osiągnięć oraz koordynacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji¹².

Zasięg ZIT Podhale obejmuje: Gminy: Miasto Nowy Targ, Zakopane, Nowy Targ, Rabka-Zdrój, Czarny Dunajec, Szaflary, Łapsze Niżne, Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Kościelisko, Poronin oraz Powiat Tatrzański i Powiat Nowotarski.

Poziom operacyjny Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 odnosi się do instrumentu ZIT. Zgodnie z zapisami FEM 2021-2027 w ramach ZIT mogą być realizowane wyłącznie projekty zintegrowane – stanowiące w przedmiotowym opracowaniu wiązki projektów (przedsięwzięcia zintegrowane).

Każda ze zidentyfikowanych wiązek, zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 stanowi projekty zintegrowane w ramach instrumentu ZIT oraz spełnia przynajmniej jeden z dwóch warunków:

1. jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027;
2. deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin OF.

¹² Uchwała nr 2/2021 o przyjęciu statutu Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny

III.2. Cele realizowane w ramach ZIT

Schemat i logika interwencji przedmiotowej strategii wynika z zapisów Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, w którym wskazano 11 priorytetów:

Priorytet 1.	Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości
Priorytet 2.	Fundusze europejskie dla środowiska
Priorytet 3.	Fundusze europejskie dla transportu miejskiego
Priorytet 4.	Fundusze europejskie dla transportu regionalnego
Priorytet 5.	Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną
Priorytet 6.	Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego
Priorytet 7.	Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych
Priorytet 8.	Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej
Priorytet 9.	Pomoc techniczna FST
Priorytet 10.	Pomoc techniczna EFRR
Priorytet 11.	Pomoc techniczna EFS+

Poszczególne cele i priorytety zidentyfikowane w FEM 2021-2027 znajdują odbicie w celach strategicznych zidentyfikowanych w ramach przedmiotowego opracowania. Poniżej zaprezentowano cele strategiczne w podziale na trzy wymiary planowania strategicznego: społeczny, gospodarczy i przestrzenny. Zaprezentowane cele będą zrealizowane w ramach ZIT.

Cel główny:

Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego

Wymiar społeczny		Wymiar gospodarczy		Wymiar przestrzenny	
1 Cel strategiczny 1.	Rozwój usług edukacyjnych	5 Cel strategiczny 5.	Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala	6 Cel strategiczny 6.	Poprawa efektywności energetycznej
2 Cel strategiczny 2.	Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych			7 Cel strategiczny 7.	Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków
3 Cel strategiczny 3.	Budowanie kapitału społecznego			8 Cel strategiczny 8.	Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala
4 Cel strategiczny 4.	Ożywienie sektora kultury			9 Cel strategiczny 9.	Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej

Wymiar społeczny

1

**Cel strategiczny
1.**

**Rozwój usług
edukacyjnych**

W większości gmin POF widoczny jest wzrost odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, który determinuje konieczność rozwijania sektora edukacji. Wsparcie funkcjonowania placówek przedszkolnych oraz szkół zlokalizowanych w POF oraz podnoszenie jakości opieki i nauczania stanowi kluczowe wyzwanie w perspektywie długookresowej. Młodzi mieszkańcy stanowią siłę napędową rozwoju regionu, dlatego też kluczowe jest budowanie wysokiego poziomu kapitału ludzkiego i wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej wśród najmłodszych. Szczególnie istotne z uwagi na aktualne zmiany gospodarcze i postępującą globalizację jest wzmacnianie kompetencji cyfrowych, jak również językowych wśród dzieci i młodzieży, dzięki organizowanym zajęciom dodatkowym i prowadzonym kołom zainteresowań w szkołach. Oferta edukacyjna, w szczególności kształcenie ogólne czy zawodowe, dostępne w POF powinno odpowiadać na wymogi lokalnego rynku pracy. Dostosowanie oferty kształcenia pozwoli młodym mieszkańcom na podjęcie pracy w miejscu zamieszkania i ograniczy zjawisko drenażu mózgów. Dla powiatu nowotarskiego i tatrzańskiego, w latach 2017-2021 r. liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, która wymeldowała się do innych powiatów była wyższa niż liczba zameldowań z innych powiatów, co świadczy o utracie zasobów kapitału ludzkiego.

Szczególnym wsparciem powinny zostać objęte dzieci i młodzież ze szczególnymi potrzebami. Dostosowanie toku nauczania oraz zajęcia indywidualne pozytywnie przełożą się na wyniki nauczania. Wdrażanie koncepcji edukacji włączającej ma również na celu umożliwienie dzieciom mającym szczególne potrzeby, integrację z rówieśnikami.

W celu rozwijania kompetencji praktycznych i twórczego podejścia do nauki planowane jest także tworzenie i wspieranie fablabu - otwartej przestrzeni warsztatowej wyposażonej w nowoczesne technologie, gdzie dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe będą mogły realizować własne projekty edukacyjne. Fablab umożliwi rozwijanie umiejętności technicznych, cyfrowych i przedsiębiorczych, a także pobudzi kreatywność i innowacyjność wśród mieszkańców POF.

Zintegrowane podejście do realizacji Celu będzie polegać na realizacji projektów zintegrowanych i działań odpowiadających na potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Wskazany cel skupiony jest na rozwijaniu usług edukacyjnych i ich dostępności w POF, z uwagi na zidentyfikowane deficyty w tych obszarach. W efekcie realizacji wraz z celami strategicznymi wyróżnionymi w wymiarze społecznym, wzrośnie jakość życia mieszkańców oraz dostępność do różnorodnych usług. Cel strategiczny 1. wraz z pozostałymi celami strategicznymi ZIT, pozwoli na realizację Celu głównego: Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego.

2

Cel strategiczny

W POF odnotowuje się procesy starzenia się społeczności lokalnej. W każdej z gmin odnotowano w latach 2017-2021 wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Aktualnie grupa tych osób największy udział w strukturze ludności stanowi w mieście Zakopane (26,5%) a następnie gminie Rabka-Zdrój (22,8%) oraz mieście Nowy Targ (22,0%).

Wymiar społeczny

2. Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych	Starzenie się jest tendencją ogólnopolską, która będzie postępować. Z procesem tym wiążą się wyzwania związane z koniecznością zapewnienia grupie osób ze szczególnymi potrzebami (w tym również osób z niepełnosprawnością), odpowiednich warunków do życia i pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Jedną z fundamentalnych kwestii jest zwiększenie dostępu do usług społecznych i zapewnienie dostępności i możliwości korzystania z tych usług różnym grupom mieszkańców. Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba są jednymi z częstszych przyczyn przyznawania pomocy rodzinom zamieszkującym na terenie powiatu tatrzańskiego i nowotarskiego. Dodatkowo istotnym elementem jest dbałość o zdrowie psychiczne mieszkańców. Obecnie na terenie powiatu nowotarskiego i tatrzańskiego odnotowuje się deficyt psychologów i psychoterapeutów oraz opiekunów osoby starszej lub niepełnosprawnej¹³. Deficyt wynikający ze wzrostu zapotrzebowania na tego rodzaju specjalistów oraz usługi może być długotrwałym efektem pandemii COVID-19. Przymusowa izolacja, wzrost cen oraz niepewność znacząco wpłynęły na pogorszenie zdrowia psychicznego mieszkańców, dorosłych, jak i dzieci, a co za tym idzie konieczności zapewnienia wsparcia psychologicznego na terenie POF. Zintegrowane podejście do realizacji Celu będzie polegać na realizacji projektów zintegrowanych i działań odpowiadających na potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Wskazany cel skupiony jest na rozwijaniu usług społecznych i wsparciu mieszkańców, oraz poprawie dostępu do infrastruktury świadczącej tego rodzaju usługi, z uwagi na zidentyfikowane deficyty w tych obszarach. W efekcie realizacji wraz z celami strategicznymi wyróżnionymi w wymiarze społecznym, wzrośnie jakość życia mieszkańców oraz dostępność do różnorodnych usług. Cel strategiczny 2. wraz z pozostałymi celami strategicznymi ZIT, pozwoli na realizację Celu głównego: Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego.
3 Cel strategiczny 3. Budowanie kapitału społecznego	W POF w latach 2017-2021 odnotowuje się wzrost liczby organizacji trzeciego sektora, których liczba wzrosła z 748 do 804 w 2021 r. Ich działalność ma sprzyjać włączeniu w życie społeczne mieszkańców oraz grup osób zagrożonych marginalizacją, wśród których można wskazać m.in.: osoby bezrobotne (szczególnie długotrwale), seniorów czy osoby z niepełnosprawnościami. W POF obserwuje się wzrost odsetka osób pozostających bez pracy ponad rok, jak również seniorów. Z uwagi na to, grupy te powinny zostać objęte szczególnym wsparciem z zakresu integracji i reintegracji zawodowej oraz procesem mającym na celu podniesienie kompetencji i umiejętności. Ważna jest również aktywizacja osób biernych zawodowo. Jako główne przyczyny bierności wskazuje się obowiązki rodzinne związane z prowadzeniem domu, czy chorobę lub niepełnosprawność. W przypadku POF liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z tytułu niepełnosprawności czy długotrwałej/ciężkiej choroby w 2021 r. wynosiła 3197. Bierni zawodowo to osoby, które nie pracują, ale również takie, które nie chcą podjąć pracy. W celu zmniejszenia skali zjawiska bierności zawodowej

¹³ Barometr Zawodów 2023 r.

Wymiar społeczny

w POF wskazane jest prowadzenie działań mających na celu aktywizację mieszkańców. Ponadto z punktu widzenia w szczególności kobiet, ale również osób starszych, istotne będzie wzmocnienie systemu opieki nad dziećmi do lat 3 oraz rozwijanie usług opiekuńczych kierowanych w stronę seniorów.

Zintegrowane podejście do realizacji Celu będzie polegać na realizacji projektów zintegrowanych i działań odpowiadających na potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Wskazany cel skupiony jest na poprawie poziomu kapitału społecznego, wsparciu mieszkańców i interwencji w obszarach defaworyzowanych (w szczególności wiejskich). W efekcie realizacji wraz z celami strategicznymi wyróżnionymi w wymiarze społecznym, wzrośnie jakość życia mieszkańców oraz dostępność do różnorodnych usług. Cel strategiczny 3. wraz z pozostałymi celami strategicznymi ZIT, pozwoli na realizację Celu głównego: Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego.

4

**Cel strategiczny
4.**

**Ożywienie
sektora kultury**

Atrakcyjna oferta kulturalna jest jednym z podstawowych oczekiwań mieszkańców, wpływających na jakość życia. Jest to również element budujący i wzmacniający atrakcyjność turystyczną POF. Warto wykorzystać posiadany potencjał dotyczący obecności obiektów zabytkowych oraz budynków, które mogą zostać zaadaptowane na pełnienie nowych – kulturalnych funkcji.

Zabezpieczenie i poprawa stanu zabytków na terenie POF wpłynie pozytywnie na wizerunek obszaru oraz stanowić będzie magnes przyciągający turystów. Zaadaptowanie na pełnienie nowych funkcji posiadanych obiektów oraz ich remont pozwala na połączenie rozwoju kultury z rozwojem gospodarczym (zwiększenie ruchu turystycznego). Jednakże aby uzyskać kompleksowy efekt działań należy skupić się na zapewnieniu, w placówkach świadczących usługi z zakresu kultury, dostępu wszystkim grupom mieszkańców, w celu zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego wśród osób ze szczególnymi potrzebami.

Zintegrowane podejście do realizacji Celu będzie polegać na realizacji projektów zintegrowanych i działań odpowiadających na potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Wskazany cel skupiony jest na rozwijaniu usług oferty kulturalnej, wykorzystaniu posiadanych potencjałów, poprawy dostępności infrastruktury kultury na tym obszarze i zwiększeniu atrakcyjności oferty kulturalnej w POF, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. W efekcie realizacji wraz z celami strategicznymi wyróżnionymi w wymiarze społecznym, wzrośnie jakość życia mieszkańców oraz dostępność do różnorodnych usług. Cel strategiczny 4. wraz z pozostałymi celami strategicznymi ZIT, pozwoli na realizację Celu głównego: Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego. Ponadto projekty zintegrowane realizowane w ramach celu strategicznego 4. są komplementarne i zintegrowane z działaniami w ramach celu strategicznego 5., ponieważ ich zakres pozwoli na maksymalne wykorzystanie potencjałów w

Wymiar społeczny

celu rozwoju i wzmocnienia sektora turystyki w POF, z korzyścią również dla mieszkańców obszaru.

Wymiar gospodarczy

5

Cel strategiczny 5.

Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala

W wyniku pandemii COVID-19, która miała miejsce w 2020 r. osłabieniu i ograniczeniu uległ ruch turystyczny, co wpłynęło na spowolnienie rozwoju gospodarczego obszaru funkcjonalnego. Warto zatem wykorzystać potencjał obszaru, bazując w szczególności na walorach środowiska przyrodniczego. Wśród istotnych zasobów środowiskowych można wskazać na bliskość obszarów cennych przyrodniczo, takich jak: Tatrzański Park Narodowy, Gorczański Park Narodowy czy obszar Natura 2000. Potencjał do rozwoju turystyki stanowią również miejscowości uzdrowiskowe. Na terenie POF znajduje się miejscowość uzdrowiskowa¹⁴ (Rabka-Zdrój) oraz miejscowość, która posiada status obszaru ochrony uzdrowiskowej (Czarny Dunajec)¹⁵. Elementem pełniącym zarówno funkcje komunikacyjne, jak i rekreacyjne są ścieżki rowerowe. Długość dróg dla rowerów na terenie POF w 2017 r. wynosiła 29,2 km (obecnie 79,0 km). Na terenie POF przebiegają jedne z najbardziej znanych i atrakcyjnych tras rowerowych w Małopolsce: „Szlak wokół Tatr”, Velo Dunajec (w tym tzw. Velo Czorsztyn). W ostatnich latach odnotowano wzrost świadczący o rozbudowie sieci dróg dla rowerów, jednakże nadal na terenie niektórych gmin widoczne są deficyty w rozwoju tego rodzaju infrastruktury.

Należy mieć na uwadze, że zarówno miasto Nowy Targ, jak i Zakopane zostały uznane na poziomie krajowym jako miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, a dokładniej miasta obniżającego się potencjału. Kluczowe jest zatem wzmocnienie roli gospodarczej tych ośrodków w strukturze osadniczej oraz kompleksowy rozwój gospodarki i oferty turystycznej na całym obszarze POF. Przyczyni się to do wzmocnienia roli turystyki, poprawy warunków życia mieszkańców oraz zwiększenia siły powiązań pomiędzy członkami POF, dzięki tworzeniu produktów turystycznych promujących i przyczyniających się do zwiększenia rozpoznawalności obszaru funkcjonalnego.

Zintegrowane podejście do realizacji Celu będzie polegać na realizacji projektów zintegrowanych i działań odpowiadających na potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Wskazany cel skupiony jest na rozwijaniu usług, oferty i infrastruktury turystycznej, kierowanej w szczególności w stronę turystów ponadlokalnych. W efekcie realizacji wraz z celami strategicznymi wyróżnionymi w wymiarze społecznym, wzrośnie jakość życia mieszkańców oraz dostępność do różnorodnych usług oraz poziom konkurencyjności POF. Cel strategiczny 5. wraz z pozostałymi celami

¹⁴ Uzdrowiskiem jest obszar posiadający złoża naturalnych surowców leczniczych oraz klimat o potwierdzonych właściwościach leczniczych, spełnia wymagania dotyczące środowiska, które określają przepisy o ochronie środowiska, ma odpowiednią infrastrukturę techniczną oraz posiada zakłady lecznictwa uzdrowiskowego i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego przygotowane do prowadzenia lecznictwa.

¹⁵ Jeśli dany obszar spełnia warunki dotyczące uzdrowiska, ale nie ma zakładów oraz urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, gmina może starać się o uzyskanie dla niego statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej.

Wymiar gospodarczy

strategicznymi ZIT, pozwoli na realizację Celu głównego: Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego. Ponadto projekty zintegrowane realizowane w ramach celu strategicznego 5. są komplementarne i zintegrowane z działaniami w ramach celu strategicznego 4., ponieważ ich zakres pozwoli na maksymalne wykorzystanie potencjałów w celu rozwoju i wzmocnienia sektora turystyki w POF, z korzyścią również dla mieszkańców obszaru.

Wymiar przestrzenny

6

Cel strategiczny 6.

Poprawa efektywności energetycznej

Obecnie obowiązujące przepisy¹⁶ wprowadzają krajowy cel oszczędności energii finalnej do uzyskania do końca 2030 roku. Dążenie do efektywności energetycznej w obliczu postępujących zmian klimatu jest jednym z istotnych wyzwań w sferze środowiskowej. Powinno ono polegać na racjonalnym i optymalnym zużywaniu energii wraz ze wdrażaniem rozwiązań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego. Zwiększenie efektywności energetycznej przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, dzięki zmniejszeniu produkcji energii oraz niesie ze sobą korzyści ekonomiczne wynikające ze zmniejszenia ponoszonych kosztów energii. Istotna jest termomodernizacja budynków wraz z wymianą systemów grzewczych oraz wdrażanie odnawialnych źródeł energii wraz z budową magazynów energii. W przypadku MOF możliwości upatruje się przede wszystkim w rozwoju geotermii, jako odnawialnego źródła energii, która wykorzystywana będzie w ciepłownictwie systemowym. POF jest obszarem szczególnie predysponowanym do poszukiwania i ujmowania wód termalnych (obszar podhalański)¹⁷ na potrzeby ciepłownictwa i rekreacji.

Zintegrowane podejście do realizacji Celu będzie polegać na realizacji projektów zintegrowanych i działań odpowiadających na potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Wskazany cel skupiony jest na poprawie efektywności energetycznej obszaru, czego wymiernym efektem będzie również poprawa stanu środowiska – w szczególności jakości powietrza. W efekcie realizacji wraz z celami strategicznymi wyróżnionymi w wymiarze przestrzennym, poprawi się jakość środowiska przyrodniczego POF. Cel strategiczny 6. wraz z pozostałymi celami strategicznymi ZIT, pozwoli na realizację Celu głównego: Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego. Ponadto projekty zintegrowane realizowane w ramach celu strategicznego 6. są komplementarne i zintegrowane z działaniami w ramach celu strategicznego 7., ponieważ ich zakres pozwoli na przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu, zachowanie walorów naturalnych obszaru i stworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania, jak i odwiedzania przez turystów obszaru POF.

¹⁶ Ustawa dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (tj. Dz.U. z 2021 r., poz. 2166)

¹⁷ Mapa zagospodarowania wód podziemnych zaliczonych do kopalin w Polsce -

<https://www.pgi.gov.pl/geotermia/mapa-zagospodarowania-wod/13820-mapa-zagospodarowania-wod-podziemnych-zaliczonych-do-kopalin-edycja-2021.html#edycja-2021>

Wymiar przestrzenny

7

**Cel strategiczny
7.**

**Dostosowanie
obszaru do
warunków
klimatycznych i
ich skutków**

Kryzys klimatyczny i jego skutki dotyczą samorządy tworzące POF i stanowią wyzwanie na przyszłość, w kontekście zapewnienia warunków do życia mieszkańców całego obszaru i ochrony przed negatywnym oddziaływaniem zmian klimatu. Kluczowe jest również zadbanie o bioróżnorodność na tym terenie. Obecnie liczba naturalnych ekosystemów oraz gatunków fauny i flory zmniejsza się. Wśród przyczyn, które dotyczą w szczególności POF można wymienić nadmierną eksploatację zasobów przyrody oraz działania antropogeniczne, które wynikają z dynamicznego ruchu turystycznego odnotowywanego na tym obszarze. Przyczyną jest również zmniejszanie powierzchni ekosystemów naturalnych m.in. lasów. W większości gmin POF powierzchnia gruntów leśnych zmniejszyła się w latach 2017-2021 r. Wpływ na różnorodność biologiczną ma również wprowadzanie do naturalnych ekosystemów gatunków obcych – inwazyjnych. Wpływa to na zaburzenie relacji między organizmami oraz dominację gatunków inwazyjnych nad rodzimymi. Również zmiany klimatu wpływają na zaburzenie funkcjonowania ekosystemów.

Podhalański Obszar Funkcjonalny według klas łącznego zagrożenia suszą, w przeważającej części zagrożony jest w stopniu umiarkowanym, a południowa część jest silnie zagrożona. Analizując poszczególne rodzaje suszy, największe (ekstremalne) zagrożenie dotyczy suszy atmosferycznej i hydrologicznej. Ponadto, drugim identyfikowanym zagrożeniem jest możliwość wystąpienia powodzi, z uwagi m.in. na przebieg rzeki Dunajec, Biały Dunajec. Z punktu widzenia aktualnej sytuacji i postępujący kryzys klimatyczny, ważna jest realizacja przedsięwzięć z zakresu adaptacji do zmian klimatu. Działania te z uwagi na zdiagnozowane problemy powinny obejmować kwestie dotyczące zwiększenia retencji, zapewnienia bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie suszy, jak również rozwijanie zielono-niebieskiej infrastruktury.

Zintegrowane podejście do realizacji Celu będzie polegać na realizacji projektów zintegrowanych i działań odpowiadających na potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Wskazany cel skupiony jest na poprawie i ochronie walorów środowiska przyrodniczego, w szczególności bioróżnorodności. W efekcie realizacji wraz z celami strategicznymi wyróżnionymi w wymiarze przestrzennym, poprawi się jakość środowiska przyrodniczego POF. Cel strategiczny 7. wraz z pozostałymi celami strategicznymi ZIT, pozwoli na realizację Celu głównego: Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego. Ponadto projekty zintegrowane realizowane w ramach celu strategicznego 7. są komplementarne i zintegrowane z działaniami w ramach celu strategicznego 6., ponieważ ich zakres pozwoli na przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu, zachowanie walorów naturalnych obszaru i stworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania, jak i odwiedzania przez turystów obszaru POF.

Wymiar przestrzenny

8

Cel strategiczny 8.

Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala

Rozwijanie nowoczesnego, nisko bądź zeroemisyjnego transportu zbiorowego, wdrażanie rozwiązań multimodalnych oraz promocja transportu drogowego, pozytywnie wpłyną na stan środowiska i jakość życia mieszkańców POF. Zwiększenie dostępności transportu umożliwi sprawne przemieszczanie się, a tym samym zwiększenie powiązań, dostępności i spójności transportowej w MOF Podhale. Wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczeń pochodzących z transportu, a tym samym poprawy stanu powietrza, a w konsekwencji zdrowia i jakości życia mieszkańców obszaru. Promocja transportu publicznego, jego wysoka dostępność i efektywność wpłyną na ograniczenie wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz wzrostu korzystania z transportu zbiorowego. W celu zwiększenia poziomu zintegrowania różnych form transportu istotna jest rozbudowa infrastruktury do obsługi podróżnych. Ma to szczególne znaczenie z uwagi na odnotowywany wzrost liczby samochodów osobowych. Na terenie POF funkcjonują tylko 2 parkingi w systemie Park&Ride, zlokalizowane w mieście Nowy Targ, zatem widoczne są wyraźne deficyty w tym zakresie.

Zintegrowane podejście do realizacji Celu będzie polegać na realizacji projektów zintegrowanych i działań odpowiadających na potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Wskazany cel skupiony jest na rozwijaniu zrównoważonej mobilności w POF, czego efektem będzie m.in. poprawa jakości powietrza. W efekcie realizacji wraz z celami strategicznymi wyróżnionymi w wymiarze przestrzennym, poprawi się jakość środowiska przyrodniczego POF. Cel strategiczny 8. wraz z pozostałymi celami strategicznymi ZIT, pozwoli na realizację Celu głównego: Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego. Cel strategiczny 8 wraz z realizacją celów wskazanych w wymiarze społecznym, pozwoli na zwiększenie dostępności różnorodnych usług na terenie POF.

9

Cel strategiczny 9.

Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej

W POF znajdują się gminy, które zostały zaliczone na poziomie krajowym do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Wśród nich wymienia się następujące gminy: Czarny Dunajec, Biały Dunajec i Szaflary. Analiza obszarów problemowych przedstawiona w strategii wojewódzkiej wskazuje, że największy problem w tych gminach dotyczy kwestii środowiskowych. Do analizy wykorzystano dane dotyczące poziomu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej i obecności obszarów chronionych.

Obecnie dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie POF jest nierównomierny, z czego niższa dostępność dotyczy sieci wodociągowej. Kluczowe jest prowadzenie działań mających na celu poprawę efektywności systemów zaopatrzenia w wodę i rozwijanie sieci infrastruktury wodno-ściekowej, szczególnie na obszarach wiejskich.

W POF widoczna jest presja urbanistyczna w gminach wiejskich, która jest efektem suburbanizacji miast (Zakopanego czy Nowego Targu). Determinuje to konieczność rozwoju infrastruktury technicznej i gospodarki komunalnej, w celu zaspokojenia rosnących potrzeb i dostosowania infrastruktury do aktualnych uwarunkowań i zmian ludnościowych.

Liczba ludności POF nie uległa dużym wahaniom w ostatniej dekadzie,

Wymiar przestrzenny

jednakże zauważa się pozytywne zmiany dotyczące masy wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w roku. Średnia wartość wskaźnika w 2021 r. wynosiła 307 kg i była niższa w porównaniu do 2019 r. (332 kg). Świadczyć to może o wzroście świadomości ekologicznej wśród mieszkańców. Aby obserwowana tendencja się utrzymała, ważne jest wsparcie samorządów w działaniach na rzecz minimalizacji wytwarzania odpadów, jak i ich selektywnego zbierania oraz wdrażania koncepcji gospodarki obiegu zamkniętego. Przełoży się to również na stan i jakość środowiska przyrodniczego w POF.

Zintegrowane podejście do realizacji Celu będzie polegać na realizacji projektów zintegrowanych i działań odpowiadających na potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Wskazany cel skupiony jest na poprawie funkcjonowania systemu usług komunalnych, w szczególności systemu odpadów. W efekcie realizacji wraz z celami strategicznymi wyróżnionymi w wymiarze przestrzennym, poprawi się jakość środowiska przyrodniczego POF. Cel strategiczny 9. wraz z pozostałymi celami strategicznymi ZIT, pozwoli na realizację Celu głównego: Zaspokojenie rosnących potrzeb mieszkańców Podhala wraz z wykorzystaniem posiadanych potencjałów i lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i wzmocnienia poziomu rozwoju gospodarczego. Cel strategiczny 9 wraz z realizacją celów wskazanych w wymiarze społecznym, pozwoli na zwiększenie dostępności i poprawę funkcjonowania różnorodnych usług na terenie POF.

III.3. Wiązki projektów

Poniżej zaprezentowano zidentyfikowane wiązki projektów wynikające z Priorytetów i celów szczegółowych FEM 2021-2027 wraz ze wskazaniem celów, które mają być zrealizowane w ramach ZIT w odniesieniu do poszczególnych przedsięwzięć zintegrowanych.

Tabela 2 Zidentyfikowane wiązki projektów

Priorytet FEM 2021-2027	Cel szczegółowy FEM 2021-2027	Cel Strategii ZIT	Wiązka projektów/ Przedsięwzięcie zintegrowane
PRIORYTET 2. Fundusze europejskie dla środowiska	CSz 2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Cel strategiczny 6. Poprawa efektywności energetycznej	PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej
	CSz 2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Cel strategiczny 6. Poprawa efektywności energetycznej	PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii
	CSz 2(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	Cel strategiczny 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków	PZ.3. Zapobieganie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu
	CSz 2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	Cel strategiczny 9. Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej	PZ.4. Zrównoważona gospodarka wodna
	CSz 2(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	Cel strategiczny 9. Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej	PZ.5. Racjonalne gospodarowanie odpadami
	CSz 2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	Cel strategiczny 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków	PZ.6. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury
PRIORYTET 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego	CSz 2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	Cel strategiczny 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala	PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF

Priorytet FEM 2021-2027	Cel szczegółowy FEM 2021-2027	Cel Strategii ZIT	Wiązka projektów/ Przedsięwzięcie zintegrowane
PRIORYTET 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną	CSz 4(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	Cel strategiczny 1. Rozwój usług edukacyjnych	PZ.8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej
	CSz 4(v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	Cel strategiczny 2. Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych	PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej
PRIORYTET 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	CSz 4(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	Cel strategiczny 1. Rozwój usług edukacyjnych	PZ.10. Poprawa jakości usług edukacyjnych i ich rozwój
	CSz 4(h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	Cel strategiczny 3. Budowanie kapitału społecznego	PZ.11. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej
	CSz 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	Cel strategiczny 2. Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych	PZ.12. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych
PRIORYTET 7. Fundusze europejskie dla wspólnot	CSz 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i	Cel strategiczny 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala	PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF

Priorytet FEM 2021-2027	Cel szczegółowy FEM 2021-2027	Cel Strategii ZIT	Wiązka projektów/ Przedsięwzięcie zintegrowane
lokalnych	bezpieczeństwa na obszarach miejskich	Cel strategiczny 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala	PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej
		Cel strategiczny 4. Ożywienie sektora kultury	PZ.15. Ochrona zabytków w POF

Należy mieć na uwadze, że na terenie POF realizowane będą różne mechanizmy terytorialne. Oprócz ZIT będzie to mechanizm IIT (Inne Instrumenty Terytorialne) oraz RLKS (Rozwój lokalny kierowany przez społeczność). IIT wspiera rozwój obszarów powiązanych ze sobą funkcjonalnie lub problemowo przez realizację projektów, które wynikają ze wspólnie opracowanej strategii. Odstępstwem od tej zasady jest IIT dotyczący rewitalizacji, który będzie wdrażany w pojedynczych gminach na podstawie GPR (Gminny Program Rewitalizacji) pełniących funkcję strategii IIT. RLKS jest wdrażany przez lokalne grupy działania (LGD) w oparciu o lokalne strategie rozwoju (LSR). Jest to instrument służący wsparciu rozwoju obszarów wiejskich, miejskich i wiejsko-miejskich. Kluczowe jest, że te same projekty nie będą składane do różnych mechanizmów. Zapewniona zostanie komplementarność podejmowanych działań oraz nie będzie występowało podwójne finansowanie realizowanych w ich ramach projektów. Dodatkowo wymagane będą osobne strategie właściwe dla poszczególnych instrumentów terytorialnych. Projekty zawarte na liście nie będą ujmowane w innych strategiach terytorialnych i składane w ramach RLKS. Zgodnie z zapisami FEM 2021-2027 IIT (w tym GPR) realizowane będą głównie w priorytecie 7 CS 5(i), choć dopuszcza się interwencję również w innych priorytetach 2-6. Natomiast RLKS realizowany będzie w ramach CS 5(ii), CS 4(h) i CS4(k).¹⁸

¹⁸ Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 1827/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 20 października 2022 r. - Instrumenty terytorialne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

III.4. Lista projektów ZIT i uzasadnienie zintegrowania

Tabela 3 Lista projektów ZIT i uzasadnienie zintegrowania

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)	Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT/IIT (CWD), przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT/OPK)	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia (wiązki projektów) (wskaźnik z FEM 2021-2027)	LP	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ ew. partnerów	Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu	Wskazanie zgodności projektu z programem**	Planowane źródło finansowania, w przypadku finansowania w ramach FEM 21-27 wskazanie konkretnego CS***	Maksymalna wartość wkładu UE (euro) - wg średniego kursu dla okresu 2016-2022 1EUR=4,4074	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesięcznym/rok	Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)
PZ.1. Wsparcie efektywności energetycznej	PZ.1. Wsparcie efektywności energetycznej realizuje Cel strategiczny 6. Poprawa efektywności energetycznej, ponieważ obejmuje działania mające na celu dążenie do zrównoważonej polityki energetycznej, poprzez podnoszenie efektywności energetycznej. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ jego realizacja może wpłynąć na osiągnięcie wspólnego efektu, mianowicie poprawy stanu i jakości powietrza na terenie MOF Podhala. Rozwijanie sieci ciepłowniczej jest jednym z elementów z zakresu wspierania efektywności energetycznej. W powiatach nowotarskim i tatrzańskim, obserwuje się wzrost liczby kotłowni i długości sieci ciepłej, jak również przyłączy do budynków. Sieć ciepłownicza występuje na terenie miasta Nowy Targ, miasta Zakopane oraz w gminach Szaflary, Biały Dunajec i Poronin. Inwestycje realizowane będą w szczególności tam, gdzie występują możliwości wykorzystania ciepła z geotermii, co jeszcze bardziej przyczyni się do uzyskania oczekiwanego efektu ekologicznego. Jednostki na terenie których realizowane będą inwestycje są jednymi z bardziej załudnionych w POF. Z uwagi na dużą liczbę ludności w nich zamieszkującą skalę poziomu i produkcji zanieczyszczeń, również jest wyższa, co przemawia za koniecznością wsparcia efektywności energetycznej. W celu poprawy efektywności energetycznej istotna jest również termomodernizacja budynków wraz z wymianą systemów grzewczych, co równocześnie wpłynie na poprawę jakości powietrza i obniżenie kosztów utrzymania budynków.	Wskaźniki produktu: Wybudowane lub zmodernizowane sieci ciepłownicze i chłodnicze – 6 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 800 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 2 Wskaźniki rezultatu: Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 64 300,31 tony/rok Wskaźniki oddziaływania: Zmiana emisji zanieczyszczeń powietrza: dwutlenku siarki (SO₂): 2021 – 125,51 Mg/rok, 2025 – 104,52 Mg/rok Zmiana emisji zanieczyszczeń powietrza: pyłów: - PM 10: 2022 – 191,55 Mg/rok, 2025 – 156,34 Mg/rok, - PM 2,5: 2022 – 163,18 Mg/rok, 2025 – 136,87 Mg/rok	1	Rozwój sieci ciepłowniczej – Miasto Nowy Targ	Miasto Nowy Targ	Budowa/rozbudowa sieci ciepłowniczej	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(i) - wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych. Projekt realizuje typ operacji A związany budową/rozbudową/modernizacją systemów ciepłowniczych i chłodniczych (w tym sieci) wraz z magazynami ciepła w działaniu 2.20 Rozwój sieci ciepłowniczych - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymagania wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Wdrażanie projektu pozwoli na transformację do efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	CS 2(i)	1 581 335	2024-2025	czerwiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektem 2, ponieważ ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia efektywności energetycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, gdyż jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności adaptacji POF do zmian klimatu oraz odnotowanych przekroczeń dotyczących jakości powietrza i przyczyni się do poprawy jakości powietrza w POF. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 6. Poprawa efektywności energetycznej. Ponadto projekt jest spójny z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii. Ich realizacja przyczyni się do redukcji emisji szkodliwych substancji, zwiększenia wykorzystania OZE oraz zmniejszenia zapotrzebowania na energię końcową. Sieć ciepłownicza wykonywana będzie na terenie Gminy Miasto Nowy Targ.
			2	Rozwój sieci ciepłowniczej – Gmina Szaflary	Gmina Szaflary	Budowa osiedlowych sieci ciepłowniczych wraz z przyłączami	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(i) - wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych. Projekt realizuje typ operacji A związany z budową/rozbudową/modernizacją systemów ciepłowniczych i chłodniczych (w tym sieci) wraz z magazynami ciepła w działaniu 2.20 Rozwój sieci ciepłowniczych - ZIT. Projekt spełnia wszystkie					Projekt jest powiązany z projektem 1, ponieważ ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia efektywności energetycznej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 6. Poprawa efektywności energetycznej oraz części diagnostycznej. Według danych BDL GUS długość przyłączy do budynków sieci ciepłowniczej na terenie gminy Szaflary w ostatnich pięciu latach nie uległa zmianie i wynosiła 2,9 km. Wskazuje to na konieczność rozwoju sieci ciepłowniczej w tej gminie. Projekt spełnia warunki

							wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Wdrażanie projektu pozwoli na transformację do efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Szaflary (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					zintegrowania, gdyż jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności adaptacji POF do zmian klimatu oraz odnotowanych przekroczeń dotyczących jakości powietrza. Pozwoli to również na ograniczenie niskiej emisji z indywidualnych źródeł ciepła. Ponadto projekt jest spójny z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii. Ich realizacja w konsekwencji przyczyni się do redukcji emisji szkodliwych substancji, zwiększenia wykorzystania OZE oraz zmniejszenia zapotrzebowania na energię końcową.
				Projekt usunięty								
PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii	PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii realizuje Cel strategiczny 6. Poprawa efektywności energetycznej, gdyż skupia się na rozwijaniu i zwiększeniu poziomu wykorzystania OZE. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ jego realizacja może wpłynąć na osiągnięcie wspólnego efektu, zwiększenia wykorzystania OZE oraz poprawy stanu i jakości powietrza na terenie MOF Podhala. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii prowadzony będzie m.in. poprzez montaż magazynów energii. W przypadku Gminy Łapsze Niżne widoczny jest potencjał w zakresie wykorzystania energii słonecznej oraz geotermalnej. Realizacja inwestycji pozwoli na zwiększenie efektywności energetycznej.	Wskaźniki produktu Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 60 osób Liczba powstałych magazynów energii elektrycznej - 60 szt. Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 Wskaźniki rezultatu Ilość zmagazynowanej energii w magazynie energii (ilość energii dostarczona do magazynu) elektrycznej - 90 MWh/rok	1	Montaż magazynów energii elektrycznej na terenie gminy Łapsze Niżne	Gmina Łapsze Niżne	Montaż magazynów energii dla mieszkańców gminy.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(ii) - wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju. Projekt realizuje typ projektu A polegający na dofinansowaniu magazynów energii odnawialnej jako samodzielnych projektów w działaniu 2.21 Wsparcie rozwoju OZE - ZIT - dotacja. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Wdrażanie projektu przyczyni się do zwiększenia wykorzystania OZE, zwiększenia poziomu bezpieczeństwa energetycznego. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Łapsze Niżne (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	CS 2(ii)	499 161	2025-2026	marzec/2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej, ponieważ ich realizacja w konsekwencji przyczyni się do redukcji emisji szkodliwych substancji, zwiększenia wykorzystania OZE oraz zmniejszenia zapotrzebowania na energię końcową. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, a jego realizacja przyczyni się do zwiększenia wykorzystania OZE, a tym samym poprawy jakości powietrza na terenie całego MOF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności adaptacji POF do zmian klimatu oraz odnotowanych przekroczeń dotyczących jakości powietrza, jak również zidentyfikowanego potencjału do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej i OZE. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 6. Poprawa efektywności energetycznej.
PZ.3. Zapobieganie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu	PZ.3. Zapobieganie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu realizuje Cel strategiczny 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków, ponieważ skupione jest na adaptacji do zmian klimatu na obszarze MOF. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany,	Wskaźniki produktu Nowo wybudowane lub wzmocnione środki ochrony przeciwpowodziowej wybrzeża morskiego oraz brzegów rzek i	1	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe rzeki Dunajec	Gmina Nowy Targ	Zabezpieczenie brzegu lewego rzeki Dunajec i jej udrożnienie.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(iv) - wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku	CS 2(iv)	1 959 239	2024-2027	styczeń/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.6. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, ponieważ dotyczy one postępujących zmian klimatu i zapobiegania jego negatywnym skutkom.

	ponieważ jego realizacja wpłynie na ograniczenie i zapobieganie negatywnym skutkom ekstremalnych zjawisk pogodowych, w szczególności powodzi, z uwagi na postępujący kryzys klimatyczny. Przeważająca część POF znajduje się w obszarze zagrożonym ryzykiem powodziowym. Zlewnia Górnego Dunajca to obszar problemowy, na którym możliwe jest wystąpienie powodzi rzecznych o mechanizmie naturalnego wezbrania z uwagi m.in. na przebieg rzeki Dunajec, Biały Dunajec. Obszar problemowy zlewni Górnego Dunajca zawiera dwanaście miejsc problemowych, w tym niektóre z nich znajdują się na terenie POF np.: Bystra-Zakopane czy Dunajec-Długopole-Krauszów-Ludźmierz-Nowy Targ. Z uwagi na ten fakt kluczowe jest zrealizowanie projektów na terenie gminy Nowy Targ, ponieważ jest to jeden z problemowych obszarów. Dodatkowo prowadzone działania pozwolą na zabezpieczenie gmin sąsiednich przed negatywnymi skutkami powodzi dzięki budowie infrastruktury przeciwpowodziowej. Z punktu widzenia zmian klimatu istotne jest prowadzenie działań z zakresu adaptacji do zmian klimatu, w szczególności zwiększenie retencji, zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie suszy, rozwijanie zielono-niebieskiej infrastruktury, jak również zabezpieczenie potrzeb służb ratowniczych.	jezior– 0,8 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego –1500 osób Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 2 Wskaźniki rezultatu Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej – 1500 osób				związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego. Projekt realizuje typ operacji A związany z zwiększeniem retencji zlewni, w tym: rozwojem różnych form małej retencji oraz inwestowaniem w infrastrukturę przeciwpowodziową w działaniu 2.23 Gospodarowanie wodami - ZIT. Inwestycja spełnia wymogi wskazane w UP jeśli chodzi o inwestycje na rzekach. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Postępujący kryzys klimatyczny stanowi istotne wyzwanie dla samorządów. Teren MOF Podhala jest zagrożony zarówno wystąpieniem powodzi m.in. z uwagi na przebieg rzeki Dunajec. Istotne zagrożenie związane jest również z zaklasyfikowaniem części terenu MOF do klas silnego i umiarkowanego zagrożenia suszą. W związku z tym istotna jest realizacja zadań mających na celu zwiększenie zdolności retencyjnej, rozwój małej retencji oraz rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, a jego realizacja przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego i zabezpieczenia przed możliwymi skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych. Obszar gminy jest zagrożony wystąpieniem powodzi z uwagi na przepływ rzeki Dunajec. Realizacja projektu oddziaływać będzie w szczególności na obszar miasta Nowy Targ, który otacza Gmina Nowy Targ. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności adaptacji POF do zmian klimatu, jak również możliwego zagrożenia związanego z wystąpieniem powodzi. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków.
						Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(iv) - wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego. Projekt realizuje typ operacji A związany z zwiększeniem retencji zlewni, w tym:				Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.6. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, ponieważ dotyczą one postępujących zmian klimatu i zapobiegania jego negatywnym skutkom. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, a jego realizacja przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego i zabezpieczenia przed możliwymi skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych. Obszar gminy jest

							rozwojem różnych form małej retencji oraz inwestowaniem w infrastrukturę przeciwpowodziową w działaniu 2.23 Gospodarowanie wodami - ZIT. Inwestycja spełnia wymogi wskazane w UP jeśli chodzi o inwestycje na rzekach. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Postępujący kryzys klimatyczny stanowi istotne wyzwanie dla samorządów. Teren MOF Podhala jest zagrożony wystąpieniem powodzi m.in. z uwagi na przebieg rzeki Dunajec. W związku z tym istotna jest realizacja zadań mających na celu zwiększenie zdolności retencyjnej, rozwój małej retencji oraz rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					zagrożony wystąpieniem powodzi z uwagi na przepływ rzeki Dunajec. Realizacja projektu oddziaływać będzie w szczególności na obszar miasta Nowy Targ, który otacza Gmina Nowy Targ, a także na obszar Gminy Łapsze Niżne, na terenie której znajduje się Jezioro Czorszyńskie - zbiornik zaporowy na rzece Dunajec. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności adaptacji POF do zmian klimatu, jak również możliwego zagrożenia związanego z wystąpieniem powodzi. Przebudowa progów pozwoli na utrwalenie, stabilizację i zabezpieczenie dna cieku, z uwagi na fakt, że stanowi budowlę regulacyjną. Zabezpieczenie i umocnienie przełoży się na zmniejszenie strat w sąsiadujących obszarach, jeśli nastąpi powódź. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków.
PZ.4. Zrównoważona a gospodarka wodna	PZ.4. Zrównoważona gospodarka wodna realizuje Cel strategiczny 9. Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej, ponieważ skupia się na rozwoju elementu gospodarki komunalnej, mianowicie sieci wodno-kanalizacyjnej. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ jego realizacja wpłynie na rozwój infrastruktury wodno-ściekowej, z której korzystać będą mieszkańcy obszaru. Obecnie dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie POF jest nierównomierny, z czego niższa dostępność dotyczy sieci wodociągowej. Najlepszą dostępnością do obu sieci wyróżniają się Miasto Zakopane i Miasto Nowy Targ, gdzie odsetek korzystających z sieci przekroczył 80%. Najniższą dostępność do sieci wodociągowej w 2021 r. odnotowano w gminie Szaflary, gminie Czarny Dunajec i gminie Łapsze Niżne, gdzie udział ludności korzystającej z tego rodzaju infrastruktury wynosił kolejno 28,2%, 28,5% i 36,1%. Istotne jest zatem prowadzenie działań mających na celu poprawę efektywności systemów zaopatrzenia w wodę i rozwijanie sieci	Wskaźniki produktu Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 6 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego –714 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 Wskaźniki rezultatu Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 1 729 osób	1	Rozwój gospodarki wodnej	Gmina Łapsze Niżne	Modernizacja sieci wodociągowej oraz systemów zarządzania wraz z robotami towarzyszącymi.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(v) - wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej. Projekt realizuje typ operacji B związany ze zwiększeniem efektywności systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizacją zużycia wody w działaniu 2.24 Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Łapsze Niżne (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	CS 2(v)	385 715	2025-2026	luty/2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.5. Racjonalne gospodarowanie odpadami, ponieważ oba dotyczą systemu gospodarki komunalnej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ jego realizacja pozwoli na zwiększenie efektywności i wydolności gospodarki wodnej na obszarze najbardziej problematycznym w POF, a tym samym poprawę sytuacji w obszarze funkcjonalnym. W POF zidentyfikowano deficyt w rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym w gminie Łapsze Niżne. W 2021 r. w gminie tej udział korzystających z sieci wodociągowej wynosił 36,1%, a w ostatnich pięciu latach zmiana była nieznaczna. Ponadto w gminie widoczne są straty wody, które w dużej mierze mogą wynikać z niezmodyfikowanej sieci wodociągowej. Gmina Łapsze Niżne jest również jedną z jednostek w POF, w których udział strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody był jednym z

	infrastruktury wodno-ściekowej, szczególnie na obszarach wiejskich. W POF widoczna jest presja urbanistyczna w gminach wiejskich (wynikająca z suburbanizacji miast m.in.: Zakopanego czy Nowego Targu), a w związku tym rosnące potrzeby mieszkańców dotyczące rozwoju infrastruktury.											wyższych i w 2021 r. wynosił 51,8%. Ponadto dobową produkcja wody jest jedną z niższych, wynosi 370 m ³ , a wskaźnik wody dostarczonej w 2021 r. był najniższy i wynosił zaledwie 53,3 dm ³ . Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej presji urbanistycznej, która wymaga podjęcia działań inwestycyjnych i modernizacji sieci infrastruktury z uwagi na niższe w porównaniu do pozostałych gmin POF wskaźniki dotyczące kwestii związanych z dostarczaniem wody. Realizacja wskazanego projektu pozytywnie wpłynie na racjonalne gospodarowanie wodami i stan środowiska. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 9. Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej.
PZ.5. Racjonalne gospodarowanie odpadami	PZ.5. Racjonalne gospodarowanie odpadami realizuje Cel strategiczny 9. Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej, ponieważ skupia się na rozwoju elementu gospodarki komunalnej, mianowicie systemu gospodarowania odpadami. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ jego realizacja pozwoli na poprawę jakości środowiska poprzez uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami i stworzenie miejsc do składowania odpadów, a także zwiększenia udziału odpadów zebranych selektywnie. Powstawanie punktów selektywnego zbierania odpadów oraz rozbudowa i budowa instalacji przeznaczonych do odzysku i recyklingu wpisują się w koncepcję rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). GOZ zmierza do racjonalnego wykorzystywania zasobów oraz ograniczenia wytwarzania zasobów. Istotne jest przygotowanie odpadów do ponownego użycia lub odzysku. W POF obecnie znajduje się siedem punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zlokalizowanych na terenie sześciu gmin POF. W przypadku 5 z nich powierzchnia przypadająca na 1 punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmuje teren całej gminy. Wyjątek stanowi Gmina Nowy Targ. Sieć PSZOK nie jest zatem wystarczająca i	Wskaźniki produktu Inwestycje w obiekty do selektywnego zbierania odpadów - 1 346 665,48 EUR Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 39 961 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 3 Wskaźniki rezultatu Odpady zbierane selektywnie - 1714 ton/rok	1	Rozwój systemu gospodarki odpadami – Gmina Kościelisko	Gmina Kościelisko	Utworzenie PSZOK Kościelisko.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(vi) – wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z budową, rozbudową, przebudową punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w działaniu 2.25 Rozwijanie systemu gospodarki odpadami - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. W docelowym systemie gospodarki odpadami województwa małopolskiego przewiduje się minimalizację ilości składowanych odpadów poprzez przygotowania do ponownego użycia, recykling lub odzyskiwanie innymi metodami. Jednym z elementów systemu jest budowa PSZOKów. PSZOK będzie obsługiwał nie więcej niż 20 tys. mieszkańców.	CS 2(vi)	748 741	2024-2025	kwiecień/ 2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.4. Zrównoważona gospodarka wodna, ponieważ oba dotyczą systemu gospodarki komunalnej. Ponadto projekt jest spójny z projektami 2 i 3 wskazanymi w PZ.5, ponieważ ich realizacja przyczyni się do rozwoju systemu gospodarki odpadami. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ jego realizacja ograniczy negatywny wpływ na środowisko i pozwoli na poprawę wizerunku obszaru. Projekt prowadzi do uzyskania wspólnego efektu w postaci zapewnienia co najmniej jednego punktu PSZOK w każdej gminie. Obecnie na terenie gminy Kościelisko nie występuje PSZOK. Dodatkowo realizacja projektu wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej wysokiej wartości wskaźnika dotyczącej masy produkowanych odpadów, co wymaga wzmacniania poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i kompleksowej rozbudowy systemu gospodarowania odpadami. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 9. Wzmacnianie

	wymaga poszerzenia i rozbudowy, w szczególności w gminach, w których aktualnie nie znajduje się taki punkt. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca z roku w większości gmin zmniejszyła się. Jednakże mimo to istotne jest rozbudowanie systemu gospodarowania odpadami i powstanie punktów selektywnej zbiórki odpadów w pierwszej kolejności w miejscach gdzie masa produkowanych odpadów jest najwyższa. Pozytywne zmiany widoczne są także w przypadku odsetka odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu opadów. W 8 gminach POF nastąpił wzrost wartości wskaźnika. W pozostałych gminach, mianowicie w mieście Nowy Targ, gminie Łąpsze Niżne i Białą Dunajec odnotowano spadek wartości odsetka, a jego wartość wynosiła poniżej 45%. Kluczowe jest zatem wsparcie samorządów w działaniach na rzecz minimalizacji wytwarzania odpadów, jak i ich selektywnego zbierania i wzrostu wielkości odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych.					Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Kościelisko (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					poziomu rozwoju gospodarki komunalnej.
2	Rozwój systemu gospodarki odpadami – Gmina Nowy Targ	Gmina Nowy Targ	Budowa PSZOK Krempachy oraz rozbudowa PSZOK Trute wraz z infrastrukturą.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(vi) – wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z budową, rozbudową, przebudową punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w działaniu 2.25 Rozwijanie systemu gospodarki odpadami - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. W docelowym systemie gospodarki odpadami województwa małopolskiego przewiduje się minimalizację ilości składowanych odpadów poprzez przygotowania do ponownego użycia, recykling lub odzyskiwanie innymi metodami. Jednym z elementów systemu jest budowa i rozbudowa PSZOKów, które będą obsługiwały nie więcej niż 20 tys. mieszkańców. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	385 715	2024-2027	styczeń/ 2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.4. Zrównoważona gospodarka wodna, ponieważ oba dotyczą systemu gospodarki komunalnej. Ponadto projekt jest spójny z projektem 1 i 3 wskazanymi w PZ.5, ponieważ ich realizacja przyczyni się do rozwoju systemu gospodarki odpadami. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ jego realizacja ograniczy negatywny wpływ na środowisko i pozwoli na poprawę wizerunku obszaru. Gmina Nowy Targ jest trzecią w kolejności (zaraz po miastach Nowy Targ i Zakopane) jednostką, którą zamieszkuje najwięcej mieszkańców. Na terenie gminy zlokalizowane są 2 PSZOKI, jednakże powierzchnia przypadająca na 1 punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych wynosi tam 10 384 ha i nie obejmuje całej gminy, co uzasadnia konieczność rozbudowy i budowy nowego PSZOK. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej niskiej wartości wskaźnika dotyczącego odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych, co wymaga wzmocnienia poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i kompleksowej rozbudowy systemu gospodarowania odpadami. Kluczowe jest zatem kontynuowanie działań z zakresu poprawy i podniesienia jakości funkcjonowania systemu gospodarki odpadami. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 9. Wzmocnienie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej.			
3	Rozwój systemu gospodarki odpadami –	TESKO Tatrzńska Komunalna	Modernizacja PSZOK Zakopane wraz z	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach	CS 2(vi)	431 093	2025-2027	październik / 2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.4. Zrównoważona gospodarka wodna,		

				Gmina Miasto Zakopane	Grupa Kapitałowa Sp. z o.o.	wyposażeniem	celu szczegółowego 2(vi) – wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z budową, rozbudową, przebudową punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w działaniu 2.25 Rozwijanie systemu gospodarki odpadami - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. W docelowym systemie gospodarki odpadami województwa małopolskiego przewiduje się minimalizację ilości składowanych odpadów poprzez przygotowania do ponownego użycia, recykling lub odzyskiwanie innymi metodami. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Miasto Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					ponieważ dotyczą one systemu gospodarki komunalnej. Ponadto projekt jest spójny z projektami 1 i 2 wskazanymi w PZ.5, ponieważ ich realizacja przyczyni się do rozwoju systemu gospodarki odpadami. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ jego realizacja ograniczy negatywny wpływ na środowisko i pozwoli na poprawę wizerunku obszaru. Gmina Zakopane jest drugą po mieście Nowy Targ jednostką, którą zamieszkuje najwięcej mieszkańców w MOF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej niskiej wartości wskaźnika dotyczącego odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych, co wymaga wzmocnienia poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i kompleksowej rozbudowy systemu gospodarowania odpadami. Kluczowe jest zatem kontynuowanie działań z zakresu poprawy i podniesienia jakości funkcjonowania systemu gospodarki odpadami. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 9. Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej.
PZ.6. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury	PZ.6. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury realizuje Cel strategiczny 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków, ponieważ skupia się na działaniach, których realizacja przyczynić się może do ograniczenia negatywnych skutków postępującego kryzysu klimatycznego oraz konieczności zachowania bioróżnorodności. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ jego realizacja pozwoli na zwiększenie bioróżnorodności, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych, terenów zielonych oraz złagodzenie i przeciwdziałanie zjawisku wysp ciepła co wpłynie na cały obszar MOF. Wsparcie ma na celu ochronę bioróżnorodności (fauny i flory). Jest to uzasadnione z uwagi na wysoki stopień pokrycia¹⁹ gminy Rabka-Zdrój (60,2%), Miasta Zakopane (62,36%) i Miasta i Gminy Czarny Dunajec (100%) formami ochrony przyrody – występowaniem Tatrzańskiego Parku Narodowego oraz Południowomałopolskiego Obszaru	Wskaźniki produktu Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu - 11 ha Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 59 096 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 3 Wskaźniki rezultatu Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej	1	Rozwój zielono – niebieskiej infrastruktury na terenie Gminy Rabka-Zdrój	Gmina Rabka-Zdrój	Organizacja i urządzenie terenów zielonych, wykonanie nowych nasadzeń, zagospodarowanie zieleni niskiej i wysokiej	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego–2(vii) - wzmocnienie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia. Projekt realizuje typ operacji A związany z rozwojem zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach w działaniu 2.26 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Zaproponowane działania	CS 2(vii)	671 598	2025-2027	październik/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.3. Zapobieganie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu, ponieważ dotyczą ochrony środowiska przyrodniczego, w tym bioróżnorodności, a w efekcie również zwiększenia odporności na zmiany klimatu i zapobieganie jego negatywnym skutkom oraz projektami 2 i 3 wskazanymi w wiążące PZ.6, ponieważ dotyczy on terenów zielonych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, a jego realizacja przyczyni się do ochrony bioróżnorodności, co wpłynie na cały obszar MOF Podhala. Urządzanie nowych terenów zielonych i nowych nasadzeń przyczyni się do odbudowy i utrzymania naturalnych siedlisk wielu gatunków żyjących na terenie MOF. Ponadto projekt ten służyć

	Chronionego Krajobrazu. Na tym obszarze występują zróżnicowane ekosystemy leśne m.in. ekosystem rzeki Białki, kompleksy torfowisk orawskich czy izolowane skałki Pasa Skalic Nowotarskich i Spiskich. Dodatkowo na obszarze tym występuje wiele pomników przyrody, wymagających ochrony. Łącznie 17 – w tym 9 w gminie Czarny Dunajec. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury łączy się z projektami z zakresu adaptacji do zmian klimatu m.in. poprzez rozwój różnych form zieleni na terenie POF. Rozwijanie i urządzenie terenów zielonych jest istotne z uwagi na fakt, że powierzchnia terenów zieleni w POF w 2021 r. w porównaniu do 2017 r. zmniejszyła się i wynosi 877,29 ha. Najwyższy udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem odnotowuje się w gminie Czarny Dunajec (2,11%), a najniższy w gminie Bukowina Tatrzańska (0,03%). Kluczowe jest również zwiększenie liczby nasadzeń. W 2021 r. liczba nasadzeń drzew w powiecie nowotarskim wynosiła 513 i była wyższa niż liczba ubytków (110). Odwrotną, a zarazem niekorzystną sytuację odnotowuje się w powiecie tatrzańskim, gdzie liczba nasadzeń w 2021 r. wynosiła 110, a liczba ubytków drzew była równa 345. Rozwój terenów zielonych wpłynie pozytywnie na jakość życia mieszkańców obszaru, jak również wizerunek całego POF. Rozwijanie i budowa niebiesko-zielonej infrastruktury przyczyni się do zwiększenia ochrony bioróżnorodności na terenie POF oraz pozwoli na ograniczenie negatywnych skutków antropopresji na cenne obszary, związanej z nadmiernym ruchem turystycznym. Pozwoli na racjonalne udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo. Jest to istotne z uwagi na wysoki poziom bioróżnorodności POF. Znajduje się on w regionie geobotanicznym – Dział Zachodniokarpacki (Krajin Karpat Zachodnich). Dodatkowo wskazane gminy w strategii wojewódzkiej zostały wskazane jako OSI – obszary cenne przyrodniczo, co stanowi uzasadnienie prowadzenia interwencji na ich obszarze.	zielonej infrastruktury - 59 096 osób	2	Zielone Podhale - zagospodarowanie strefy parkowej w Czarnym Dunajcu	Miasto i Gmina Czarny Dunajec	mają na celu ochronę oraz zwiększenie bioróżnorodności poprzez rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury. Rozbudowa zielonej infrastruktury stanowić będzie uzupełnienie szarej infrastruktury, poprawi warunki funkcjonowania ekosystemów, zwiększenia powierzchni biologicznie czynnych oraz złagodzenia i przeciwdziałania zjawisku wysp ciepła. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Rabka-Zdrój, (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	447 316	2024-2026	czerwiec/2024 r.	będzie zmniejszeniu antropopresji na obszary cenne przyrodniczo, z uwagi na duży ruch turystyczny w gminie, jak i na terenie całego POF. W gminie Rabka-Zdrój nowe nasadzenia drzew i krzewów miały miejsce w 2019 r. Z uwagi na wpływ wizerunku gminy na atrakcyjność całego obszaru, jego realizacja jest ważna z perspektywy całego POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności ochrony obszarów cennych przyrodniczo i zachowania bioróżnorodności, a dodatkowo adaptacji POF do zmian klimatu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków.
						Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(vii) - wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczenie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia. Projekt realizuje typ operacji A związany z rozwojem zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach w działaniu 2.26 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Zaproponowane działania mają na celu ochronę oraz zwiększenie bioróżnorodności poprzez rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury. Rozbudowa zielonej infrastruktury stanowić będzie uzupełnienie szarej infrastruktury, poprawi warunki funkcjonowania ekosystemów, zwiększenia powierzchni biologicznie czynnych oraz złagodzenia i				Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.3. Zapobieganie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu, ponieważ dotyczą one ochrony środowiska przyrodniczego, w tym bioróżnorodności, a w efekcie również zwiększenia odporności na zmiany klimatu i zapobieganie jego negatywnym skutkom oraz projektami 1 i 3 wskazanymi w wiążce PZ.6, ponieważ dotyczy on terenów zielonych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, a jego realizacja przyczyni się do ograniczenia negatywnych skutków zmian klimatu, co wpłynie na cały obszar MOF Podhala. Ponadto projekt wynika z deficytów w powierzchni obszarów, a tym samym niedostatecznej powierzchni biologicznie czynnej, co może zakłócać funkcjonowanie ekosystemu na tym obszarze. Aktualna powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej wynosi w Mieście i Gminie Czarny Dunajec zaledwie 0,12 ha. Ponadto projekt ten służyć będzie zmniejszeniu antropopresji na obszary cenne przyrodniczo, z uwagi na duży ruch turystyczny w gminie, jak i na terenie całego POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności ochrony

						przeciwdziałania zjawisku wysp ciepła. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta i Gminy Czarny Dunajec (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					obszarów cennych przyrodniczo i zachowania bioróżnorodności, a dodatkowo adaptacji POF do zmian klimatu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków.
			3	Rozwój zielono – niebieskiej infrastruktury na terenie Gminy Zakopane	Miasto Zakopane	Organizacja i urządzenie terenów zielonych, wykonania nowych nasadzeń, zagospodarowanie zieleni niskiej i wysokiej, rozszczelnienie powierzchni nieprzepuszczalnych, wykonanie małej architektury Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego – 2(vii) - wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia. Projekt realizuje typ operacji A związany z rozwojem zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach w działaniu 2.26 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Zaproponowane działania mają na celu ochronę oraz zwiększenie bioróżnorodności poprzez rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury. Rozbudowa zielonej infrastruktury stanowić będzie uzupełnienie szarej infrastruktury, poprawi warunki funkcjonowania ekosystemów, zwiększenia powierzchni biologicznie czynnych oraz złagodzenia i przeciwdziałania zjawisku wysp ciepła. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Miasta Zakopane, (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	CS 2(vii)	363 026	2025-2027	wrzesień/ 2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.3. Zapobieganie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu, ponieważ dotyczy ochrony środowiska przyrodniczego, w tym bioróżnorodności, a w efekcie również zwiększenia odporności na zmiany klimatu i zapobieganie jego negatywnym skutkom oraz projektami 1 i 2 wskazanymi w wiążące PZ.6, ponieważ dotyczy on terenów zielonych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, a jego realizacja przyczyni się do ochrony bioróżnorodności, co wpłynie na cały obszar MOF Podhala. Urządzenie nowych terenów zielonych i nowych nasadzeń przyczyni się do odbudowy i utrzymania naturalnych siedlisk wielu gatunków żyjących na terenie MOF. Ponadto projekt ten służyć będzie zmniejszeniu antropopresji na obszary cenne przyrodniczo, z uwagi na duży ruch turystyczny w gminie, jak i na terenie całego POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności ochrony obszarów cennych przyrodniczo i zachowania bioróżnorodności, a dodatkowo adaptacji POF do zmian klimatu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków.
PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF	PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF realizuje Cel strategiczny 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala ponieważ obejmuje działania mające na celu rozwijanie nowoczesnego, nisko bądź zeroemisyjnego transportu zbiorowego, a tym samym zwiększenie powiązań, dostępności i spójności transportowej w MOF Podhala.	Wskaźniki produktu Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego – 480 osób Wspierana infrastruktura	1	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Gmina Kościelisko	Gmina Kościelisko	Standaryzacja przystanków komunikacyjnych - modernizacja i/lub wykonanie nowych. Przystanki będą wyposażone w system spójnej informacji Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.	CS 2(viii)	413 031	2024-2027	lipiec/2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróżnych oraz usprawnienia

	Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ ma na celu stworzenie zintegrowanego systemu transportu na obszarze MOF Podhala, z którego korzystać będą wszyscy mieszkańcy obszaru. Na terenie POF funkcjonują tylko 2 parkingi w systemie Park&Ride, zlokalizowane w mieście Nowy Targ. Pojawienie się na tym terenie tego rodzaju infrastruktury wpłynęłoby na ograniczenie ruchu samochodowego i zwiększenie wykorzystania zbiorowych form transportu publicznego. Jest to istotne szczególnie z uwagi na fakt, że zarówno w powiecie nowotarskim, jak i tatrzańskim odnotowano wzrost liczby samochodów w ostatnich pięciu latach. Liczba autobusów również uległa zwiększeniu, jednakże kluczowe jest zwrócenie uwagi na ich zły stan techniczny oraz występujący deficyt nisko bądź zeroemisyjnych pojazdów. W celu zwiększenia poziomu zintegrowania różnych form transportu istotna jest rozbudowa infrastruktury do obsługi podróżnych. Ze względu na stan środowiska ważne jest dążenie do dekarbonizacji transportu i ograniczenia emisji zanieczyszczeń z tego sektora, dzięki rozwijaniu systemów zarządzania ruchem (ITS), w tym systemów dynamicznej informacji pasażerskiej oraz promocję zrównoważonej mobilności wśród mieszkańców.	rowerowa – 0,5 km Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – 6 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 47 429 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 10 Liczba wspartych przystanków - 49 szt. Wskaźniki rezultatu Roczna liczba użytkowników nowego lub modernizowanego transportu publicznego - 165 300 użytkowników/rok Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 1 100 użytkowników/rok			komunikacyjno-turystycznej oraz przystosowane do korzystania przez rowerzystów. Planowana jest także wprowadzenie oznaczeń wspomagających informację komunikacyjno-turystyczną w przestrzeni gminnej.	Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt obejmuje m.in. budowę systemów dynamicznej informacji pasażerskiej, budowę parkingów dla rowerów oraz przebudowę infrastruktury do obsługi podróżnych. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Kościelisko, (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).			dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej, zintegrowania przestrzennego obszaru i uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
2	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Gmina Łapsze Niżne	Gmina Łapsze Niżne	Stworzenie spójnego systemu informacji pasażerskiej, wiat przystankowych, stacji ładowania rowerów. Wprowadzenie systemu nowoczesnego zarządzania ruchem.	Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w	335 838	2025-2026	styczeń/2025 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróżnych oraz usprawnienia dojazdów w POF. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w

						demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu rozwój nowoczesnych rozwiązań w zarządzaniu ruchem, obejmuje budowę systemów dynamicznej informacji pasażerskiej oraz przebudowę infrastruktury do obsługi podróżnych, co pozwoli na zwiększenie efektywności funkcjonowania komunikacji w gminie. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Łąpsze Niżne, (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru i uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
3	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Gmina Biały Dunajec	Gmina Biały Dunajec	Modernizacja oraz budowa i przebudowa infrastruktury do obsługi podróżnych korzystających z gminnego zbiorowego transportu oraz dla ruchu pieszo-rowerowego. Stworzenie spójnej informacji komunikacyjno-turystycznej. Standaryzacja przystanków komunikacyjnych - ujednolicenie wiat przystankowych.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz gminy, wraz z poprawą standardu infrastruktury transportu gminnego, co przyczynić się może do zmniejszenia wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego,	932 630	2025-2027	listopad/2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróżnych oraz usprawnienia dojazdów w POF. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru oraz uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF.		

						a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Biały Dunajec (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
	4	Zintegrowany system transportu na terenie POF - Gmina Poronin	Gmina Poronin	Budowa zintegrowanego systemu informacji drogowej. Budowa, przebudowa, modernizacja wiat przystankowych. Budowa, infrastruktury rowerowej. Budowa, przebudowa, modernizacja chodników celem utworzenia ciągów pieszych lub rowerowych. Budowa parkingów "parkuj i jedź" przy przystanku kolejowym Poronin-Misiagi oraz przy stacji kolejowej Poronin.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu budowę obiektów P&R w bliskości przystanków kolejowych, co umożliwi odbywanie podróży z wykorzystaniem wielu środków transportu i wdrażanie rozwiązań multimodalnych. Przyczynić się to może do zmniejszenia wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Poronin (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	1 536 230	2024-2026	sierpień/ 2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru, a także uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Na terenie gminy nie funkcjonuje parking P&R dlatego też w celu zwiększenia dostępności transportowej i spójności przestrzennej POF za uzasadnione		

												uznaje się rozbudowanie tej infrastruktury. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
			5	Przebudowa parkingu typu P&R oraz przebudowa dworca na terenie Gminy Rabka-Zdrój	Gmina Rabka-Zdrój	Przebudowa parkingu P&R oraz przebudowa dworca wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Rabka-Zdrój.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu przebudowę obiektów P&R w bliskości głównych węzłów komunikacyjnych, co umożliwi odbywanie podróży z wykorzystaniem wielu środków transportu i wdrażanie rozwiązań multimodalnych. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Rabka-Zdrój (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).		1 543 037	2026-2027	listopad/2025 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru oraz uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Na terenie gminy nie funkcjonuje parking P&R dlatego też w celu zwiększenia dostępności transportowej i spójności przestrzennej POF za uzasadnione uznaje się rozbudowanie tej infrastruktury.

												Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
			6	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Miasto Nowy Targ	Miasto Nowy Targ	Zakup autobusów niskoemisyjnych, przebudowa zaplecza technicznego służącego do obsługi transportu publicznego, wykonanie wiat przystankowych, wykonanie energooszczędnego oświetlenia drogowego, spójna informacja komunikacyjna, integracja komunikacji, nowe ciągi pieszko-rowerowe.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu rozwój nowoczesnego, zero/niskoemisyjnego transportu, co przyczynić się może do zmniejszenia wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Projekt obejmuje m.in. budowę systemów dynamicznej informacji pasażerskiej, budowę obiektów P&R oraz przebudowę infrastruktury do obsługi podróżnych. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Nowy Targ, (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	2 795 112	2024-2026	marzec/2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróżnych oraz usprawnienia dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru. Na terenie gminy nie funkcjonuje parking P&R dlatego też w celu zwiększenia dostępności transportowej i spójności przestrzennej POF za uzasadnione uznaje się rozbudowanie tej infrastruktury. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			Tatrzańska		budowa i przebudowa infrastruktury do obsługi podróży korzystających z publicznego i/lub zbiorowego transportu gminnego. wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu przebudowę infrastruktury do obsługi podróży, co ułatwi i zachęci do korzystania z transportu gminnego. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Bukowina Tatrzńska (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
		9	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Miasto Zakopane	Miasto Zakopane	Przebudowa i wyposażenie zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru miejskiego transportu publicznego oraz infrastruktury obsługi komunikacji zbiorowej wraz z połączeniem P&R z drogą miejską. Rozbudowa systemów Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do	1 814 052	2024-2027	styczeń/2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii,

						zarządzania ruchem.	niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu rozwój nowoczesnego zaplecza technicznego dla zero/niskoemisyjnego transportu, co przyczynić się może do zmniejszenia wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Projekt obejmuje m.in. budowę systemów dynamicznej informacji pasażerskiej oraz przebudowę zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru miejskiego transportu publicznego, budowę drogi dojazdowej oraz budowę wiat przystankowych. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
		10	Zakup taboru autobusowego – Miasto Zakopane	Miasto Zakopane	Zakup niskoemisyjnych autobusów do obsługi komunikacji miejskiej.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport Miejski – ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu rozwój nowoczesnego, zero/niskoemisyjnego transportu, co przyczynić się może do zmniejszenia wykorzystywania transportu	CS 2(viii)	874 917	2025-2027	wrzesień/2025 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów o POF. Projekt jest powiązany z PZ.1 Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2 Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości

						indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Miasto Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					powietrza, uzupełnienia ofertę transportową na terenie POF, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhale.
PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej	PZ.8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej realizuje Cel strategiczny 1. Rozwój usług edukacyjnych, ponieważ dotyczy poszerzenia oferty edukacyjnej, poprzez utworzenie fablabu. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ z efektów projektu i powstałego w rezultacie fablabu korzystać będą mogli wszyscy mieszkańcy MOF, w celu podnoszenia kompetencji zawodowych. Jest to szczególnie istotne z uwagi na widoczne deficyty ofert dla osób poszukujących pracy zarówno w powiecie nowotarskim, jak i tatrzańskim.	Wskaźniki produktu Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 22 035 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 Wskaźniki rezultatu Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych – 5 000 osób/rok	1	Utworzenie Podhalańskiego Centrum Nauki i Techniki w Czarnym Dunajcu	Miasto i Gmina Czarny Dunajec	Odrestaurowanie budynku dawnego sądu i stworzenie tam fablabu, który stanowić będzie uzupełnienie oferty edukacyjnej skierowanej do różnych grup wiekowych. Fablab zostanie wyposażony w nowoczesne pracownie i laboratoria, także te umożliwiające podnoszenie kompetencji zawodowych mieszkańców obszaru zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy. Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(ii) - poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online. Projekt realizuje typ operacji C związany z infrastrukturą szkoleniową i wsparciem infrastruktury specjalistycznej i wyposażenia innowacyjnych pracowni lub laboratoriów typu fablab (z wyłączeniem budowy nowych budynków), jedynie w zakresie w jakim wspierają podnoszenie kompetencji zawodowych mieszkańców, zgodnie z potrzebami rynku pracy w działaniu 5.5 Infrastruktura edukacji - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Zgodnie z zapisami programu możliwe jest wsparcie infrastruktury specjalistycznej i wyposażenia laboratorium	CS 4(ii)	2 500 000	2025-2026	czerwiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.10. Poprawa jakości usług edukacyjnych i ich rozwój, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania. Będzie to jedyna placówka na obszarze całego MOF świadcząca tego rodzaju usługi dla wszystkich mieszkańców obszaru. Ponadto podniesienie kompetencji mieszkańców POF zgodnie z wymaganiami i prognozami zawodów pozwoli na poprawę sytuacji gospodarczej POF. Przekwalifikowanie i zwiększenie zatrudnienia oraz podjęcie zatrudnienia przez mieszkańców, pozytywnie wpłynie na zmniejszenie skali bezrobocia oraz deficytu poszukujących pracy. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF, jak również odnotowanego problemu związanego z migracją młodych mieszkańców. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.

							typu fablab, z wykluczeniem budowy nowych obiektów. Projekt obejmuje odrestaurowanie budynku i zagospodarowanie na fablab, co pozwoli na wsparcie i rozwijanie kompetencji zawodowych mieszkańców. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta i Gminy Czarny Dunajec (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					
PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej	PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej realizuje Cel strategiczny 2 Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych Skupia się na deinstytucjonalizacji usług społecznych oraz kwestii zdrowia psychicznego i wsparcia mieszkańców. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ stanowi projekt partnerski, a z efektów projektu i powstałego w rezultacie Centrum Zdrowia Psychicznego korzystać będą mogli wszyscy mieszkańcy MOF, w celu otrzymania wsparcia w zakresie opieki psychiatrycznej. Obecnie na terenie powiatu nowotarskiego i tatrzańskiego odnotowuje się deficyt psychologów i psychoterapeutów oraz opiekunów osoby starszej lub niepełnosprawnej. Wzrost zapotrzebowania na tego rodzaju specjalistów oraz usługi i konieczność zapewnienia wsparcia i dostępu do Centrum Zdrowia Psychicznego może być długotrwałym efektem pandemii COVID-19. Przymusowa izolacja, wzrost cen i niepewność znacząco wpłynęły na pogorszenie zdrowia psychicznego mieszkańców, a co za tym idzie konieczności zapewnienia wsparcia psychologicznego na terenie POF.	Wskaźniki produktu Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą – 1 szt. Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej: - 2 800 osób/rok Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego -2500 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 Wskaźniki rezultatu Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej - 2 500 osób/rok	1	Zapewnienie infrastruktury dla funkcjonowania Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego na obszarze Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego	Beneficjent: Podhalański Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II w Nowym Targu, Partner: Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	Budowa budynku i adaptacja pomieszczeń na Punkty Zgłoszeniowo-Koordynacyjne przeznaczone na potrzeby Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(v) - zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, Projekt realizuje typ operacji A związany z budową, przebudową i modernizacją obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie w sprzęt medyczny w zakresie środowiskowych centrów zdrowia psychicznego w działaniu 5.14 Środowiskowa opieka psychiatryczna dla dzieci, młodzieży i dorosłych – ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Powiatu Nowotarskiego i Tatrzańskiego, których zasięg obejmuje teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego.	CS 4(v)	3 455 552	2024-2026	lipiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z PZ.12. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych, ponieważ oba dotyczą sektora ochrony zdrowia. Projekt spełnia warunki zintegrowania, jest projektem partnerskim, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z efektu przedsięwzięcia będą mogli korzystać mieszkańcy całego MOF. Jego realizacja pozwoli na poprawę jakości życia i zdrowia psychicznego, które uległo pogorszeniu w wyniku wystąpienia pandemii COVID-19. Zagwarantowanie kompleksowego wsparcia dla mieszkańców, pozwoli na ograniczenie skali m.in. liczby prób samobójczych oraz zapewni miejsca do stale narastającej liczby klientów korzystających z tego rodzaju wsparcia. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwoju usług w zakresie zdrowia psychicznego, z uwagi na pogłębiające się problemy i wzrost zapotrzebowania, będący m.in. wynikiem pandemii COVID-19. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 2. Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych.
PZ.10. Poprawa jakości usług edukacyjnych i ich rozwój	PZ.10. Poprawa jakości usług edukacyjnych i ich rozwój realizuje Cel strategiczny 1. Rozwój usług edukacyjnych, ponieważ skupia się na zwiększeniu dostępności usług edukacyjnych, podnoszeniu jakości nauczania oraz wdrażaniu edukacji włączającej w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu i marginalizacji dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami	Wskaźniki produktu Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem –3418 osób	1	Podhalański Inkubator Edukacyjny (edukacja włączająca) – Miasto Nowy Targ	Miasto Nowy Targ	Organizacja różnych zajęć dodatkowych, warsztatów tematycznych w szkołach podstawowych, dla dzieci i młodzieży z	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w	CS 4(f)	199 445	2024-2026	marzec/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 2-6, ponieważ ich realizacja dotyczy wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie jakości edukacji, umożliwienia pełnego uczestnictwa w życiu społecznym uczniom ze szczególnymi potrzebami. Projekt jest również spójny z pozostałymi projektami

	edukacyjnymi. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ jego efekt widoczny będzie na terenie całego MOF, a z organizowanych zajęć będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy.	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 48 szt. Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem - 1619 osób Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej - 1200 osób Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 6447 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 20 Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 60 osób Wskaźniki rezultatu Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie ogólne) – 1545 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie zawodowe) – 760 osób Liczba nauczycieli, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu				orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, umożliwienie ich integracji z rówieśnikami, podniesienie kompetencji kadry w zakresie pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Zajęcia i warsztaty prowadzone zarówno w trakcie roku szkolnego, jak i podczas ferii zimowych i wakacji. Doposażenie pracowni przedmiotowych.	odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A złączany ze wsparciem i promowanie edukacji włączającej oraz poprawy jej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w działaniu 6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Nowy Targ. (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				wskazanymi w ramach PZ.10. ponieważ dotyczy kwestii związanych z edukacją. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, gdyż w projekcie będą brali udział również mieszkańcy innych gmin, ponieważ szkoły podstawowe na terenie miasta Nowy Targ przyjmują także uczniów spoza Nowego Targu. Zgodnie z informacją z 5 szkół podstawowych w 2022r. było 182 uczniów z innych gmin. Edukacja włączająca jest szczególnie istotna z uwagi na wzrost liczby uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych, z 27 w 2017 r. do 54 w 2021 r. w Nowym Targu. Liczba uczniów w tych oddziałach była jedną z wyższych w POF, zaraz po Mieście i Gminie Czarny Dunajec (61 uczniów), co wskazuje na istotny problem i zapotrzebowanie na organizację zajęć skierowanych w stronę dzieci ze szczególnymi potrzebami. W szkołach podstawowych w Nowym Targu jest 2,65 % dzieci z orzeczeniami. Istotne jest również wzmacnianie kompetencji kadry z uwagi na odnotowywany w powiecie nowotarskim deficyt nauczycieli szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, który widoczny jest również na terenie Miasta Nowy Targ, będącego siedzibą powiatu. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF i konieczności rozwijania edukacji włączającej z uwagi na obecność w POF dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
--	--	---	--	--	--	---	---	--	--	--	---

		programu - 60 osób	2	Podhalański Inkubator Edukacyjny (edukacja włączająca) – Gmina Rabka-Zdrój	Gmina Rabka-Zdrój	Projekt ma na celu wsparcie dzieci mających szczególne potrzeby edukacyjne i społeczne w szkołach publicznych Gminy Rabka-Zdrój. W ramach projektu przewidziana jest organizacja zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych oraz zapewnienie większej liczby nauczycieli wspomagających dla dzieci z terenu Gminy Rabka-Zdrój wraz z zakupem niezbędnych pomocy i wyposażenia pracowni przedmiotowych.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany ze wsparciem i promowanie edukacji włączającej oraz poprawy jej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w działaniu 6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Rabka-Zdrój, (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	135 935	2024-2027	czerwiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 1,3-6, ponieważ ich realizacja dotyczy wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie jakości edukacji, umożliwienia pełnego uczestnictwa w życiu społecznym uczniom ze szczególnymi potrzebami. Projekt jest również spójny z pozostałymi projektami wskazanymi w ramach PZ.10. ponieważ dotyczy kwestii związanych z edukacją. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ efekt przedsięwzięcia pozwoli na uzupełnienie oferty innych jednostek i zapewni dostęp do edukacji dzieciom ze szczególnymi potrzebami w ich miejscu zamieszkania. W gminie liczba uczniów równa jest 1324, z czego ok 1% stanowią dzieci z innych gmin. 48 uczniów to uczniowie z orzeczeniem, co stanowi 3,6% wszystkich. Edukacja włączająca jest szczególnie istotna z uwagi na fakt, że na terenie gminy kształcą się uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani. Zatem kluczowe jest zapewnienie im jak najlepszej jakości i efektywności nauczania. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF i konieczności rozwijania edukacji włączającej z uwagi na obecność w POF dzieci i młodzieży, ze szczególnymi potrzebami. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
			3	Podhalański Inkubator Edukacyjny (edukacja włączająca) – Miasto Zakopane	Miasto Zakopane	Realizacja programu edukacji włączającej w Zakopiańskich szkołach podstawowych: podniesienie kompetencji kadry, likwidacja barier	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do	86 400	2024-2025	kwiecień/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 1-2 i 4-6, ponieważ ich realizacja dotyczy wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie jakości edukacji, umożliwienia pełnego uczestnictwa w życiu społecznym uczniom ze szczególnymi potrzebami. Projekt jest również spójny z pozostałymi projektami wskazanymi w ramach

					architektonicznych, zakup materiałów dydaktycznych.	grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany ze wsparciem i promowaniem edukacji włączającej oraz poprawy jej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w działaniu 6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				PZ.10. ponieważ dotyczy kwestii związanych z edukacją. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ efekt przedsięwzięcia pozwoli na uzupełnienie oferty innych jednostek i zapewni dostęp do edukacji dzieciom ze szczególnymi potrzebami w ich miejscu zamieszkania. Należy również pamiętać, że na terenie miasta kształcą się również dzieci zamieszkujące poza miastem, o czym świadczy wskaźnik skolaryzacji przekraczający 100%. Edukacja włączająca jest szczególnie istotna z uwagi na fakt, że liczba uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych wzrosła w Zakopanem z 22 w 2017 r. do 43 w 2021 r. Kluczowe jest zatem zabezpieczenie potrzeb edukacyjnych i doposażanie placówek w niezbędne sprzęty. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF i konieczności rozwijania edukacji włączającej z uwagi na obecność w POF dzieci i młodzieży, ze szczególnymi potrzebami. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
		4	Podhalański Inkubator Edukacyjny (edukacja włączająca) – Gmina Poronin	Gmina Poronin	Realizacja programu edukacji włączającej w szkołach podstawowych. Organizacja zajęć w zakresie wsparcia dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się	78 912	2025-2026	październik/2024 r	Projekt jest powiązany z projektami 1-3 i 5-6, ponieważ ich realizacja dotyczy wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie jakości edukacji, umożliwienia pełnego uczestnictwa w życiu społecznym uczniom ze szczególnymi potrzebami. Projekt jest również spójny z pozostałymi projektami wskazanymi w ramach PZ.10. ponieważ dotyczy kwestii związanych z edukacją. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ efekt przedsięwzięcia pozwoli na uzupełnienie oferty innych jednostek i zapewni dostęp do edukacji

						dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany ze wsparciem i promowanie edukacji włączającej oraz poprawy jej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w działaniu 6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Poronin (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				dzieciom ze szczególnymi potrzebami w ich miejscu zamieszkania. Edukacja włączająca jest szczególnie istotna z uwagi na fakt, że liczba uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych wzrosła z 13 w 2017 r. do 15 w 2021 r. w gminie Poronin. Do szkół w Poroninie uczęszcza 887 uczniów, z czego 97 z innych obwodów. Wśród uczniów jest 11 z orzeczeniem o niepełnosprawności, co stanowi 1,24% uczniów posiadających orzeczenia o niepełnosprawności. Kluczowe jest zatem zabezpieczenie potrzeb edukacyjnych i organizacja zajęć dostosowanych do potrzeb tej grupy uczniów. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej w szczególności konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF i konieczności rozwijania edukacji włączającej z uwagi na obecność w POF dzieci i młodzieży, ze szczególnymi potrzebami. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczy one edukacji na obszarze MOF. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii' mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
		5	Podhalański Inkubator Edukacyjny (edukacja włączająca) – Gmina Nowy Targ	Gmina Nowy Targ	Realizacja programu edukacji włączającej w szkołach podstawowych m.in. organizacja zajęć w zakresie wsparcia dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z	287 222	2024-2027	styczeń/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 1-4 i 6, ponieważ ich realizacja dotyczy wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie jakości edukacji, umożliwienia pełnego uczestnictwa w życiu społecznym uczniom ze szczególnymi potrzebami. Projekt jest również spójny z pozostałymi projektami wskazanymi w ramach PZ.10. ponieważ dotyczy kwestii związanych z edukacją. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczy one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ efekt przedsięwzięcia pozwoli na

						niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany ze wsparciem i promowanie edukacji włączającej oraz poprawy jej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w działaniu 6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				uzupełnienie oferty innych jednostek i zapewni dostęp do edukacji dzieciom ze szczególnymi potrzebami w ich miejscu zamieszkania. Edukacja włączająca jest szczególnie istotna z uwagi na fakt, że liczba uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych wzrosła w gminie Nowy Targ z 23 w 2017 r. do 33 w 2021 r. W szkołach podstawowych Gminy Nowy Targ dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego stanowią 2,1 % ogółu dzieci. Dzieci zamieszkałe na terenie innych gmin, a korzystające z nauki w szkołach Gminy Nowy Targ to 1 % ogółu uczniów. Kluczowe jest zatem zabezpieczenie potrzeb edukacyjnych i organizacja zajęć dostosowanych do potrzeb tej grupy uczniów. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF i konieczności rozwijania edukacji włączającej z uwagi na obecność w POF dzieci i młodzieży, ze szczególnymi potrzebami. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
		6	Podhalański Inkubator Edukacyjny (edukacja włączająca) – Gmina Bukowina Tatrzańska	Gmina Bukowina Tatrzańska	Wsparcie dzieci mających szczególne potrzeby edukacyjne i społeczne. W ramach projektu przewidziana jest organizacja zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych dla dzieci z terenu Gminy Bukowina Tatrzańska wraz z zakupem niezbędnych pomocy i wyposażenia pracowni przedmiotowych.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany ze wsparciem i promowanie edukacji włączającej oraz poprawy jej	176 832	2024-2026	marzec/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 1-5, ponieważ, ich realizacja dotyczy wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie jakości edukacji, umożliwienia pełnego uczestnictwa w życiu społecznym uczniom ze szczególnymi potrzebami. Projekt jest również spójny z pozostałymi projektami wskazanymi w ramach PZ.10. ponieważ dotyczy kwestii związanych z edukacją. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ efekt przedsięwzięcia pozwoli na uzupełnienie oferty innych jednostek i zapewni dostęp do edukacji dzieciom ze szczególnymi potrzebami w ich miejscu zamieszkania. Edukacja włączająca jest szczególnie istotna z uwagi na fakt, że liczba uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych wzrosła w gminie Bukowina Tatrzańska z 19 w 2017 r. do 32 w 2021 r. W roku szkolnym 2022/2023 w Bukowinie Tatrzańskiej kształciło

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				
			8	Podhalański Inkubator Edukacyjny (podnoszenie jakości nauczania) – Miasto Zakopane	Miasto Zakopane	Podniesienie jakości kształcenia poprzez rozwój i podniesienie kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych uczniów szkół podstawowych. Realizacja zajęć rozwijających kompetencje kluczowe i umiejętności przekrojowe. Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji B związany z podnoszeniem jakości nauczania i z realizacją zajęć dodatkowych, w tym tworzenie oferty edukacyjnej podnoszącej kompetencje uczniów w działaniu 6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	66 436	2024-2025	kwiecień/ 2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 7, 9-11, ponieważ dotyczą one wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie jakości edukacji. Projekt jest również spójny z wszystkimi pozostałymi projektami w ramach PZ.10, ponieważ dotyczą one poprawy jakości nauczania na terenie POF i wzmacniania kompetencji uczniów. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ z oferty szkół w gminie korzystają również dzieci spoza jej obszaru o czym świadczy wysoki wskaźnik skolaryzacji, przekraczający 100%. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
			9	Podhalański Inkubator Edukacyjny	Gmina Poronin	Organizacja zajęć dodatkowych w zakresie rozwoju kompetencji Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) -	60 679	2025-2026	październik/ 2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 7-8 i 10-11, ponieważ dotyczą one wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie

			(podnoszenie jakości nauczania) – Gmina Poronin		kluczowych i umiejętności przekrojowych w szkołach podstawowych.	wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji B związany z podnoszeniem jakości nauczania i realizacją zajęć dodatkowych, w tym tworzenie oferty edukacyjnej podnoszącej kompetencje uczniów w działaniu 6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Poronin (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				jakości edukacji. Projekt jest również spójny z wszystkimi pozostałymi projektami w ramach PZ.10, ponieważ dotyczą one poprawy jakości nauczania na terenie POF i wzmacniania kompetencji uczniów. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, stanowi uzupełnienie oferty edukacyjnej innych gmin, ponieważ w szkołach Gminy Poronin kształcą się uczniowie również z spoza jej granic. Do szkół w Poroninie uczęszcza 887 uczniów, z czego 97 z innych obwodów, co stanowi ponad 10% wszystkich uczniów. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej w szczególności konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
		10	Podhalański Inkubator Edukacyjny (podnoszenie jakości nauczania) – Gmina Nowy Targ	Gmina Nowy Targ	Organizacja zajęć dodatkowych w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla	242 716	2024-2027	styczeń/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 7-9 i 11, ponieważ dotyczą one wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie jakości edukacji. Projekt jest również spójny z wszystkimi pozostałymi projektami w ramach PZ.10, ponieważ dotyczą one poprawy jakości nauczania na terenie POF i wzmacniania kompetencji uczniów. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, stanowi uzupełnienie oferty edukacyjnej innych gmin, ponieważ na terenie Gminy Nowy

						osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji B związany z podnoszeniem jakości nauczania i realizacją zajęć dodatkowych, w tym tworzenie oferty edukacyjnej podnoszącej kompetencje uczniów w działaniu 6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				Targ kształcą się również uczniowie spoza jej granic, których udział wynosi ok. 1% wszystkich uczniów. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej w szczególności konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
			11	Podhalański Inkubator Edukacyjny (podnoszenie jakości nauczania) – Gmina Bukowina Tatrzańska	Gmina Bukowina Tatrzańska	Podniesienie kompetencji kluczowych uczniów szkół podstawowych. W ramach projektu przewidziana jest organizacja zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych dla dzieci z terenu Gminy Bukowina Tatrzańska wraz z zakupem niezbędnych pomocy i wyposażenia pracowni przedmiotowych. Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji B związany z podnoszeniem jakości nauczania i realizacją zajęć dodatkowych, w tym tworzenie oferty edukacyjnej podnoszącej kompetencje uczniów w działaniu 6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz	135 974	2024-2025	styczeń/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 7-10, ponieważ dotyczą one wzmocnienia kompetencji dzieci i młodzieży poprzez podniesienie jakości edukacji. Projekt jest również spójny z wszystkimi pozostałymi projektami w ramach PZ.10, ponieważ dotyczą one poprawy jakości nauczania na terenie POF i wzmocnienia kompetencji uczniów. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, stanowi uzupełnienie oferty innych gmin, ponieważ na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska kształcą się również uczniowie spoza jej granic, których udział wynosi ok. 1,2% wszystkich uczniów. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności podniesienia jakości kształcenia na terenie POF. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.

						Wytucznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Bukowina Tatrzńska (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				
		12	Wychowanie i edukacja przedszkolna – Miasto Nowy Targ	Miasto Nowy Targ	Organizacja zajęć dodatkowych w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z edukacją przedszkolną i podniesieniem jej jakości, poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry w działaniu 6.29 Wsparcie wychowania przedszkolnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytucznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	399 372	2024-2027	kwiecień/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 13-17, ponieważ ich realizacja dotyczy edukacji przedszkolnej. Dodatkowo projekt jest spójny z wszystkimi projektami w ramach PZ.10, ponieważ skupia się na podnoszeniu poziomu edukacji i kompetencji dzieci zamieszkujących w POF. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ z oferty korzystać będą dzieci uczęszczające do placówek przedszkolnych zlokalizowanych w mieście. W przedszkolach na terenie Nowego Targu wychowaniem przedszkolnym objętych było średnio 68 dzieci zamieszkałych w innych gminach. W Nowym Targu widoczny jest 101,6% udział dzieci w wieku 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, co świadczy o tym, że z infrastruktury korzysta więcej dzieci w wieku 6 lat mieszkających poza miastem. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług opieki przedszkolnej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
		13	Wychowanie i edukacja przedszkolna – Gmina Poronin	Gmina Poronin	Organizacja zajęć dodatkowych w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych i	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości,	394 935	2025-2027	styczeń/2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami 12 i 14-17, ponieważ ich realizacja dotyczy edukacji przedszkolnej. Dodatkowo projekt jest spójny z wszystkimi projektami w ramach PZ.10, ponieważ skupia się na

					umiejętności przekrojowych.	włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z edukacją przedszkolną i podniesieniem jej jakości, poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry w działaniu 6.29 Wsparcie wychowania przedszkolnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Poronin (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				podnoszeniu poziomu edukacji i kompetencji dzieci zamieszkujących w POF. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, stanowi uzupełnienie oferty innych gmin i umożliwia korzystanie z niej w miejscu zamieszkania oraz dzieciom spoza jej terenu objętych edukacją i wychowaniem przedszkolnym. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług opieki przedszkolnej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
		14	Wychowanie i edukacja przedszkolna – Gmina Kościelisko	Gmina Kościelisko	Organizacja zajęć dodatkowych (w przedszkolach z terenu gminy) w rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych oraz zakup niezbędnych pomocy i wyposażenia do sal.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z	127 135	2024-2027	marzec/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 12-13 i 15-17, ponieważ ich realizacja dotyczy edukacji przedszkolnej. Dodatkowo projekt jest spójny z wszystkimi projektami w ramach PZ.10, ponieważ skupia się na podnoszeniu poziomu edukacji i kompetencji dzieci zamieszkujących w POF. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, stanowi uzupełnienie oferty innych gmin i umożliwia korzystanie z niej w miejscu zamieszkania oraz dzieciom spoza jej

						niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z edukacją przedszkolną i podniesieniem jej jakości, poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry w działaniu 6.29 Wsparcie wychowania przedszkolnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Kościelisko (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				terenu objętych edukacją i wychowaniem przedszkolnym. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług opieki przedszkolnej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
		15	Wychowanie i edukacja przedszkolna - Gmina Rabka-Zdrój	Gmina Rabka-Zdrój	Organizacja zajęć dodatkowych (w przedszkolach z terenu gminy) w rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych oraz zakup niezbędnych pomocy i wyposażenia do sal.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z edukacją przedszkolną i podniesieniem jej jakości, poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry w działaniu 6.29 Wsparcie wychowania przedszkolnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii	511 559	2024-2027	kwiecień/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami 12-14 i 16-17, ponieważ ich realizacja dotyczy edukacji przedszkolnej. Dodatkowo projekt jest spójny z wszystkimi projektami w ramach PZ.10 ponieważ skupia się na podnoszeniu poziomu edukacji i kompetencji dzieci zamieszkujących w POF. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczy one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ z oferty korzystać będą dzieci uczęszczające do placówek przedszkolnych zlokalizowanych w mieście. W gminie widoczny jest 101,9% udział dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, co świadczy o tym, że z infrastruktury korzystają dzieci mieszkające poza gminą. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług opieki przedszkolnej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.

						demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Rabka-Zdrój (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				
		16	Wychowanie i edukacja przedszkolna – Miasto Zakopane	Miasto Zakopane	Realizacja zajęć dodatkowych i podniesienie jakości i kwalifikacji kadry.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z edukacją przedszkolną i podniesieniem jej jakości, poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry w działaniu 6.29 Wsparcie wychowania przedszkolnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	125 681	2025-2026	kwiecień/ 2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami 12-15 i 17, ponieważ ich realizacja dotyczy edukacji przedszkolnej. Dodatkowo projekt jest spójny z wszystkimi projektami w ramach PZ.10 ponieważ skupia się na podnoszeniu poziomu edukacji i kompetencji dzieci zamieszkujących w POF. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczy one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ z oferty korzystać będą dzieci uczęszczające do placówek przedszkolnych zlokalizowanych w mieście. W Zakopanem widoczny jest przekraczający 100% wskaźnik odsetka dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, co świadczy o tym, że z infrastruktury korzystają dzieci mieszkające poza miastem. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług opieki przedszkolnej Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
		17	Wychowanie i edukacja przedszkolna – Gmina Bukowina Tatrzańska	Gmina Bukowina Tatrzańska	Wsparcie ogólnorozwojowe dzieci. W ramach projektu przewidziana jest organizacja zajęć	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości.	97 322	2024-2025	listopad/ 2023 r.	Projekt jest powiązany z projektem 12-16, ponieważ ich realizacja dotyczy edukacji przedszkolnej dzieci. Dodatkowo projekt jest spójny z wszystkimi projektami w ramach PZ.10. ponieważ skupia się na

					dodatkowych, rozwijających umiejętności dla dzieci z terenu Gminy Bukowina Tatrzańska wraz z zakupem niezbędnych pomocy, wyposażenia i likwidacji barier architektonicznych	włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z edukacją przedszkolną i podniesieniem jej jakości, poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry w działaniu 6.29 Wsparcie wychowania przedszkolnego - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego). Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla				podnoszeniu poziomu edukacji i kompetencji dzieci zamieszkujących w POF. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, stanowi uzupełnienie oferty innych gmin i umożliwia korzystanie z niej w miejscu zamieszkania dzieci oraz dzieciom spoza jej terenu objętych edukacją i wychowaniem przedszkolnym. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług opieki przedszkolnej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
		18	Szkoły zawodowców - rozwój kształcenia zawodowego w placówkach oświatowych Powiatu Nowotarskiego	Powiat Nowotarski	Kompleksowe wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w zakresie przedmiotów zawodowych i ogólnych.		1 334 575	2025-2028	lipiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w ramach PZ.10, ponieważ ich realizacja dotyczy wzmocnienia i rozwoju edukacji w POF, na różnych poziomach. Szczególnie powiązany jest z projektem 19, ponieważ dotyczą one kształcenia zawodowego. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Projekt zakłada realizację dodatkowego wsparcia w pozaszkolnych formach kształcenia dla uczniów, w postaci kursów i szkoleń, które będą stanowiły

							wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z rozwojem kształcenia zawodowego w branżach kluczowych z punktu widzenia zapotrzebowania rynku pracy w działaniu 6.31 Wsparcie kształcenia zawodowego -ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Powiatu Nowotarskiego (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					element uzupełniający dla realizowanych przez szkoły form kształcenia zawodowego i praktycznego na terenie POF. Kursy te mają na celu wyposażenie uczniów w dodatkową wiedzę, kompetencje i kwalifikacje, a tym samym zwiększenie ich atrakcyjności i konkurencyjności na rynku pracy, zarówno lokalnym, regionalnym, jak i międzynarodowym. Realizowane w ramach projektu formy wsparcia będą uwzględniać zarówno indywidualne potrzeby i możliwości uczniów, jak i wymagania współczesnego rynku pracy. Dodatkowe działania np. realizacja zajęć z języka obcego zawodowego będą służyć wyrównaniu dysproporcji edukacyjnych uczniów zamieszkałych na terenach wiejskich w stosunku do uczniów korzystających z ośrodków edukacyjnych w dużych miastach oraz znacząco zwiększą ich szanse na rynku pracy. Projekt jest również odpowiedzią na problem niskiego poziomu wiedzy uczniów przybywających do szkół średnich o funkcjonowaniu rynku pracy oraz specyfice różnych zawodów danej branży. W tym celu zakłada się działania np. w postaci wizyt zawodoznawczych w przedsiębiorstwach. Wsparcie w obszarze doradztwa zawodowego pomoże także w przygotowaniu młodzieży do efektywnego poszukiwania pracy, planowania ścieżki kariery oraz mobilności zawodowej. Projektem będą objęci mieszkańcy więcej niż jednej gminy, ponieważ z uwagi na specyfikę placówek, uczęszczają do nich uczniowie z wielu gmin MOF. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			19	Rozwój kształcenia zawodowego w powiecie tatrzańskim	Powiat Tatrzański	Rozszerzenie oferty kształcenia zawodowego w szkołach w powiecie tatrzańskim Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z rozwojem kształcenia zawodowego w branżach kluczowych z punktu widzenia zapotrzebowania rynku pracy w działaniu 6.31 Wsparcie kształcenia zawodowego -ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Powiatu Tatrzańskiego (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	289 778	2024-2027	marzec/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w ramach PZ.10, ponieważ ich realizacja dotyczy wzmocnienia poziomu edukacji w POF, na różnych poziomach. Szczególnie powiązany jest z projektem 18, ponieważ dotyczą one kształcenia zawodowego. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ dotyczą one edukacji na obszarze MOF. Udział uczniów branżowych szkół I stopnia w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych wynosił w 2021 r. około 73%, co świadczy o dużym zainteresowaniu tego rodzaju kształceniem w powiecie. Zatem kluczowe jest rozszerzenie oferty kształcenia zgodnie z wymogami lokalnego rynku pracy. Sprzyjać to będzie budowaniu zasobów kapitału ludzkiego, który przełoży się na wzrost gospodarczy regionu, z uwagi na fakt, że do tych placówek (zlokalizowanych w mieście Zakopane) uczęszczają uczniowie również spoza miasta i powiatu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
			20	Nowa era edukacji – technologie jutra	Miasto i Gmina Czarny Dunajec	Wdrożenie zajęć warsztatowych, pokazowych i naukowych w fablabie we współpracy z uczelniami wyższymi i środowiskiem naukowym. Projekt obejmuje przygotowanie kompleksowej oferty edukacyjnej wraz z instalacją niezbędnych urządzeń Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym	900 000	2028-2029	grudzień / 2027 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w ramach PZ.10, ponieważ ich realizacja dotyczy wzmocnienia i rozwoju edukacji w POF, na różnych poziomach. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, ponieważ oba dotyczą działań związanych z edukacją oraz popularyzacją nauki, realizowanych w fablabie na obszarze MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ z oferty edukacyjnej będą korzystać dzieci i

					naukowych, a także organizację forów naukowych.	ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z tworzeniem oferty edukacyjnej dla szkół i placówek oświatowych przez małopolskie instytucje popularyzujące naukę i innowacje typu fablab w działaniu 6.39 Nauka i innowacja w małopolskich szkołach - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta i Gminy Dunajec (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				młodzież z wielu gmin na terenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności podnoszenia jakości kształcenia na terenie POF. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 1. Rozwój usług edukacyjnych.
PZ.11. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej	PZ.11. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej realizuje Cel strategiczny 3. Budowanie kapitału społecznego ponieważ skupia się na zwiększeniu aktywności mieszkańców, integracji i reintegracji zawodowej oraz przeciwdziałaniu marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, a swoim zasięgiem obejmie wszystkich mieszkańców obszaru MOF, którzy będą mogli skorzystać z oferowanego wsparcia w ramach realizowanego przedsięwzięcia. W POF odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych w latach 2017-2021 o 23%. Jednakże osoby bezrobotne są zagrożone marginalizacją społeczną, podobnie jak osoby w wieku poprodukcyjnym. W POF obserwuje się starzenie społeczności, dlatego też należy dążyć do aktywizacji i integracji mieszkańców, ze szczególnym wskazaniem na osoby biernie zawodowo i niepełnosprawne, w kierunku ich powrotu na rynek pracy. Ubóstwo również może prowadzić do	Wskaźniki produktu Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie – 0 osób Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 0 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 Wskaźniki rezultatu Liczba osób, które	1	Projekty usunięte				0		
			2					0		
			3					0		

	wykluczenia społecznego. Jest to druga (zaraz po długotrwałej lub ciężkiej chorobie) przyczyna przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, zarówno w powiecie nowotarskim, jak i tatrzańskim. Wiązka rozwiązuje problem związany z przybliżaniem do rynku pracy osób najbardziej od niego oddalonych.	uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu – 0 osób	4					0				
PZ.12. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych	PZ.12. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych realizuje Cel strategiczny 2. Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych ponieważ skupia się na rozwoju infrastruktury wsparcia różnych grup mieszkańców, w szczególności dzieci i seniorów. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ z rezultatu projektu, będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy MOF Podhala. Najważniejsze problemy, na które reaguje wiązka to: brak wystarczającej infrastruktury opiekuńczej i wsparcia dzieci i młodzieży oraz problemy ze zdrowiem psychicznym. Wskazane projekty w sytuacji placówek wsparcia dziennego realizowane są tam, gdzie widoczny jest deficyt tego rodzaju placówek lub zapotrzebowanie jest bardzo duże i oferta wymaga wzbogacenia z uwagi na mnogość potrzeb/problemów. W odniesieniu do osób starszych inwestycje realizowane są w gminach o najwyższych wskaźnikach "niesamodzielności", natomiast oferta dotycząca zdrowia psychicznego obejmuje swoim zasięgiem wszystkie gminy.	Wskaźniki produktu Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie - 5 660 osób Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 5 660 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 10 Wskaźniki rezultatu Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług – 20 szt. Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej - 25 szt.	1	Utworzenie Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego na obszarze POF	Beneficjent: Podhalański Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II w Nowym Targu, Partner: Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	Przeprowadzenie programów promocji zdrowia psychicznego, przedsięwzięć przeciwdziałających stygmatyzacji osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego oraz świadczenie usług społecznych mających na celu kompleksowe wsparcie osób dorosłych w kryzysie.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej. Projekt będzie zgodny z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2025 z perspektywą do 2030. Przedsięwzięcie obejmuje typ A operacji usługi w zakresie psychiatrii środowiskowej skierowanej do osób dorosłych w działaniu 6.34 Wsparcie usług zdrowotnych - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie realizowany na terenie Powiatu Nowotarskiego i Tatrzańskiego (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	CS 4(k)	1 365 885	2024-2027	maj/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w PZ.12. ponieważ ich realizacja dotyczy rozwijania usług społecznych i wsparcia mieszkańców. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej, ponieważ oba odnoszą się do usług z zakresu ochrony zdrowia. Projekt będzie kierowany do mieszkańców całego MOF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z efektu przedsięwzięcia będą mogli korzystać mieszkańcy całego MOF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanych w części diagnostycznej problemów z zakresu zdrowia psychicznego i rosnącej liczby mieszkańców korzystających z tego rodzaju wsparcia. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 2 Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych.
			2	Organizacja opieki senioralnej	Gmina Łąpsze Niżne	Prowadzenie Dziennego Domu Opieki dla seniorów z terenu	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(k)		241 639	2025-2026	maj/2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w PZ.12. ponieważ ich realizacja dotyczy rozwijania usług

					POF.	zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.				społecznych i wsparcia mieszkańców. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej, ponieważ oba odnoszą się do usług społecznych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, stanowi uzupełnienie sieci placówek na terenie POF, tak aby mieszkańcy POF mieli dostęp do tego rodzaju usług. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej (w szczególności) konieczności rozwijania polityki senioralnej i zapewnienia wsparcia mieszkańcom, z uwagi na postępujący proces starzenia się społeczności. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w gminie wzrósł z 16,7% w 2017 r. do 18,2% w 2021 r., wskazuje to na konieczność poprawy funkcjonowania placówek skierowanych w stronę seniorów. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 2 Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych.
	3	Organizacja wsparcia opiekunów seniorów	Miasto Zakopane/ partner wyłoniony w konkursie	Dzienny dom opieki dla seniorów: świadczenie usług zgodnie z zasadami określonymi w dokumentach programowych Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021-2027, zatrudnienie personelu oraz	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej.	1 007 565	2024-2027	czerwiec/ 2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w PZ.12. ponieważ ich realizacja dotyczy rozwijania usług społecznych i wsparcia mieszkańców. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej, ponieważ oba odnoszą się do usług społecznych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, stanowi uzupełnienie sieci placówek na terenie POF, tak	

						zakup drobnego sprzętu medyczno-rehabilitacyjnego na potrzeby świadczonych usług.	w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej. Projekt będzie zgodny z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2025 z perspektywą do 2030. Projekt spełnia wszystkie wymagania wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt realizuje typ operacji C związany z usługami zgodnymi z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych w działaniu 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				aby mieszkańcy mieli dostęp do tego rodzaju usług. Jest to istotne z uwagi na fakt, że na terenie miasta w 2021 r. działała jedna placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej, widoczny jest również deficyt placówek opieki dziennej. Ponadto projekt ten będzie partnerski a beneficjentami będzie Gmina Miasto Zakopane oraz partner wyłoniony w konkursie. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania polityki senioralnej i zapewnienia wsparcia mieszkańcom, z uwagi na postępujący proces starzenia się społeczności. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 2 Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych.
		4	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – Gmina Kościelisko	Gmina Kościelisko	Rozwój/ utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.		Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej	318 677	2026-2028	czerwiec/ 2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w PZ.12. ponieważ ich realizacja dotyczy rozwijania usług społecznych i wsparcia mieszkańców. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej, ponieważ oba odnoszą się do usług społecznych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ jest jednym z obszarów problemowych w POF pod kątem dostępności tego rodzaju placówek. Liczba miejsc w placówce w gminie wynosi 25, a liczba korzystających z placówki w 2020 r.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie zgodny z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2025 z perspektywą do 2030. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					rozwijania usług wsparcia pomocy specjalistycznej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 2 Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych.
			7	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	LGD Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy	Rozwój istniejącej placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w formie opiekuńczej i specjalistycznej poprzez zwiększenia liczby miejsc w placówce oraz rozszerzenie oferty wsparcia w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej. Projekt realizuje typ operacji B związany z tworzeniem nowych oraz rozwojem już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w działaniu 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie zgodny z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2025 z perspektywą do 2030.	263 836	2024-2025.	grudzień/ 2023 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w PZ.12. ponieważ ich realizacja dotyczy rozwijania usług społecznych i wsparcia mieszkańców. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej, ponieważ oba odnoszą się do usług społecznych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, stanowi uzupełnienie sieci placówek na terenie POF, tak aby mieszkańcy mieli dostęp do tego rodzaju usług. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług wsparcia pomocy specjalistycznej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 2 Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych.	

						Projekt będzie realizowany na terenie Miasta i Gminy Czarny Dunajec (PWD prowadzona przez LGD znajduje się w Piekielniku) (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					
			8	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – Gmina Szaflary	Gmina Szaflary	Poszerzenie działalności Placówek Wsparcia Dziennego w Szaflarach - rozszerzenie ich działalności o wsparcie specjalistyczne oraz o zajęcia w formie pracy podwórkowej poprzez działania animacyjne oraz socjoterapeutyczne.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej. Projekt realizuje typ operacji B związany z tworzeniem nowych oraz rozwojem już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w działaniu 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie zgodny z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2025 z perspektywą do 2030. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Szaflary (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	609 742	2024-2027	luty/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w PZ.12. ponieważ ich realizacja dotyczy rozwijania usług społecznych i wsparcia mieszkańców. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej, ponieważ oba odnoszą się do usług społecznych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ stanowi obszar problemowy w POF wymagający podjęcia działań i poszerzenia oferty z uwagi na wysoki stopień wykorzystania placówek oraz rosnące potrzeby dzieci i młodzieży i wzrost zapotrzebowania na różnego rodzaju usługi i wsparcie. Na terenie gminy funkcjonuje najwięcej placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. W 2021 r. ich liczba była równa 7. W sumie oferują one 285 miejsc, a w 2021 r. z ich oferty korzystało 274 osób. Odnotowano wzrost korzystających w latach 2017-2021 r. o 244 osoby. Kluczowe jest zatem wzmocnienie funkcjonalności tego rodzaju placówek, z uwagi na wysoki poziom ich wykorzystania przez mieszkańców całego POF, jak również poszerzenie ich działalności o wsparcie specjalistyczne i zajęcia w formie pracy podwórkowej, które są niezwykle skuteczne w pracy z dziećmi. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług wsparcia pomocy specjalistycznej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 2 Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych.
			9	Placówka wsparcia dziennego dla	Gmina Biały Dunajec	Utworzenie placówki	Projekt spełnia warunki zapisane w programie,	367 564	2026-2028	czerwiec / 2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w PZ.12. ponieważ ich

			dzieci i młodzieży – Gmina Biały Dunajec		dziennego wsparcia dla dzieci i młodzieży.	zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(k) zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej. Projekt realizuje typ operacji B związany z tworzeniem nowych oraz rozwojem już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w działaniu 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytucznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie zgodny z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2025 z perspektywą do 2030. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Biały Dunajec (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				realizacja dotyczy rozwijania usług społecznych i wsparcia mieszkańców. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej, ponieważ oba odnoszą się do usług społecznych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ jest jednym z obszarów problemowych w POF pod kątem dostępności tego rodzaju placówek. Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna placówka wsparcia dziennego, a jej utworzenie pozwoli na zwiększenie dostępności tego rodzaju wsparcia na terenie MOF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług wsparcia pomocy specjalistycznej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 2 Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych.
		10	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – Gmina Nowy Targ	Gmina Nowy Targ	Utworzenie lub rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 4(k) zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja	73 381	2026-2028	wrzesień/2025 r.	Projekt jest powiązany z projektami wskazanymi w PZ.12. ponieważ ich realizacja dotyczy rozwijania usług społecznych i wsparcia mieszkańców. Ponadto projekt jest powiązany z projektem zidentyfikowanym w ramach PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej, ponieważ oba odnoszą się do usług społecznych. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ jest to obszar problemowy, w którym

						systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej. Projekt realizuje typ operacji B związany z tworzeniem nowych oraz rozwojem już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w działaniu 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej oraz Wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS + w regionalnych programach na lata 2021-2027. Projekt będzie zgodny z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2025 z perspektywą do 2030. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				widoczny jest wzrost zapotrzebowania na tego rodzaju placówki. Na terenie gminy funkcjonuje tylko jedna placówka, która w 2021 r. oferowała 18 miejsc. W latach 2017-2021 odnotowuje się wzrost liczby osób korzystających z tego rodzaju placówek, bez zwiększenia liczby miejsc, co może wynikać z braku warunków technicznych i konieczności uruchomienia nowych placówek. Z uwagi na fakt, że na terenie powiatu nowotarskiego i tatrzańskiego działa w sumie 12 placówek wsparcia dziennego, które rozmieszczone są nierównomiernie, ważne jest zapewnienie dostępu do tej formy wsparcia we wszystkich gminach POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozwijania usług wsparcia pomocy specjalistycznej. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 2 Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

Tabela 4 Lista projektów ZIT w ramach CS5(i) i uzasadnienie zintegrowania

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązkę projektów)	Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT/IIT (CWD), przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT/OPK)	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia (wiązkę projektów) (wskaźnik z FEM 2021-2027)	LP	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ ew. partnerów	Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu	Wskazanie zgodności projektu z programem**	Planowane źródło finansowania, w przypadku finansowania w ramach FEM 21-27 wskazanie konkretnego CS***	Maksymalna wartość wkładu UE (euro) - wg średniego kursu dla okresu 2016-2022 1EUR=4,4074	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)
PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF	PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF realizuje Cel strategiczny 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala, ponieważ wpłynie pozytywnie na zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru i rozbudowę infrastruktury turystycznej i okotourystycznej. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ jego realizacja pozwoli na stworzenie spójnej sieci tras turystycznych i infrastruktury, z której będą mogli korzystać turyści ponadlokalni. Długość dróg dla rowerów na terenie POF w 2017 r. wynosiła 29,2 km. W ostatnich latach odnotowano wzrost świadczący o rozbudowie sieci dróg dla rowerów. Ich długość w 2021 r. wynosiła 79,0 km. Gminami na terenie których odnotowuje się deficyt dróg dla rowerów jest w szczególności Gmina Bukowina Tatrzańska i Gmina Białe Dunajce. Odbudowa rynku turystycznego i powrót do czasów sprzed pandemii warunkuje konieczność dostosowania prowadzonych działań do obserwowanych trendów na rynku turystycznym. Wzrost zainteresowania turystyką aktywną implikuje zasadność tworzenia sieci ścieżek oraz tras rowerowych. Rozwój sieci tras rowerowych pozwoli na wzmocnienie atrakcyjności turystycznej POF. Z uwagi na zwartość obszaru i wysoki poziom koncentracji usług i oferty turystycznej na obszarze, jest to atrakcyjna forma transportu dla turystów, chcących poznać jego atrakcje turystyczne POF.	Wskaźniki produktu Długość wspartych szlaków turystycznych - 39 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 9 600 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 6 Wskaźniki rezultatu Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków rowerowych: 28 600 osób	1	Rozwój infrastruktury turystycznej w Gminie Poronin	Gmina Poronin	Budowa, przebudowa lub modernizacja szlaków /tras pieszych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz budowa, przebudowa lub modernizacja szlaków /tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) – wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji D związany z trasami turystycznymi w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Obejmuje rozwój oferty turystycznej poprzez m.in., rozbudowę tras rowerowych i wykorzystanie potencjałów środowiska przyrodniczego. Realizacja tych działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności gmin oraz wzrost gospodarczy, dzięki rozwojowi sektora turystyki. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Poronin (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	5(i)	563 148	2025-2027	październik/2024 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one rozbudowy sieci tras rowerowych, które pozwolą na zwiększenie spójności przestrzennej i poziomu atrakcyjności turystycznej obszaru. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora pandemią COVID-19 w 2020 r. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z infrastruktury turystycznej będą mogli korzystać turyści odwiedzający POF. Gmina jest jedną z jednostek POF w której długość dróg dla rowerów jest najniższa i w 2021 r. wynosiła zaledwie 1,0 km, co świadczy o konieczności rozwijania tego rodzaju infrastruktury w celu zwiększenia spójności przestrzennej obszaru i dostępności. Gmina planuje głównie rozwój nowej infrastruktury turystycznej głównie i rowerowej; dodatkowo na terenie gminy przebiega trasa rowerowa Velo Dunajec oraz łącznik do ścieżki Szlak wokół Tatr. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
			2	Trasa rowerowa Krempachy-Nowa Biała - do granicy z Gminą Bukowina Tatrzańska	Gmina Nowy Targ	Stworzenie trasy rowerowej oraz punktów obsługi rowerzystów.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji D związany z trasami turystycznymi w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach		765 881	2024-2026	lipiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one rozbudowy sieci tras rowerowych, które pozwolą na zwiększenie spójności przestrzennej i poziomu atrakcyjności turystycznej obszaru. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z efektu przedsięwzięcia będą mogli korzystać turyści odwiedzający POF, a rozbudowa infrastruktury rowerowej, ze szczególnym wskazaniem na ścieżki

						miejskich. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Obejmuje rozwój oferty turystycznej poprzez m.in. rozbudowę tras rowerowych i wykorzystanie potencjałów środowiska przyrodniczego. Realizacja tych działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności gmin oraz wzrost gospodarczy, dzięki rozwojowi sektora turystyki. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				rowerowe przyczyni się do zwiększenia spójności przestrzennej obszaru. Planowana trasa uzupełnia ścieżkę rowerową na terenie Gminy Nowy Targ na odcinku Gronków - Dursztyn wykonanej w ramach II etapu „Historyczno – kulturowo – przyrodniczego Szlaku wokół Tatr” w roku 2018. Trasa rowerowa w miejscowości Krempachy prowadzi w stronę Frydmana w Gminie Łapsze Niżne oraz w miejscowości Nowa Biała prowadzi w stronę Białki Tatrzańskiej w Gminie Bukowina Tatrzańska. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
		3	Trasa rowerowa Pyzówka - Lasek - Ludźmierz	Gmina Nowy Targ	Stworzenie trasy rowerowej oraz punktów obsługi rowerzystów.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji D związany z trasami turystycznymi w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Obejmuje rozwój oferty turystycznej poprzez m.in. rozbudowę tras rowerowych i wykorzystanie potencjałów środowiska przyrodniczego. Realizacja tych działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności gmin oraz wzrost gospodarczy, dzięki rozwojowi sektora turystyki. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	765 881	2024-2026	lipiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one rozbudowy sieci tras rowerowych, które pozwolą na zwiększenie spójności przestrzennej i poziomu atrakcyjności turystycznej obszaru. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z efektu przedsięwzięcia będą mogli korzystać turyści odwiedzający POF, a rozbudowa infrastruktury rowerowej, ze szczególnym wskazaniem na ścieżki rowerowe przyczyni się do zwiększenia spójności przestrzennej obszaru oraz uzupełnieniu infrastruktury umożliwiającej uprawianie turystyki aktywnej. Pozwoli na wzbogacenie oferty turystycznej. Planowana trasa stanowi uzupełnienie ścieżek rowerowych powstałych w roku 2020 w ramach projektu pt. „Historyczno – kulturowo – przyrodniczy Szlak wokół Tatr – etap III”. Nowopowstała ścieżka połączy się w miejscowościach Krauszów i Lasek oraz stworzy dodatkowy wariant Szlaku wokół Tatr. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
		4	Rozwój sieci lokalnych tras rowerowych	Miasto Zakopane	Uzupełnienie sieci tras rowerowych, krajobrazowych stanowiących lokalny	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i	1 689 443	2024-2027	czerwiec/2025 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF,

					produkt turystyczny.	sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji D związany z trasami turystycznymi w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Obejmuje rozwój oferty turystycznej poprzez m.in. rozbudowę tras rowerowych i wykorzystanie potencjałów środowiska przyrodniczego. Realizacja tych działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności gmin oraz wzrost gospodarczy, dzięki rozwojowi sektora turystyki. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				ponieważ dotyczą one rozbudowy sieci tras rowerowych, które pozwolą na zwiększenie spójności przestrzennej i poziomu atrakcyjności turystycznej obszaru. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z efektu przedsięwzięcia będą mogli korzystać turyści odwiedzający POF, a rozbudowa infrastruktury rowerowej, ze szczególnym wskazaniem na ścieżki rowerowe przyczyni się do zwiększenia spójności przestrzennej obszaru oraz zwiększenia potencjału lokalnego produktu turystycznego. Projekt zakłada połączenie planowanej trasy rowerowej z Velo Dunajec. Trasa Velo Dunajec biegnie m.in. przez Gminy Poronin, Biały Dunajec, Szaflary, Nowy Targ, Łapsze Niżne. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
		5	Budowa ścieżek historyczno- edukacyjnych	Gmina Bukowina Tatrzańska	Budowa ścieżki historyczno- edukacyjnej na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego S(i) – wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji D związany z trasami turystycznymi w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Obejmuje rozwój oferty turystycznej poprzez m.in. rozbudowę tras pieszych i rowerowych oraz wykorzystanie potencjałów środowiska przyrodniczego. Realizacja tych działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności gmin oraz wzrost gospodarczy, dzięki rozwojowi sektora turystyki. Projekt spełnia wszystkie	574 410	2024-2027	czerwiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one rozbudowy tras turystycznych, które pozwolą na zwiększenie spójności przestrzennej i poziomu atrakcyjności turystycznej obszaru. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z efektu przedsięwzięcia będą mogli korzystać turyści odwiedzający POF i stanowić on będzie uzupełnienie oferty kierowanej dla turysty ponadlokalnego. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.

							wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	ludności. W 2019 r. w powiecie nowotarskim udzielono 5 582 noclegów na 1000 ludności, a w powiecie tatrzańskim 51 291. W 2020 r. sytuacja uległa zmianie, a wartość wskaźnika zmniejszyła się do 3 205 (powiat nowotarski) i 34 525 (powiat tatrzański). W 2021 r. odnotowano wzrost wartości wskaźników, jednakże kluczowe jest dalsze rozwijanie tego sektora i oferty turystycznej w oparciu o posiadane zasoby i potencjały. Kluczowe jest ograniczenie sezonowości popytu turystycznego, poprzez rozwijanie oferty całorocznej skierowanej w stronę różnych grup mieszkańców i przebywających na terenie MOF turystów. Wiązka projektów uzupełnia dostępną infrastrukturę turystyczną i kulturalną, czyniąc ofertę bardziej różnorodną i bardziej dostępną.	Wskaźniki rezultatu Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 37 200 osób/rok					Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Łapsze Niżne (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					Realizacja projektu pozytywnie przełoży się na wzrost rozwoju turystyki i wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej dzięki organizacji imprez promujących dziedzictwo kulturowe. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
												Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ. 14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora wskutek pandemii COVID-19 w 2020 r. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Gmina Łapsze Niżne, posiada na swoim terenie zaplecze do uprawiania sportów zimowych w postaci: lodowiska wraz niezbędnym wyposażeniem oraz narty biegowe wraz z frezą do tworzenia śladu biegowego. Widoczny jest natomiast deficyt pomieszczeń do przechowywania sprzętu tj. łyżew, chodzików, suszarki, nart, butów, kijów itp. Zakup kontenera/budowa obiektu zbliżonego kubaturą do kontenera poprawi dostępność do zimowej oferty turystycznej. Podniesienie dostępności infrastruktury okoturystycznej wpłynie na atrakcyjność oraz zwiększy zasięg możliwości zimowego aktywnego wypoczynku mieszkańców oraz turystów. Infrastruktura powstała w ramach projektu nie będzie wykorzystywana na cele komercyjne. Gmina planuje budowę odcinka trasy do narciarstwa biegowego, latem wykorzystywaną jako rowerowa, która będzie odcinkiem uzupełniającym i stanowić będzie połączenie z Gminą Nowy Targ. Trasa prowadzić będzie z miejscowości Trybsz do miejscowości Krempachy, gdzie znajduje się Szlak wokół Tatr oraz będzie pośrednio stanowiła dojazd do Velo Dunajec. Zakup kontenera będzie stanowił wyposażenie, celem magazynowania sprzętu narciarskiego. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z infrastruktury turystycznej będą mogli korzystać turyści oraz mieszkańcy całego MOF. Dodatkowym efektem będzie również promocja zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i

												rozpoznawalności obszaru Podhala.
		3	Rozwój infrastruktury turystycznej na cele propagowania turystyki zimowej	Miasto Zakopane	Utworzenie tras narciarstwa biegowego oraz gór do jazdy na sankach.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji D związany z trasami turystycznymi w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Obejmuje rozwój oferty turystycznej poprzez m.in. rozbudowę tras turystycznych (narciarskich) i wykorzystanie potencjałów środowiska przyrodniczego. Realizacja tych działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności gmin oraz wzrost gospodarczy, dzięki rozwojowi sektora turystyki. Projekt spełnia wszystkie wymagania wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).		1 351 555	2024-2027	czerwiec/2025 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ. 14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora wskutek pandemii COVID-19 w 2020 r. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z infrastruktury turystycznej będą mogli korzystać turyści ponadlokalni. Projekt wpłynie na wydłużenie sezonu turystycznego i ograniczenie sezonowości oraz stanowić będzie uzupełnienie oferty kierowanej w stronę turysty ponadlokalnego, co ma również oddziaływanie (poprzez wprowadzenie różnorodności form turystyki) na inne gminy. Projekt zakłada utworzenie produktu turystycznego w postaci tras narciarstwa biegowego oraz gór do zjeżdżania na sankach dla dzieci Zakopane jest zimową stolicą Polski, gdzie statystycznie ferie spędza największy odsetek mieszkańców całej Polski. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.	
		4	Rozwój infrastruktury kultury w Zakopanem	Miasto Zakopane Partner: Zakopiańskie Centrum Kultury	Wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz stworzenie amfiteatru i sceny plenerowej na cele stworzenia zaplecza kulturalnego na potrzeby organizacji imprez kulturalnych w mieście Zakopane, w tym Międzynarodowego Festiwalu Folkloru Ziemi Górskich.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji A związany z infrastrukturą instytucji kultury w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Projekt spełnia wszystkie wymagania wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej.		1 126 296	2024-2027	czerwiec/2025 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ. 14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora wskutek pandemii COVID-19 w 2020 r. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, ponieważ z infrastruktury turystycznej będą mogli korzystać mieszkańcy całego POF, jak również ponadlokalni turyści. Zasięg oddziaływania festiwalu będzie szeroki o znaczeniu ponadkrajowym, dlatego też konieczne będzie przygotowanie odpowiedniej infrastruktury. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu.	

						Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
		5	Rozwój oferty turystycznej w Zakopanem	Miasto Zakopane	Budowa tężni solankowych w Zakopanem.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji C związany z ofertą turystyczną i tworzeniem produktów turystycznych, które bazują na lokalnych potencjałach oraz rozwojem infrastruktury turystycznej w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Projekt spełnia wszystkie wymagania wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	225 259	2024-2027	czerwiec/2025 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ. 14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora wskutek pandemii COVID-19 w 2020 r. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, jego realizacja pozwoli na poszerzenie i zwiększenie różnorodności oferty dla turysty ponadlokalnego. Ze stworzonej infrastruktury turystycznej będą mogli korzystać turyści. Efektem realizacji będą również korzyści zdrowotne, w szczególności w zakresie leczenia schorzeń górnych dróg oddechowych. Mimo iż w powiatach tatrzańskim i nowotarskim odnotowuje się zmniejszenie liczby zgonów wynikających z chorób układu oddechowego, rozwijanie tego rodzaju infrastruktury jest wskazane i stanowić będzie uzupełnienie oferty innych miejscowości – np. Rabki-Zdroju będącej uzdrowiskiem, czy Miasta i Gminy Czarny Dunajec posiadającej status obszaru ochrony uzdrowiskowej. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
		6	Turystyka brzegiem Dunajca	Gmina Biały Dunajec	Zagospodarowanie terenów nadrzecznych, budowa infrastruktury turystycznej.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) – wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji C związany z ofertą turystyczną w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Projekt spełnia wszystkie wymagania wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej.	7 658 805	2024 – 2026	kwiecień/2024 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ. 14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora wskutek pandemii COVID-19 w 2020 r. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, jego realizacja pozwoli na poszerzenie oferty dla turysty ponadlokalnego. Ze stworzonej infrastruktury turystycznej będą mogli korzystać turyści. Rzeki mają bardzo duże znaczenie dla turystyki w POF, a tym samym wpływ na rozwój gospodarczy. Wykorzystanie tego potencjału pozwoli na poszerzenie oferty turystycznej i stanowić będzie uzupełnienie oferty innych gmin POF. Doposażenie przestrzeni w obiekty małej

						Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Biały Dunajec (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				architektury ponadto wpłynie pozytywnie na wizerunek całego obszaru. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
		7	Zagospodarowanie strefy edukacyjno-sensualnej nadbrzeża górskiego potoku Biały Dunajec w Szaflarach	Gmina Szaflary	Zagospodarowanie nadbrzeża potoku Biały Dunajec w Szaflarach poprzez stworzenie nowej oferty i atrakcji turystycznej w regionie na obszarze nadbrzeża potoku Biały Dunajec w oparciu o lokalne dziedzictwo przyrodnicze.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji C związany z ofertą turystyczną i tworzeniem produktów turystycznych, które bazują na lokalnych potencjałach w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Szaflary (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	957 351	2024-2027	grudzień/2024 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ. 14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora wskutek pandemii COVID-19 w 2020 r. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, jego realizacja pozwoli na poszerzenie oferty dla turysty ponadlokalnego. Ze stworzonej infrastruktury turystycznej i prowadzonych zajęć edukacyjnych będą mogli korzystać turyści, ponieważ obiekt będzie stanowił uzupełnienie oferty innych gmin POF. Ponadto rozwój tego rodzaju infrastruktury wpłynie na zwiększenie znaczenia sektora turystyki w regionie, a tym samym na rozwój gospodarczy całego POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
		8	Geologiczne i geotermalne atrakcje Szaflar	Gmina Szaflary	Stworzenie centrum turystyczno-informacyjnego prezentującego budowę geologiczną regionu oraz możliwości wykorzystania zasobów wód geotermalnych.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji C związany z ofertą turystyczną i tworzeniem produktów turystycznych, które bazują na lokalnych potencjałach w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich.	4 020 874	2024-2027	grudzień/2024 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ. 14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora wskutek pandemii COVID-19 w 2020 r. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę, jego realizacja pozwoli na poszerzenie oferty dla turysty ponadlokalnego. Ze stworzonej infrastruktury turystycznej i prowadzonych zajęć edukacyjnych będą mogli korzystać turyści, ponieważ obiekt będzie stanowił uzupełnienie oferty innych gmin POF. Ponadto zwiększy się świadomość mieszkańców i turystów dotycząca wykorzystania energii odnawialnej, a konkretnie energii geotermalnej, której

						Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Szafłary (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				wykorzystanie w POF mogłoby przyczynić się do redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
		9	Rozbudowa infrastruktury turystycznej w rejonie Łąpsowej Polany	Miasto Nowy Targ	Wykonanie wieży widokowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. ławki, zagospodarowanie terenu przyległego, tor rowerowy).	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji C związany z ofertą turystyczną w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Obejmuje rozwój oferty turystycznej poprzez m.in. wykorzystanie potencjałów środowiska przyrodniczego oraz stworzenie produktu turystycznego (wież widokowych). Realizacja tych działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności gmin oraz wzrost gospodarczy, dzięki rozwojowi sektora turystyki. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	850 000	2024-2025	lipiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora wskutek pandemii COVID-19 w 2020 r. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę. Jego realizacja przyczyni się do zwiększenia różnorodności oferty na terenie POF poprzez stworzenie komplementarnego produktu turystycznego. Miasto Nowy Targ jest jedynym miejscem w Polsce, z którego widoczne są cztery parki narodowe równocześnie, dlatego w celu wzmocnienia potencjału turystycznego, w projekcie zaplanowano wykonanie wieży widokowej. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
		10	Rozbudowa infrastruktury turystycznej w rejonie Długiej Polany	Miasto Nowy Targ	Wykonanie wieży widokowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. ławki, zagospodarowanie terenu przyległego, tor rowerowy).	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji C związany z ofertą turystyczną w	681 762	2024-2025	lipiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z wszystkimi projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej. Ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki i dalszego rozwoju, co jest istotne z uwagi na osłabienie tego sektora wskutek pandemii COVID-19 w 2020 r. Ponadto projekt jest powiązany z projektami zidentyfikowanymi w ramach PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF, ponieważ dotyczą one wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Projekt spełnia warunki zintegrowania, ma wpływ na więcej niż jedną gminę. Jego realizacja przyczyni się do zwiększenia różnorodności oferty na terenie

							działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Obejmuje rozwój oferty turystycznej poprzez wykorzystanie potencjałów środowiska przyrodniczego oraz stworzenie produktu turystycznego. Realizacja tych działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności gmin oraz wzrost gospodarczy, dzięki rozwojowi sektora turystyki. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				POF poprzez stworzenie komplementarnego produktu turystycznego. Miasto Nowy Targ jest jedynym miejscem w Polsce, z którego widoczne są cztery parki narodowe równocześnie, dlatego w celu wzmocnienia potencjału turystycznego, w projekcie zaplanowano wykonanie wieży widokowej. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności wsparcia rozwoju turystyki z uwagi na konkurencyjność innych ośrodków, jak również wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z lokalnymi zasobami i rozpoznawalnością regionu. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala.
PZ.15. Ochrona zabytków w POF	PZ.15. Ochrona zabytków w POF realizuje Cel strategiczny 4. Ożywienie sektora kultury, ponieważ skupia się na obiektach wykorzystywanych do prowadzenia działalności kulturalnej. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ efektem będzie poszerzenie oferty kulturalnej dzięki modernizacji i renowacji obiektów. Z rezultatu realizowanego przedsięwzięcia korzystać będą mogli wszyscy mieszkańcy obszaru funkcjonalnego, jak i odwiedzający go turyści. POF charakteryzuje się atrakcyjnością turystyczną i dużą liczbą obiektów zabytkowych, wśród których można wskazać m.in. obiekty sakralne, cmentarze czy zamki. Realizacja projektów wskazanych w wiążce skupia się na ochronie, zabezpieczeniu i poprawie stanu zabytków na terenie POF. Zaadaptowanie ich na pełnienie nowych funkcji pozwala na połączenie rozwoju kultury z rozwojem gospodarczym (zwiększenie ruchu turystycznego) oraz włączeniem społecznym. W latach 2019-2021 wydatki w rozdziale 92120 - Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami były najwyższe w powiecie nowotarskim i gminie Rabka-Zdrój, w porównaniu do pozostałych jednostek. W 2019 r. poniesione nakłady były najwyższe. Wysokie kwoty wskazują na wyraźne potrzeby w tym zakresie w zidentyfikowanych jednostkach, dlatego za zasadne uznaje się podjęcie działań na rzecz wsparcia samorządów. Zabytki i dziedzictwo kulturowe stanowią jeden z czynników rozwoju gospodarczego. Zatem inwestycje w obiekty zabytkowe i realizacja projektów wskazanych w ramach PZ.15. pozwolą na wzrost gospodarczy całego POF.	Wskaźniki produktu Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem - 3 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 1100 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 3	1	Dostosowanie budynku nowotarskiego „Sokoła” na potrzeby działalności i edukacji kulturalnej realizowanej przez Powiatowe Centrum Kultury w Nowym Targu	Powiat Nowotarski	Dostosowanie budynku zlokalizowanego przy Pl. Słowackiego 13 w Nowym Targu do potrzeb działalności kulturalnej. Prace obejmować będą także dostosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje typ operacji A związany z infrastrukturą instytucji kultury w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Powiatu Nowotarskiego (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	1 531 762	2024 - 2026	styczeń/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektem 2 i 3, ponieważ ich realizacja dotyczy ochrony zabytków i zaadaptowanie ich pod pełnienie nowych funkcji. Projekt spełnia warunki zintegrowania, gdyż z efektów korzystać będą mogli mieszkańcy całego MOF. Wskazany projekt realizowany będzie w Powiatowym Centrum Kultury w Nowym Targu, który jest historyczną stolicą Podhala i miastem o wysokim poziomie atrakcyjności turystycznej. Inwestycje i poszerzenie działalności obiektu przyczynią się do rozwoju gospodarczego, którego efekty oddziaływania widoczne będą w całym POF. Obecnie obiekt nie jest wykorzystywany na cele kulturalne, dlatego też jego modernizacja pozwoli na osiągnięcie wskaźnika rezultatu osób rocznie odwiedzających obiekt, wynoszącego 400 osób/rok. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozbudowy infrastruktury i oferty kulturalnej oraz potencjału związanego z bogatym dziedzictwem kulturowym. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 4. Ożywienie sektora kultury.	
		Wskaźniki rezultatu Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 1800 osób/rok	2	Ochrona zabytków w Rabce-Zdroju	Gmina Rabka-Zdrój	Renowacja zabytkowej Willi w Rabce-Zdroju. Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji B związany z ochroną i opieką nad zabytkami w celu nadania im	1 053 086	2024-2027	listopad/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektem 1 i 3, ponieważ ich realizacja dotyczy ochrony zabytków i zaadaptowania ich pod pełnienie nowych funkcji. Projekt spełnia warunki zintegrowania, gdyż z efektów korzystać będą mogli mieszkańcy całego POF, a odnowa zabytków i zachowanie ich dobrego stanu mogą stanowić istotną rolę w rozwoju całego obszaru. Obecnie obiekt nie jest wykorzystywany na cele kulturalne, dlatego też jego modernizacja pozwoli na osiągnięcie wskaźnika rezultatu osób rocznie odwiedzających obiekt, wynoszącego 400 osób/rok. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozbudowy infrastruktury i oferty kulturalnej oraz potencjału	

						nowych funkcji użytkowych m.in. kulturalnych, edukacyjnych czy służących turystom w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Rabka - Zdrój (teren POF).				związanego z bogatym dziedzictwem kulturowym. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 4. Ożywienie sektora kultury.
		3	Centrum Dialogu Międzynarodowego o z Dorem Pamięci Ziemi Czarnodunajskiej i jej Mieszkańców	Miasto i Gmina Czarny Dunajec	Odrestaurowanie dawnej synagogi w Czarnym Dunajcu, w której powstanie centrum wystawiennicze dziedzictwa kulturowego ziemi czarnodunajskiej.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 5(i) – wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu i rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich. Projekt realizuje typ operacji B związany z ochroną i opieką nad zabytkami w celu nadania im nowych funkcji użytkowych m.in. kulturalnych, edukacyjnych czy służących turystom w działaniu 7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta i Gminy Czarny Dunajec (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	1 914 702	2024-2025	czerwiec/2024 r.	Projekt jest powiązany z projektem 1 i 2, ponieważ ich realizacja dotyczy ochrony zabytków i zaadaptowanie ich pod pełnienie nowych funkcji. Modernizowana synagoga stanowi obiekt zabytkowy i decyzją z dnia 13.10.2021 r., znak: DNT-I.5140.60.2020.MK Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie została wpisana do rejestru zabytków nieruchomych województwa małopolskiego. Projekt spełnia warunki zintegrowania, gdyż z efektów korzystać będą mogli mieszkańcy całego POF, a odnowa zabytków i zachowanie ich dobrego stanu mogą stanowić istotną rolę w rozwoju całego obszaru. Obecnie obiekt nie jest wykorzystywany na cele kulturalne, dlatego też jego modernizacja pozwoli na osiągnięcie wskaźnika rezultatu osób rocznie odwiedzających obiekt, wynoszącego 1000 osób/rok. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanej w części diagnostycznej konieczności rozbudowy infrastruktury i oferty kulturalnej oraz potencjału związanego z bogatym dziedzictwem kulturowym.

III.5 Plan finansowy

Tabela 5 Plan finansowy – propozycja wykorzystania alokacji wskazanej dla ZIT Podhale

Priorytet	Cel strategiczny	Przedsięwzięcie (wiązka projektów)		Maksymalna wartość dofinansowania [EUR]
PRIORYTET 2 Fundusze europejskie dla środowiska	CS 2(i) - wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej		3 000 000,00
	CS 2(ii) - wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii		499 161,00
	CS 2(iv) - wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	PZ.3. Zapobieganie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu		2 311 397,00
	CS 2(v) - wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	PZ.4. Zrównoważona gospodarka wodna		385 715,00
	CS 2(vi) - wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	PZ.5. Racjonalne gospodarowanie odpadami		1 565 549,00
	CS 2(vii) - wzmocnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	PZ.6. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury		1 481 940,00
PRIORYTET 2 Fundusze europejskie dla środowiska Suma				9 243 762,00
PRIORYTET 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego	CS 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF		12 457 913,00
PRIORYTET 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego Suma				12 457 913,00
PRIORYTET 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną	CS 4(ii) - poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	PZ. 8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej		2 500 000,00
	CS 4(v) - zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej		3 455 552,00
PRIORYTET 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną Suma				5 955 552,00
PRIORYTET 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	CS 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	PZ.10. Poprawa jakości usług edukacyjnych i ich rozwój	edukacja włączająca w szkolnictwie ogólnym	964 746,00
			podnoszenie jakości nauczania w szkołach podstawowych	708 303,00
			edukacja przedszkolna	1 656 004,00
			kształcenie zawodowe	1 624 353,00
			fablab	900 000,00
	CS 4(h) - wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	PZ.11. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej		0,00
CS 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	PZ.12. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych		5 068 499,00	
PRIORYTET 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego Suma				10 921 905,00
EFSS+				10 921 905,00
EFRR				27 657 227,00
RAZEM				38 579 132,00

Tabela 6 Plan finansowy dla trybu konkurencyjnego w ramach CS 5(i)

Priorytet	Cel strategiczny	Przedsięwzięcie (wiązka projektów)	Maksymalna wartość dofinansowania [EUR]
PRIORYTET 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych	CS 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF	8 188 166,00
		PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej	17 312 284,00
		PZ.15. Ochrona zabytków w POF	4 499 550,00
PRIORYTET 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych Suma			30 000 000,00
Razem			30 000 000,00

IV Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT

IV.1. Założenia wdrożeniowe

Warunki realizacji ZIT wynikają z zapisów Ustawy Wdrożeniowej, w szczególności z art. 34 ust. 6., który wskazuje na:

- 1) powołanie związku ZIT, o którym mowa w ust. 5²⁰;
- 2) opracowanie i uchwalenie przez podmioty, o których mowa w ust. 5, strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 Rozporządzenia Ogólnego, zwanej dalej „strategią ZIT”, z zastrzeżeniem ust. 9 oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem w terminie 60 dni od dnia otrzymania – w zakresie możliwości finansowania strategii ZIT w ramach tego programu;
- 3) opracowanie i uchwalenie do dnia 31 grudnia 2025 r. strategii rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10 g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w przypadku miejskiego obszaru funkcjonalnego, o którym mowa w ust. 2, miasta będącego siedzibą władz samorządowych województwa lub wojewody, a do czasu jej uchwalenia opracowanie i uchwalenie strategii ZIT.

Jak wynika z przedstawionych wyżej zapisów, w celu opracowania Strategii ZIT warunkiem jest powołanie związku ZIT. Przyjętą w przypadku ZIT Podhale zinstytucjonalizowaną formą partnerstwa jest stowarzyszenie. Zgodnie ze statutem Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny organami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie, Zarząd i Komisja Rewizyjna.

Poniżej scharakteryzowano poszczególne organy wskazując w szczególności ich rolę i pełnione funkcje.

²⁰ Art. 34. ust. 5 Ustawy Wdrożeniowej: ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 64, art. 74 i art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583 i 1005) albo w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 439 i 583), a w przypadku udziału w związku ZIT powiatu stosuje się również przepisy art. 5 ust. 2, art. 72a, art. 73 i art. 75 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528 i 583).

Organ Stowarzyszenia	Charakterystyka
Walne Zebranie	 → najwyższa władza Stowarzyszenia (organ stanowiący), w jego skład wchodzi Wójtowie, Burmistrzowie oraz Starostowie z wszystkich gmin i powiatów tworzących POF → walne zebranie może być zwyczajne lub nadzwyczajne → zwyczajne, sprawozdawcze Walne Zebranie zwoływane jest co najmniej raz do roku → wśród kompetencji Walnego Zebrania można wskazać m.in.: → uchwalanie Statutu i jego zmian → przyjmowanie Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego → zatwierdzanie projektu porozumienia zawieranego z Instytucją Zarządzającą Regionalnego Programu Operacyjnego w sprawie realizacji ZIT dla Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz projektu zmian tego porozumienia → zatwierdzanie propozycji kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach ZIT → zatwierdzanie procedury monitorowania Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz jej zmian
Zarząd	 → kieruje działalnością Stowarzyszenia i reprezentuje je na zewnątrz → składa się z pięciu członków, wybieranych przez Walne Zebranie w głosowaniu tajnym → do kompetencji Zarządu należy m.in.:²¹ → wykonywanie uchwał Walnego Zebrania → zarządzanie majątkiem Stowarzyszenia → przygotowywanie rocznych sprawozdań z realizacji ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego → opracowywanie projektów procedur monitorowania Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego
Komisja Rewizyjna	 → organ kontrolny → składa się z trzech członków, wybieranych przez Walne Zebranie → kontroluje działalność Zarządu → posiedzenia Komisji odbywają się minimum raz na pół roku

²¹ Uchwałą nr I/4/2022 Walnego Zebrania Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny z dnia 11 kwietnia 2022 r. ustanowiono ramowy plan działalności stowarzyszenia oraz zatwierdzono kierunki działań przewidziane do realizacji w 2022 r., wśród których wskazano m.in. opracowanie i zatwierdzenie wspólnej Strategii ZIT POF. Wykonanie uchwały powierzono zaś Zarządowi Stowarzyszenia.

Ponadto Uchwałą nr IV/2022 Walnego Zebrania Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie: powołania Rady Doradczej do spraw przygotowania i wdrażania Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego, powołano Radę Doradczą, której zadaniem jest opiniowanie projektu Strategii ZIT i zmian w dokumencie oraz udział w procesie oceny jej realizacji. Opinie Rady podejmowane są w formie uchwał większością głosów, w obecności co najmniej połowy składu Rady. Obsługę organizacyjną i techniczną prac Rady zapewnia Zarząd.

Proces opracowania strategii

Poniżej przedstawiono proces opracowania strategii oraz wskazano etapy prac nad dokumentem.

Przeprowadzenie diagnozy

Pierwszym etapem prac nad opracowaniem dokumentu było pozyskanie danych oraz informacji na temat funkcjonowania POF i zjawisk zachodzących na tym obszarze. Analiza potencjałów, potrzeb i deficytów zidentyfikowanych w POF, została dokonana przy wykorzystaniu metody analizy danych zastanych (desk research) oraz przy zaangażowaniu i pozyskaniu danych ze statystyk jednostek samorządu terytorialnego funkcjonujących w ramach POF. Dane zostały wyselekcjonowane i poddane analizie, co pozwoliło na poznanie deficytów, problemów oraz wyzwań dotyczących POF, jak również zidentyfikowaniu potencjałów rozwojowych. W trakcie opracowywania diagnozy przeprowadzone zostało również badanie ankietowe wśród mieszkańców POF. Badanie trwało od 4 października 2022 r. do 14 października 2022 r. Skierowane było w stronę mieszkańców, w celu poznania ich opinii na temat silnych i słabych stron regionu, a także rodzajów przedsięwzięć, które powinny zostać zrealizowane w obszarze jednostek tworzących MOF. Ankiety można było wypełnić poprzez formularz online i w formie papierowej. Zebrano 1624 ankiety wypełnione przez mieszkańców wszystkich gmin na terenie POF. Badanie pozwoliło na uzyskanie informacji na temat potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności²².

Nabór i wybór projektów

We wrześniu 2022 r. i październiku 2022 r. w formie spotkań warsztatowych członkowie Stowarzyszenia pracowali nad przygotowywaniem propozycji wstępnych zakresów projektów w ramach ZIT. W listopadzie 2022 r. przeprowadzano pierwszy nabór projektów, skierowany do samorządów POF. Po udostępnieniu projektu „matrycy planowanych działań ZIT” możliwe było zweryfikowanie kwalifikowalności przestanych propozycji projektowych i możliwości finansowania ich z programu regionalnego. Dzięki określeniu szczegółowych informacji na temat możliwych do realizacji projektów i zadań, w lutym 2023 r. przeprowadzono drugi nabór projektów. Oba nabory

²² <https://www.ofpodhale.pl/arttykul/ankieta-dla-mieszkancow-podhalanskiego-obszaru-funkcjonalnego>

zostały przeprowadzone za pomocą formularza internetowego. Zgodnie z dokumentem *Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027* wybór projektów, które będą realizować strategię ZIT dokonywany jest w trakcie opracowywania dokumentu, a następnie w ramach procedury przyjmowania strategii przez Związek ZIT oraz opiniowania przez właściwą instytucję zarządzającą programem regionalnym oraz przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Wśród kompetencji Walnego Zebrania wskazuje się m.in. zatwierdzenie propozycji kryteriów wyboru operacji finansowanych w ramach ZIT. Zgodnie ze Szczegółowym Opiskiem Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 do podstawowych kompetencji jst należy nawiązanie współpracy w celu przygotowania strategii ZIT, zaangażowanie partnerów społecznych w jej opiniowanie oraz uzgodnienie listy projektów realizujących cele strategii, co jest równoznaczne z udziałem w wyborze projektów. Art. 29 ust. 3 rozporządzenia ogólnego wskazuje, że za wyłonienie i przygotowanie listy projektów odpowiadać będą współpracujące władze jst.

Selekcji i wyboru projektów do realizacji dokonano w oparciu o całość przeprowadzonego procesu diagnostycznego i planistycznego oraz w odniesieniu do możliwości ich realizacji i dofinansowania z programu regionalnego. Ponadto wyboru projektów, których wdrożenie pozwoli na realizację celów strategicznych dokonano z uwzględnieniem zdiagnozowanych wyzwań, potrzeb i deficytów (synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT), co pozwoliło na zidentyfikowanie priorytetowych działań i inwestycji. Pierwszeństwo w projektach skierowano w stronę jednostek samorządu terytorialnego tworzących POF, ponieważ posiadają one wiedzę na temat deficytów i problemów wewnątrz POF. Wybrane projekty odnoszą się w logiczny sposób do powiązań funkcjonalnych istniejących w ZIT. Zgłoszone w naborze podmioty, funkcjonujące w ramach Rady Doradczej opiniowały dokument strategii wraz z listą projektów. Projekt Strategii ZIT został pozytywnie zaopiniowany podczas posiedzenia Rady Doradczej w dniu 22.09.2023 r.

Nabór partnerów społeczno-gospodarczych

Jednym z obligatoryjnych wymogów dotyczących opracowania Strategii ZIT jest zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych. Od 30 września 2022 r. do 10 października 2022 r. przeprowadzono nabór partnerów społeczno-gospodarczych. Celem przeprowadzenia naboru było wyłonienie członków Rady Doradczej, która stanowi ciało konsultacyjno-opiniotawcze Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny w zakresie przygotowania i wdrożenia Strategii ZIT. Rada Doradcza składa się z partnerów społeczno-gospodarczych, w szczególności reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, działających na rzecz ochrony środowiska, promowania włączenia społecznego, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji. W skład Rady wchodzi 8 partnerów, którzy brali czynny udział w procesie opracowania dokumentu i będą

zaangażowani w jego wdrażanie. Zgłoszenie akcesu do Rady Doradczej, opierało się na wypełnieniu i przestaniu formularza zgłoszeniowego, w którym zawarte były pytania dotyczące obszarów działalności i okresu prowadzenia działalności, jak również doświadczenia kandydatów i uzasadnienia chęci udziału w pracach Rady Doradczej. Szczegółowe informacje na temat procesu zaangażowania partnerów znajdują się w rozdziale IV.4.

Opracowanie części planistycznej

Po przeprowadzeniu i opracowaniu diagnozy oraz zidentyfikowaniu potencjałów, problemów i wyzwań rozwojowych obszaru możliwe było stworzenie części planistycznej, a więc wyznaczenie kierunku rozwoju POF. Wskazano cel główny oraz cele strategiczne, które realizowane będą w ramach ZIT poprzez wdrażanie projektów zintegrowanych, zgłoszonych w naborze.

Przeprowadzenie procedury środowiskowej

Po opracowaniu zakresu projektów, przesłano pismo do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z prośbą o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Konieczne było opracowanie dokumentu prognozy zgodnie z wymogami określonymi przez wskazane instytucje. Przygotowana prognoza oddziaływania na środowisko została poddana konsultacjom społecznym. Konsultacje Prognozy oddziaływania na środowisko przeprowadzono równocześnie z konsultacjami Strategii ZIT POF, w terminie od 5 września 2023 r. – 26 września 2023 r.

Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały w terminie od 5 września 2023 r. do 26 września 2023 r. Ich celem było zebranie uwag i opinii dotyczących projektu Strategii ZIT od mieszkańców Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz lokalnych interesariuszy w procesie przygotowania dokumentu. Konsultacje mają zapewnić udział społeczności oraz podmiotów społecznych i gospodarczych POF przy opracowywaniu Strategii ZIT. Konsultacje Strategii ZIT POF przeprowadzono równocześnie z konsultacjami Prognozy oddziaływania na środowisko. Po ich zakończeniu opracowany został raport z konsultacji.

IV.2. Monitoring i ewaluacja

Celem prowadzenia monitorowania i ewaluacji jest ocena skuteczności Strategii, zidentyfikowanie i ostrzeganie przed zagrożeniami oraz koniecznością modyfikacji jej zapisów, czy uzyskanie informacji przydatnych w procesie ewaluacji oraz przy podejmowaniu decyzji o konieczności aktualizacji dokumentów, lub jej części. Zgodnie z zapisami dokumentu: *Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*, Strategia ZIT powinna w szczególności zawierać: oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu. Katalog wskaźników pochodzących z FEM 2021-2027 oraz wskaźników własnych spoza FEM 2021-2027 przedstawiono w odniesieniu do wiązek projektów, które zaprezentowano w rozdziale III.4. Lista projektów ZIT.

Poniżej zestawiono wszystkie wskaźniki w podziale na wskaźniki produktu – czyli wskaźniki określone na poziomie projektu, powiązane bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie oraz wskaźniki rezultatu określone na poziomie projektu i dotyczące bezpośrednich efektów realizacji projektu. Dla każdego z nich wskazano jednostkę miary oraz oczekiwaną wartość docelową.

Tabela 7 Wskaźniki produktu

Cel strategiczny ZIT	Wiązka projektów ZIT	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość bazowa w 2023 r. ²³	Wartość docelowa	Rok osiągnięcia wskaźnika	Źródło pomiaru
Cel strategiczny 6. Poprawa efektywności energetycznej	PZ.1. Wsparcie efektywności energetycznej	Wybudowane lub zmodernizowane sieci ciepłownicze i chłodnicze	km	0	6	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	800	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	2	2029	Samorządy POF
	PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii	Liczba powstałych magazynów energii elektrycznej	szt.	0	60	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	60	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	1	2029	Samorządy POF

²³ Wartość w momencie opracowania dokumentu wynosi 0, w efekcie realizacji strategii zakładana jest wartość docelowa.

Cel strategiczny ZIT	Wiązka projektów ZIT	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość bazowa w 2023 r. ²³	Wartość docelowa	Rok osiągnięcia wskaźnika	Źródło pomiaru
Cel strategiczny 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków	PZ.3. Zapobieganie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu	Nowo wybudowane lub wzmocnione środki ochrony przeciwpowodziowej wybrzeża morskiego oraz brzegów rzek i jezior	km	0	0,8	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	1500	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	2	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 9. Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej	PZ.4. Zrównoważona gospodarka wodna	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	0	6	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	714	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	1	2029	Samorządy POF
	PZ.5. Racjonalne gospodarowanie odpadami	Inwestycje w obiekty do selektywnego zbierania odpadów	EUR	0	1 346 665,48	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	39 961	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	3	2029	
Cel strategiczny 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków	PZ.6. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury	Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	ha	0	11	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	59 096	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	3	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala	PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	osoba	0	480	2029	Samorządy POF
		Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0	0,5	2029	Samorządy POF
		Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	0	6	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	47 429	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	10	2029	Samorządy POF

Cel strategiczny ZIT	Wiązka projektów ZIT	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość bazowa w 2023 r. ²³	Wartość docelowa	Rok osiągnięcia wskaźnika	Źródło pomiaru
		Liczba wspartych przystanków	szt.	0	49	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 1. Rozwój usług edukacyjnych	PZ.8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0	1	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	22 035	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	1	2029	Samorządy POF
		Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	0	1	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 2. Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych	PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoba/rok	0	2 800	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba/rok	0	2 500	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	1	2029	Samorządy POF
		Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoba	0	3 418	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 1. Rozwój usług edukacyjnych	PZ.10. Poprawa jakości usług edukacyjnych i ich rozwój	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	szt.	0	48	2029	Samorządy POF
		Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoba	0	1 619	2029	Samorządy POF
		Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoba	0	1 200	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	6 447	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	20	2029	Samorządy POF
		Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osób	0	60	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	0	2029	Samorządy POF
		Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie	osoba	0	0	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 3. Budowanie kapitału społecznego	PZ.11. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoba	0	0	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju	projekt	0	0	2029	Samorządy

Cel strategiczny ZIT	Wiązka projektów ZIT	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość bazowa w 2023 r. ²³	Wartość docelowa	Rok osiągnięcia wskaźnika	Źródło pomiaru
		terytorialnego					POF
Cel strategiczny 2. Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych	PZ.12. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoba	0	5 660	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	5 660	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	10	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala	PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	0	39	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	9 600	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	6	2029	Samorządy POF
	PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	0	12	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	7 100	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	10	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 4. Ożywienie sektora kultury	PZ.15. Ochrona zabytków w POF	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	0	3	2029	Samorządy POF
		Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	1 100	2029	Samorządy POF
		Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	0	3	2029	Samorządy POF

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8 Wskaźniki rezultatu

Cel strategiczny ZIT	Wiązka projektów ZIT	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość bazowa w 2023 r. ²⁴	Wartość docelowa	Rok osiągnięcia wskaźnika	Źródło pomiaru
Cel strategiczny 6. Poprawa efektywności energetycznej	PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony/rok	0	64 300,31	2029	Samorządy POF

²⁴ Wartość w momencie opracowania dokumentu wynosi 0, w efekcie realizacji strategii zakładana jest wartość docelowa.

Cel strategiczny ZIT	Wiązka projektów ZIT	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość bazowa w 2023 r. ²⁴	Wartość docelowa	Rok osiągnięcia wskaźnika	Źródło pomiaru
	PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii	Ilość zmagazynowanej energii w magazynie energii (ilość energii dostarczona do magazynu) elektrycznej	MWh/rok	0	90	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków	PZ.3. Zapobieganie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej	osoba	0	1 500	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 9. Wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarki komunalnej	PZ.4. Zrównoważona gospodarka wodna	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoba	0	1 729	2029	Samorządy POF
	PZ.5. Racjonalne gospodarowanie odpadami	Odpady zbierane selektywnie	ton/rok	0	1 714	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 7. Dostosowanie obszaru do warunków klimatycznych i ich skutków	PZ.6. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoba	0	59 096	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala	PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownik/rok	0	165 300	2029	Samorządy POF
		Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownik/rok	0	1 100	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 1. Rozwój usług edukacyjnych	PZ.8. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	osoba/rok	0	5 000	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 2. Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych	PZ.9. Poprawa dostępności do infrastruktury opieki zdrowotnej	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoba/rok	0	2 500	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 1. Rozwój usług edukacyjnych	PZ.10. Poprawa jakości usług edukacyjnych i ich rozwój	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie ogólne)	osoba	0	1 545	2029	Samorządy POF
		Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie zawodowe)	osoba	0	760	2029	Samorządy POF
		Liczba nauczycieli, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoba	0	60	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 3. Budowanie kapitału społecznego	PZ.11. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoba	0	0	2029	Samorządy POF
		Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoba	0	0	2029	Samorządy POF

Cel strategiczny ZIT	Wiązka projektów ZIT	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość bazowa w 2023 r. ²⁴	Wartość docelowa	Rok osiągnięcia wskaźnika	Źródło pomiaru
Cel strategiczny 2. Wzmocnienie funkcjonowania i rozwój usług społecznych	PZ.12. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	szt.	0	20	2029	Samorządy POF
		Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	szt.	0	25	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 5. Wzmocnienie konkurencyjności turystyki i rozpoznawalności obszaru Podhala	PZ.13. Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie POF	Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków rowerowych	osoba	0	28 600	2029	Samorządy POF
	PZ.14. Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoba/rok	0	37 200	2029	Samorządy POF
Cel strategiczny 4. Ożywienie sektora kultury	PZ.15. Ochrona zabytków w POF	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoba/rok	0	1 800	2029	Samorządy POF

Źródło: opracowanie własne.

W ramach PZ.1. Wsparcie efektywności energetycznej wskazano również wskaźniki oddziaływania:

→ Zmiana emisji zanieczyszczeń powietrza - dwutlenku siarki (SO₂):

→ 2021 – 125,51 Mg/rok,

→ 2025 – 104,52 Mg/rok

→ Zmiana emisji zanieczyszczeń powietrza - pyłów:

→ PM 10: 2022 – 191,55 Mg/rok,

→ 2025 – 156,34 Mg/rok,

→ PM 2,5: 2022 – 163,18 Mg/rok,

→ 2025 – 136,87 Mg/rok/

Monitoring prowadzony jest w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii. Przeprowadzenie monitoringu pozwala na pozyskanie danych dotyczących poziomu realizacji poszczególnych projektów oraz dokonywanie korekt i zmian w procesie wdrażania. Jego prowadzenie umożliwia również wykrycie ewentualnych zagrożeń, ale również na lepsze ukierunkowanie na osiągnięcie przyjętych w strategii celów. Dzięki monitorowaniu postępów realizacji celów strategicznych jesteśmy w stanie uzyskać informacje dotyczące projektów zintegrowanych wskazanych do realizacji w czasie obowiązywania strategii.

Zarząd opracowuje projekty procedur monitorowania Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego, które zatwierdza Walne Zebranie. Natomiast za monitoring Strategii ZIT odpowiedzialni są koordynatorzy gminni wyznaczeni w gminach w ramach POF. Monitoring dokonywany będzie w oparciu o zestaw wskaźników produktu i rezultatu zaprezentowanych powyżej i wynikających oraz powiązanych z realizacją FEM 2021-2027, odnoszących się do wyznaczonych celów strategicznych, w ramach których realizowane będą projekty zintegrowane (w tym również projekty partnerskie). Sprawozdawczość będzie realizowana w oparciu o analizę wskaźników, zgodnie z opracowywanymi przez Zarząd procedurami monitorowania poszczególnych wskaźników, przygotowanymi na podstawie danych i informacji pochodzących ze statystyk publicznych oraz danych poszczególnych jst. Analiza będzie dotyczyć każdego ze wskaźników, z wykorzystaniem jednego źródła danych oraz prowadzona będzie w sposób dynamiczny, co pozwoli na zaobserwowanie tendencji. Analiza wskaźnikowa będzie realizowana raz w roku, natomiast sprawozdanie z realizacji działań (raport ewaluacyjny) zawierający wyniki monitoringu, rekomenduje się, aby zostało przeprowadzone dwukrotnie w okresie obowiązywania dokumentu.

Ewaluacja skupiona jest na ocenie efektywności, skuteczności, trafności oraz pozwala na formułowanie wniosków i rekomendacji, które mogą zostać wykorzystane w celu udoskonalenia interwencji. Rekomenduje się, aby badanie ewaluacyjne przeprowadzane było w połowie okresu realizacji zapisów

strategii (ewaluacja on-going) oraz obowiązkowo po ostatnim roku jej obowiązywania (ewaluacja ex-post). Kryteriami podlegającymi ocenie będzie przede wszystkim weryfikacja osiągniętego poziomu wskaźników w ramach poszczególnych projektów, jak również skala rozwiązania problemów oraz wykorzystania potencjałów zidentyfikowanych w ZIT Podhale. Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów ewaluacyjnych w okresie obowiązywania strategii – w 2025 (mid-term) oraz 2027 (ex-post), które publikowane będą na stronie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego (<https://www.ofpodhale.pl/>). Ewaluacja przeprowadzana będzie na podstawie wyników monitoringu wskaźników oraz oceny stopnia realizacji poszczególnych celów strategicznych. Umożliwi ona sprawdzenie, czy niniejsza strategia jest prawidłowo wdrażana i realizowana oraz czy odpowiada na zdiagnozowane problemy i potrzeby mieszkańców POF i przyczynia się do rozwoju obszaru.

Strategia ZIT przyjmowana jest w trybie właściwym dla formy prawnej partnerstwa, (w tym przypadku stowarzyszenie) co oznacza, że podlega przyjęciu przez Walne Zebranie. W przypadku aktualizacji dokumentu, dokonuje się jej w tym samym trybie, co jej pierwsze opracowanie oraz przyjęcie przez Walne Zebranie.

IV.3. Komplementarność opracowania

Strategia terytorialna ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 została przeanalizowana pod kątem komplementarności celów oraz zapisów kluczowych dokumentów strategicznych, zarówno na szczeblu ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Poniżej przedstawiono dokumenty, z zapisami których przedmiotowa strategia jest spójna.

Ujęcie wspólnotowe

- Europejski Zielony Ład
- Nowy Europejski Bauhaus

Ujęcie krajowe

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
- Krajowa Polityka Miejska 2030

Ujęcie regionalne

- Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030”
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego
- Program rozwoju systemu transportowego na obszarze Podtatry do 2030 roku
- Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Ujęcie lokalne

Strategie rozwoju

- Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2019 – 2023 z perspektywą do roku 2030
- Strategia Rozwoju Gminy Czarny Dunajec na lata 2021-2030
- Strategia Rozwoju Gminy Łapsze Niżne do 2030 roku
- Strategia Rozwoju Gminy Rabka-Zdrój na lata 2022-2030
- Strategia Rozwoju Gminy Szaflary do roku 2030 (na etapie opracowywania)
- Strategia Rozwoju Miasta Zakopane na lata 2017-2026
- Strategia Rozwoju Gminy Biały Dunajec na lata 2021-2030
- Strategia Rozwoju Gminy Kościelisko na lata 2023-2030
- Strategia Rozwoju Gminy Poronin na lata 2016-2025
- Strategia Rozwoju Powiatu Nowotarskiego do roku 2030 (na etapie opracowywania)

Plany gospodarki niskoemisyjnej

- Plan Gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łapsze Niżne

Strategie rozwiązywania problemów społecznych

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasta Nowy Targ na lata 2021-2027
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarny Dunajec do 2025 roku
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowy Targ na lata 2021-2027
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szaflary na lata 2021-2030
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Poronin na lata 2014-2024

Programy ochrony środowiska

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czarny Dunajec na lata 2023-2026 z perspektywą na lata 2027-2032
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łapsze Niżne na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030

Gminne programy rewitalizacji

- Gminny Program Rewitalizacji Miasta Nowy Targ na lata 2017-2023
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rabka-Zdrój na lata 2016-2023
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szaflary na lata 2016-2023
- Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Zakopane na lata 2016-2023
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Biały Dunajec na lata 2016-2023
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Poronin na lata 2016-2023

IV.4. Opis procesu zaangażowania partnerów

Jednym z wymogów i obowiązkowych elementów Strategii ZIT wynikających z postanowień Umowy Partnerstwa jest opis procesu zaangażowania partnerów.

Stowarzyszenie Podhalański Obszar Funkcjonalny z uwagi na konieczność zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych w przygotowanie i wdrażanie Strategii ZIT, przeprowadziło nabór partnerów, a następnie podjęło uchwałę²⁵ w sprawie powołania Rady Doradczej do spraw przygotowania i wdrażania Strategii ZIT.

Członkowie Rady Doradczej wybierani byli spośród kandydatów zgłoszonych w ramach otwartego naboru przeprowadzonego przez Stowarzyszenie Podhalański Obszar Funkcjonalny w dniach 29.09.2022 r. - 10.10.2022 r. Nabór był prowadzony na stronach internetowych wszystkich 13 samorządów tworzących POF oraz na stronie Stowarzyszenia i poprzez regionalny portal internetowy²⁶. Warunkiem przystąpienia do naboru było przesłanie skanu wypełnionego formularza zgłoszeniowego zamieszczonego na stronach internetowych.

Przy wyborze partnerów społeczno-gospodarczych kierowano się kryteriami związanymi z posiadaniem doświadczeniem w obszarach związanych ze Strategią ZIT oraz wolą aktywnego udziału w pracach konsultacyjnych.

Poniżej przedstawiono listę partnerów wchodzących w skład Rady Doradczej:

Tabela 9 Lista partnerów wchodzących w skład Rady Doradczej

Partnerzy wchodzący w skład Rady Doradczej	Główny obszar działalności
Przedstawiciel – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY z o.o.	środowisko i klimat, turystyka, kultura, oferta czasu wolnego, edukacja
Przedstawiciel – Fundacja im. Adama Worwy w Nowym Targu	ochrona zdrowia, usługi socjalne i pomoc społeczna
Przedstawiciel – Fundacja Rozwoju Regionu Rabka	gospodarka, rynek pracy, innowacyjność
Przedstawiciel – Lokalna Organizacja Turystyczna „Chochołowski”	środowisko i klimat, gospodarka, rynek pracy, innowacyjność, turystyka, kultura, oferta czasu wolnego, edukacja
Przedstawiciel – Stowarzyszenie „Blisko Tatr”	turystyka, kultura, oferta czasu wolnego, edukacja
Przedstawiciel – Stowarzyszenie Rozwoju Inicjatyw Lokalnych E7	środowisko i klimat, turystyka, kultura, oferta czasu wolnego
Przedstawiciel – Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Nowym Targu	edukacja
Przedstawiciel – Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” Gniazdo w Zakopanem	turystyka, kultura, oferta czasu wolnego, edukacja

²⁵ Uchwała nr IV/2022 Walnego Zebrania Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie: powołania Rady Doradczej do spraw przygotowania i wdrażania Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego

²⁶https://podhale24.pl/aktualnosci/artukul/86717/Gminy_z_Podhala_zrzeszone_w_POF_zapraszaja_do_wspolpracy_organizacje_spoleczne.html

Rada Doradcza stanowi organ konsultacyjno-opiniodawczy działający przy Stowarzyszeniu Podhalański Obszar Funkcjonalny i składa się z przedstawicieli reprezentujących aktywnie działające na terenie podhalańskiego ZIT-u organizacje pozarządowe, a także partnerów społecznych i gospodarczych oraz inne niezależne organizacje społeczne. Wśród wskazanych partnerów znajdują się również przedstawiciele obszaru partnerów społeczno-gospodarczych (związki zawodowe, organizacje pracodawców), włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji:

- przedstawiciel Fundacji Rozwoju Regionu Rabka jest także członkiem Powiatowej Rady Zatrudnienia w Nowym Targu,
- przedstawicielka Stowarzyszenia Rozwoju Inicjatyw Lokalnych E7 – realizowała projekty w obszarach aktywizacji osób starszych. Podobne działania aktywizujące prowadzi również Uniwersytet Trzeciego Wieku w Nowym Targu,
- współzałożycielka Fundacji im. Adama Worwy od 2019 roku zasiada w Powiatowej Społecznej Radzie ds. Osób Niepełnosprawnych Powiatu Nowotarskiego.

Kadencja Rady pokrywa się z okresem wdrażania Strategii ZIT w perspektywie 2021-2027 czyli do 2030 r. Do zadań Rady należy przede wszystkim opiniowanie projektu Strategii ZIT oraz listy projektów, zmian wprowadzonych w dokumencie, a także aktywny udział w procesie oceny realizacji założeń Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027. Spotkanie inauguracyjne i pierwsze posiedzenie Rady Doradczej ds. przygotowania i wdrażania Strategii ZIT odbyło się 30 czerwca 2023 r. w siedzibie Związku Euroregion „Tatry” w Nowym Targu. W trakcie spotkania przedstawiono obszary wsparcia w programie FEM 2021-2027 oraz zasady realizacji instrumentów terytorialnych, jak również omówiono stan prac nad opracowaniem dokumentu oraz pierwsze propozycje projektów zintegrowanych.

W dniu 24 kwietnia 2023 r. w siedzibie Związku Euroregion „Tatry” w Nowym Targu odbyło się spotkanie z przedstawicielami Podhalańskiej Lokalnej Grupy Działania oraz Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy. Inicjatorem spotkania członków POF z przedstawicielami LGD był Zarząd Stowarzyszenia POF. Spotkanie miało na celu omówienie zakresu planowanej interwencji w Strategii ZIT oraz strategiach rozwoju LGD, z uwagi na członkostwo 9 gmin POF w strukturach wskazanych wcześniej lokalnych grup działania.

Projekt Strategii ZIT został pozytywnie zaopiniowany podczas posiedzenia Rady Doradczej w dn. 22 września 2023 r. poprzez podjęcie Uchwały nr 1/2023 Rady Doradczej do spraw przygotowania i wdrażania Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 22 września 2023 r. w sprawie: zaopiniowania projektu Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

Załącznik 1 Planowanie transportu i mobilności miejskiej w POF

Wstęp

Posiadanie dokumentu z zakresu transportu i mobilności miejskiej²⁷ umożliwia gminom zrzeszonym w Podhalańskim Obszarze Funkcjonalnym (POF) aplikowanie o wsparcie w ramach priorytetu 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego i celu szczegółowego 2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej z programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (FEM 2021-2027). Przedmiotowy dokument stanowi uzupełnienie i uszczegółowienie zapisów Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 (Strategia ZIT POF), w zakresie dotyczącym transportu i mobilności miejskiej, zarówno w części diagnostycznej, jak i planistycznej/projektowej. Uwzględnia on lokalną specyfikę i zachowania transportowe oraz wszystkie elementy, które składają się na transport i mobilność miejską, a są charakterystyczne dla Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego, co zostało wykazane w części diagnostycznej. Dokument ten wyznacza kierunek zarządzania i rozwoju mobilności miejskiej w zgodzie z zasadą zrównoważonego transportu w Podhalańskim Obszarze Funkcjonalnym.

Przygotowanie niniejszego dokumentu wynika z konieczności posiadania dokumentu dotyczącego planowania transportu i mobilności, w celu wdrażania interwencji ZIT i aplikowania o środki z programu regionalnego FEM 2021-2027. Dokument został opracowany w porozumieniu z członkami Rady Doradczej do spraw przygotowania i wdrażania Strategii ZIT oraz członkami POF.

Do czasu opracowania i uchwalenia Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) dla Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego, kierunki i priorytety polityki transportowej wyznaczać będzie niniejsze opracowanie.

²⁷ Mobilność miejska rozumiana jest jako ogół zachowań transportowych, związanych z przemieszczaniem się osób na danym obszarze oraz wszelkie działania, które zmierzają do osiągnięcia celu tychże przemieszczeń.

Streszczenie

Tytuł dokumentu: Dokument dotyczący planowania transportu i mobilności miejskiej dla Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego

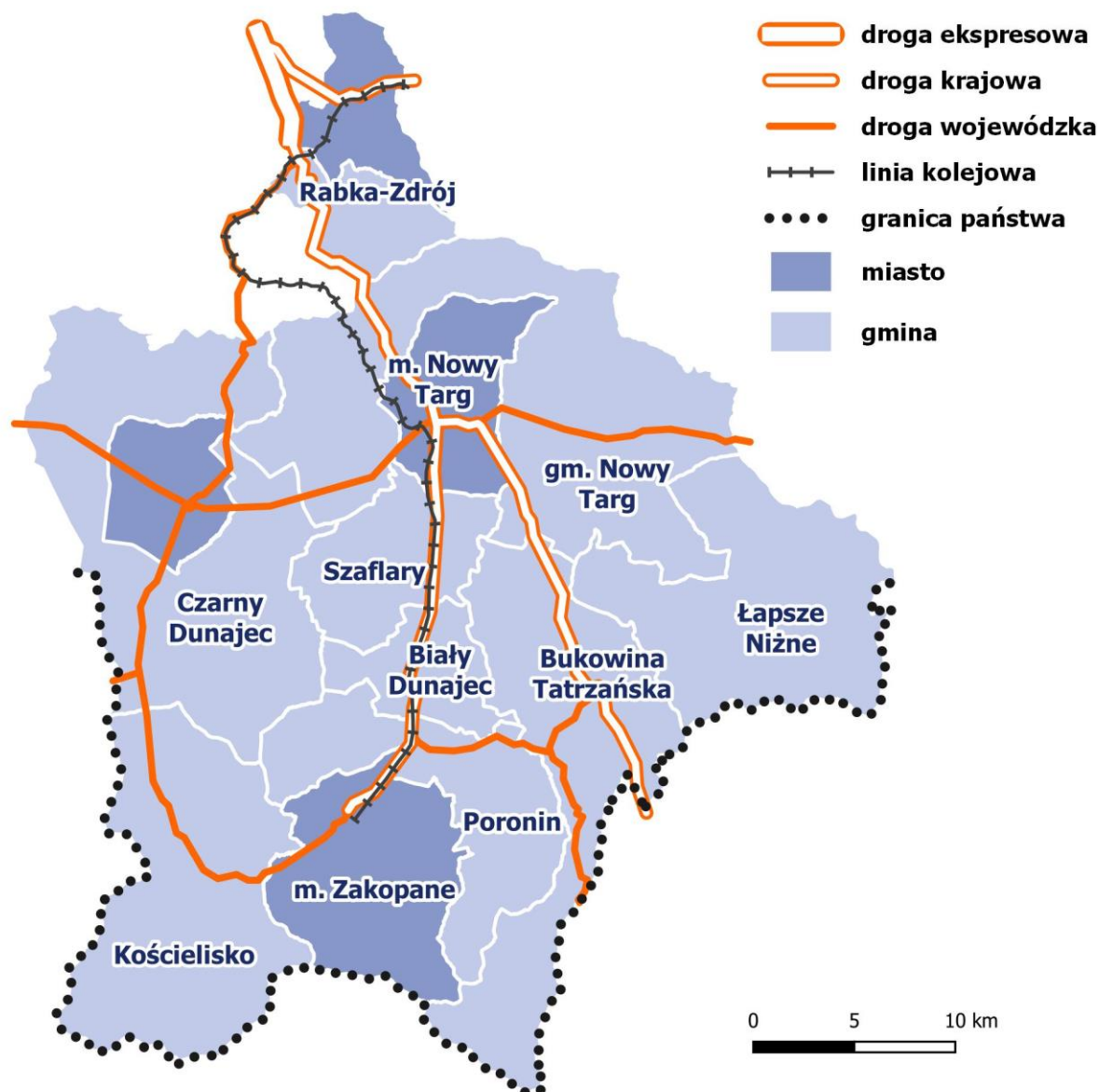
Okres obowiązywania (w latach): 2021-2027

Zasięg terytorialny (gmina/gminy): Miasto Nowy Targ, Miasto Zakopane, Gmina Biały Dunajec, Gmina Bukowina Tatrzańska, Gmina Kościelisko, Gmina Poronin, Miasto i Gmina Czarny Dunajec, Gmina Łapsze Niżne, Gmina Nowy Targ, Gmina Rabka-Zdrój, Gmina Szaflary, Powiat Nowotarski, Powiat Tatrzański

Liczba mieszkańców obszaru: 182 990 mieszkańców

Mapka sytuacyjna/plan obszaru:

Rysunek 2 Plan obszaru Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego wraz z układem komunikacyjnym

Podmiot/podmioty odpowiedzialny/e za realizację dokumentu: jednostki samorządu terytorialnego tworzące Stowarzyszenie Podhalański Obszar Funkcjonalny

Cel główny dokumentu: Poprawa jakości funkcjonowania systemu transportowego oraz rozwój zrównoważonej mobilności na terenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego

Główne produkty:

- Zwiększona liczba nisko bądź zeroemisyjnego taboru do zbiorowego transportu publicznego,
- Rozwinięta infrastruktura rowerowa,
- Rozbudowa infrastruktury przystankowej,
- Zwiększona liczba zintegrowanych przystanków komunikacji publicznej,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru POF,
- Zmiana zachowań transportowych mieszkańców i zmniejszenie udziału transportu indywidualnego,
- Zwiększona dostępność do komunikacji zbiorowej dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- Zwiększenie stopnia integrowania przestrzennego obszaru poprzez ograniczenie powierzchni terenów wykluczonych komunikacyjnie,
- Rozbudowana infrastruktura parkingowa,
- Przebudowane zaplecze techniczne służące do obsługi transportu publicznego.

Główne przedsięwzięcia planowane do realizacji: Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF

Opis sposobu włączenia w proces przygotowania Dokumentu szerokiego grona interesariuszy:

Z uwagi na konieczność zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych w przygotowanie i wdrażanie Strategii ZIT, Stowarzyszenie POF przeprowadziło nabór partnerów, a następnie podjęło uchwałę²⁸ w sprawie powołania Rady Doradczej do spraw przygotowania i wdrażania Strategii ZIT. Członkowie Rady Doradczej wybierani byli spośród kandydatów zgłoszonych w ramach otwartego naboru przeprowadzonego przez Stowarzyszenie Podhalański Obszar Funkcjonalny w dniach 29.09.2022 r. - 10.10.2022 r. Nabór był prowadzony na stronach internetowych wszystkich 13 samorządów tworzących POF oraz na stronie Stowarzyszenia i poprzez regionalny portal internetowy. Warunkiem przystąpienia do naboru było przesłanie skanu wypełnionego formularza zgłoszeniowego zamieszczonego na stronach internetowych. Rada Doradcza stanowi organ konsultacyjno-opiniotwórczy działający przy Stowarzyszeniu Podhalański Obszar Funkcjonalny i składa się z przedstawicieli reprezentujących aktywnie działające na terenie podhalańskiego ZIT-u organizacje

²⁸ Uchwała nr IV/11/2022 Walnego Zebrania Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie: powołania Rady Doradczej do spraw przygotowania i wdrażania Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego.

pozarządowe, a także partnerów społecznych i gospodarczych oraz inne niezależne organizacje społeczne. Rada Doradcza miała wpływ na zapisy programu i była włączona w proces jego opracowania na każdym z etapów. Dokument transportowy został dodatkowo poszerzony o zgłaszane w ramach otwartego naboru projekty, rozumiane jako potrzeby poszczególnych samorządów w zakresie mobilności i transportu.

1. Delimitacja Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego

Podhalański Obszar Funkcjonalny położony jest w południowej części kraju, w województwie małopolskim. W grudniu 2021 r. powołano Stowarzyszenie Podhalański Obszar Funkcjonalny, w którego skład wchodzi następujące jednostki samorządu terytorialnego: Miasto Nowy Targ, Miasto Zakopane, Gmina Biały Dunajec, Gmina Bukowina Tatrzańska, Gmina Kościelisko, Gmina Poronin, Miasto i Gmina Czarny Dunajec, Gmina Łapsze Niżne, Gmina Nowy Targ, Gmina Rabka-Zdrój, Gmina Szaflary. Powstałe partnerstwo obejmuje także Powiat Nowotarski i Powiat Tatrzański²⁹.

Rysunek 3 Położenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: opracowanie własne.

²⁹ Strategia terytorialna ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

W 2022 r. analizowany obszar zamieszkiwało 182 990 osób (5,3% mieszkańców całego województwa małopolskiego). Największą liczbą ludności charakteryzuje się Miasto Nowy Targ (18,1% wszystkich mieszkańców POF) i Miasto Zakopane (13,9%). Powierzchnia obszaru ogółem stanowi 1 198 km², czyli niemal 8% powierzchni województwa. Średnia gęstość zaludnienia POF wynosi 153 os./km².

Tabela 10 Liczba ludności i powierzchnia POF w 2022 r.

Jednostka	Liczba ludności	% ludności	Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Miasto Nowy Targ	33 103	18,1%	51	649
Gmina Czarny Dunajec	22 113	12,1%	218	101
Gmina Łapsze Niżne	9 257	5,1%	126	73
Gmina Nowy Targ	24 025	13,1%	208	116
Gmina Rabka-Zdrój	16 672	9,1%	69	242
Gmina Szaflary	11 254	6,2%	54	208
Miasto Zakopane	25 389	13,9%	84	302
Gmina Biały Dunajec	6 830	3,7%	35	195
Gmina Bukowina Tatrzańska	13 507	7,4%	132	102
Gmina Kościelisko	9 062	5,0%	137	66
Gmina Poronin	11 778	6,4%	84	140
POF	182 990	100,0%	1 198	153

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wyznaczono miejskie obszary funkcjonalne, wśród których znalazł się MOF Podhala z dwoma ośrodkami wzrostu: Nowym Targiem i Zakopanem. Delimitacja zawarta w strategii wojewódzkiej wyznaczyła optymalne zasięgi MOF, które nie są katalogiem zamkniętym. Zgodnie z założeniami delimitacji POF obejmował obszar miast: Nowy Targ i Zakopane oraz gmin: Nowy Targ, Rabka-Zdrój, Szaflary, Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Kościelisko i Poronin. Obszar w ramach realizacji instrumentu ZIT obejmuje więcej gmin, niż wspomniana delimitacja. Modyfikacja zasięgu MOF wynika z bezpośrednich uzgodnień pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego znajdującymi się w obszarze funkcjonalnym miast Nowego Targu i Zakopanego, co do podjęcia współpracy w ramach Związku ZIT, jak również powiązań społecznych, gospodarczych i środowiskowych z gminami. W związku z tym w skład ZIT weszły również powiaty Tatrzański i Nowotarski, a dotychczasowy zasięg MOF Podhala został powiększony o gminy: Czarny Dunajec i Łapsze Niżne.

Powiązania społeczne wewnątrz POF dotyczą przede wszystkim przepływów mieszkańców w związku z migracjami na pobyt stały, dojazdami do pracy czy do placówek edukacyjnych. Ponadto widoczne są silne powiązania kulturowe wynikające z historii obszaru oraz tożsamości kulturowej. Oddziaływanie gospodarcze wyraźnie zaznaczają się w obrębie miast Zakopanego i Nowego Targu, które to stanowią centra edukacyjne, administracyjne oraz gospodarcze dla mieszkańców całego POF. Powiązania

gospodarcze związane są również ze świadczoną w POF zintegrowaną ofertą turystyczną i spędzania czasu wolnego. Wyrazem powiązań funkcjonalnych jest również układ komunikacyjny, który opiera się na drogach krajowych nr 47 i 49, drogach wojewódzkich nr 958, 957, 969, 961 oraz drogach powiatowych i gminnych, jak również Podhalańskiej Kolei Regionalnej. Spójność funkcjonalno-przestrzenną zapewniają również powiązania środowiskowe – obecność korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych jak również obszarów problemowych (zlewnia Górnego Dunajca) i możliwości wystąpienia powodzi. Dodatkowo, obszar POF geograficznie położony jest w makroregionie Obniżenia Orawsko Podhalańskiego i Łańcucha Tatrzańskiego oraz znajduje się regionie geobotanicznym Dział Zachodniokarpacki (Kraina Karpat Zachodnich). Gminy charakteryzują się zatem wspólnymi problemami i potrzebami w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, w tym ochrony siedlisk cennych gatunków i wzmocnienia poziomu bioróżnorodności.

2. Diagnoza sytuacji na obszarze POF

2.1 Charakterystyka sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru

Sfera społeczna

W 2022 r. Podhalański Obszar Funkcjonalny zamieszkiwało blisko 183 tys. osób. Na przestrzeni lat 2018-2022 można zauważyć tendencję spadkową – w tym czasie ubyło około 1,4% wszystkich mieszkańców POF. Najszybciej wyludnia się Miasto Zakopane, które straciło 6,6% mieszkańców w analizowanym okresie. Największą atrakcyjnością osiedleńczą cechuje się natomiast Gmina Kościelisko, w której odnotowano przyrost liczby ludności na poziomie 3,2%.

Tabela 11 Liczba mieszkańców POF w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Zmiana %
Miasto Nowy Targ	33 373	33 293	33 300	33 130	33 103	-0,8%
Gmina Czarny Dunajec	22 527	22 626	22 138	22 102	22 113	-1,8%
Gmina Łapsze Niżne	9 341	9 379	9 229	9 221	9 257	-0,9%
Gmina Nowy Targ	24 015	24 070	24 080	24 065	24 025	0,0%
Gmina Rabka-Zdrój	17 092	17 091	16 814	16 757	16 672	-2,5%
Gmina Szaflary	11 054	11 103	11 105	11 189	11 254	1,8%
Miasto Zakopane	27 191	27 010	25 867	25 562	25 389	-6,6%
Gmina Biały Dunajec	7 184	7 179	6 934	6 860	6 830	-4,9%
Gmina Bukowina Tatrzańska	13 351	13 387	13 447	13 495	13 507	1,2%
Gmina Kościelisko	8 784	8 846	9 012	9 026	9 062	3,2%
Gmina Poronin	11 636	11 650	11 768	11 758	11 778	1,2%
POF	185 548	185 634	183 694	183 165	182 990	-1,4%

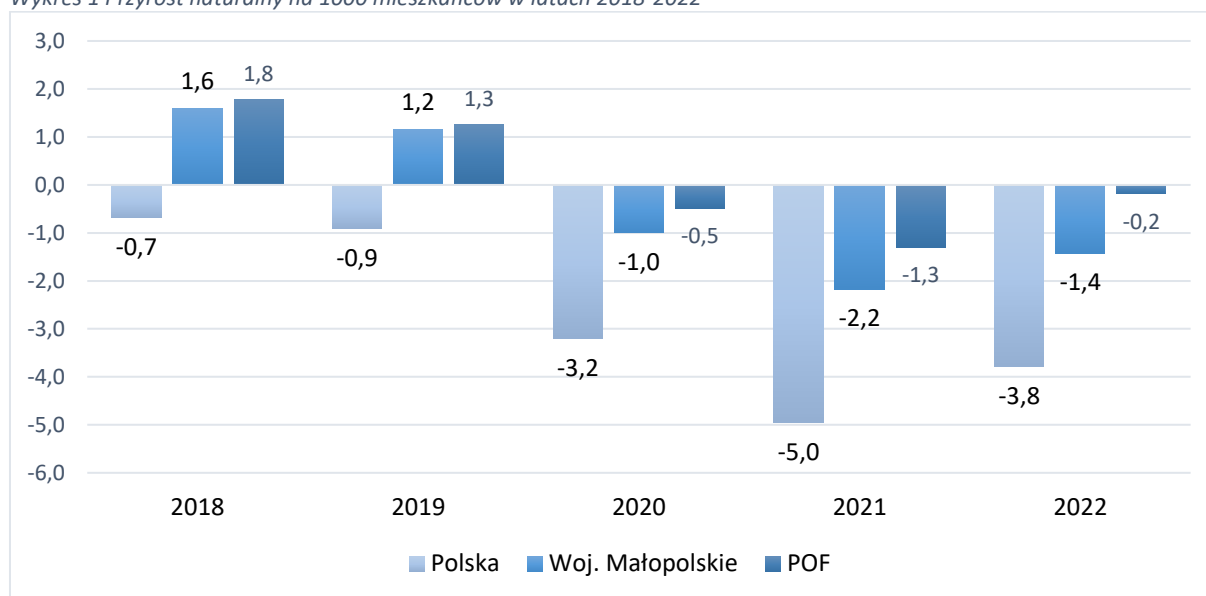
Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

Według prognozy demograficznej przygotowanej przez GUS, w 2030 r. liczba mieszkańców obszaru zmaleje o około 1% w stosunku do 2022 r., a zatem ogólna liczba mieszkańców nie ulegnie dużej

zmianie. Największy spadek ludności odnotuje Miasto Zakopane (-3,3%) oraz Gmina Biały Dunajec (-4,0%).

W ostatnich latach przyrost naturalny na terenie POF uległ zmniejszeniu. W 2022 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł -0,2. Sytuacja była jednak nieco lepsza niż w województwie małopolskim i kraju, gdzie wskaźnik ten wyniósł kolejno -1,4 i -3,8.

Wykres 1 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022

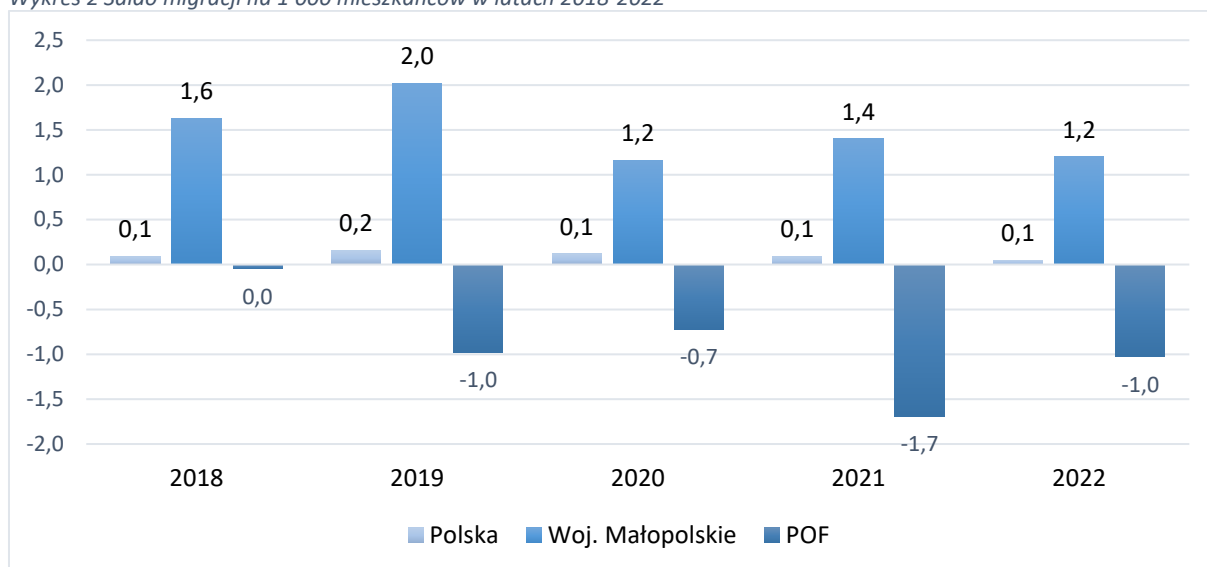

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

POF cechuje się stosunkowo niską atrakcyjnością osiedleńczą, o czym świadczy utrzymujące się ujemne saldo migracji, które w 2022 r. wyniosło -1,0 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W tym samym czasie wskaźnik dla województwa i kraju pozostawał na poziomie dodatnim. W obrębie POF można zauważyć postępującą suburbanizację. Miasta takie jak Zakopane i Nowy Targ notują ujemne saldo migracji, natomiast część gmin wiejskich dodatnie. Tzw. „rozlewanie się” zabudowy mieszkalnej nie jest korzystne dla rozwoju zrównoważonej mobilności, gdyż zwiększa koszty organizacji i zarządzania systemem transportowym. Istniejąca presja urbanizacyjna na tereny leśne ma negatywne konsekwencje zarówno przyrodnicze, jak i negatywnie wpływa na możliwość organizacji komunikacji zbiorowej na terenie POF.

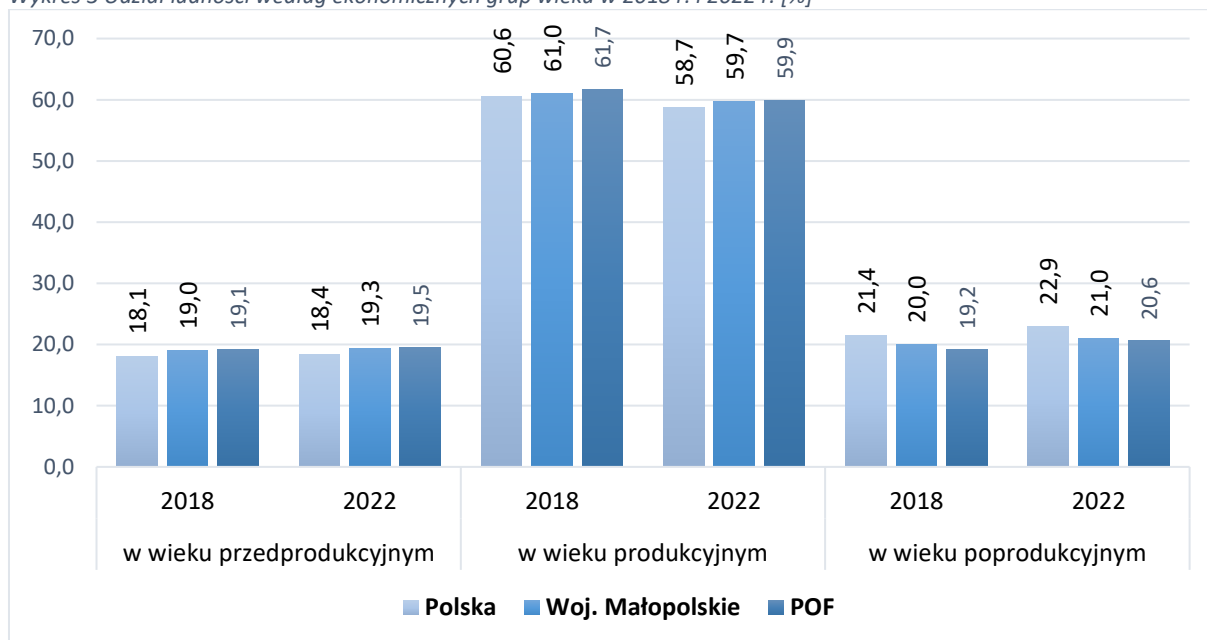
Wykres 2 Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2018-2022 udział ludności w wieku poprodukcyjnym wzrósł na terenie POF o 1,4 pp. W tym samym czasie udział ten wzrósł w województwie małopolskim o 1,0 pp. i kraju o 1,5 pp. Starzenie się społeczności lokalnej wymaga dostosowania transportu zbiorowego do potrzeb osób starszych oraz z niepełnosprawnościami. Najgorsza sytuacja występuje w Mieście Zakopane, gdzie w 2022 r. liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym osiągnęła 27,0%.

Wykres 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w 2018 r. i 2022 r. [%]

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie POF działa ponad 150 przedszkoli, kilkadziesiąt szkół podstawowych oraz kilkanaście liceów, techników i szkół branżowych. W przypadku gminy Rabka-Zdrój i miasta Zakopane wskaźnik odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną w 2021 r. przekroczył 100% i wynosił kolejno 101,9% i 110,1%, co

świadczy o tym, że do placówek zlokalizowanych w tych gminach uczęszczają dzieci zamieszkujące poza terenem wskazanych jednostek. Analizując dane dotyczące edukacji można zauważyć, że podobnie jak w przypadku wychowania przedszkolnego, współczynnik skolaryzacji przekraczał 100% w przypadku dwóch jednostek: Miasta Nowy Targ (102,72%) i Zakopanego (116,50%). Świadczy to, że do placówek zlokalizowanych na ich obszarze uczęszczają również dzieci spoza tych gmin. Szkoły ponadpodstawowe zlokalizowane są w miastach na terenie POF: Nowym Targu, Zakopanem, Rabce-Zdroju i Czarnym Dunajcu. Miasta te są głównymi ośrodkami edukacyjnymi w POF. Ponadto na terenie POF funkcjonuje Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Targu, umożliwiającą podjęcie studiów na poziomie licencjackim i magisterskim. Duża część osób chcących studiować wybiera szkoły wyższe w Krakowie, część z tych osób dojeżdża z terenu POF do Krakowa. Omówiona sytuacja dotycząca przemieszczeń wynikających z korzystania z usług opieki przedszkolnej czy edukacji na terenie POF, wskazuje na konieczność rozwijania oferty transportowej, aby umożliwić mieszkańcom swobodne przemieszczanie się w POF.

POF cechuje się szczególnie wysokimi walorami turystycznymi, na co składa się bogactwo przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe obszaru i całego regionu. Na terenie POF znajduje się wiele różnych form ochrony przyrody, takie jak m.in. Tatrzański Park Narodowy, będący jednym z najczęściej odwiedzanych parków narodowych w kraju. Górskie szlaki i duże ośrodki narciarskie przyciągają co roku wiele turystów, podobnie jak lokalne dziedzictwo kulturowe. Tereny Podhala wyróżniają się unikalnymi tradycjami górskimi i związaną z nimi kulturą materialną (architektura, wyroby rzemieślnicze) i niematerialną (gwara, zwyczaje, silna tożsamość lokalna). Oferta turystyczna POF dotyczy zarówno sezonu wiosenno-letniego, jak i jesienno-zimowego – co jest przewagą konkurencyjną względem m.in. obszarów nadmorskich, w których ruch turystyczny ogranicza się zazwyczaj do sezonu wakacyjnego. Dzięki dużej liczbie atrakcji POF przyciąga turystów przez cały rok, a co za tym idzie ruch turystyczny utrzymuje się na wysokim poziomie przez większość dni w roku. To powoduje m.in. wzmożony ruch na lokalnych drogach. Obszar cechuje się stosunkowo niską dostępnością transportu zbiorowego, przez co większość turystów przyjeżdża na teren POF samochodem – według badań, ten rodzaj transportu wykorzystywany jest przez 81% podróżnych. Transport autobusowy wybiera około 10,5% turystów, a transport kolejowy zaledwie 6%³⁰. Według badań ankietowych przeprowadzonych na potrzeby *Badania ruchu turystycznego w województwie małopolskim w 2017 roku*³¹, turyści odwiedzający teren Podhala wskazują na zbyt małą przepustowość dróg, liczne korki (w szczególności na popularnej „zakopiance”). Wśród mankamentów województwa małopolskiego, w tym terenu POF,

³⁰ Koncepcja obsługi transportowej regionu Podtatrza - zespół autorski pod kierownictwem prof. Andrzeja Szaraty, Kraków 2019 r.

³¹ Badanie ruchu turystycznego w województwie małopolskim w 2017 roku, Pracownia Analiz Społecznych IPSYLON, Pracownia Badawcza BOSQO, 2017 r.

znalazły się także problemy z transportem zbiorowym, w tym skomunikowaniem z resztą kraju. Problemem jest nie tylko niedostateczna liczba połączeń, ale często ich całkowity brak.

Potwierdzeniem atrakcyjności turystycznej POF jest m.in. ranking zamieszczony w raporcie pn. *Badanie ruchu turystycznego w Małopolsce 2021*³². W pierwszej dziesiątce najchętniej odwiedzanych miejscowości w województwie małopolskim znalazło się Zakopane, Bukowina Tatrzańska oraz Nowy Targ. W 2021 r. w Zakopanem przenocowało ogółem ponad 2 mln turystów – wyższy wynik odnotowano jedynie w Krakowie (5,6 mln). Na czwartym miejscu uplasowała się Bukowina Tatrzańska (0,8 mln turystów), a na szóstym Nowy Targ (0,7 mln).

Tabela 12 Ranking miejscowości odwiedzanych przez turystów nocujących w województwie małopolskim w 2021 r.

Nr w rankingu	Miejscowość	Zagranica	Kraj	Ogółem
2	Zakopane	400 710	1 767 343	2 168 053
4	Bukowina Tatrzańska	96 586	742 342	838 928
6	Nowy Targ	167 610	606 768	774 378

Źródło: *Badanie ruchu turystycznego w Małopolsce 2021 (Imputacja całoroczna na podstawie danych firmy Selectivv)*.

W raporcie z 2022 r.³³ zawarto ranking najchętniej odwiedzanych powiatów w województwie małopolskim, według którego powiat tatrzański uplasował się na drugim miejscu za Krakowem, a powiat nowotarski na czwartym.

Tabela 13 Ranking powiatów odwiedzanych przez turystów nocujących w województwie małopolskim w 2022 r.

Nr w rankingu	Powiat	Zagranica	Kraj	Ogółem
2	tatrzański	39 624	1 536 420	1 576 044
4	nowotarski	13 576	406 272	419 848

Źródło: *Badanie ruchu turystycznego w Małopolsce 2022*.

Aby umożliwić dotarcie i swobodne przemieszczanie się wewnątrz POF turystom, kluczowe jest rozwijanie infrastruktury oraz oferty zintegrowanego transportu zbiorowego. Działanie to jest ważne również z uwagi na wysokie walory środowiskowe i konieczność ochrony środowiska, również poprzez wdrażanie elementów zrównoważonej niskoemisyjnej mobilności.

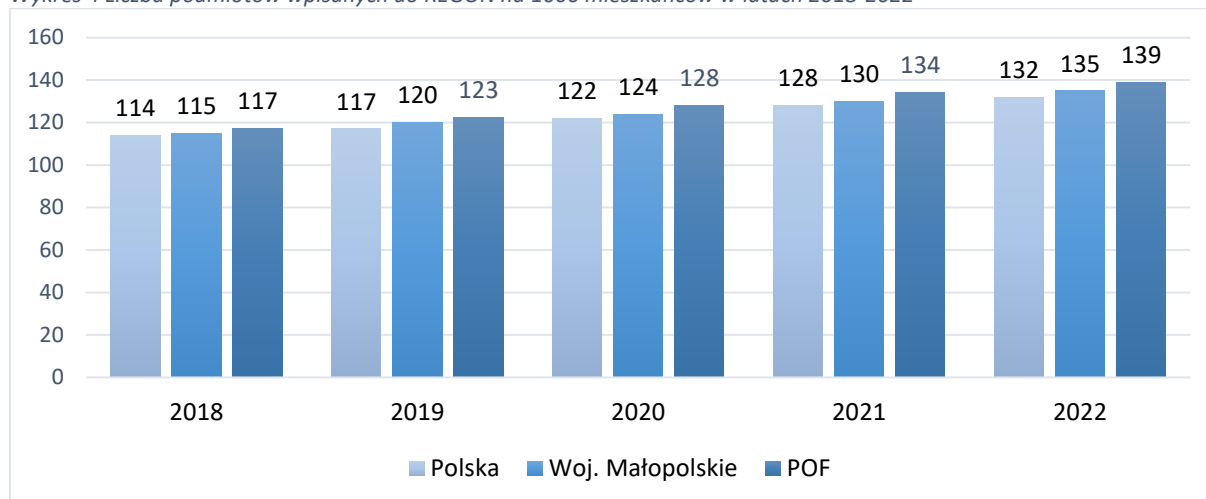
Sfera gospodarcza

W 2022 r. na terenie POF funkcjonowało 25 407 podmiotów gospodarczych – o 16,8% więcej niż w 2018 r. W przeliczeniu na 1000 ludności było to 139. Wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do REGON w stosunku do liczby ludności był zatem większy niż w województwie małopolskim (135) i kraju (132), co wskazuje na wysoki poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców POF. Pod tym względem szczególnie wyróżnia się Miasto Zakopane, w którym wskaźnik wyniósł 254.

³² Badanie ruchu turystycznego w Małopolsce 2021, Małopolska Organizacja Turystyczna, Kraków 2021 r.

³³ Badanie ruchu turystycznego w Małopolsce 2022, Małopolska Organizacja Turystyczna, Kraków 2022 r.

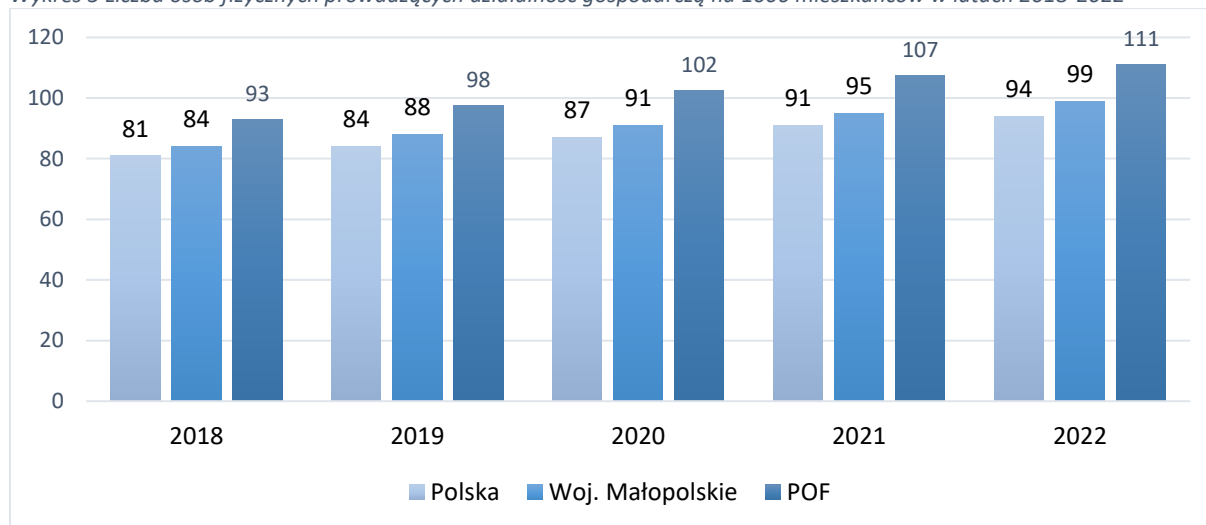
Wykres 4 Liczba podmiotów wpisanych do REGON na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

Kolejnym wskaźnikiem świadczącym o wysokim poziomie przedsiębiorczości na terenie POF jest liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba ta zwiększyła się o 18% w okresie 2018-2022, wynosząc 20 338 w 2022 r., co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje 111 – więcej niż w województwie (99) i kraju (94).

Wykres 5 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022

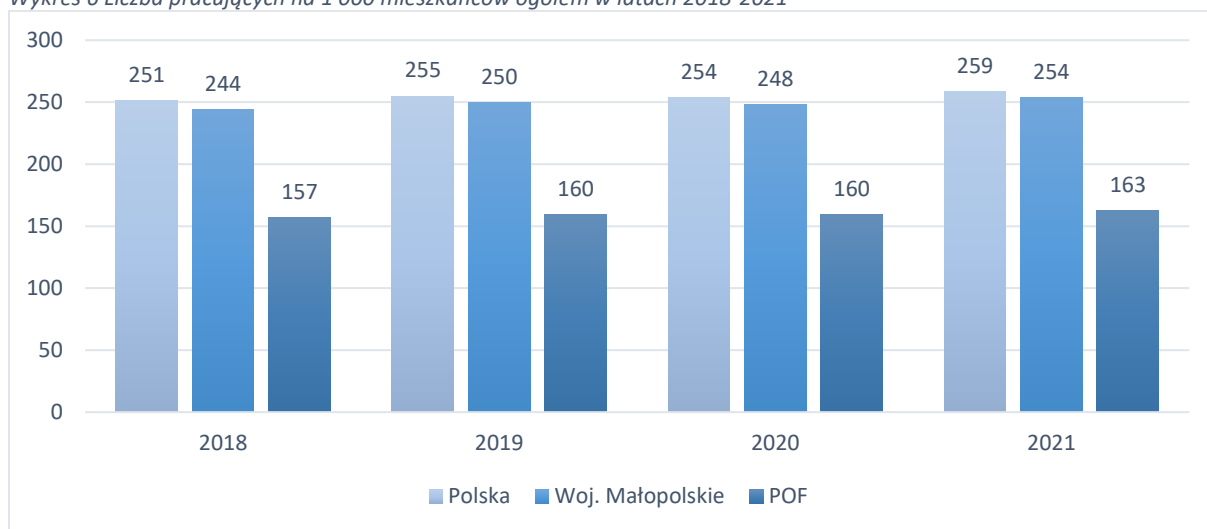

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

W 2021 r. na terenie POF pracowało 29 786 osób – o 2,1% więcej niż w 2018 r. Należy jednak zaznaczyć, że dane te dotyczą osób w firmach zatrudniających co najmniej 10 pracowników – statystyki nie obejmują osób pracujących w mniejszych firmach, zatem realna liczba pracujących jest większa. Biorąc pod uwagę dostępne dane, liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ogółem na terenie POF wyniosła 163 w 2022 r. – znacznie mniej niż w województwie (254) i kraju (259). Świadczyć to może o funkcjonowaniu w POF w większości małych lokalnych firm np. gospodarstw świadczących usługi noclegowe bądź z zakresu turystyki/agroturystyki.

Wykres 6 Liczba pracujących na 1 000 mieszkańców ogółem w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie POF dominują pracujący w branży usługowej: gastronomicznej, hotelarskiej i turystycznej. W regionie brakuje większych zakładów pracy dających zatrudnienie większej liczbie mieszkańców. Z badań ankietowych³⁴ przeprowadzonych na potrzeby diagnozy do Strategii terytorialnej ZIT POF na lata 2021-2027 wynika, że mieszkańcy negatywnie oceniają dostępność pracy oraz oferowanych wynagrodzeń. Ponadto problemem jest zatrudnianie pracowników „na czarno”, co jest popularne w branży usługowej. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest turystyka, a ze względu na położenie obszaru i walory krajobrazowe, spodziewać się można, że będzie to także najważniejsze źródło dochodów w przyszłości. Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru oraz oferty przewozowej stanowi kluczowy kierunek rozwoju POF. Dobre skomunikowanie POF wpłynie zarówno na jakość życia mieszkańców (możliwość dojazdu do pracy wewnątrz POF oraz poza jego terenem bez konieczności przeprowadzki), jak i turystów odwiedzających obszar funkcjonalny.

Wiele mieszkańców POF znajduje zatrudnienie w innych gminach w obrębie POF i w dalej położonych miejscowościach. Z opracowania Głównego Urzędu Statystycznego z 2016 r. wynika, że głównym miejscem pracy dla mieszkańców POF jest Miasto Nowy Targ, szczególnie dla osób mieszkających w Gminie Nowy Targ. Na drugim miejscu znalazło się Miasto Zakopane, gdzie zatrudnienie znajdują głównie mieszkańcy Gminy Kościelisko i Gminy Poronin. Często pojawiającym się miastem pracy w zestawieniu był Kraków, leżący w odległości około 70 km od granic POF. Kraków cechuje się rozwiniętym i atrakcyjnym rynkiem pracy, przez co przyciąga pracowników z całego województwa. Rozwój oferty przewozowej w kierunku Krakowa jest szczególnie istotny – szybszy i łatwiejszy dojazd do stolicy województwa umożliwi części mieszkańców POF podjęcie pracy w Krakowie bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania. Jak już wspomniano, na terenie POF dominującą branżą gospodarki

³⁴ Diagnoza obszaru wsparcia Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego, Nowy Targ 2022 r.

będzie turystyka, lecz nie każdy mieszkaniec POF chce podjąć pracę w tej branży, dlatego też zwiększona dostępność komunikacyjna umożliwi przemieszczanie się i ułatwi przepływy związane z zatrudnieniem w innych miastach. Wyzwaniem jest stworzeniu siatki spójnych ze sobą połączeń na terenie całego obszaru POF, ze szczególnym uwzględnieniem połączeń z Nowym Sączem i Krakowem (również pod kątem linii dowozowych do kolei). Istniejące na terenie POF różnorodne atrakcje turystyczne wymagają doprowadzenia do nich transportu zbiorowego, w celu wykorzystania potencjału i integracji całego obszaru POF.

Tabela 14 Przepływy związane z dojazdem do pracy – stan na 2016 r. (wybrane najważniejsze gminy miejsca pracy)

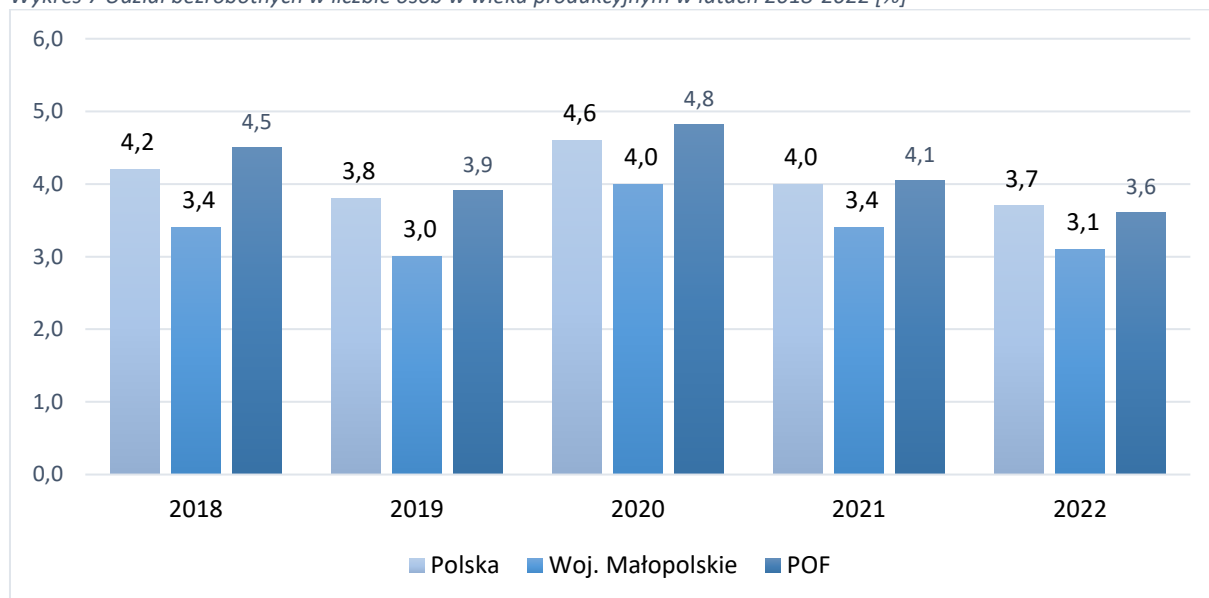
Gmina miejsca zamieszkania	Gmina miejsca pracy	Liczba osób
Miasto Nowy Targ	Miasto Zakopane	202
	Gmina Szaflary	183
	Miasto Kraków	176
	Gmina Nowy Targ	125
Gmina Czarny Dunajec	Miasto Zakopane	249
	Miasto Nowy Targ	246
	Gmina Jabłonka	140
	Miasto Kraków	139
Gmina Łapsze Niżne	Miasto Nowy Targ	241
	Miasto Kraków	54
	Gmina Bukowina Tatrzańska	47
	Gmina Nowy Targ	41
Gmina Nowy Targ	Miasto Nowy Targ	1 034
	Miasto Kraków	206
	Gmina Bukowina Tatrzańska	88
Gmina Rabka-Zdrój	Miasto Kraków	188
	Miasto Nowy Targ	165
	Gmina Raba Wyżna	124
Gmina Szaflary	Miasto Nowy Targ	171
	Miasto Zakopane	144
	Miasto Kraków	66
Miasto Zakopane	Miasto Kraków	96
	Gmina Kościelisko	66
	Miasto Nowy Targ	61
Gmina Biały Dunajec	Miasto Zakopane	176
	Miasto Nowy Targ	40
	Gmina Poronin	33
Gmina Bukowina Tatrzańska	Miasto Zakopane	170
	Miasto Nowy Targ	129
	Miasto Kraków	90
Gmina Kościelisko	Miasto Zakopane	405
	Gmina Czarny Dunajec	59
	Miasto Kraków	47
Gmina Poronin	Miasto Zakopane	420
	Miasto Kraków	95
	Gmina Bukowina Tatrzańska	35

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

W 2022 r. w POF odnotowano 3 959 osób bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowych Urzędach Pracy. To o 23,3% mniej w stosunku do 2018 r. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wyniósł 3,6% - mniej niż w kraju (3,7%) i nieco więcej niż w województwie (3,1%).

Wykres 7 Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022 [%]

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

2.2 Charakterystyka stanu sektora transportu publicznego i mobilności miejskiej w POF

Infrastruktura drogowa

Przez teren POF przebiegają liczne szlaki komunikacyjne. Poniższa mapa prezentuje schemat głównych szlaków drogowych na analizowanym obszarze.

Rysunek 4 Mapa sieci drogowej w POF

Źródło: opracowanie własne.

W 2022 r. na terenie POF znajdowało się 1 476,3 km dróg ogółem, z czego najwięcej w Gminie Kościelisko (352,1 km). Długość dróg na terenie poszczególnych gmin utrzymywała się na podobnym poziomie w okresie 2018-2022. Inwestycje drogowe prowadzone w ostatnich latach na terenie POF dotyczą głównie modernizacji bądź przebudowy istniejących odcinków dróg, a nie budowy nowych.

Tabela 15 Długość dróg na terenie POF [km]

	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Nowy Targ	202,9	204,8	205,3	205,3	205,3
Gmina Czarny Dunajec	174,5	174,6	174,6	174,6	174,6
Gmina Łapsze Niżne	62,0	62,0	62,0	62,0	62,0
Gmina Nowy Targ	bd.	bd.	bd.	bd.	206,8
Gmina Rabka-Zdrój	47,9	47,9	48,8	48,8	48,8
Gmina Szaflary	77,3	73,8	75,7	75,7	75,7
Miasto Zakopane	89,0	89,0	89,0	89,0	89,0
Gmina Biały Dunajec	bd.	bd.	bd.	bd.	44,6
Gmina Bukowina Tatrzańska	bd.	bd.	bd.	bd.	37,3
Gmina Kościelisko	352,2	352,2	352,2	352,2	352,2
Gmina Poronin	179,9	179,9	179,9	179,9	179,9
POF	1 185,6	1 184,2	1 187,5	1 187,6	1 476,3

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez gminy POF.

W poniższej tabeli zawarto wykaz dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na terenie POF.

Tabela 16 Wykaz dróg przebiegających przez teren POF

Numer drogi	Odcinek drogi
Drogi krajowe	
57	Kraków – Myślenice – Rabka Zabornia
28	Zator – Medyka
47	Rabka Zabornia – Nowy Targ – Zakopane
49	Nowy Targ – Jurgów
Drogi wojewódzkie	
957	Nowy Targ – Białka
958	Chabówka – Zakopane
959	Chochółów – Chochółów Granica państwa
960	Czarna Góra – Łysa Polana
961	Poronin – Bukowina Tatrzańska
969	Nowy Targ – Stary Sącz
Drogi powiatowe – powiat tatrzański	
1650K	Biały Dunajec – Bukowina Tatrzańska
1653K	Szaflary – Żąb
1641K	Łapsze Wyżne – Jurgów
1649K	Łysa Polana – Morskie Oko
1647K	Gronków – Bukowina Tatrzańska
1648K	Zakopane – Wierch Porońca
1654K	Żąb – Ratułów – Ciche – Chochółów
1651K	Czarny Dunajec – Poronin
1648K	ul. Oswalda Balzera w Zakopanem
1656K	ul. Powstańców Śląskich w Zakopanem
Drogi powiatowe – powiat nowotarski	

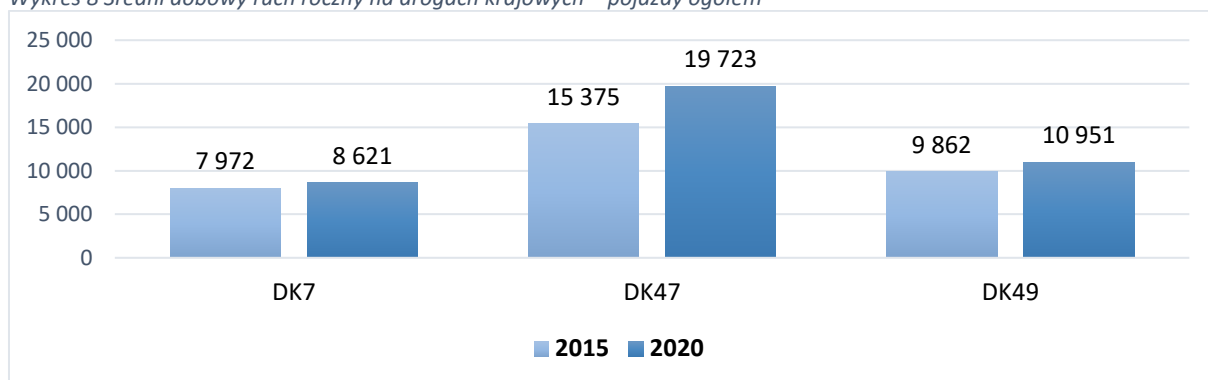
Numer drogi	Odcinek drogi
1637K	Harkłowa – Tylmanowa
1639K	Dębno – Niedzica – Granica Państwa
1640K	Niedzica – Kacwin
1641K	Łapsze Wyżne – Jurgów
1642K	Groń – Trybsz – Niedzica
1643K	Krempachy – Frydman
1644K	Łopuszna – Dursztyn
1645K	Nowa Biała – Białka Tatrzańska
1646K	Skrzypne – Szaflary – Ostrowsko
1646K'	DW 969 – 1646K
1647K	Gronków – Bukowina Tatrzańska
1651K	Czarny Dunajec – Poronin
1652K	Ciche – Dzianisz
1653K	Szaflary – Żąb
1654K	Żąb – Ratułów – Ciche – Chochołów
1655K	Rogoźnik – Ciche
1658K	Szaflary – Ludźmierz
1659K	Maruszyna – Ludźmierz – Czarny Dunajec
1660K	Ludźmierz – Pyzówka
1661K	Trute – Klikuszowa – Obidowa
1662K	Raba Wyżna – Klikuszowa
1663K	Długopole – Pieniążkowice i Piekelnik
1664K	Harkabuz – Piekelnik
1666K	Ponice – Rdzawka
1667K	Rabka-Zdrój (ul. Podhalańska) – Ponice
1668K	Rabka (ul. Sąddecka – Rynek – ul. Kilińskiego) – Skawa – Naprawa
1671K	ul. Św. Anny – ul. Kowaniec w m. Nowy Targ
1672K	ul. Szaflarska w m. Nowy Targ
1673K	ul. Waksmundzka w m. Nowy Targ
1682K	Podszkle – Podwilk

Źródło: opracowanie własne.

Do najważniejszych szlaków o największym natężeniu ruchu należy DK47 zwana popularnie „zakopianką” łącząca Nowy Targ z Zakopanem oraz DK49 na odcinku pomiędzy Nowym Targiem a Bukowiną Tatrzańską. Głównym źródłem informacji na temat natężenia ruchu drogowego są Generalne Pomiary Ruchu przeprowadzane co 5 lat przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. W 2020 r. najwyższy ruch roczny na drogach krajowych zaobserwowano na DK47, gdzie wyniósł on 19,7 tys. pojazdów – o 28,3% więcej niż w 2015 r. Wzrost pojazdów ogółem odnotowano także na DK49 (11,0%) oraz DK7 (8,1%).

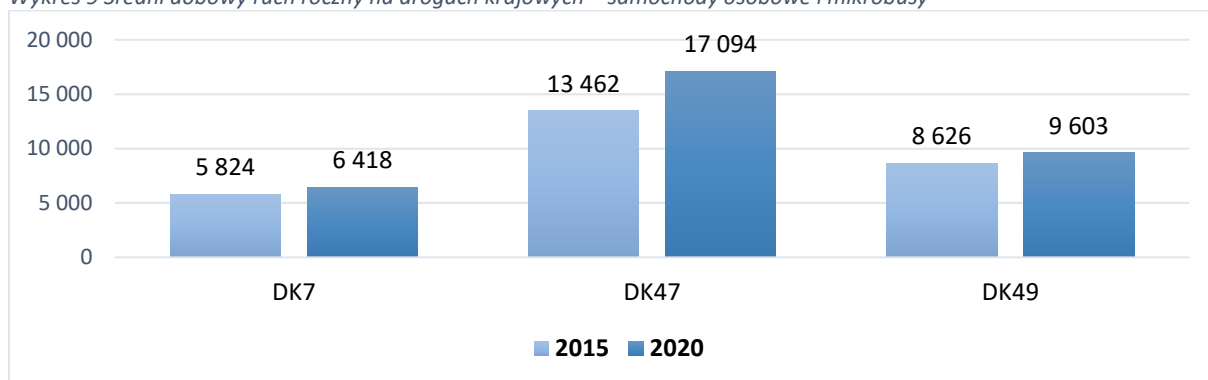
Wykres 8 Średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych – pojazdy ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA.

Biorąc pod uwagę wyłącznie samochody osobowe i mikrobusy, dobowy ruch tego typu pojazdów także uległ zwiększeniu na DK7, DK47, DK49 kolejno o 10,2%, 27,0%, 11,3%.

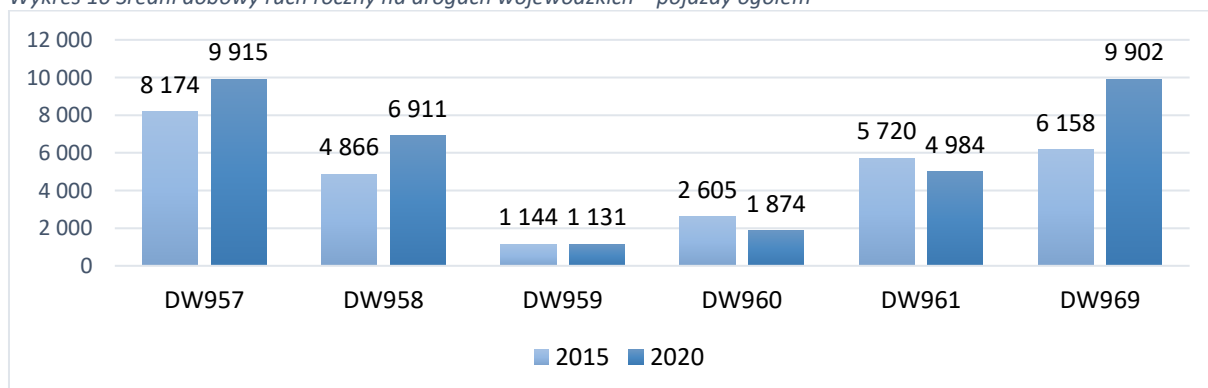
Wykres 9 Średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych – samochody osobowe i mikrobusy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA.

Na drogach wojewódzkich największy ruch odnotowano na DW957 – średnio 9 915 pojazdów na dobę. Wzrost średniego dobowego ruchu odnotowano na DW957 (o 21,3%), DW958 (42,0%) oraz DW969, gdzie wzrost ten był zdecydowanie najwyższy (60,8%). Spadek średniego ruchu pojazdów ogółem dotyczył natomiast DW959 (-1,1%), DW960 (-28,0%) i DW961 (-12,9%).

Wykres 10 Średni dobowy ruch roczny na drogach wojewódzkich – pojazdy ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA.

W poniższej tabeli zawarto szczegółowe informacje na temat średniego dobowego ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 r. i 2020 r.³⁵

Tabela 17 Średni dobowy pomiar ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 r. i 2020 r.

Pomiar z 2020 r.					
Numer drogi	Pikietaż (km)		Odcinek	Pojazdy silnikowe ogółem	Samochody osobowe i mikrobusy
Drogi krajowe					
7	729,632	754,411	Skawa /S7, Dk47/ - Jabłonka / Ul. Babiogórska (Dw957)/	8 621	6 418
47a	0	0,868	Skawa /S7, Dk7/ - Chabówka /Dw958/	17 231	14 245
47	1,254	1,51	Skawa /S7, Dk7/ - Chabówka /Dw958/	17 231	14 245
47	1,51	14,9	Chabówka /Dw958/ - Nowy Targ /Gr. Miasta/	18 794	15 751
47	14,9	18,735	Nowy Targ /Przejście 1: Gr. Miasta - Al. Tysiąclecia (Dk49, Dw957)/	22 234	19 215
47	18,735	20,9	Nowy Targ /Przejście 2: Al. Tysiąclecia (Dk49, Dw957) - Gr. Miasta/	19 832	17 587
47	20,9	24,68	Nowy Targ /Gr. Miasta/ - Szaflary/Ul. Orkana/	22 329	19 706
47	24,68	34,678	Szaflary /Ul. Orkana/ - Poronin / Ul. Piłsudskiego (Dw961)/	19 185	17 035
47	34,678	39,745	Poronin /Ul. Piłsudskiego (Dw961)/ - Zakopane /Ul. Nowotarska (Dw958)/	20 945	18 970
49	0	2,118	Nowy Targ /Przejście: Dk47, Dw957 - Al. Tysiąclecia (Dw969)/	17 123	14 917
49	2,118	16,921	Nowy Targ /Al. Tysiąclecia (Dw969)/ - Bukowina Tatrzańska /Ul. Długa (Dw960)/	11 379	10 093
49	16,921	23,97	Bukowina Tatrzańska /Ul. Długa (Dw960)/ - Gr. Państwa /Jurgów/	4 350	3 800
Drogi wojewódzkie					
957	41,984	54,564	Jabłonka /Dk7/ - Czarny Dunajec /Dw958/	5 994	5 119
957	54,564	64,438	Czarny Dunajec /Dw958/ - Ludźmierz	8 935	7 760
957	64,438	65,5	Ludźmierz - Nowy Targ	14 815	12 661
958	0	22,014	Chabówka /Dk47/ - Czarny Dunajec /Dw957/	4 097	3 617
958	22,014	30,94	Czarny Dunajec /Dw957/ - Chochotów/Dw959/	5 310	4 572
958	30,94	45,6	Chochotów /Dw959/ - Zakopane	5 504	4 998
958	45,6	49,611	Zakopane /Przejście 1: Gr. Miasta - Ul. Powstańców Śląskich/	8 240	7 606
958	49,611	50,684	Zakopane /Przejście 2: Ul. Powstańców Śląskich - Ul. Kasprowicza (Dk47	11 402	10 130
959	0	1,085	Chochotów /Dw958/ - Gr. Państwa	1 131	1 030
960	0	4,14	Czarna Góra /Dk49/ - Bukowina Tatrzańska/Dw961/	7 122	6 656
960	4,14	9,817	Bukowina Tatrzańska /Dw961/ - Brzegi	1 634	1 480
960	9,817	13,289	Brzegi - Gr. Państwa /Łysa Polana/	2 114	1 894

³⁵ W niektórych przypadkach występują różnice pomiędzy odcinkami dróg, które zostały poddane pomiarom w 2015 r. i 2020 r.

961	0	7,914	Poronin /Dk47/ - Bukowina Tatrzańska /Dw960/	4 984	4 441
969	0	10,348	Nowy Targ /Dk49/ - Dębno	9 902	8 777
Pomiar z 2015 r.					
Numer drogi	Pikietaż		Odcinek	Pojazdy silnikowe ogółem	Samochody osobowe i mikrobusy
Drogi krajowe					
7	755,218	763,728	Rabka-Jabłonka	7 972	5 824
47	0	1,51	Rabka-Chabówka	14 241	11 869
47	1,51	13,258	Chabówka-Klikuszowa	14 365	12 104
47	13,258	18,735	Klikuszowa- Nowy Targ	18 082	15 529
47	18,735	21,307	Nowy Targ /Obwodnica/	14 007	12 482
47	21,307	23,436	Nowy Targ-Szaflary	15 408	13 713
47	23,436	34,678	Szaflary-Poronin	13 613	12 275
47	34,678	39,745	Poronin-Zakopane	17 912	16 265
49	0	2,118	Nowy Targ/Przejście/	16 005	13 655
49	2,118	16,921	Nowy Targ-Bukowina Tatrzańska	10 538	9 520
49	16,921	23,97	Bukowina Tatrzańska-Gr.państwa	3 042	2 704
Drogi wojewódzkie					
957	41,984	54,564	Jabłonka-Czarny Dunajec	5 095	4 351
957	54,594	64,438	Czarny Dunajec-Ludźmierz	7 683	6 071
957	64,438	65,5	Ludźmierz-Nowy Targ	11 743	10 687
958	0	22,014	Chabówka-Czarny Dunajec	3 874	3 323
958	22,014	30,94	Czarny Dunajec-Chochołów	3 855	3 445
958	30,94	45,6	Chochołów-Zakopane	4 332	4 068
958	45,6	50,684	Zakopane/Przejście	7 402	6 921
959	0	1,085	Chochołów-Granica Państwa	1 144	1 045
960	0	4,14	Czarna Góra-Bukowina Tatrzańska	6 225	5 796
960	4,14	9,744	Bukowina Tatrzańska-Brzegi	2 247	2 109
960	9,744	13,182	Brzegi-Granica Państwa	2 962	2 663
961	0	7,657	Poronin-Bukowina Tatrzańska	5 720	5 245
969	0	10,348	Nowy Targ-Dębno	6 158	5 167

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA.

W dokumencie pn. *Koncepcja obsługi transportowej regionu Podtatrza* przedstawiono analizę natężenia ruchu na podstawie sygnałów GSM (macierzy przemieszczeń telefonów komórkowych) z 2016 r. Z danych dla całej Polski wyodrębniono informacje na temat województwa oraz powiatów tatrzańskiego i nowotarskiego. Największa liczba podróży na teren Podhala zauważalna była w piątki i soboty, w szczególności te poprzedzające długi weekend. Ogółem największy ruch w kierunku Zakopanego odnotowano w okresie wakacyjnym – ruch był blisko dwa razy większy niż w ciągu przeciętnego tygodnia wiosennego.

Tabela 18 Przyrost liczby podróży w stosunku do typowego dnia roboczego w 2016 r.

	Wszystkie podróże w Małopolsce		Podróże do Zakopanego	
typowy dzień roboczy, KWIECIEŃ	202 080	100%	904	100%
piątek, LISTOPAD	281 425	139%	1 620	179%
piątek przed długim weekendem, WAKACJE	200 165	99%	2 025	224%

Źródło: Koncepcja obsługi transportowej regionu Podtatrz.

Dane pozwoliły także na wskazanie odcinków dróg najbardziej obciążonych ruchem. Najgorsze warunki ruchowe w ciągu tygodnia zaobserwowano na odcinku drogi DK47 pomiędzy Chabówką a Nowym Targiem oraz pomiędzy Poroninem a Nowym Targiem. Najniższą przepustowość dróg zaobserwowano w piątek, gdzie oprócz odcinka Chabówka-Poronin, obciążone były także drogi alternatywne, takie jak DW958 i DK49. Na wymienionych odcinkach także w niedzielę odnotowuje się wzmożony ruch, co związane jest z powrotami z Zakopanego na północ województwa.

W analizie zawartej w dokumencie pn. *Dostępność komunikacyjna wybranych miast Małopolski*³⁶ wzięto pod uwagę najważniejsze miasta województwa, w tym Nowy Targ. Najlepszą dostępnością drogową wyróżniały się miasta położone w zachodniej części województwa, ze względu na położenie pomiędzy ważnymi ośrodkami społeczno-gospodarczymi (Krakowem, konurbacją górnośląską). Najślabszą dostępnością odznaczał się m.in. Nowy Targ, czego powodem jest jego peryferyjne położenie. Badanie dostępności transportowej zrealizowano w 2014 r. i 2016 r. – Nowy Targ jako jedyne miasto w zestawieniu odnotowało regres pomiędzy pomiarem w jednym i drugim roku. Biorąc pod uwagę nowe inwestycje drogowe można przypuszczać, że obecnie dostępność drogową Nowego Targu uległa zwiększeniu, lecz nadal nie jest w pełni zadowalająca.

W 2020 r. uchwałą Rady Ministrów przyjęto *Program rozwoju systemu transportowego na obszarze Podtatrz do 2030 roku*, w ramach którego zrealizowano szereg przedsięwzięć, których celem była poprawa jakości dróg. Wśród zrealizowanych projektów na obszarze POF można wymienić następujące:

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1656K ul. Powstańców Śląskich w km od 1+237 do 1+991 w miejscowości Zakopane,
- Remont drogi powiatowej Nr 1647K Gronków – Bukowina Tatrzańska w km od 1+800 do 13+800 w miejscowości Groń, Leśnica, Bukowina Tatrzańska,
- Przebudowa drogi gminnej 364522K ul. Kasprowicza w Rabce-Zdroju w km: odcinek 1: 0+000,00 - 0+100,00, odcinek 2: 0+116,00 - 0+440,00, odcinek 3: 0+440,00 - 0+810,20,

³⁶ Dostępność komunikacyjna wybranych miast Małopolski, Robert Guzik, Zakład Rozwoju Regionalnego Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ 2016 r.

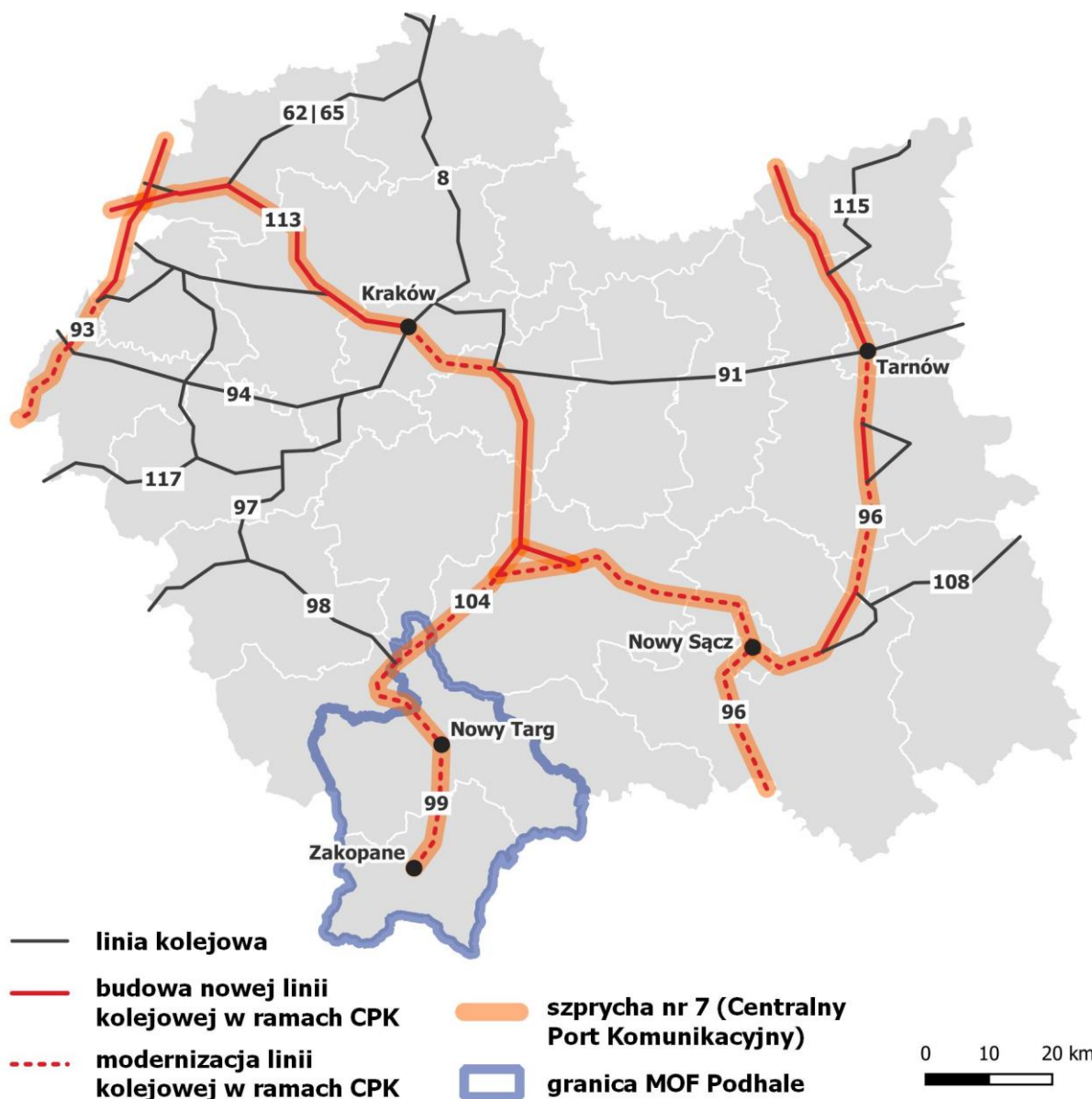
- Rozbudowa drogi gminnej 364804K ul. Piłsudskiego w m. Zaskale, gmina Szaflary w km 0+000,90 - km 0+550,90,
- Rozbudowa drogi gminnej "Krajowe" o numerze 420007K odcinek 1: km od 0+012,70 do 0+415,00, odcinek II: km od 0+000,00 do 0+120,00 w miejscowości Białe Dunajec,
- Przebudowa drogi gminnej 364532K ul. Nowy Świat w Rabce-Zdroju w km 0+023-0+447,
- Remont drogi gminnej, nr K 420077, „ul. Mocarni”, odcinek 1 w km 0+000-0+450, odcinek 2 w km 0+000-0+400, odcinek 3 w km 0+000-0+295 w miejscowości Kościelisko, Etap 1,
- Remont drogi gminnej Nr 364772K w miejscowość Maruszyna w km 0+014,10-0+972,82,
- Budowa drogi gminnej nr 363264K „Na Wielką Górą” w km od 0+000,00 do km 0+749,33 w miejscowości Łopuszna.

Infrastruktura kolejowa

Sieć transportową POF tworzą także linie kolejowe, w tym linie kolejowe Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK). Ponadto przez teren POF przebiegają następujące linie:

- Nr 98 – relacji Chabówka – Sucha Beskidzka,
- Nr 99 – relacji Chabówka – Zakopane,
- Nr 104 – relacji Chabówka – Nowy Sącz – w większości niezelektryfikowana.

Rysunek 5 Układ sieci kolejowej POF na tle województwa

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie POF znajduje się 10 stacji kolejowych. Przez gminy takie jak Kościelisko, Bukowina Tatrzańska, Łapsze Niżne, Czarny Dunajec nie przebiega żadna linia kolejowa. Największą wymianą pasażerską wyróżnia się stacja Zakopane, na której średni dobowy przepływ pasażerów wyniósł 2 300 w 2022 r. Na terenie POF od 2018 r. funkcjonuje Podhalańska Kolej Regionalna, która ma istotne znaczenie w kwestii poprawy dostępności komunikacyjnej całego obszaru. Obecnie na linii Nowy Targ – Zakopane obsługiwanych jest 16 połączeń w jedną i drugą stronę, średnio co godzinę.

Tabela 19 Wymiana pasażerska na stacjach kolejowych na terenie POF w 2022 r.

Nazwa stacji	Gmina	Średnia dobową wymiana pasażerska	Średnia dobową liczbę zatrzymań	Średnia liczba pasażerów na 1 zatrzymanie
Biały Dunajec	Gmina Biały Dunajec	100 - 149	13	5 – 10

Poronin	Gmina Poronin	150 - 199	17	10 – 15
Zakopane	Miasto Zakopane	2 300	17	130
Chabówka	Gmina Rabka-Zdrój	50 - 99	18	2 -5
Rabka-Zdrój	Gmina Rabka-Zdrój	150 - 199	7	20 – 40
Nowy Targ	Miasto Nowy Targ	500 - 699	18	20 – 40
Pyzówka	Gmina Nowy Targ	10 - 19	7	0 -2
Lasek	Gmina Nowy Targ	20 - 49	7	2 -5
Szaflary	Gmina Szaflary	20 - 49	12	2 -5
Szaflary Wieś	Gmina Szaflary	100 - 149	12	5 -10

Źródło: opracowanie na podstawie danych Urzędu Transportu Kolejowego.

Od 2016 r. na linii nr 98 i 99 prowadzone są prace modernizacyjne, których celem jest skrócenie czasu dojazdu ze stolicy województwa do Zakopanego – na terenie Gminy Rabka-Zdrój (stacja Chabówka) ma powstać łącznica kolejowa, która zmniejszy czas przejazdu pociągów na tej trasie. Ważną inwestycją kolejową zwiększającą zewnętrzną dostępność komunikacyjną POF będzie modernizacja linii nr 104, która pozwoli na sprawne połączenie POF i Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, będącego jednym z najważniejszych ośrodków funkcjonalnych w województwie małopolskim.

We wcześniej przytoczonym dokumencie Dostępność komunikacyjna wybranych miast Małopolski³⁷ zawarto także analizę dostępności kolejowej wybranych miast województwa. Pod tym względem Nowy Targ wypada gorzej niż inne miasta. Wskazuje to na konieczność dalszego rozwoju sieci kolejowej na terenie POF, co przyczyni się do zwiększenia zewnętrznej dostępności obszaru.

Wspomniany *Program rozwoju systemu transportowego na obszarze Podtatrz do 2030 roku* dotyczy również inwestycji kolejowych. W ramach programu do realizacji planowane są następujące przedsięwzięcia:

- Budowa nowego bezkolizyjnego skrzyżowania DP1658K Szaflary – Ludźmierz z linią kolejową nr 99 w miejscowości Szaflary,

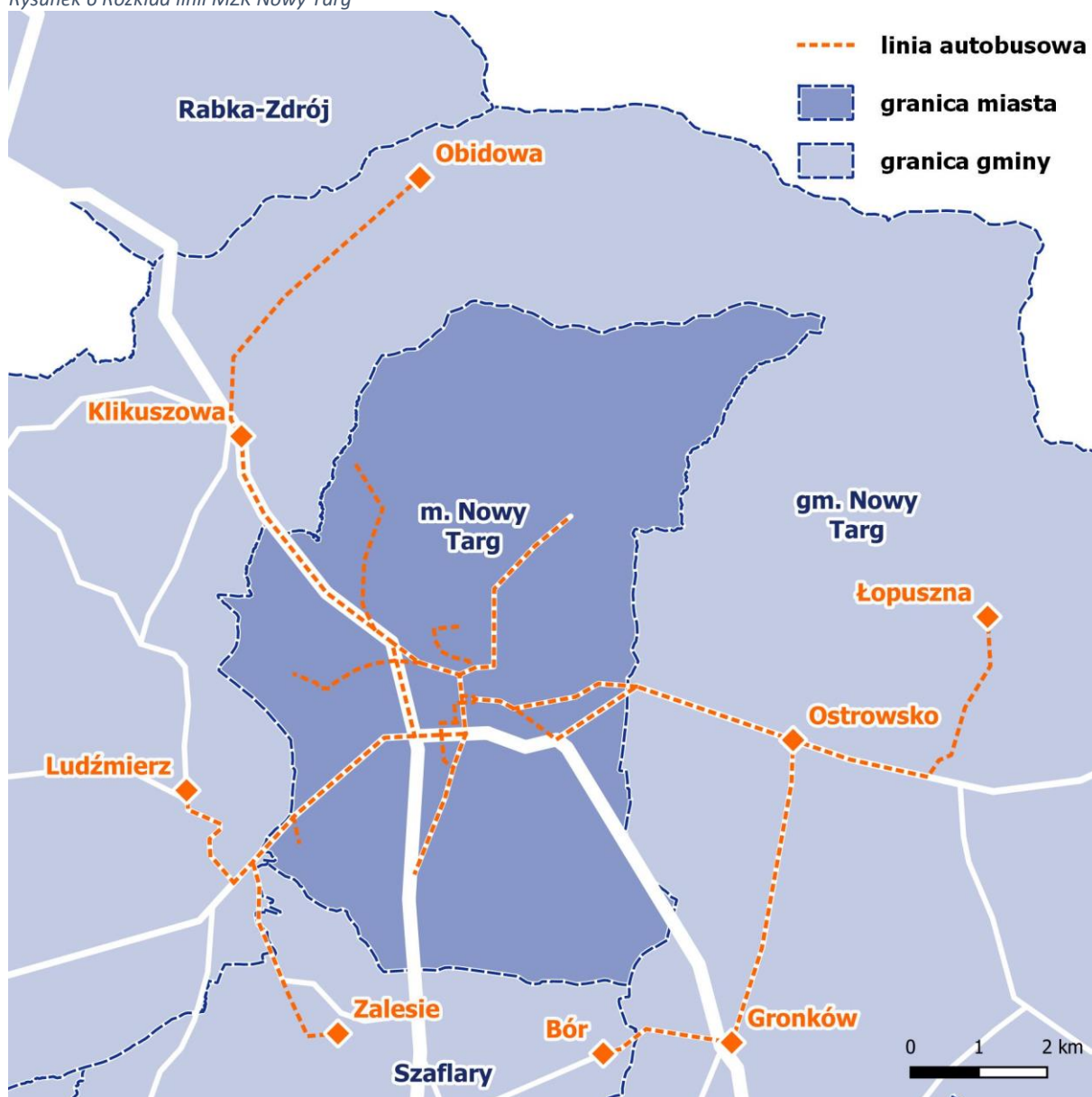
³⁷ Dostępność komunikacyjna wybranych miast Małopolski, Robert Guzik, Zakład Rozwoju Regionalnego Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ 2016 r.

- Budowa parkingów „Park&Ride” przy przystankach Podhalańskiej Kolei Regionalnej (linia kolejowa 99),
- Budowa przystanków kolejowych – Bańska Niżna (robocza nazwa „Bańska Geotermia”) oraz Poronin (robocza nazwa „Poronin Misiagi”).

System transportu zbiorowego

Zadania z zakresu publicznego transportu zbiorowego na terenie POF realizuje głównie Miejski Zakład Komunikacji w Nowym Targu oraz Komunikacja Miejska w Zakopanem (operatorem komunikacji miejskiej w Zakopanem jest "TESKO" Tatrzańska Komunalna Grupa Kapitałowa Sp. z o.o.). Ponadto w Gminie Biały Dunajec i Gminie Bukowina Tatrzańska organizowany jest transport publiczny w ramach współpracy z prywatnymi przewoźnikami (Tatry Trans, Tatry-Bus i Trans-Bus-Bukowina S.J.).

Rysunek 6 Rozkład linii MZK Nowy Targ

Źródło: opracowanie własne.

MZK w Nowym Targu obsługuje 13 linii komunikacyjnych, z których część dociera do Gminy Nowy Targ oraz Gminy Szaflary.

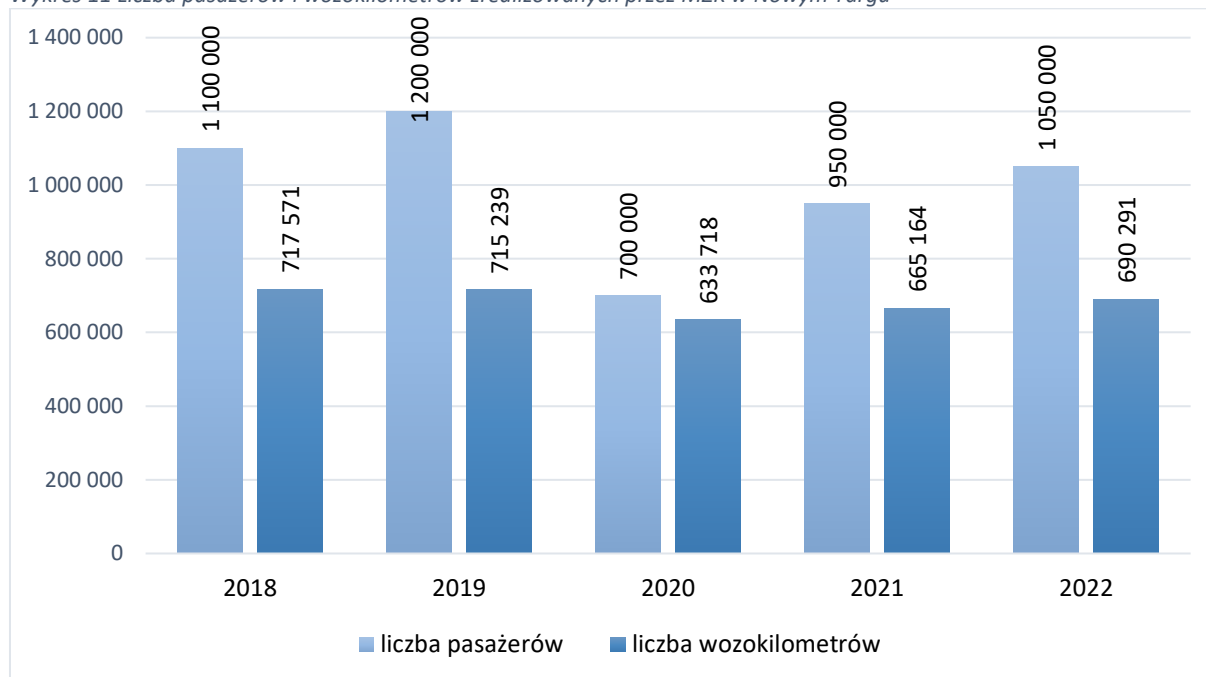
Tabela 20 Linie obsługiwane przez MZK w Nowym Targu

Nr linii	Relacja
1	Nowy Targ Ludźmierska NZPS - Bór
1a	Bór - Gronków - Ludźmierz
1b	Łopuszna Ośrodek Zarybiania- Ludźmierska NZPS
1c	Zaskale - Bór
2	N.T. Kowaniec Pętla - Ludźmierz
2a	N.T. Kowaniec Pętla-Kopernika
3	N.T. Zajeżdźnia MZK - Waksmundzka Pętla - Obidowa
3a	N.T. Kowaniec Pętla - Obidowa
3b	N. T. Zajeżdźnia MZK - Waksmundzka Pętla - Obidowa
4	N.T.Kowaniec Pętla - N.T.Szaflarska CPN
5	N.T. Ludźmierska NZPS - Łopuszna
6	N.T. Szaflarska CPN - N.T. Szpital (linia wakacyjna)
7	Dworzec PKP - Długa Polana
8	N.T. Szaflarska CPN - N.T. Ludźmierska Wojaś
9	N.T. Grel pętla - N.T. Szaflarska CPN
9a	N.T. Grel pętla - N.T. Niwa Szkoła
10	Nowy Targ Szpital - Zaskale
10a	Nowy Targ Kowaniec- Zaskale
11	Nowy Targ Rynek - Nowy Targ oś. Buflak
13	N.T. Niwa Szkoła - N.T. oś.Buflak
13a	N.T. Rynek - oś. Buflak - N.T. Niwa Szkoła
13b	N.T. Zajeżdźnia MZK - N.T. Niwa Szkoła

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Miasto Nowy Targ.

W 2022 r. komunikacja miejska w Nowym Targu przewiozła ponad 1 mln pasażerów – o 4,5% mniej niż w 2018 r., czego powodem był gwałtowny spadek liczby pasażerów w 2020 r. związany z wystąpieniem pandemii COVID-19 i ograniczeniem mobilności mieszkańców. W tym czasie zmalała także liczba zrealizowanych wozokilometrów – o 3,8% do poziomu 690 tys. km w 2022 r.

Wykres 11 Liczba pasażerów i wozokilometrów zrealizowanych przez MZK w Nowym Targu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Miasto Nowy Targ.

Poniższa tabela przedstawia ceny biletów według stanu na koniec 2023 r.

Tabela 21 Ceny biletów MZK w Nowym Targu (stan na 2023 r.)

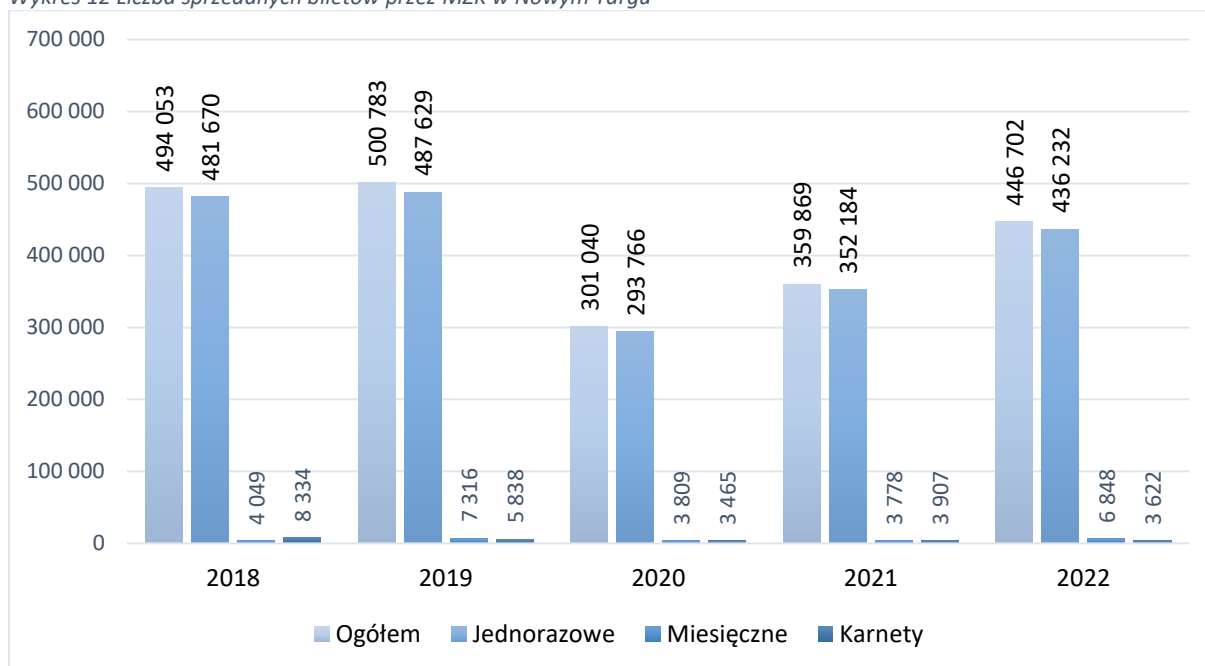
Rodzaj biletu		Zasięg obowiązywania	
		Linia gminna	Linia miejsko/Gminna
60 minutowy	normalny	4,00 zł	5,00 zł
	ulgowy ustawowy - 50%	2,00 zł	2,50 zł
	ulgowy gminny - 40%	2,40 zł	3,00 zł
180 minutowy	normalny	5,00 zł	7,00 zł
	ulgowy ustawowy - 50%	2,50 zł	3,50 zł
	ulgowy gminny - 40%	3,00 zł	4,20 zł
karnet 10-cio przejazdowy	normalny	36,00 zł	45,00 zł
	ulgowy ustawowy - 50%	18,00 zł	22,50 zł
	ulgowy gminny - 40%	21,60 zł	27,00 zł
okresowy 30 dniowy	na 1 linię, normalny	104,00 zł	130,00 zł
	na 1 linię, ulgowy ustawowy - 50%	52,00 zł	65,00 zł
	na 1 linię, ulgowy gminny - 40%	62,40 zł	78,00 zł
	na 1 linię, normalny, NKDR	72,80 zł	-
	na 1 linię, ulgowy ustawowy, NKDR - 50%	36,40 zł	-
	na 1 linię, ulgowy gminny, NKDR - 40%	43,68 zł	-
	sieciowy, normalny	130,00 zł	154,00 zł
	sieciowy, ulgowy ustawowy - 50%	65,00 zł	77,00 zł
	sieciowy, ulgowy gminny - 40%	78,00 zł	92,40 zł
	sieciowy, normalny, NKDR	91,00 zł	-
	sieciowy, ulgowy ustawowy - 50%	45,50 zł	-
	sieciowy, ulgowy gminny - 40%	54,60 zł	-

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez Miasto Nowy Targ.

W 2022 r. MZK w Nowym Targu sprzedało ponad 446 tys. biletów, z czego 97,7% stanowiły bilety jednorazowe. W okresie 2018-2022 liczba sprzedanych biletów zmalała o 9,6%, czego powodem była pandemia COVID-19. W rozbiu na poszczególne typy biletów, liczba biletów jednorazowych zmalała o 9,4%, karnetów (10 przejazdów) o 56,5%, natomiast liczba sprzedanych biletów miesięcznych wzrosła o niemal 70%.

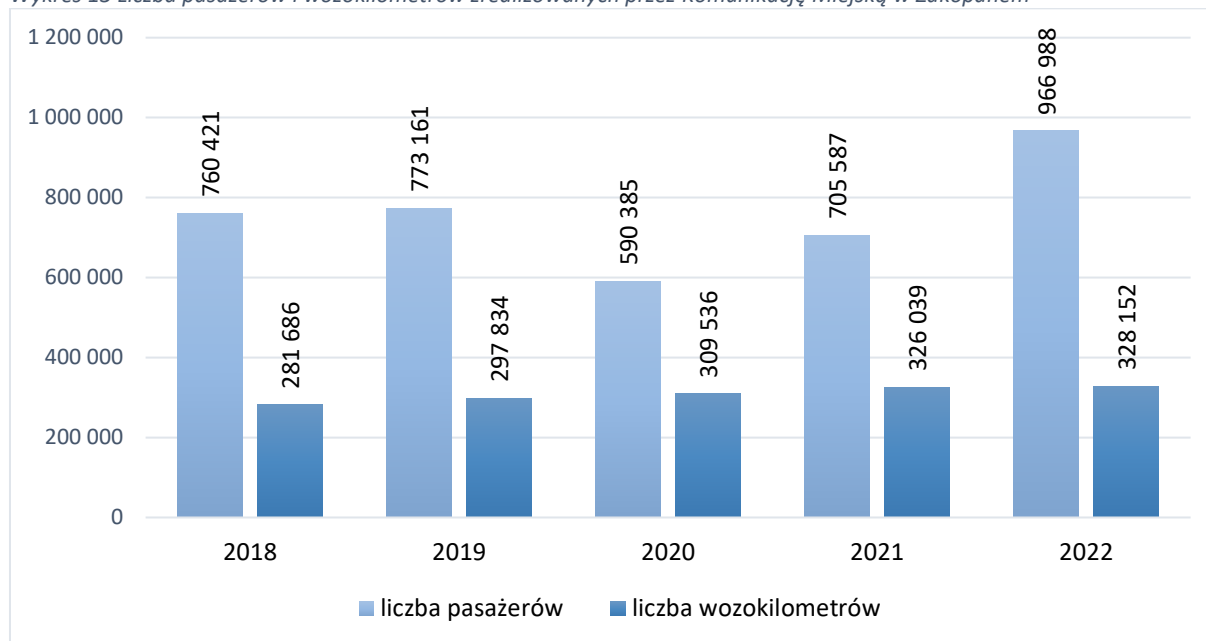
Wykres 12 Liczba sprzedanych biletów przez MZK w Nowym Targu

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez Miasto Nowy Targ.

W latach 2018-2022 Komunikacja Miejska w Zakopanem przewiozła 966 tys. pasażerów, czyli o 27,2% więcej niż w 2018 r. Pomimo pandemii COVID-19, wzrosła także liczba zrealizowanych wozokilometrów o 16,5% w okresie 2018-2022.

Wykres 13 Liczba pasażerów i wozokilometrów zrealizowanych przez Komunikację Miejską w Zakopanem

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez Miasto Zakopane.

Ceny biletów komunikacji publicznej w Zakopanem są zbliżone do cen obowiązujących w komunikacji miejskiej w Nowym Targu, co zaprezentowano poniżej.

Tabela 22 Ceny biletów Komunikacji Miejskiej w Zakopanem (stan na 2023 r.)

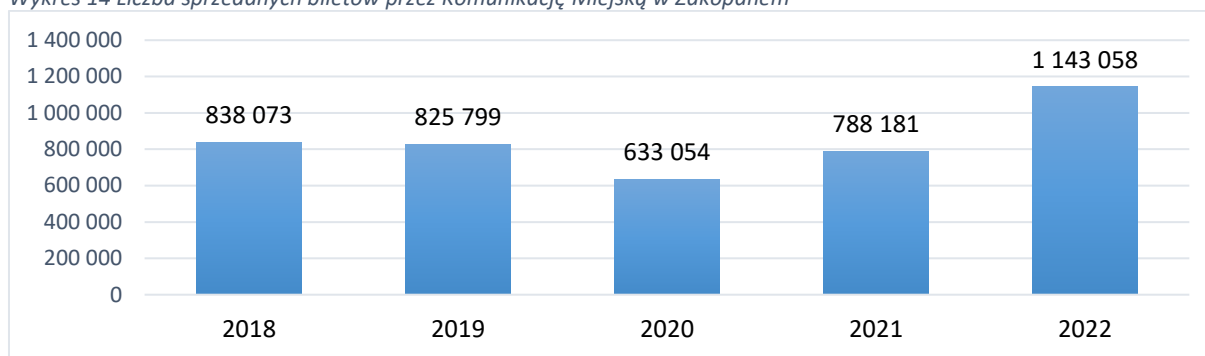
normalny		3,00 zł
ulgowy		1,50 zł
miesięczny na 1 linię	normalny	90,00 zł
	ulgowy	45,00 zł
miesięczny na wszystkie linie	normalny	100,00 zł
	ulgowy	50,00 zł

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez Miasto Zakopane.

W 2022 r. Komunikacja Miejska w Zakopanem sprzedała ponad 1,1 mln biletów – o 36,4% więcej w porównaniu do 2018 r. Podobnie jak w przypadku MZK w Nowym Targu, w 2020 r. widoczny jest znaczny spadek liczby kupowanych biletów, co było wynikiem pandemii COVID-19 i wprowadzonych obostrzeń, w zakresie przemieszczania się oraz ograniczenia ruchu turystycznego.

Wykres 14 Liczba sprzedanych biletów przez Komunikację Miejską w Zakopanem

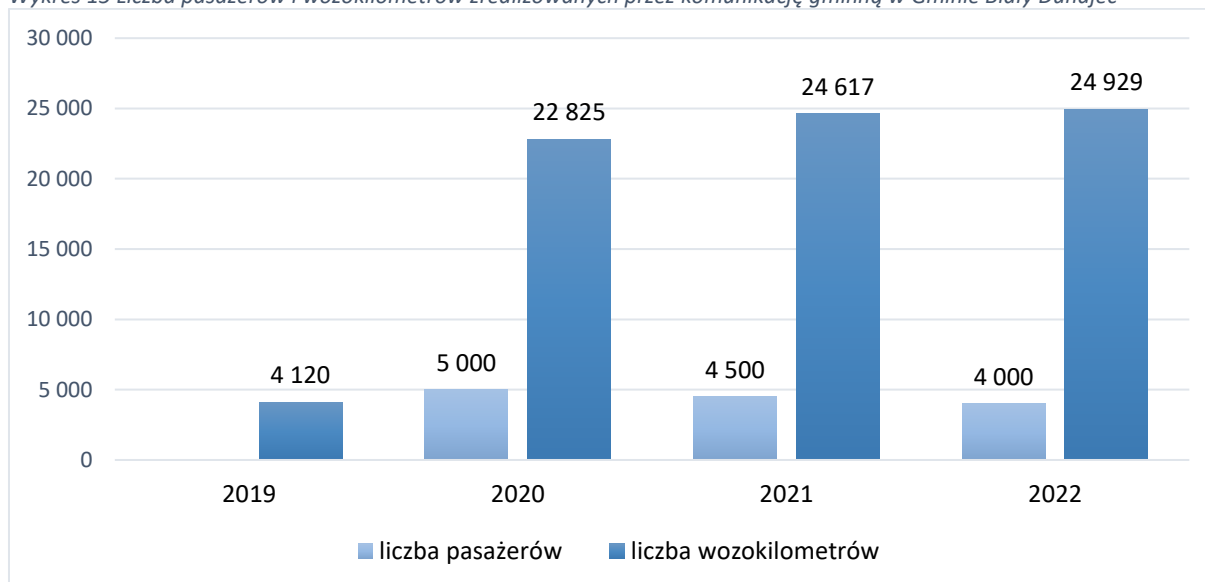

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez Miasto Zakopane.

Na terenie Gminy Biały Dunajec gminny transport publiczny realizowany jest przez przewoźników prywatnych na linii Sierockie – Gliczarów Dolny, Gliczarów Dolny – Zakopane oraz Bukowina Tatrzańska – Gliczarów Górny – Polana Palenica. W 2022 r. na gminnej linii nr 1 bilet jednorazowy kosztował 2,00 zł, a bilet miesięczny 120,00 zł – w 2022 r. sprzedano 5 tys. biletów, znacznie mniej niż w 2021 r. (11 tys.) i 2020 r. (10 tys.).

Według dostępnych danych, w 2022 r. komunikacja gminna przewiozła około 4 tys. pasażerów, co było wartością mniejszą niż w latach poprzednich. Autobusy zrealizowały natomiast więcej wozokilometrów (blisko 25 tys. w 2022 r.).

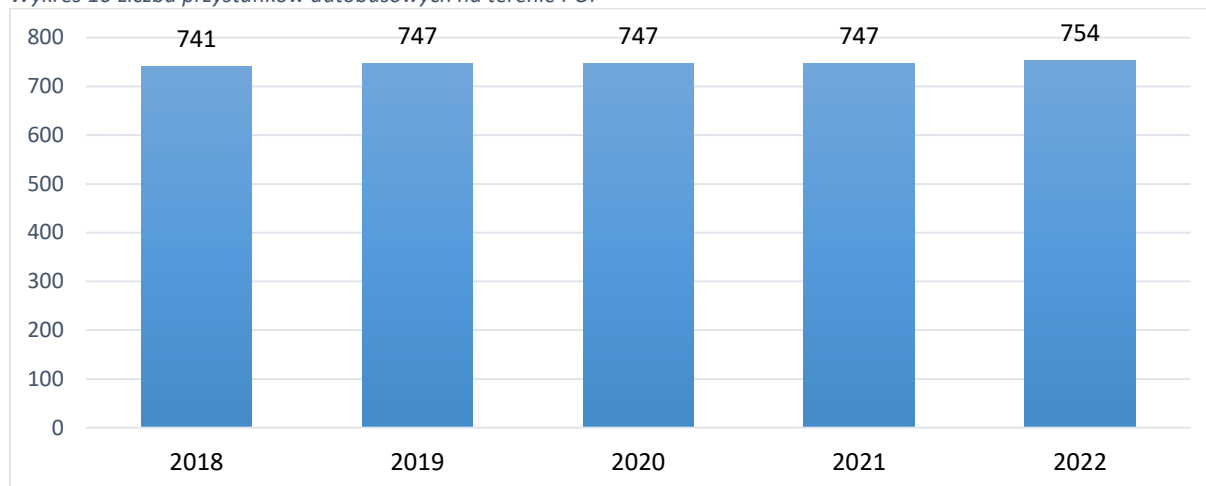
Wykres 15 Liczba pasażerów i wozokilometrów zrealizowanych przez komunikację gminną w Gminie Biały Dunajec

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez Gminę Biały Dunajec (brak danych dot. liczby pasażerów w 2019 r.).

W 2022 r. liczba przystanków na terenie POF wyniosła 754 – o 1,8% więcej w porównaniu do 2018 r. Najwięcej przystanków zlokalizowanych było na terenie Gminy Czarny Dunajec (157), a najmniej w Gminie Łąpsze Niżne (10).

Wykres 16 Liczba przystanków autobusowych na terenie POF

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez gminy POF.

Na dostępność transportową wpływa zagęszczenie przystanków i ich rozmieszczenie przestrzenne. Przeliczając liczbę przystanków autobusowych na 100 km² można zauważyć, że dostępność ta była zróżnicowana w obrębie POF. Największym zagęszczeniem przystanków wyróżnia się Miasto Nowy Targ (153) oraz Miasto Zakopane (138). Zdecydowanie najgorzej pod tym względem wypada Gmina Łapsze Niżne (10) i Gmina Nowy Targ (12).

Tabela 23 Liczba przystanków autobusowych w przeliczeniu na 100 km² na terenie POF

	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Nowy Targ	137	149	149	149	153
Gmina Czarny Dunajec	72	72	72	72	72
Gmina Łapsze Niżne	6	6	6	6	10
Gmina Nowy Targ	12	12	12	12	12
Gmina Rabka-Zdrój	116	116	116	116	116
Gmina Szaflary	52	52	52	52	52
Miasto Zakopane	137	137	137	137	138
Gmina Biały Dunajec	111	111	111	111	111
Gmina Bukowina Tatrzańska	55	55	55	55	55
Gmina Kościelisko	26	26	26	26	26
Gmina Poronin	133	133	133	133	133
POF	62	62	62	62	63

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez gminy POF.

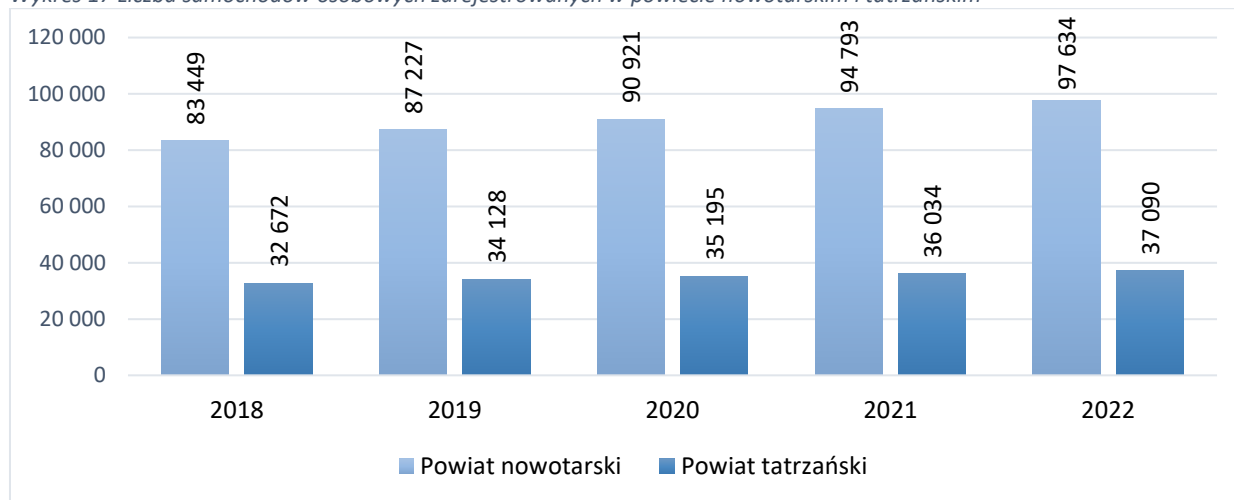
Oprócz przewoźników publicznych na terenie POF działają przewoźnicy prywatni, którzy świadczą usługi zarówno w obrębie POF jak i na trasach dalekobieżnych – w 2023 r. na terenie POF działały łącznie 54 podmioty zajmujące się transportem towarów i ludzi. Przewoźnicy prywatni obsługują głównie połączenia na trasie Zakopane – Nowy Targ, a do wielu miejscowości na terenie POF nie dociera żaden autobus. Z tego względu duża część mieszkańców POF jest wykluczona komunikacyjnie, co dotyczy szczególnie dzieci, młodzieży i seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Ze względu na

konieczność posiadania samochodu i wykluczenie transportowe, widoczne wśród wskazanych grup mieszkańców, liczba zarejestrowanych pojazdów z roku na rok wzrasta.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2022 r. na terenie powiatu tatrzańskiego i nowotarskiego zarejestrowanych było 134 tys. samochodów osobowych. W stosunku do 2018 r. ich liczba wzrosła o 16%.

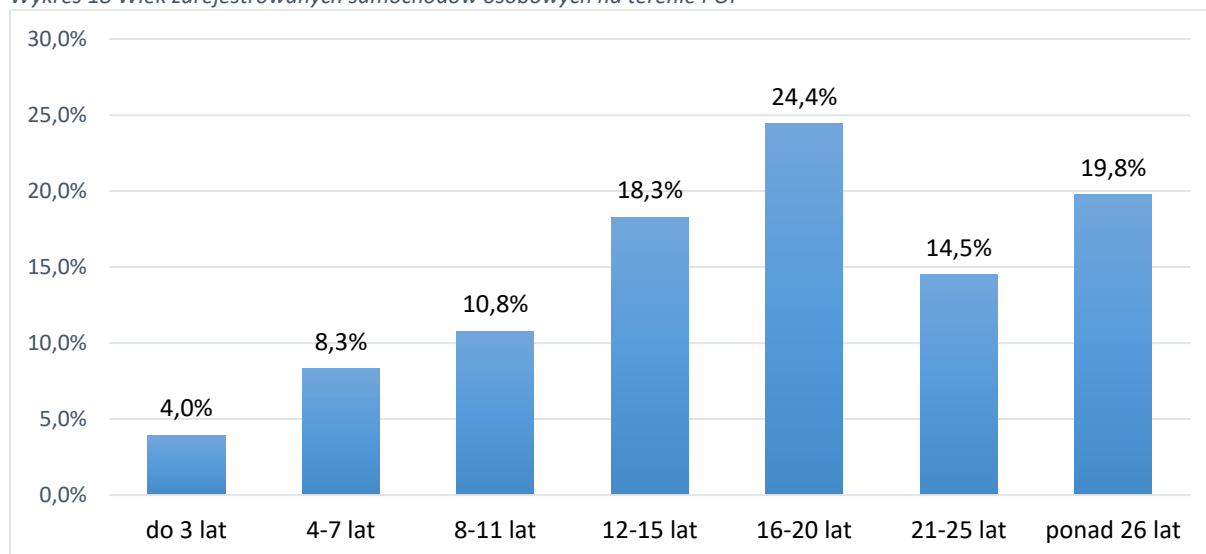
Wykres 17 Liczba samochodów osobowych zarejestrowanych w powiecie nowotarskim i tatrzańskim

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

Dominującą grupę samochodów osobowych stanowią pojazdy ponad 16 letnie (blisko 60%). Wysoka liczba pojazdów starszych, niespełniających najnowszych norm emisji spalin wpływa negatywnie na jakość środowiska (szczególnie powietrza) na terenie POF. Dodatkowo ze względu na duży ruch turystyczny, liczba samochodów osobowych poruszających się po drogach POF jest szczególnie wysoka, co wpływa także na jakość życia mieszkańców (m.in. nadmierny hałas komunikacyjny).

Wykres 18 Wiek zarejestrowanych samochodów osobowych na terenie POF

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

Wzmożony ruch samochodowy wynika m.in. z niedostatecznej oferty komunikacji zbiorowej, jej niskiej atrakcyjności względem transportu indywidualnego, a także rozproszenia zabudowy mieszkalnej na terenie POF.

W opracowaniu pn. *Koncepcja obsługi transportowej regionu Podtatrza* zawarto informacje na temat podróży mieszkańców obszaru, które wynikały z Kompleksowych Badań Ruchu w województwie małopolskim³⁸. Mieszkańcy powiatów tatrzańskiego i nowotarskiego najczęściej podróżowali do Zakopanego i Nowego Targu – blisko $\frac{1}{3}$ wszystkich podróży w dniu roboczym. Te dwa miasta stanowią główne miejsce pracy, edukacji i korzystania z usług. Przeprowadzone badanie wykazało również, że mieszkańcy powiatu tatrzańskiego najczęściej na tle województwa wykorzystują transport indywidualny do codziennych podróży, a ówczesna ocena funkcjonowania transportu zbiorowego w tym powiecie była jedną z najniższych w województwie. Indywidualny transport był wskazywany jako rozwiązanie pewniejsze, szybsze i wygodniejsze od transportu zbiorowego³⁹.

System parkingów P&R i Bike&Ride

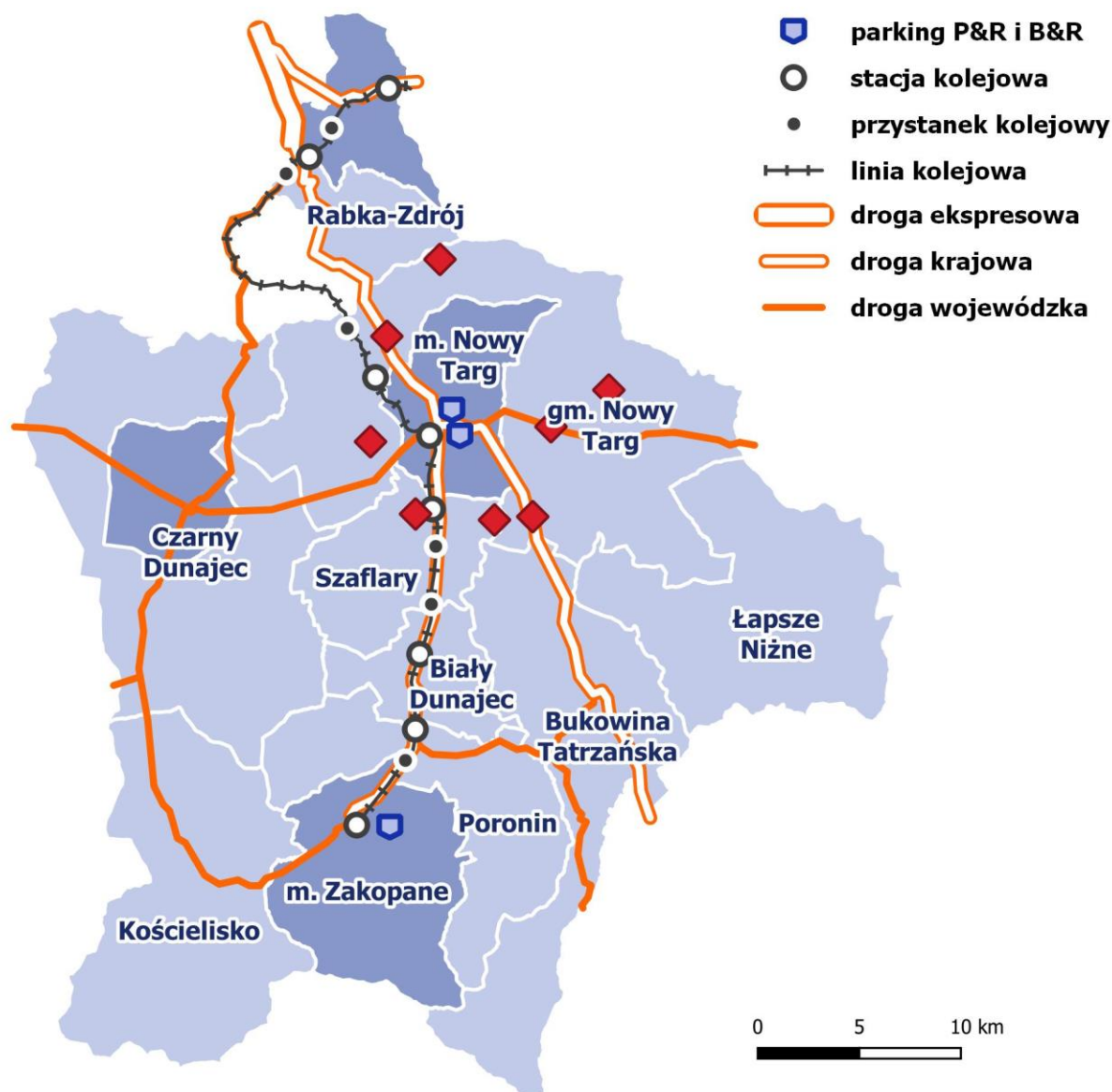
Na terenie POF zidentyfikowano problem niedostatecznej liczby parkingów typu Park&Ride oraz Bike&Ride. Parkingi tego typu znajdują się na terenie Miasta Nowy Targ (2 parkingi P&R i 2 B&R). W Mieście Zakopane znajduje się jeden parking typu B&R oraz jeden typu P&R, ponadto zlokalizowane są dwa centra przesiadkowe, w tym jedno obecnie w fazie budowy (ul. Chramcówki, ul. Przewodników Tatrzańskich). Na terenie Gminy Kościelisko zidentyfikowano 2 parkingi, które mogą pełnić funkcje centrów przesiadkowych, lecz nie są to oficjalnie parkingi P&R. Na terenie Gminy Rabka-Zdrój za obiekty tego typu służą 3 parkingi (przy ul. Jana Pawła II, ul. Piłsudskiego, przed dworcem kolejowym w Chabówce), ponadto w gminie znajduje się jedno miejsce, na którym zatrzymują się niektórzy przewoźnicy wykonujący połączenia na trasie Kraków – Zakopane (brak zorganizowanego parkingu). W Gminie Szaflary rolę centrów przesiadkowych spełniają obecnie parkingi zlokalizowane przy stacjach PKP. W Gminie Czarny Dunajec przewiduje się utworzenie punktu przesiadkowego przy ul. Ojca Św. Jana Pawła II, obecnie brakuje tego typu miejsc w gminie. Parkingi typu P&R (nie licząc innych obiektów przesiadkowych) zlokalizowane na terenie POF zawierają łącznie 24 miejsca przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami. Widoczne są wyraźne deficyty w tym zakresie przy jednoczesnym wzroście liczby osób ze szczególnymi potrzebami. Gminy tworzące POF wskazują na konieczność rozwoju infrastruktury parkingowej typu P&R i B&R, ze względu na rosnące zapotrzebowanie na tego typu obiekty. Jest to istotne w kontekście rozwoju usług transportowych na terenie POF – parkingi P&R pozwalają na sprawną przesiadkę na transport zbiorowy, przez co ograniczają ruch samochodowy m.in. w centrach miast.

³⁸ Badanie zostało przeprowadzone w 2012 r. – obecnie brak nowszych opracowań.

³⁹ Wybrane wyniki kompleksowych badań ruchu w województwie małopolskim, Transport Miejski i Regionalny 01/2014, str. 30-34.

Rysunek 7 Infrastruktura P&R i B&R na terenie POF

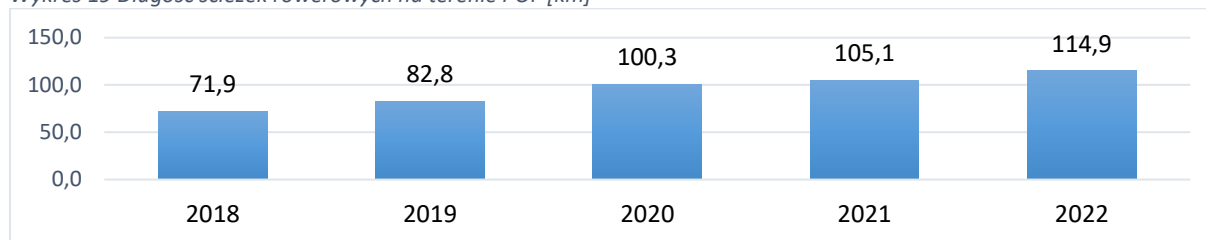
Źródło: opracowanie własne.

Ścieżki rowerowe

Uzupełnienie sieci transportowej stanowią ścieżki rowerowe⁴⁰, pełniące obok funkcji rekreacyjnej, również funkcję komunikacyjną. Według danych udostępnionych przez gminy POF, w 2022 r. na terenie obszaru znajdowało się 114,9 km ścieżek rowerowych – o niemal 60% więcej niż w 2018 r., co świadczy o rozwoju infrastruktury rowerowej. Najwięcej ścieżek zlokalizowanych było w Mieście Nowy Targ, gdzie ich łączna długość wyniosła 29,5 km. Na terenie gmin takich jak Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska oraz Poronin nie znajdują się ścieżki rowerowe.

⁴⁰ Według GUS jest to droga lub część drogi niebędącej jezdnią oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi, wydzielona dla ruchu rowerów.

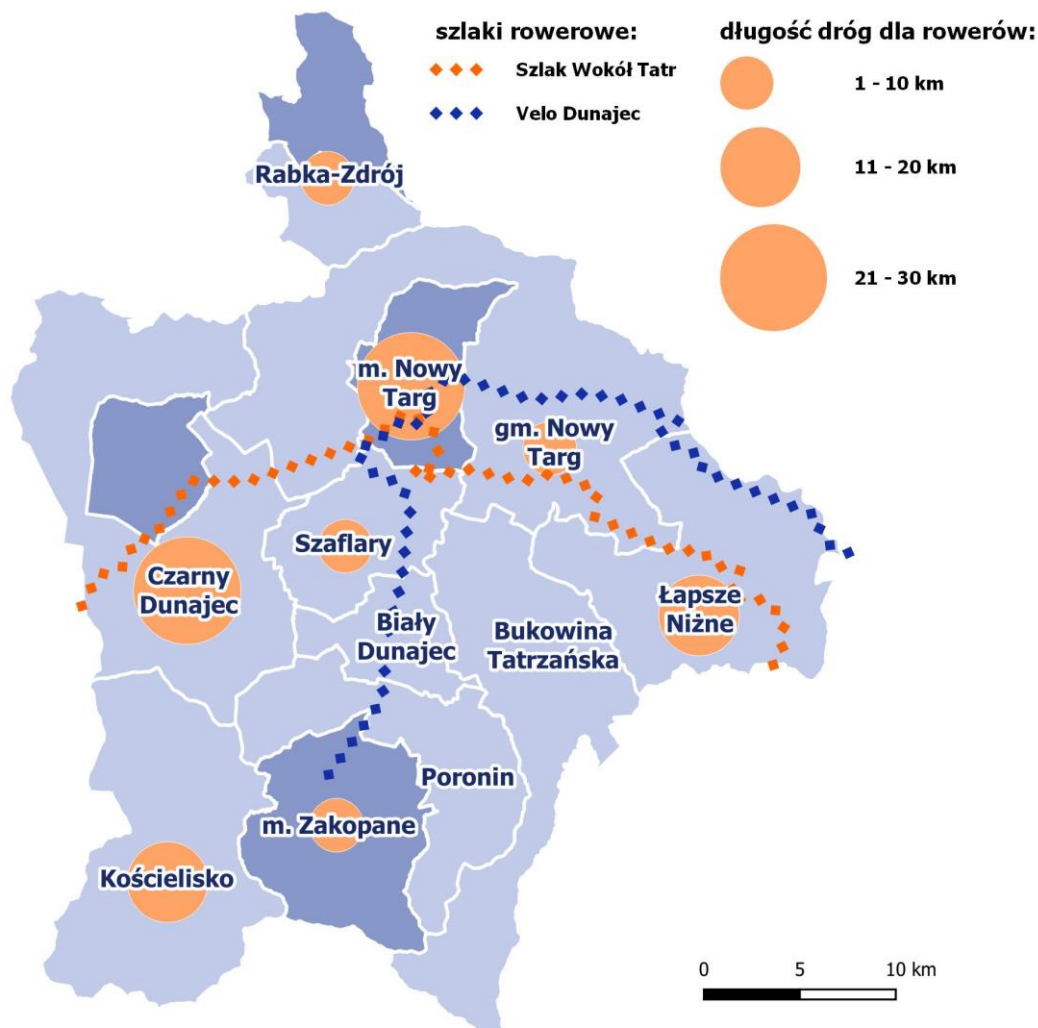
Wykres 19 Długość ścieżek rowerowych na terenie POF [km]

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez gminy POF.

Przez teren POF przebiegają dwa znane szlaki rowerowe⁴¹ – Velo Dunajec oraz Szlak wokół Tatr. Pierwszy z nich biegnie od Zakopanego, przez Nowy Targ, Nowy Sącz i Tarnów. Wzdłuż trasy znajdują się liczne atrakcje turystyczne. Szlak wokół Tatr prowadzi przez Podhale, Orawę, Liptów i Spisz (granica polsko-słowacka), a jego przebieg nawiązuje do dawnych szlaków handlowych i architektury drewnianej.

Rysunek 8 Infrastruktura rowerowa w POF

Źródło: opracowanie własne.

⁴¹ Szlaki rowerowe obejmują także drogi niebędące ścieżkami rowerowymi (np. odcinki niektórych ulic, drogi niepubliczne).

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Według danych pozyskanych z właściwych komisariatów policji, na analizowanym obszarze liczba wypadków i kolizji była zróżnicowana w latach 2018-2022. Najwięcej zdarzeń drogowych notowano na terenie Miasta Nowy Targ i Miasta Zakopane, natomiast najmniej w Gminie Kościelisko i Gminie Biały Dunajec.

Tabela 24 Wypadki i kolizje odnotowane na terenie POF

	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Nowy Targ	504	576	444	489	411
Gmina Czarny Dunajec	190	198	154	166	153
Gmina Łapsze Niżne	45	53	38	52	47
Gmina Nowy Targ	-	-	-	-	32
Gmina Rabka-Zdrój	164	152	146	232	177
Gmina Szaflary	0	0	65	126	46
Miasto Zakopane	471	467	355	415	414
Gmina Biały Dunajec	-	-	-	9	15
Gmina Bukowina Tatrzańska	127	135	96	83	99
Gmina Kościelisko	-	12	13	12	14
Gmina Poronin	131	131	114	132	96
POF	1 632	1 724	1 425	1 716	1 504

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez gminy POF⁴².

W zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym największą poprawę zauważa się w Mieście Zakopane, w którym liczba rannych i zabitych zmalała o 43% w okresie 2018-2022. Analiza dostępnych danych wskazuje, że liczba poszkodowanych w wypadkach drogowych stopniowo maleje lub pozostaje na zbliżonym poziomie na przestrzeni lat.

Tabela 25 Zabici i ranni w wypadkach drogowych na terenie POF

	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Nowy Targ	45	58	38	29	37
Gmina Czarny Dunajec	23	44	9	19	25
Gmina Łapsze Niżne	11	9	8	15	7
Gmina Nowy Targ	-	-	-	-	54
Gmina Rabka-Zdrój	11	16	8	30	13
Gmina Szaflary	0	0	5	12	4
Miasto Zakopane	69	58	33	45	40
Gmina Biały Dunajec	-	-	-	12	4
Gmina Bukowina Tatrzańska	19	27	17	10	16
Gmina Kościelisko	-	14	16	9	1
Gmina Poronin	28	31	19	17	16
POF	206	257	153	198	217

Źródło: opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez gminy POF⁴³.

⁴² Niekompletność danych.

⁴³ Jw.

Według danych SEWIK⁴⁴ wśród głównych przyczyn wypadków na terenie POF w latach 2018-2022 można wymienić niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami, niedostosowanie prędkości do warunków ruchu oraz nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu. Spora część wypadków wynikała także z niewłaściwego stanu jezdni oraz obiektów lub zwierząt znajdujących się na drodze. Wskazuje to na konieczność poprawy stanu infrastruktury drogowej i zadbanie o właściwe zabezpieczenie dróg oraz sprawniejsze usuwanie pojawiających się zagrożeń.

2.3. Prognozy dotyczące rozwoju transportu i mobilności w POF

Przeprowadzona diagnoza i zaznaczające się tendencje oraz uwarunkowania zewnętrzne pozwalają na dokonanie prognozy związanej z dalszym rozwojem transportu i mobilności w POF.

Po pierwsze, zakłada się, że popyt na usługi transportowe będzie się zwiększał, co jest pochodną dynamicznie zwiększającego się popytu, który generuje ruch turystyczny, ale również dojazdy do pracy w usługach turystycznych na terenie POF. Turystyka stanowi dominujący sektor gospodarki w POF, a z uwagi na wysokie walory krajobrazowe obszaru oraz promocję oferty w ramach m.in. wdrażania projektów zintegrowanych za pomocą mechanizmu ZIT, przyczyni się do zwiększenia zainteresowania turystyką, w tym ekoturystyką. W obliczu postępującego kryzysu klimatycznego, będzie zwiększać się świadomość ekologiczna wśród mieszkańców, jak i turystów. W związku z tym zakłada się wzrost zainteresowania mieszkańców zeroemisyjną mobilnością indywidualną i zwiększeniem poziomu korzystania z transportu zbiorowego.

Wsparcie dedykowane miastom średnim tracącym funkcje społeczno-gospodarcze (Nowy Targ i Zakopane), wpłynie na zwiększenie ich roli i funkcji w regionie, a tym samym zwiększenie ich rangi jako celu podróży mieszkańców, ale również turystów, co może wpłynąć na zwiększenie skali przemieszczeń. Kluczowe jest zatem rozwijanie zbiorowego transportu publicznego, na terenie całego POF.

Zakłada się, że suburbanizacja i przenoszenie się ludności z miast na obszary wiejskie będzie postępować. Niekontrolowana i chaotyczna suburbanizacja, która generuje dużą liczbę codziennych dojazdów samochodami do miejsc edukacji czy pracy (w szczególności do Zakopanego, Nowego Targu czy Rabki-Zdroju). Skala przemieszczeń często prowadzi do wzrostu kongestii na wjeździe oraz wewnątrz miast, co wpływa negatywnie na jakość powietrza oraz generuje hałas komunikacyjny i przekłada się na obniżenie jakości życia mieszkańców. Ponadto np. w centrach miast POF często brakuje już możliwości poszerzenia ulic bądź budowy nowych parkingów, a wraz z dalszym rozwojem społeczno-gospodarczym deficyty w zakresie powierzchni będą się zwiększać. Należy zatem skupić się m.in. na budowie centrów przesiadkowych, w tym parkingów typu P&R położonych na obrzeżach miast, które będą skomunikowane z transportem zbiorowym. Z powodu dysproporcji pomiędzy

⁴⁴ System Ewidencji Wypadków i Kolizji

transportem indywidualnym a zbiorowym, należy nadać priorytet pojazdom wykorzystywanym w transporcie zbiorowym (poprzez m.in. wydzielenie buspasów), co skróci ich czas dojazdu.

Tendencje demograficzne wskazują na starzenie się społeczności i stopniowe zwiększanie się w strukturze mieszkańców osób ze szczególnymi potrzebami, co generować będzie konieczność zwiększenia dostępności transportowej wewnątrz POF i ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego. Wiele seniorów nie posiada własnego samochodu, bądź nie jest w stanie prowadzić pojazdów, a skupienie się wyłącznie na infrastrukturze pieszo-rowerowej i drogowej nie rozwiązuje problemu wykluczenia komunikacyjnego wśród najstarszych mieszkańców POF. Wiele przewoźników na terenie POF wykorzystuje tzw. busy, które są najczęściej użytkowane na wąskich i stromych drogach wiejskich. Niestety małe pojazdy rzadko są przystosowane do obsługi podróżnych z niepełnosprawnościami. Zakładając dalsze starzenie się społeczności, popyt na usługi transportowe będzie wzrastać wśród najstarszych mieszkańców POF. W celu zapewnienia odpowiedniej jakości obsługi podróżnych niezbędna będzie wymiana taboru na przystosowany do przewozu osób starszych i z niepełnosprawnościami.

3. Obszary interwencji i priorytety rozwoju zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej w POF

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w zakresie transportu, zidentyfikowano najważniejsze priorytety rozwoju w POF, które zaprezentowano w podziale na trzy obszary interwencji: Infrastruktura, Usługi transportowe i Transport nisko i zeroemisyjny. Wskazane priorytety stanowią bazę do sformułowania celów - celu głównego i celów szczegółowych, które zaprezentowano w kolejnych rozdziałach.

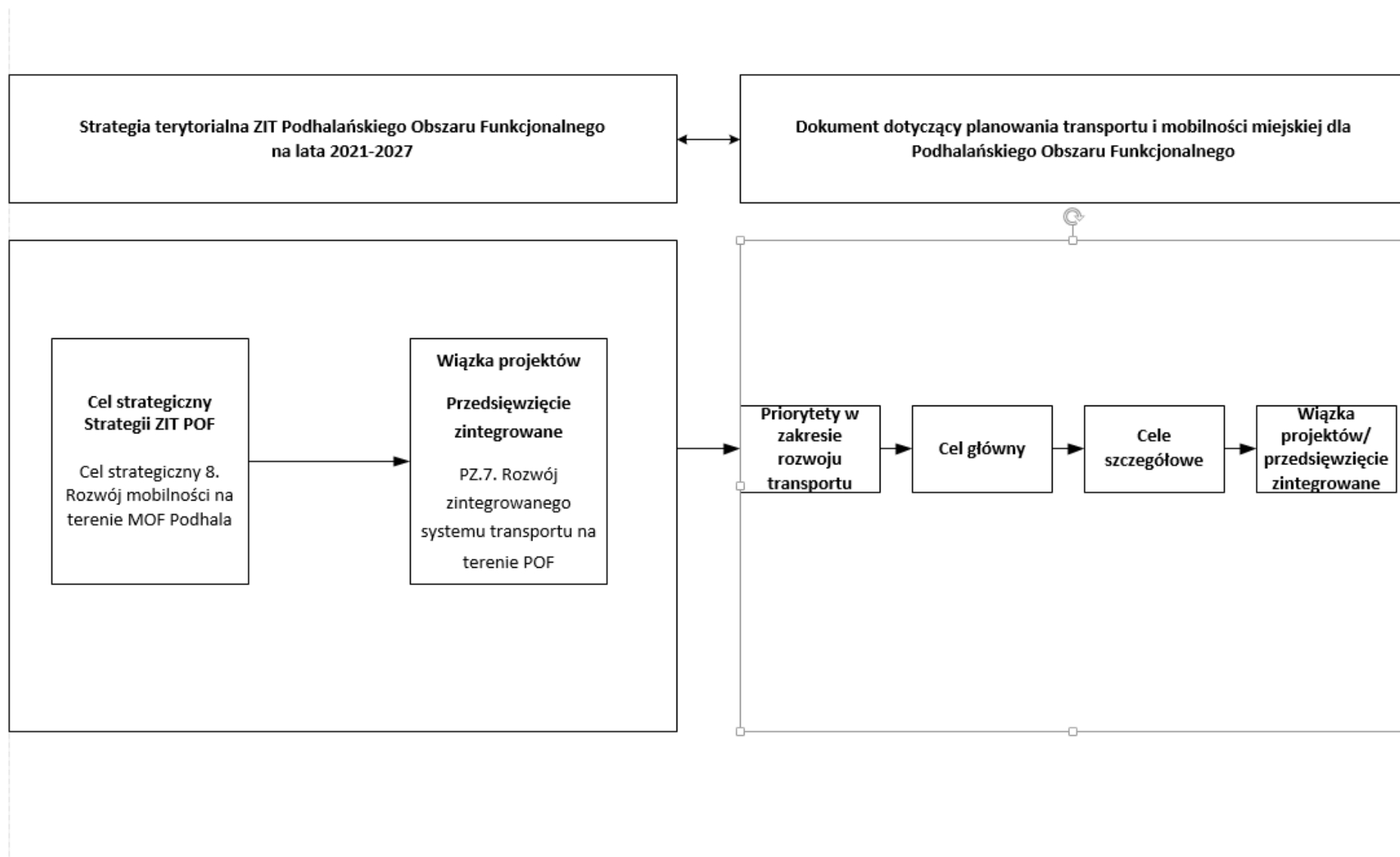
Obszar interwencji	Priorytety rozwoju
I. Infrastruktura	1.1 Budowa i modernizacja infrastruktury kolejowej
	1.2 Budowa i modernizacja dróg gminnych, powiatowych, krajowych
	1.3 Budowa zintegrowanych węzłów przesiadkowych z niezbędną infrastrukturą (m.in. parkingi B&R, B&R)
	1.4 Modernizacja i budowa nowych przystanków kolejowych i autobusowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą
	1.5 Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych
	1.6 Rozwój infrastruktury wspierającej transport niskoemisyjny, w tym budowa punktów ładowania pojazdów elektrycznych
	1.7 Poprawa bezpieczeństwa poprzez odseparowanie ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego
II. Usługi transportowe	2.1 Synchronizacja rozkładów jazdy różnych przewoźników i środków transportu
	2.2 Współpraca organizatorów transportu w zakresie rozwoju połączeń autobusowych i kolejowych
	2.3 Utworzenie połączeń dowozowych do przystanków kolejowych
	2.4 Wprowadzenie jednolitej informacji pasażerskiej i systemów sterowania ruchem
	2.5 Zacieśnianie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie tworzenia połączeń transportowych
	2.6 Zwiększenie partycypacji społecznej w zakresie planowania połączeń autobusowych i kolejowych
	2.7 Współpraca transgraniczna w zakresie rozwoju oferty przewozowej
III. Transport nisko i zeroemisyjny	3.1 Wymiana lub zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego wraz z przebudową zaplecza technicznego służącego do obsługi transportu publicznego
	3.2 Promocja transportu zbiorowego wśród mieszkańców i turystów
	3.3 Wprowadzenie systemu roweru publicznego

4. Cele rozwoju w zakresie transportu i mobilności

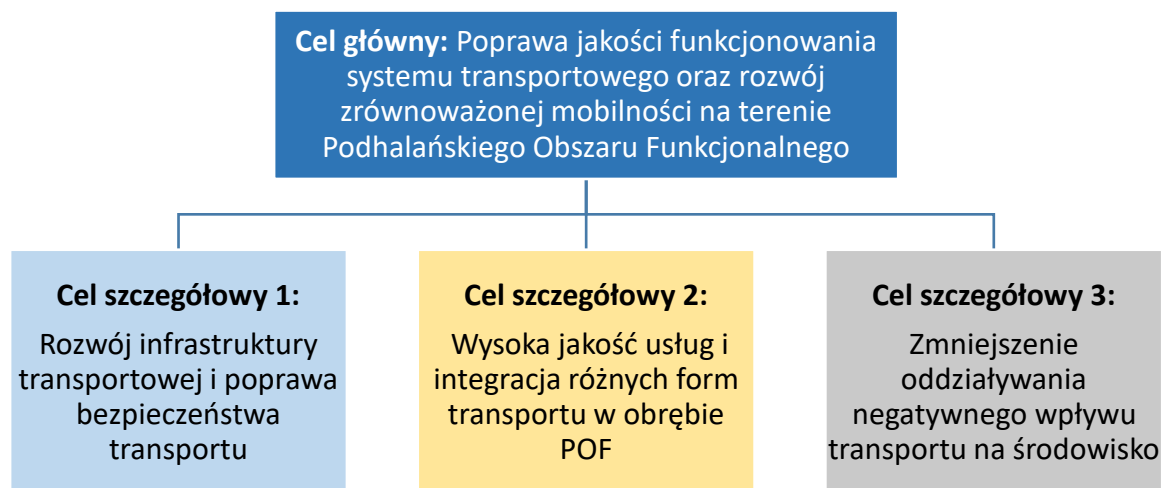
Przedmiotowy rozdział przedstawia cele rozwoju wraz z opisem podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb w zakresie usług transportu publicznego i zeroemisyjnej mobilności indywidualnej - zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej. W przedmiotowym dokumencie zidentyfikowano priorytety (główne kierunki interwencji), a następnie cel główny i cele szczegółowe, które wynikają z diagnozy stanu oraz prognoz dotyczących dalszego rozwoju transportu i mobilności w POF.

Niniejszy dokument stanowi uzupełnienie, uszczegółowienie treści oraz pogłębienie informacji zawartych w Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 (Strategia ZIT POF), dotyczących rozwoju zrównoważonej mobilności miejskiej. Interwencja i cele zawarte w Strategii ZIT POF uwzględniają wymiar przestrzenny i odnoszą się do kwestii związanych z transportem i mobilnością. W dokumencie tym zidentyfikowano Cel strategiczny 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala, w ramach którego realizowana będzie wiązka projektów PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Ustalenia te przekładają się bezpośrednio na zapisy i strukturę niniejszego dokumentu, co zaprezentowano poniżej.

W przedmiotowym dokumencie zidentyfikowano priorytety (główne kierunki interwencji) oraz cel główny i cele szczegółowe, które wynikają z diagnozy stanu oraz prognoz dotyczących dalszego rozwoju transportu i mobilności w POF. Poniżej zaprezentowano schemat interwencji strategicznej, uwzględniający cele, które służyć będą zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb.

Aby urzeczywistnić przyjęty cel główny (nadrzędny), sformułowano trzy cele szczegółowe obejmujące rozwój infrastruktury, integrację transportu oraz ograniczenie wpływu sektora transportu na środowisko naturalne. Poniżej zaprezentowano charakterystykę każdego z nich i opis podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb w zakresie usług transportu publicznego i zeroemisyjnej mobilności indywidualnej – zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.

Cel szczegółowy 1: Rozwój infrastruktury transportowej i poprawa bezpieczeństwa transportu

Wskazany cel odnosi się do rozbudowy i poprawy jakości infrastruktury transportowej. Z analizy diagnostycznej wynika, że teren POF jest obciążony ruchem, szczególnie samochodowym. Obciążenie to znacznie wzrasta w okresie weekendów, wakacji i ferii zimowych, co ma związek z dużą liczbą turystów przybywających na teren POF. System drogowy nie jest w pełni przystosowany do obecnych i przyszłych potrzeb przewozowych. Inwestycje w modernizację i budowę dróg są ważne także w kontekście rozwoju transportu zbiorowego – poprawa parametrów dróg wpłynie zarówno na komfort jazdy użytkowników transportu zbiorowego, jak i na poprawę bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu. W kontekście integracji transportu w obrębie POF niezbędne będzie rozwijanie infrastruktury takiej jak węzły przesiadkowe – w tym parkingi typu P&R, B&R. Budowa parkingów przy centrach przesiadkowych umożliwi odciążenie lokalnych dróg – część turystów pozostawi swoje samochody na parkingach i skorzysta z oferty transportu zbiorowego bądź przesiądzie się na rower. Deficyt miejsc parkingowych jest widoczny na terenie POF szczególnie w okresach wzmożonej aktywności turystycznej.

W zakresie infrastrukturalnym, ważnym działaniem będzie także poprawa bezpieczeństwa poprzez odseparowanie ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego tam, gdzie jest to możliwe. Oddzielenie jezdni od chodników i ścieżek rowerowych poprzez m.in. nasadzenia roślinne,

ogranicza ryzyko wystąpienia wypadków z udziałem pieszych i rowerzystów. Na bezpieczeństwo wpłynie także odseparowanie ruchu drogowego od kolejowego, m.in. dotyczy to budowy przejazdów wielopoziomowych w miejscu przecięcia głównych szlaków drogowych z linią kolejową nr 99, co dodatkowo usprawni ruch.

Szczególny potencjał w kontekście komunikacji zbiorowej posiada transport autobusowy i kolejowy. Prowadzone działania powinny dążyć przede wszystkim do rozwijania zintegrowanego systemu transportu autobusowego na terenie POF, w celu ograniczenia zjawiska wykluczenia komunikacyjnego. W związku z tym kluczowa jest także modernizacja przystanków autobusowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Istotna jest także dalsza modernizacja istniejącej infrastruktury i budowa nowych linii kolejowych, szczególnie w kontekście połączenia POF z innymi regionami województwa małopolskiego. Jak wskazano w diagnozie, zewnętrzna dostępność kolejowa POF jest stosunkowo niska w porównaniu do innych obszarów na terenie województwa. Inwestycje infrastrukturalne w obrębie POF i poza nim będą miały ważne znaczenie w zakresie zwiększania dostępności obszaru – dotyczy to przede wszystkim połączenia z Krakowem czy Nowym Sączem. Obecnie transport kolejowy na trasie ze stolicy województwa na teren POF nie stanowi istotnej alternatywy przewozowej, przez m.in. długi czas przejazdu. Z tego względu wiele turystów odwiedzających POF wybiera transport indywidualny. Dzięki prowadzonym inwestycjom na linii nr 98 i 99 czas przejazdu na wspomnianej trasie ma ulec zmniejszeniu. PKP PLK S.A. planuje zbudować drugi tor na odcinku linii nr 99 Chabówka – Zakopane, co pozwoli na zwiększenie częstotliwości kursowania pociągów oraz na jednoczesne kursowanie pociągów regionalnych i dalekobieżnych. Końcem 2023 r. w większości zrealizowano duży projekt modernizacyjny pn. Prace na liniach nr 97, 98, 99, na odcinku Skawina – Sucha Beskidzka – Chabówka – Zakopane, którego celem był remont torów, stacji i przystanków. Docelowo czas podróży pociągiem z Krakowa do Zakopanego ma wynieść około 2 godzin. Inną ważną inwestycją kolejową jest modernizacja linii nr 104 połączona z budową nowej trasy kolejowej Kraków – Zakopane, która skróci trasę w km oraz czas dojazdu na Podhale ze stolicy Małopolski (Trasa Podłęże – Piekietko).

System transportowy składa się także z dróg rowerowych, których na terenie POF jest stosunkowo niewiele. Budowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą obsługi rowerzystów będzie stanowić alternatywny system transportu dla mieszkańców, a wykonanie ścieżek rowerowych służyć będzie wykorzystywaniu roweru, jako środka lokomocji, który umożliwia sprawną komunikację i dojazd do instytucji publicznych i miejsc pracy. Ponadto wpłynie również na zwiększenie atrakcyjności turystycznej POF.

Cel szczegółowy 2: Wysoka jakość usług i integracja różnych form transportu w obrębie POF

Obecnie POF charakteryzuje niski poziom integracji poszczególnych systemów transportu. Brakuje zarówno niezbędnej infrastruktury, takiej jak parkingi P&R, B&R jak i integracji w obrębie taryfy przewozowej. Niezbędna jest integracja przewozów autobusowych, kolejowych oraz komunikacji pieszo-rowerowej. Istotnym elementem integracji będzie zwiększenie dostępności do transportu zbiorowego, poprzez zapewnienie sieci autobusowych połączeń dowozowych do przystanków kolejowych – w szczególności do Nowego Targu i Zakopanego jako głównych miast POF, ale również do gminy Szaflary, Poronin czy Biały Dunajec co pozwoli na rozproszenie ruchu i zmniejszenie kumulacji przepływów w ośrodkach miejskich. Rekomendowana jest także większa synchronizacja rozkładów jazdy różnych organizatorów transportu. Na dostępność transportową wpłynie także zapewnienie spójnej siatki połączeń autobusowych i kolejowych na terenie całego POF – oferta przewozowa powinna być wystarczająco atrakcyjna, aby stanowić konkurencję dla indywidualnego transportu samochodowego. Obecnie do wielu miejscowości POF nie dociera ani autobus, ani pociąg, co wpływa na wykluczenie komunikacyjne tych obszarów. Najlepsza oferta przewozowa istnieje obecnie na linii Nowy Targ – Zakopane, gdzie oprócz przewoźników autobusowych funkcjonuje Podhalańska Kolej Regionalna. W celu zwiększenia atrakcyjności komunikacji zbiorowej niezbędna jest synchronizacja połączeń różnych przewoźników, zarówno

gminnych, powiatowych, jak i regionalnych.

Ważnym zagadnieniem jest również wprowadzenie spójnego systemu informacji pasażerskiej obejmującej różne środki transportu. Na terenie POF należy zadbać o identyfikację przystanków, system dynamicznej informacji pasażerskiej oraz informację elektroniczną. Rekomenduje się także rozważenie wprowadzenia identyfikacji wizualnej autobusów komunikacji zbiorowej, co ułatwiłoby mieszkańcom i turystom rozpoznanie poszczególnych autobusów.

Teren POF graniczy ze Słowacją, z tego względu możliwe jest rozwijanie połączeń transgranicznych, które będą szczególnie istotne w kontekście rozwoju turystycznego. Dotyczy to zarówno połączeń autobusowych, jak i możliwości projektowania nowych przebiegów połączeń kolejowych. W przypadku połączeń kolejowych istnieje konieczność odtworzenia niezbędnej infrastruktury, na czym skupia się cel strategiczny 1. Cel strategiczny 2 koncentruje się natomiast na rozwoju integracji systemu transportowego. Działania w obrębie celu 2 wpłyną na promocję podróży multimodalnych.

Cel szczegółowy 3: Zmniejszenie oddziaływania negatywnego wpływu transportu na środowisko

Uzupełnieniem działań infrastrukturalnych i integrujących będzie rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i indywidualnego. Szczególną rolę odgrywać będzie kolej, jako środek transportu zbiorowego o najmniejszym wpływie na środowisko naturalne. Wraz z modernizacją i budową nowych linii na terenie POF i województwa, istnieje możliwość stworzenia atrakcyjnej oferty przewozowej – w szczególności istotne jest połączenie relacji Kraków – Zakopane. Warto podkreślić, że tabor kursujący na tej linii powinien być dostosowany do potrzeb turystów – mieć wydzielone miejsca dla rowerów, nart itp. Zachęcenie turystów z korzystania z oferty przewozów kolejowych ograniczy napływ samochodów osobowych na teren POF. Obecnie ruch samochodowy w obrębie obszaru wzrasta, ze względu na coraz większą liczbę samochodów osobowych wykorzystywanych przez mieszkańców oraz duży napływ turystów w okresie weekendów, wakacji i ferii zimowych. Niska przepustowość dróg w POF wynika z nadmiernego ruchu samochodowego. Jak wskazano w diagnozie, mieszkańcy obszaru chętniej wybierają transport indywidualny niż zbiorowy, co wynika m.in. z niewystarczająco atrakcyjnej oferty przewozowej – zbyt niskiej częstotliwości kursowania, niskiej punktualności, niskiego komfortu podróży itp. Transport indywidualny przekłada się na większe zanieczyszczenie środowiska i generowanie uciążliwego hałasu. W kwestii promocji transportu niskoemisyjnego, niezbędna będzie budowa infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych, w celu popularyzacji niskoemisyjnych środków transportu.

Ze względu na dużą liczbę samochodów, na wielu parkingach na terenie POF brakuje miejsc postojowych – szczególnie odnosi się to do miejsc położonych przy atrakcjach turystycznych. Jednym z rozwiązań tego problemu może być wprowadzenie stref płatnego parkowania, wzorem dużych miast. Niezbędna jest także promocja transportu zbiorowego wśród mieszkańców POF i turystów przybywających na teren POF. W POF brakuje systemu wypożyczania rowerów publicznych, którego wprowadzenie zwiększyłoby zainteresowanie tą formą transportu.

Odnosząc się do transportu samochodowego, pożądanym kierunkiem zmian będzie rozwój elektromobilności. Zastąpienie pojazdów napędzanych paliwami konwencjonalnymi, pojazdami elektrycznymi lub niskoemisyjnymi będzie rozwiązaniem przyjaźniejszym dla środowiska. W kontekście niniejszego dokumentu, w szczególności należy skupić się na wymianie taboru autobusowego na niskoemisyjny. Aby móc podążać w kierunku elektromobilności, niezbędny będzie rozwój sieci punktów ładowania pojazdów, który powinien wynikać z potrzeb użytkowników systemu transportu – ważna jest przede wszystkim odpowiednia lokalizacja takich punktów.

Zwiększenie roli transportu publicznego na terenie POF wymaga wymiany taboru autobusowego.

W celu zapewnienia skomunikowania rejonów obecnie nieobsługiwanych komunikacją zbiorową, należy zakupić autobusy typu mini, które będą mogły dotrzeć w rejony górskie, gdzie ulice są wąskie, o małych promieniach skrętu, co uniemożliwia przejazd typowemu taborowi. Wymianie należy poddać również tabor użytkowany powyżej dziesięciu lat. Nowy tabor powinien być dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, spełniać europejskie normy emisji spalin oraz być wyposażony w automaty do sprzedaży biletów. Wychodząc naprzeciw potrzebom pasażerów należy zapewnić odpowiednie oznakowanie lub wybudować wysepki do wsiadania/wysiadania pasażerów. Każdy przystanek powinien być wyposażony w wiatę, zapewniającą odpowiedni komfort oczekiwania na pojazd oraz pozostałe urządzenia takie jak słup informacyjny, ławeczka itp. Na komfort podróżowania pasażerów oraz wybór przez nich środka transportu wpływa wygląd i czystość pojazdów. Potrzebną inwestycją jest zatem budowa nowoczesnej myjni, która pozwoli na utrzymanie czystości autobusów na wymaganym poziomie oraz spotkania się z uznaniem pasażerów. Podsumowując, wszystkie wymienione powyżej rozwiązania (zakup nowego taboru, wymiana wiat, budowa myjni, budowa parkingów typu Park&Ride) doprowadzą do poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego i co jest z tym związane wzrostu liczby przewożonych pasażerów a także wzrostu ich zadowolenia.

5. Zestawienie zadań planowanych do realizacji wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Gminy zrzeszone w POF mają możliwość wsparcia w ramach priorytetu 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego i celu szczegółowego 2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, w związku z tym poniżej zaprezentowano listę zadań planowanych do realizacji w ramach instrumentu ZIT. Wskazana wiązka projektów 7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF wynika wprost i stanowi integralną część matrycy interwencji zawartej w Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)	Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT/IIT (CWD), przez przedsięwzięcie (wiązki projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT/OPK)	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia (wiązki projektów) (wskaźnik z FEM 2021-2027)	LP	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta /ew. partnerów	Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu	Wskazanie zgodności projektu z programem**	Planowane źródło finansowania , w przypadku finansowania w ramach FEM 21-27 wskazanie konkretnego CS***	Maksymalna wartość wkładu UE (euro) - wg średniego kursu dla okresu 2016-2022 1EUR=4,4074	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc /rok	Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)
PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF	PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF realizuje Cel strategiczny 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala ponieważ obejmuje działania mające na celu rozwijanie nowoczesnego, nisko bądź zeroemisyjnego transportu zbiorowego, a tym samym zwiększenie powiązań, dostępności i spójności transportowej w MOF Podhala. Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego – 480 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 0,5 km Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – 6 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 47 429 osób	1	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Gmina Kościelisko	Gmina Kościelisko	Standaryzacja przystanków komunikacyjnych - modernizacja i/lub wykonanie nowych. Przystanki będą wyposażone w system spójnej informacji komunikacyjno-turystycznej oraz przystosowane do korzystania przez rowerzystów. Planowana jest także wprowadzenie oznaczeń wspomagających informację komunikacyjno-turystyczną w przestrzeni gminnej.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Projekt obejmuje m.in. budowę systemów dynamicznej informacji pasażerskiej, budowę parkingów dla rowerów oraz przebudowę infrastruktury do obsługi podróży. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Kościelisko,	CS 2(viii)	413 031	2024-2027	lipiec/2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej, zintegrowania przestrzennego obszaru i uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i

	ma wymiar zintegrowany, ponieważ ma na celu stworzenie zintegrowanego systemu transportu na obszarze MOF Podhala, z którego korzystać będą wszyscy mieszkańcy obszaru.	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 10				(teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
	Na terenie POF funkcjonują tylko 2 parkingi w systemie Park&Ride, zlokalizowane w mieście Nowy Targ. Pojawienie się na tym terenie tego rodzaju infrastruktury wpłynęłoby na ograniczenie ruchu samochodowego i zwiększenie wykorzystania zbiorowych form transportu publicznego. Jest to istotne szczególnie z uwagi na fakt, że zarówno w powiecie nowotarskim, jak i tatrzańskim odnotowano wzrost liczby samochodów w ostatnich pięciu latach. Liczba autobusów również uległa zwiększeniu, jednakże kluczowe jest zwrócenie uwagi na ich zły stan techniczny oraz występujący deficyt nisko bądź zeroemisyjnych pojazdów. W	Liczba wspartych przystanków - 49 szt.								Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru i uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
	Wskaźniki rezultatu									
2	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Gmina Łąpsze Niżne	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego o transportu publicznego - 165 300 użytkowników/rok		Gmina Łąpsze Niżne	Stworzenie spójnego systemu informacji pasażerskiej, wiat przystankowych, stacji ładowania rowerów. Wprowadzenie systemu nowoczesnego zarządzania ruchem.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu rozwój nowoczesnych rozwiązań w zarządzaniu ruchem, obejmuje budowę systemów dynamicznej informacji pasażerskiej oraz przebudowę infrastruktury do obsługi podróży, co pozwoli na zwiększenie efektywności funkcjonowania komunikacji w gminie. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Łąpsze Niżne, (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	335 838	2025-2026	styczeń/2025 r.	
3	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Gmina Biały	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 1 100 użytkowników/rok		Gmina Biały Dunajec	Modernizacja oraz budowa i przebudowa infrastruktury do obsługi	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej	932 630	2025-2027	listopad/2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji

	celu zwiększenia poziomu zintegrowania różnych form transportu istotną jest rozbudowa infrastruktury do obsługi podróży. Ze względu na stan środowiska ważne jest dążenie do dekarbonizacji transportu i ograniczenia emisji zanieczyszczeń z tego sektora, dzięki rozwijaniu systemów zarządzania ruchem (ITS), w tym systemów dynamicznej informacji pasażerskiej oraz promocję zrównoważonej mobilności wśród mieszkańców.		Dunajec		podróżnych korzystających z gminnego zbiorowego transportu oraz dla ruchu pieszo-rowerowego. Stworzenie spójnej informacji komunikacyjno-turystycznej. Standaryzacja przystanków komunikacyjnych - ujednolicenie wiat przystankowych.	mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu z transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz gminy, wraz z poprawą standardu infrastruktury transportu gminnego, co przyczynić się może do zmniejszenia wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Biały Dunajec (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru oraz uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
		4	Zintegrowany system transportu na terenie POF - Gmina Poronin	Gmina Poronin	Budowa zintegrowanego systemu informacji drogowej. Budowa, przebudowa, modernizacja wiat przystankowych. Budowa, infrastruktury rowerowej. Budowa, przebudowa, modernizacja chodników celem utworzenia ciągów pieszych lub rowerowych. Budowa parkingów "parkuj i jedź" przy	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej.	1 536 230	2024-2026	sierpień/2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na

						przystanku kolejowym Poronin-Misiagi oraz przy stacji kolejowej Poronin.	Przedsięwzięcie ma na celu budowę obiektów P&R w bliskości przystanków kolejowych, co umożliwi odbywanie podróży z wykorzystaniem wielu środków transportu i wdrażanie rozwiązań multimodalnych. Przyczynić się to może do zmniejszenia wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Poronin (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru, a także uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Na terenie gminy nie funkcjonuje parking P&R dlatego też w celu zwiększenia dostępności transportowej i spójności przestrzennej POF za uzasadnione uznaje się rozbudowanie tej infrastruktury. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
--	--	--	--	--	--	---	---	--	--	--	--	---

			5	Przebudowa parkingu typu P&R oraz przebudowa dworca na terenie Gminy Rabka-Zdrój	Gmina Rabka-Zdrój	Przebudowa parkingu P&R oraz przebudowa dworca wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Rabka-Zdrój.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu przebudowę obiektów P&R w bliskości głównych węzłów komunikacyjnych, co umożliwi odbywanie podróży z wykorzystaniem wielu środków transportu i wdrażanie rozwiązań multimodalnych. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Rabka-Zdrój (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	1 543 037	2026-2027	listopad/2025 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru oraz uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Na terenie gminy nie funkcjonuje parking P&R dlatego też w celu zwiększenia dostępności transportowej i spójności przestrzennej POF za uzasadnione uznaje się rozbudowanie tej infrastruktury. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
			6	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Miasto Nowy Targ	Miasto Nowy Targ	Zakup autobusów niskoemisyjnych, przebudowa zaplecza technicznego służącego do obsługi transportu publicznego, wykonanie wiat przystankowych,	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A	2 795 112	2024-2026	marzec/2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

					rozwój zintegrowanego systemu informacji drogowej oraz rozbudowę infrastruktury. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Nowy Targ (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).					jego realizacja przyczyni się do uzupełnienia oferty transportowej na terenie POF, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
8	Zintegrowany transport na terenie POF - Gmina Bukowina Tatrzańska	Gmina Bukowina Tatrzańska	Standaryzacja przystanków komunikacyjnych. Modernizacja oraz budowa i przebudowa infrastruktury do obsługi podróży korzystających z publicznego i/lub zbiorowego transportu gminnego.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymagania wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu przebudowę infrastruktury do obsługi podróży, co ułatwi i zachęci do korzystania z transportu gminnego. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	1 760 877	2026-2027	listopad/2025 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części		

												strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.
			9	Zintegrowany system transportu na terenie POF – Miasto Zakopane	Miasto Zakopane oraz Partner: TESKO Tatrzańska Komunalna Grupa Kapitałowa Sp. z o.o.	Przebudowa i wyposażenie zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru miejskiego transportu publicznego oraz infrastruktury obsługi komunikacji zbiorowej wraz z połączeniem P&R z drogą miejską. Rozbudowa systemów zarządzania ruchem.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim w działaniu 3.1 Transport miejski - ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymagania wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu rozwój nowoczesnego zaplecza technicznego dla zero/niskoemisyjnego transportu, co przyczynić się może do zmniejszenia wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Projekt obejmuje m.in. budowę systemów dynamicznej informacji pasażerskiej oraz przebudowę zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru miejskiego transportu publicznego, budowę drogi dojazdowej oraz budowę wiat przystankowych. Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).	1 814 052	2024-2027	styczeń/2024 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów w POF m.in. dzięki budowie parkingów Park&Ride. Projekt jest powiązany z PZ.1. Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2. Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości klimatu, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhala.	
			10	Zakup taboru autobusowego – Miasto Zakopane	Miasto Zakopane	Zakup niskoemisyjnych autobusów do obsługi komunikacji miejskiej.	Projekt spełnia warunki zapisane w programie, zidentyfikowane w ramach celu szczegółowego 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Projekt realizuje typ operacji A związany z transportem miejskim	CS 2(viii)	874 917	2025-2027	wrzesień/ 2025 r.	Wykluczenie komunikacyjne – problem ten dotyczy większości gmin POF, w których brak wygodnej alternatywy dla podróży samochodem. Zdiagnozowane deficyty dotyczą konieczności integracji istniejącego systemu transportowego, modernizacji i rozbudowy infrastruktury obsługi podróży oraz usprawnienia dojazdów o POF. Projekt jest powiązany z PZ.1 Wspieranie efektywności energetycznej i PZ.2

							w działaniu 3.1 Transport Miejski – ZIT. Projekt wynika z planu transportowego POF, stanowiącego załącznik do niniejszej strategii. Projekt spełnia wszystkie wymogi wskazane w programie, UP i linii demarkacyjnej. Przedsięwzięcie ma na celu rozwój nowoczesnego, zero/niskoemisyjnego transportu, co przyczynić się może do zmniejszenia wykorzystywania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Miasto Zakopane (teren Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego).				Wdrażanie odnawialnych źródeł energii, ponieważ ich wdrożenie pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, a tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza. Ponadto jest spójny z wszystkimi projektami wskazanymi w ramach PZ.7, ponieważ ich realizacja pozwoli na stworzenie zintegrowanego systemu transportu na terenie POF. Projekt spełnia warunki zintegrowania, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości powietrza, uzupełnienia ofertę transportową na terenie POF, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i zintegrowania przestrzennego obszaru. Zmodernizowana infrastruktura będzie udostępniona i możliwa do codziennego wykorzystania przez wszystkich mieszkańców POF. Jego realizacja wynika ze zidentyfikowanego w części diagnostycznej problemu związanego z wykluczeniem, a także konieczności integracji istniejącego systemu transportowego oraz pogarszającej się jakości powietrza. Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii, mianowicie Celu strategicznego 8. Rozwój mobilności na terenie MOF Podhale.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

Poniżej przedstawiono zestawienie zadań planowanych do realizacji, które wynikają z przeprowadzonej diagnozy oraz potrzeb artykułowanych przez samorządy POF. Wskazane dane dotyczące projektów mają charakter szacunkowy/planowany, co uelastycznia kształt projektu planowanego do złożenia na etapie faktycznej aplikacji. Zgłoszone działania i potrzeby samorządów przyporządkowano do poszczególnych zidentyfikowanych celów szczegółowych.

Cel szczegółowy 1: Rozwój infrastruktury transportowej i poprawa bezpieczeństwa transportu			
Nazwa beneficjenta	Nazwa projektu	Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu	Szacowana wartość projektu
Gmina Czarny Dunajec	Zagospodarowanie terenu wokół stacji PKP Czarny Dunajec	Projekt obejmuje zagospodarowanie terenu wokół stacji PKP wraz z budową miejsc postojowych.	bd.
Miasto Nowy Targ	Budowa parkingu P&R w rejonie dworca kolejowego w Nowym Targu	Przedmiotowe zadanie obejmuje budowę niewielkiego parkingu typu Park&Ride zlokalizowanego w rejonie dworca kolejowego PKP w mieście Nowy Targ (ul. Kolejowa).	500 000 zł
	Modernizacja dróg gminnych na terenie Nowego Targu wraz z budową obwodnic	Przedmiotem zadania jest modernizacja dróg gminnych przejętych od innych zarządców w związku z oddaniem do użytkowania nowej drogi tj. drogi krajowej nr 47 oraz budowa obwodnic Nowego Targu tj. obwodnica północna i obwodnica zachodnia.	25 000 000 zł
	Modernizacja wiat przystankowych na terenie miasta Nowy Targ	Przedmiotowe zadanie obejmuje zmodernizowanie wiat przystankowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	500 000 zł
Gmina Szaflary	Budowa parkingu Park&Ride	Budowa parkingów „Park&Ride” przy przystankach Podhalańskiej Kolei Regionalnej (linia kolejowa 99) położonych w Szaflarach ul. Orkana (przystanek Szaflary Centrum) oraz w Bańskiej Niżnej przy Geotermii (przystanek Bańska).	4 000 000 zł
	Budowa nowej drogi łączącej DP1658K i DP1646K wraz z budową ronda w ciągu drogi DK47 i wiaduktu jako bezkolizyjnego skrzyżowania drogi DP1658K z linią kolejową nr 99	Zadanie obejmuje budowę nowej drogi łączącej drogę powiatową nr DP1658K biegnącą przez Zaskale z drogą powiatową DP1646K położoną w Szaflarach wraz z budową ronda w ciągu drogi DK47 oraz wiaduktu biegnącego ponad linią kolejową nr 99.	40 000 000 zł
	Budowa nowej drogi łączącej DP1658K i DP 1653K	Zadanie obejmuje budowę nowej drogi łączącej drogę powiatową nr DP1658K od ul. Kolejowej w Szaflarach z drogą powiatową DP1653K położoną w Szaflarach ul. Palenice.	10 000 000 zł
Gmina Biały Dunajec	Budowa parkingu P&R przy stacji PKP w miejscowości Biały Dunajec	Budowa parkingu P&R wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	300 000 zł
	Budowa nowego przystanku kolejowego	Budowa przystanku kolejowego na linii kolejowej nr 99 w km linii kolejowej 35,513 (most kolejowy przy ul. Gen. Galicy i Jana Pawła II w Białym Dunajcu) wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	500 000 zł
Gmina Nowy Targ	Budowa parkingu w Klikuszowej	Budowa parkingu na 20 miejsc.	200 000 zł
	Budowa parkingu w Ludźmierzu	Budowa parkingu na 20 miejsc.	400 000 zł
	Budowa parkingu w Ostrowsku	Budowa parkingu na 10 miejsc.	150 000 zł
	Budowa przystanku autobusowego w miejscowości Pyzówka	Budowa 1 wiaty przystankowej wraz z chodnikiem o dł. 100 mb. oraz montaż oświetlenia solarne.	110 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w	Budowa 1 wiaty przystankowej wraz z chodnikiem o dł. 100 mb. oraz montaż oświetlenia solarne.	110 000 zł

	miejsowości Morawczyna.		
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Obidowa	Budowa 3 wiat przystankowych wraz z 2 chodnikami o dł. 200 mb.	190 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Klikuszowa	Budowa 2 wiat przystankowych, chodników o dł. 300 mb. oraz montaż 2 szt. oświetlenia solarnego oraz stojaków na rowery.	270 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Ludźmierz	Budowa 4 wiat przystankowych, chodników o dł. 200 mb. oraz montaż 4 szt. oświetlenia solarnego.	340 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Lasek	Budowa 3 wiat przystankowych, chodników o dł. 300 mb. oraz montaż 3 szt. oświetlenia solarnego.	330 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Krempachy	Budowa 3 wiat przystankowych, chodników o dł. 400 mb. oraz montaż 1 szt. oświetlenia solarnego.	320 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Krauszów	Budowa 2 wiat przystankowych, oraz montaż 2 szt. oświetlenia solarnego.	120 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Długopole	Budowa 2 wiat przystankowych.	60 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Dębno.	Budowa 4 wiat przystankowych, chodników o dł. 400 mb. oraz montaż 4 szt. oświetlenia solarnego.	440 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Gronków.	Budowa 6 wiat przystankowych, chodników o dł. 200 mb. oraz montaż 4 szt. oświetlenia solarnego, montaż stojaków na rowery.	400 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Nowa Biała.	Budowa 1 wiaty przystankowej.	30 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Waksmund	Budowa 2 wiat przystankowych oraz montaż 2 szt. oświetlenia solarnego.	120 000 zł
	Budowa przystanków autobusowych w miejscowości Ostrowsko	Budowa 2 wiat przystankowych wraz z chodnikiem o dł. 200 mb. oraz montaż 2 szt. oświetlenia solarnego.	220 000 zł
Gmina Rabka-Zdrój	Wykonanie wiat przystankowych na terenie gminy Rabka-Zdrój	Wykonanie wiat przystankowych zlokalizowanych na obszarze w jednolitym stylu wraz z oświetleniem panelami PV, kosztami do segregacji.	2 000 000 zł
	Budowa dwóch parkingów typu P&R na terenie Gminy Rabka-Zdrój	Budowa dwóch parkingów typu P&R wraz z infrastrukturą towarzyszącą zlokalizowanych przy głównych węzłach komunikacyjnych - jeden będzie zlokalizowany przy przystanku kolejowym PKP, a drugi przy przystanku autobusowym. Obydwa parkingi będą zintegrowane z transportem publicznym.	6 000 000 zł
Gmina Poronin	Budowa parkingów P&R	Budowa miejsc parkingowych dla samochodów osobowych w ilości ok. 50 szt. (Poronin - Misiagi) oraz ok. 20 szt. (Poronin k/stacji PKP) wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną typu dojścia, chodniki, zatoki postojowe, skrzyżowania, włączenie do drogi gminnej i krajowej.	bd.
Miasto Zakopane	Budowa parkingu zaporowego	Projekt odejmuje budowę strategicznego parkingu zaporowego przy ul. Spyrkówka na wjeździe do Zakopanego z miejscami postojowymi dla autobusów oraz samochodów osobowych. W ramach budowy parkingu niezbędna będzie budowa drogi dojazdowej do parkingu oraz rozbudowa sieci komunikacji miejskiej umożliwiającej dojazd do centrum miasta.	2 000 000 zł
	Budowa drogi od skrzyżowania ul. Spyrkówka z drogą krajową nr 47 do ul.	Projekt zakłada budowę drogi dojazdowej od skrzyżowania ul. Spyrkówka z drogą krajową nr 47 do planowanego parkingu P&R oraz bazy dla autobusów elektrycznych, a także drogi dojazdowej do	14 000 000 zł

	Chyców Potok w Zakopanem	podstawowej bazy autobusowej między ulicami Szymony Boczne a Chyców Potok.	
Powiat Tatrzański	Przebudowa drogi powiatowej 1648K Zakopane – Wierch Poroniec	Projekt obejmuje prace budowlane polegające na przebudowie dróg zlokalizowanych w Zakopanem, Poroninie i Brzegach.	15 000 000 zł
	Przebudowa skrzyżowania dróg powiatowych 1647K Gronków – Bukowina Tatrzańska i 1650K Biały Dunajec – Bukowina Tatrzańska	Zadanie dotyczy przebudowy skrzyżowania dróg powiatowych w Bukowinie Tatrzańskiej.	5 000 000 zł
Gmina Kościelisko	Przebudowa i modernizacja drogi gminnej ul. Nędzy-Kubińca w Kościelisku	Zadanie obejmuje kompleksową modernizację drogi na całej długości.	20 000 000 zł
	Przebudowa i modernizacja drogi gminnej ul. Rysulówka w Kościelisku	Zadanie obejmuje kompleksową modernizację drogi.	10 000 000 zł
	Budowa obwodnicy sołectw Kościelisko i Witów	Zadanie obejmuje stworzenie obwodnicy.	bd.
	Budowa i/lub modernizacja wiat przystankowych wraz z systemem informacji	Budowa i/lub modernizacja wiat przystankowych, mająca na celu zapewnienie komfortowych warunków osobom korzystającym z komunikacji zbiorowej oraz osobom poruszającym się na rowerach, wraz ze spójnymi tablicami informacyjnymi i systemem informacyjnym (prawdopodobnie Małopolska Karta Aglomeracyjna).	4 100 000 zł
Gmina Łapsze Niżne	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1641K Łapsze Wyżne - Jurgów w miejscowości Łapszanka	Zadanie obejmuje rozbudowę i przebudowę drogi powiatowej poprzez poszerzenie, budowę chodnika, poprawę stanu technicznego poboczy, wymianę nawierzchni.	8 000 000 zł
	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1640K Niedzica-Kacwin	Projekt dotyczy przebudowy odwodnienia, oświetlenia, chodników oraz wymiany nawierzchni.	5 700 000 zł

Cel szczegółowy 2: Wysoka jakość usług i integracja różnych form transportu w obrębie POF

Nazwa beneficjenta	Nazwa projektu	Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu	Szacowana wartość projektu
Miasto Nowy Targ	System informacji komunikacyjnej dla Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego	Przedmiotowe zadanie obejmuje opracowanie/dopracowanie spójnego systemu komunikacyjnego obejmującego różne środki transportu na terenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego.	500 000 zł
Gmina Szaflary	Utworzenie systemu informacji pasażerskiej na terenie gminy Szaflary	Utworzenie spójnego z Podhalańskim Regionalnym Systemem Informacji Pasażerskiej jednolitego systemu informacji pasażerskiej na terenie gminy Szaflary na wszystkich przystankach autobusowych i kolejowych.	3 000 000 zł
Gmina Biały Dunajec	Stworzenie wspólnego systemu zarządzania ruchem i informacji pasażerskiej	Zadanie obejmuje stworzenie wspólnego systemu zarządzania ruchem i informacji pasażerskiej, spójnej informacji komunikacyjno-turystycznej, standaryzację przystanków komunikacyjnych oraz dołączenie do Małopolskiej Karty Aglomeracyjnej.	4 000 000 zł
Gmina Nowy Targ	Budowa systemu informacji pasażerskiej	Budowa systemu informacji pasażerskiej w formie tablic, kodów QR.	500 000 zł
Gmina Poronin	Budowa zintegrowanego systemu informacji drogowej wraz z modernizacją dróg	Budowa zintegrowanego systemu informacji drogowej wraz z budową i modernizacją dróg, budowa wiat przystankowych, zatok przystankowych, systemu informacji pasażerskiej, itp.	bd.

Miasto Zakopane	Rozbudowa systemów zarządzania ruchem	Projekt obejmuje rozbudowę miejskiego systemu zarządzania ruchem m. in. poprzez wyposażenie przestanków w tablice dynamicznej informacji pasażerskiej, wyposażenie parkingu P&R w urządzenia sytemu informacji parkingowej oraz rozbudowę systemu ANPR kontroli wjazdów i budowę systemu sterowania ruchem samochodowym.	3 000 000 zł
	Przebudowa i wyposażenie zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru miejskiego transportu publicznego w Zakopanem	Projekt zakłada budowę bazy dla autobusów komunikacji miejskiej oraz przebudowę i wyposażenie bazy dla autobusów elektrycznych w budynku dawnej lokomotywowni na Spyrkówce. Miasto zamierza przebudować i wyposażyć budynek m. in. w ładowarki elektryczne na potrzeby obsługi taboru elektrycznego. Projekt przebudowy budynku zakłada urządzenie czterech stanowisk do ładowania autobusów elektrycznych. Główna baza dla taboru obsługującego komunikację miejską zostanie utworzona na terenie miejskiej spółki Tesko przy ul. Szymony, poprzez budowę m. in. nowej hali.	11 000 000 zł

Cel szczegółowy 3: Zmniejszenie oddziaływania negatywnego wpływu transportu na środowisko

Nazwa beneficjenta	Nazwa projektu	Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu	Szacowana wartość projektu
Miasto Nowy Targ	Modernizacja ciągów pieszo - rowerowych na terenie Nowego Targu	Przedmiotem zadania jest wykonanie modernizacji ciągów pieszo - rowerowych wraz z wykonaniem energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz budowa nowych ścieżek rowerowych ułatwiających komunikację w mieście Nowy Targ.	1 500 000 zł
	Zakup autobusów niskoemisyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Przedmiotowe zadanie obejmuje zakup autobusów typu mini i midi wraz z przebudową zaplecza technicznego służącego do obsługi transportu publicznego.	10 000 000 zł
Gmina Nowy Targ	Budowa ścieżki rowerowej w miejscowości Ostrowsko	Budowa ścieżki rowerowej o długości 500 mb.	500 000 zł
	Budowa ścieżki rowerowej w Klikuszowa - Obidowa	Budowa ścieżki rowerowej o długości 6.000 mb.	6 000 000 zł
Gmina Poronin	Budowa ścieżek rowerowych oraz infrastruktury towarzyszącej	Ciągi pieszo-rowerowe wzdłuż głównych dróg gminnych na terenie Gminy Poronin.	bd.

6. System realizacji

Pierwszym etapem prac nad niniejszym dokumentem było przeprowadzenie diagnozy. W tym celu pozyskano dane z ogólnodostępnych opracowań, w tym m.in. *Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027* oraz *Programu rozwoju systemu transportowego na obszarze Podtatrza do 2030*. Ponadto zwrócono się o niezbędne informacje do poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego tworzących Podhalański Obszar Funkcjonalny. Na podstawie zebranych informacji opracowano część planistyczną, odpowiadającą na zidentyfikowane problemy w sferze transportowej. W międzyczasie przeprowadzono nabór projektów, które z punktu widzenia samorządów zostały uznane jako priorytetowe do realizacji.

Założenia niniejszego dokumentu mają charakter terytorialny, koncentrując się na rozwiązywaniu problemów zidentyfikowanych na terenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego. Za realizację działań zawartych w dokumencie odpowiadać będą przede wszystkim przedstawiciele władz lokalnych, zgodnie z zapisami Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027. Ponadto dokument przewiduje przedsięwzięcia, których realizacja zależeć będzie od podmiotów zewnętrznych.

W przypadku ZIT POF sformalizowaną formą partnerstwa JST jest stowarzyszenie. Zgodnie ze statutem Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny organami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie, Zarząd i Komisja Rewizyjna. Organy te nadzorują działalność prowadzoną w ramach Strategii terytorialnej ZIT POF na lata 2021-2027, w tym niniejszego dokumentu stanowiącego uzupełnienie wspomnianej strategii. Poniższa tabela prezentuje rolę i funkcję organów powołanych w ramach Strategii ZIT.

Organ Stowarzyszenia	Charakterystyka
Walne Zebranie	• najwyższa władza Stowarzyszenia (organ stanowiący), w jego skład wchodzi Wójtowie, Burmistrzowie oraz Starostowie z wszystkich gmin i powiatów tworzących POF, • Walne Zebranie może być zwyczajne lub nadzwyczajne, • zwyczajne, sprawozdawcze Walne Zebranie zwoływane jest co najmniej raz do roku, • wśród kompetencji Walnego Zebrania można wskazać m.in.: ○ uchwalanie Statutu i jego zmian, ○ przyjmowanie Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego, ○ zatwierdzanie projektu porozumienia zawieranego z Instytucją Zarządzającą Regionalnego Programu Operacyjnego w sprawie realizacji ZIT dla Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz projektu zmian tego porozumienia, ○ zatwierdzanie propozycji kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach ZIT,

Organ Stowarzyszenia	Charakterystyka
	o zatwierdzanie procedury monitorowania Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz jej zmian.
Zarząd	• kieruje działalnością Stowarzyszenia i reprezentuje je na zewnątrz, • składa się z pięciu członków, wybieranych przez Walne Zebranie w głosowaniu tajnym, • do kompetencji Zarządu należy m.in.: - o wykonywanie uchwał Walnego Zebrania, - o zarządzanie majątkiem Stowarzyszenia, - o przygotowywanie rocznych sprawozdań z realizacji ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego, - o opracowywanie projektów procedur monitorowania Strategii ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego.
Komisja Rewizyjna	• organ kontrolny, • składa się z trzech członków, wybieranych przez Walne Zebranie, • kontroluje działalność Zarządu, • posiedzenia Komisji odbywają się minimum raz na pół roku.

Wskazane organy będą zobligowane do współpracy z podmiotami zewnętrznymi w zakresie realizacji poszczególnych zadań takich jak m.in.: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Powiatowy Zarząd Dróg w Nowym Targu, Zarząd Województwa Małopolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Ponadto istotna będzie współpraca z przewoźnikami prywatnymi oraz przewoźnikami kolejowymi np. POLREGIO. W celu usprawnienia realizacji niniejszego dokumentu może okazać się konieczne dokonanie modyfikacji w strukturze zarządzania na terenie POF poprzez np. wskazanie nowych, wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację konkretnych działań.

Ponadto należy wspomnieć, że gminy POF są w trakcie opracowywania Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP), który będzie najważniejszym dokumentem transportowym na terenie POF. Według ustalonych założeń do realizacji SUMP zostanie powołana Grupa Robocza, której koordynatorem będzie Referat ds. Drogownictwa i Transportu Urzędu Miasta Nowy Targ w ścisłej współpracy z Wydziałem Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Zakopane. SUMP zostanie przyjęty odpowiednimi uchwałami rad gmin i powiatów zaangażowanych w opracowanie dokumentu, obejmującego ich obszar terytorialny.

7. System monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Z punktu widzenia prawidłowej realizacji przedmiotowego dokumentu niezbędne jest cykliczne monitorowanie wskaźników postępu realizacji poszczególnych działań. Regularna kontrola stopnia wykonanych zadań pozwala na zidentyfikowanie, czy realizacja zaplanowanych działań przebiega w sposób prawidłowy.

Poniższa tabela przedstawia wskaźniki, które wskażą stopień realizacji poszczególnych zadań. Wskaźniki podzielono na dwie grupy – produktu i rezultatu. Pierwsze z nich są powiązane bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie, natomiast wskaźniki rezultatu dotyczą bezpośrednich efektów realizacji projektu. Wskaźniki powinny być określone corocznie. Katalog wskaźników odnoszących się do projektu zintegrowanego: PZ.7. Rozwój zintegrowanego systemu transportu na terenie POF, pochodzi z FEM 2021-2027. Z uwagi na określenie terminu realizacji projektów i ich zakresu możliwe było określenie przez samorządy wartości docelowych wskaźników, które zaprezentowano poniżej.

Tabela 26 Wskaźniki monitoringu pochodzące z FEM 2021-2027

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło danych
Wskaźniki produktu			
Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	os.	480	JST
Długość wspartej infrastruktury rowerowej	km	0,5	JST
Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	6	JST
Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	os.	47 429	JST
Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	projekt	10	JST
Liczba wspartych przystanków	szt.	49	JST
Wskaźniki rezultatu			
Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	os. na rok	165 300	JST
Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	os. na rok	1 100	JST

Źródło: opracowanie własne.

Do monitorowania pozostałych zadań i projektów zgłoszonych w ramach przedmiotowego dokumentu przygotowano katalog pozostałych wskaźników, w którym z uwagi na kształt i elastyczność dokumentu, określono jedynie prognozowaną tendencję zmiany wartości wskaźnika.

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło danych
Wskaźniki produktu			
Liczba wybudowanych obiektów P&R	szt.	wzrost	JST
Liczba wybudowanych obiektów B&R	szt.	wzrost	JST
Liczba stworzonych węzłów przesiadkowych	szt.	wzrost	JST
Liczba zmodernizowanych przystanków autobusowych	szt.	wzrost	JST
Liczba nowych przystanków autobusowych	szt.	wzrost	JST
Liczba nowych przystanków kolejowych	szt.	wzrost	JST/PKP PLK SA
Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	km	wzrost	JST
Długość zmodernizowanych dróg	km	wzrost	JST
Długość zmodernizowanych linii kolejowych	km	wzrost	JST/PKP PLK SA
Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	os.	wzrost	JST
Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.	wzrost	JST/Zarządcy infrastruktury transportowej
Liczba nowoutworzonych połączeń transportem zbiorowym	szt.	wzrost	JST
Wskaźniki rezultatu			
Liczba pojazdów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych bądź przebudowanych obiektach typu P&R w ciągu roku	szt.	wzrost	JST/Zarządcy infrastruktury transportowej
Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego (autobusowego i kolejowego)	os.	wzrost	JST
Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	os.	wzrost	JST
Liczba zdarzeń drogowych na terenie POF	szt.	spadek	Policja

Źródło: opracowanie własne.

Coroczny monitoring będzie stanowić podstawę do przeprowadzenia ewaluacji niniejszego dokumentu. Rekomenduje się, aby sprawozdanie z realizacji działań zawierające wyniki monitoringu (raport ewaluacyjny) przeprowadzić dwukrotnie w okresie obowiązywania dokumentu. Ocena prowadzonych działań będzie dokonywana w oparciu o kryteria takie jak:

- trafność - dotyczy adekwatności przyjętych celów względem zidentyfikowanych problemów,
- skuteczność - czy działania zostały prawidłowo dobrane pod kątem osiągnięcia celów, a istniejące zasoby i system wdrażania umożliwiają ich osiągnięcie,
- efektywność - czy realne do osiągnięcia cele uzasadniają poniesienie przewidywanych nakładów,
- spójność - czy prowadzone działania wykazują spójność logiczną z niniejszym dokumentem,

Raport ewaluacyjny musi zawierać wartości monitorowanych wskaźników oraz opis zakończonych i trwających działań wraz z oceną ich skuteczności. Ponadto powinien zawierać opinie mieszkańców na temat funkcjonowania środków transportu oraz informacje dotyczące preferencji wyboru środków komunikacji zbiorowej. Zebrane opinie powinny posłużyć do wskazania ewentualnych zmian w realizacji zadań. Raporty z ewaluacji działań powinny zostać umieszczone m.in.: na stronach internetowych gmin POF, w celu poinformowania mieszkańców o postępie w realizacji poszczególnych zadań.

Na etapie planowania zadań, które mają zostać zrealizowane, niezbędne będzie przeprowadzenie badań opinii mieszkańców. W celu zapewnienia partycypacji społecznej rekomenduje się m.in.:

- organizację warsztatów z mieszkańcami, przedsiębiorcami, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi itd. w celu ustalenia i wdrożenia pożądanej wizji systemu transportu publicznego,
- umożliwienie społeczności lokalnej składania sugestii dotyczących systemu transportu,
- przeprowadzanie badań ankietowych i jakościowych w celu ustalenia m.in. przebiegu nowych dróg i szlaków oraz potrzeb w zakresie infrastruktury,
- udostępnianie wyników konsultacji społecznych m.in. na stronach internetowych jednostek tworzących POF,
- cykliczne badania ankietowe na temat jakości funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie POF oraz oceny prowadzonych działań infrastrukturalnych.

Stały kontakt z mieszkańcami w trakcie wdrażania dokumentu jest ważny, gdyż mieszkańcy są głównym interesariuszem działań zawartych w niniejszym dokumencie. Partycypacja pozwoli na poznanie bieżących potrzeb mieszkańców oraz zwiększenie aktywności społecznej na terenie POF.

Wykaz dokumentów i opracowań źródłowych wykorzystanych przy tworzeniu Dokumentu

- Program rozwoju systemu transportowego na obszarze Podtatrza do 2030 r.,
- Koncepcja obsługi transportowej regionu Podtatrza, Kraków 2019 r.,
- Strategia terytorialna ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”,
- Badanie ruchu turystycznego w województwie małopolskim w 2017 roku, Pracownia Analiz Społecznych IPSYLON, Pracownia Badawcza BOSQO 2017 r.,
- Badanie ruchu turystycznego w Małopolsce 2021, Małopolska Organizacja Turystyczna, Kraków 2021 r.
- Badanie ruchu turystycznego w Małopolsce 2022, Małopolska Organizacja Turystyczna, Kraków 2022 r.
- Diagnoza obszaru wsparcia Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego, Nowy Targ 2022 r.

Załącznik 2 Raport z konsultacji społecznych

Niniejszy dokument stanowi sprawozdanie z konsultacji społecznych dotyczących projektu Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027, prowadzonych równoległe z konsultacjami Prognozy oddziaływania na środowisko dla ww. projektu dokumentu. Podsumowanie procedury środowiskowej zgodnie z art. 55. ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.), stanowi osobny dokument.

Podstawa prawna i przedmiot konsultacji

Na podstawie art. 8 rozporządzenia ogólnego⁴⁵ UE 2021/1060 przeprowadzono konsultacje społeczne Strategii terytorialnej ZIT Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

Podmioty uprawnione do uczestnictwa w konsultacjach

W konsultacjach mogły wziąć udział wszystkie osoby zainteresowane – mieszkańcy i lokalni interesariusze. Konsultacje miały zapewnić udział społeczności oraz podmiotów społecznych i gospodarczych POF przy opracowywaniu Strategii ZIT. Do opiniowania strategii uprawniona była również powołana Rada Doradcza.

Termin konsultacji

Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały w terminie od dnia 5 września 2023 r. do dnia 26 września 2023 r.

Forma i tryb konsultacji

Konsultacje prowadzone były w następujących formach:

- 1) spotkania konsultacyjnego on-line w dniu 22 września 2023 r. o godz. 13.00, do którego link zamieszczony został na stronach internetowych samorządów POF;
- 2) zamieszczenia projektu dokumentu do konsultacji na oficjalnych stronach internetowych samorządów wchodzących w skład POF i zbieranie uwag za pomocą ankiet:
 - a. https://ankieta.deltapartner.org.pl/zit_podhale_oos - formularz do OOŚ
 - b. https://ankieta.deltapartner.org.pl/zit_podhale_konsultacje - formularz do Strategii ZIT

⁴⁵ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

Dokumenty do konsultacji oraz linki do ankiet zamieszczone zostały na stronie internetowej POF:

- www.ofpodhale.pl

i na stronach internetowych samorządów POF:

- www.nowytarg.pl,
- www.zakopane.pl,
- bialydunajec.com.pl,
- www.czarny-dunajec.pl,
- ugbukowinatatrzenska.pl,
- www.gminakoscielisko.pl,
- www.lapszenizne.pl,
- www.ugnowytarg.pl,
- www.poronin.pl,
- www.rabka.pl,
- szaflary.pl,
- www.nowotarski.pl,
- www.powiat.tatry.pl

oraz w ich Biuletynach Informacji Publicznej.

- 3) zbierania uwag za pomocą formularza konsultacyjnego, zamieszczonego także na stronach internetowych samorządów POF oraz w ich Biuletynach Informacji Publicznej.

Wyniki konsultacji

W trakcie konsultacji nie spłynęły żadne uwagi dotyczące projektu strategii. Projekt Strategii ZIT został pozytywnie zaopiniowany podczas posiedzenia Rady Doradczej w dniu 22 września 2023 r. poprzez podjęcie stosownej uchwały.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1 Powierzchnia i liczba ludności POF w 2021 r.	11
Tabela 2 Zidentyfikowane wiązki projektów	55
Tabela 3 Lista projektów ZIT i uzasadnienie zintegrowania	58
Tabela 4 Lista projektów ZIT w ramach CS5(i) i uzasadnienie zintegrowania	103
Tabela 5 Plan finansowy – propozycja wykorzystania alokacji wskazanej dla ZIT Podhale.....	114
Tabela 6 Plan finansowy dla trybu konkurencyjnego w ramach CS 5(i)	115
Tabela 7 Wskaźniki produktu	122
Tabela 8 Wskaźniki rezultatu	125
Tabela 9 Lista partnerów wchodzących w skład Rady Doradczej.....	132
Tabela 10 Liczba ludności i powierzchnia POF w 2022 r.	138
Tabela 11 Liczba mieszkańców POF w latach 2018-2022.....	139
Tabela 12 Ranking miejscowości odwiedzanych przez turystów nocujących w województwie małopolskim w 2021 r.	143
Tabela 13 Ranking powiatów odwiedzanych przez turystów nocujących w województwie małopolskim w 2022 r.	143
Tabela 14 Przepływy związane z dojazdem do pracy – stan na 2016 r. (wybrane najważniejsze gminy miejsca pracy).....	146
Tabela 15 Długość dróg na terenie POF [km]	149
Tabela 16 Wykaz dróg przebiegających przez teren POF	149
Tabela 17 Średni dobowy pomiar ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 r. i 2020 r.	152
Tabela 18 Przyrost liczby podróży w stosunku do typowego dnia roboczego w 2016 r.	154
Tabela 19 Wymiana pasażerska na stacjach kolejowych na terenie POF w 2022 r.	156
Tabela 20 Linie obsługiwane przez MZK w Nowym Targu.....	159
Tabela 21 Ceny biletów MZK w Nowym Targu (stan na 2023 r.).....	160
Tabela 22 Ceny biletów Komunikacji Miejskiej w Zakopanem (stan na 2023 r.)	162
Tabela 23 Liczba przystanków autobusowych w przeliczeniu na 100 km ² na terenie POF	164
Tabela 24 Wypadki i kolizje odnotowane na terenie POF.....	169
Tabela 25 Zabici i ranni w wypadkach drogowych na terenie POF.....	169
Tabela 26 Wskaźniki monitoringu pochodzące z FEM 2021-2027.....	194
Rysunek 1 Położenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego.....	10
Rysunek 2 Plan obszaru Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego wraz z układem komunikacyjnym	135
Rysunek 3 Położenie Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego.....	137
Rysunek 4 Mapa sieci drogowej w POF	148
Rysunek 5 Układ sieci kolejowej POF na tle województwa.....	156
Rysunek 6 Rozkład linii MZK Nowy Targ	158
Rysunek 7 Infrastruktura P&R i B&R na terenie POF	167
Rysunek 8 Infrastruktura rowerowa w POF.....	168
Wykres 1 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022.....	140
Wykres 2 Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2018-2022.....	141
Wykres 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w 2018 r. i 2022 r. [%]	141
Wykres 4 Liczba podmiotów wpisanych do REGON na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022.....	144
Wykres 5 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022	144
Wykres 6 Liczba pracujących na 1 000 mieszkańców ogółem w latach 2018-2021	145
Wykres 7 Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022 [%].....	147
Wykres 8 Średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych – pojazdy ogółem.....	151
Wykres 9 Średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych – samochody osobowe i mikrobusy	151
Wykres 10 Średni dobowy ruch roczny na drogach wojewódzkich – pojazdy ogółem.....	151
Wykres 11 Liczba pasażerów i wozokilometrów zrealizowanych przez MZK w Nowym Targu.....	160
Wykres 12 Liczba sprzedanych biletów przez MZK w Nowym Targu	161
Wykres 13 Liczba pasażerów i wozokilometrów zrealizowanych przez Komunikację Miejską w Zakopanem.....	162
Wykres 14 Liczba sprzedanych biletów przez Komunikację Miejską w Zakopanem	163
Wykres 15 Liczba pasażerów i wozokilometrów zrealizowanych przez komunikację gminną w Gminie Biały Dunajec	163
Wykres 16 Liczba przystanków autobusowych na terenie POF	164
Wykres 17 Liczba samochodów osobowych zarejestrowanych w powiecie nowotarskim i tatrzańskim.....	165
Wykres 18 Wiek zarejestrowanych samochodów osobowych na terenie POF	165
Wykres 19 Długość ścieżek rowerowych na terenie POF [km].....	168